gemeente Twenterand

Programmabegroting 2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 4
Inleiding Programmabegroting 2026 5
Verwerkte besluiten uit de kadernota 2026 12
Programma Sociaal Domein 29
Doelenboom Sociale Zaken 32
Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning 37
Doelenboom Gezondheid en preventie 41
Doelenboom Onderwijs 45
Doelenboom Jeugd 49
Doelenboom Transformatie Sociaal Domein 56
Wat mag het kosten programma Sociaal Domein 60
Programma Ruimte 61
Doelenboom Openbare orde en veiligheid 62
Doelenboom Openbare ruimte en verkeer 65
Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH 67
Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH 70
Wat mag het kosten programma Ruimte 77
Programma Economie en vrijetijdsbesteding 78
Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme 79
Doelenboom Economie en werkgelegenheid 81
Doelenboom Sport 83
Wat mag het kosten programma Economie en vrijetijdsbesteding 85
Bedrijfsvoering 86
Wat mag het kosten Bedrijfsvoering 89
Beleidsindicatoren 90
Paragrafen 91
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 92
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen 105
Paragraaf Financiering 110
Paragraaf Bedrijfsvoering 114
Paragraaf Openbaarheid Woo 115
Paragraaf Verbonden Partijen 116
Paragraaf Grondbeleid 130
Paragraaf Lokale Heffingen 133
Overzicht van baten en lasten 142
Financiële positie 154
Meerjarenraming 2027-2029 157
Bijlagen 160
Investeringslijsten 2026-2029 161
EMU-saldo begroting 2026 163
Beeld structureel begrotingssaldo 164
Staat van reserves en voorzieningen begroting 2026-2029 165
Overzicht taakvelden 177
Geprognosticeerde balans 2026 - 2029 181
Overzicht subsidies 2026 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen 183
Lijst met verklarende afkortingen 184
Ondertekening Programmabegroting 2026 187

Inleiding Programmabegroting 2026

Inleiding Programmabegroting 2026

Hierbij presenteren wij u de programmabegroting 2026. Deze begroting is gebaseerd op de kadernota 2026 en de bijgestelde inzichten vanuit de bestuursrapportage 2025. De begroting heeft een positief saldo van € 46.553. Meerjarig is er voor onze gemeente geen sluitende begroting als gevolg van het zogenaamde uitgestelde "ravijnjaar".

Deze programmabegroting vormt het slotstuk van de huidige bestuursperiode en legt tegelijk de fundamenten voor de volgende. We kijken met waardering terug op de bereikte resultaten, maar zijn ons bewust van de stevige opgaven die voor ons liggen. Maatschappelijke vraagstukken worden steeds urgenter, terwijl de koers van het Rijk onvoorspelbaar blijft. De financiële horizon toont een toenemende druk, het structurele begrotingstekort loopt op tot € 7 miljoen (jaarschijf 2029) wat vraagt om bestuurlijke standvastigheid, gezamenlijke verantwoordelijkheid en gerichte investeringen in wat Twenterand écht vooruithelpt. Gezien het nadrukkelijke verzoek van de raad terughoudend om te gaan met ingrijpende bezuinigingen, zijn structurele hervormingen uitgesteld en vormen deze een belangrijke opdracht voor de nieuwe gemeenteraad. Ter voorbereiding voor de nieuwe raad heeft het college opdracht gegeven voor een (benchmark)onderzoek om beter inzicht te krijgen in de eigen financiële cijfers. Daarnaast heeft de raad bij de vaststelling van de kadernota een motie aangenomen om een productenboek te ontwikkelen.

Naar aanleiding van de bijgestelde inzichten vanuit de bestuursrapportage 2025 blijkt dat er meerjarig extra moet worden geraamd voor de geïndiceerde jeugdhulp en de maatwerkvoorzieningen Wmo als gevolg van een toenemend aantal gebruikers. Doordat het budget voor Wmo-begeleiding en dagbesteding kan worden afgeraamd bedragen de totale extra kosten voor 2026 binnen het sociaal domein circa € 1 miljoen. Het eindsaldo resteert in een tekort waarvan € 550.000 wordt opgevangen met een bijdrage uit de Algemene Risico Reserve.

Daarnaast wordt er met deze begroting een voorstel gedaan voor een extra leerplichtambtenaar. In lijn met de nieuwe nota reserves en voorzieningen worden onttrekkingen uit de reserves als afzonderlijke voorstellen in deze begroting opgenomen.

Koers

Deze begroting kent dezelfde koers als de vastgestelde kadernota, inclusief de aangenomen moties en amendement. Bij het maken van strategische keuzes houden we vast aan het bestuurlijk gekozen ontwikkelperspectief: een economisch sterk Twenterand met een sociaal kloppend hart. De IBN sociaal domein, de Maatschappelijke Agenda, het Programmaplan Woningbouw en de startnotitie voor de economische visie vormen hierin de dragende pijlers.
In de omgevingsvisie 2.0 die in 2026 dient te worden vastgesteld krijgen deze pijlers een belangrijke plaats. Deze visie biedt een integrale benadering voor hoe wij met elkaar naar de toekomst kijken van de leefomgeving van onze gemeente richting 2050.

Programma's

Binnen het sociaal domein blijft de inzet gericht op het versterken van zelfredzaamheid, participatie en preventie, met blijvende aandacht voor kwetsbare inwoners. Het ruimtelijk domein richt zich op het versnellen van de woningbouw en het realiseren van een bereikbare, veilige en klimaatbestendige leefomgeving. Het domein economie en vrijetijdsbesteding draagt bij aan een vitaal en aantrekkelijk woon- en leefklimaat, zowel in de kernen als op het platteland.

In 2026 werken we aan omvangrijke opgaven zoals woningbouw, vastgoedbeleid, duurzaamheid, de omgevingsvisie, de transformatie van het sociaal domein, het subsidie- en inkoopbeleid, de kanaalproblematiek, het vluchtelingenvraagstuk en het versterken van bestaanszekerheid en participatie. Intern zetten we stappen om de basis op orde te krijgen, waaronder de verbouwing van het gemeentehuis. Het onderzoek naar de gevolgen van de uitstroom van de WSW bij de buitendienst is gaande, waardoor het op dit moment nog te vroeg is voor conclusies.

Conform het coalitieakkoord is deze begroting uitgewerkt in drie programma's. Voor een nadere toelichting op de inhoudelijke ontwikkelingen en toekomstperspectieven verwijzen wij u naar de afzonderlijke inleidingen per programma en de bijbehorende doelenboomteksten. Deze zijn grotendeels gelijk aan de kadernota.

Financiën

Deze programmabegroting is opgesteld op basis van de Kadernota 2026. Daarbij zijn ook de structurele effecten uit de bestuursrapportage 2025 verwerkt. In de financiële tabel worden alle afwijkingen overzichtelijk weergegeven, onderverdeeld in drie categorieën: financiële afwijkingen, afwijkingen vanuit de bestuursrapportage en afwijkingen als gevolg van overige wijzigingen.
Vanaf 2024 mogen gemeenten een deel van hun reserves en overschotten inzetten voor het dekken van structurele lasten. In deze programmabegroting maken wij voor het eerst gebruik van deze nieuwe mogelijkheid. In de onderstaande tabel ziet u dat een bedrag van € 550.000 wordt onttrokken uit de algemene risicoreserve, waarna het begrotingssaldo positief uitvalt. Deze maatregel biedt geen structurele oplossing voor tekorten.
De staat van reserves en voorzieningen in deze begroting is conform de door de raad vastgestelde 'nota reserves en voorzieningen'.

Het saldo van de Kadernota 2026 vormt het uitgangspunt voor het financiële overzicht. De financiële gevolgen van de Kadernota zijn terug te vinden in de tegel "Verwerkte besluiten uit de Kadernota 2025". Deze worden niet opnieuw weergegeven in de onderstaande tabel.

Financieel overzicht: verklaring verschil kadernota en begroting

BEGROTING 2026 en verder	2026		2027		2028		2029	
Saldo kadernota 2026 (na besluitvorming raad)	617.086	v	-999.195	n	- 4.601.512	n	- 5.597.625	n
Financiële afwijkingen:								
Inflatiecorrectie op bedragen uit meerjarenbegroting 2025	-155.000	n	-321.000	n	-385.000	n	-647.000	n
Kapitaallasten (o.a. activering verbouw gemeentehuis naar voren gehaald, waardoor per 2026 eerste kapitaallasten ontstaan, i.p.v. per 2027. Met ingang van 2028 zijn daarnaast de kapitaallasten van de nieuwbouw Oranjeschool geraamd).	-247.000	n	7.800	v	-332.000	n	-254.000	n
	215.086	v	- 1.312.395	n	- 5.318.512	n	- 6.498.625	n
Grote afwijkingen n.a.v. de berap:								
Sociaal:								
Maatwerkvoorzieningen WMO (HO) is bijgeraamd als gevolg van toenemend aantal gebruikers	- 546.000	n	- 568.000	n	- 591.000	n	- 614.000	n
Het budget voor begeleiding en dagbesteding wordt afgeraamd aangezien de verwachtte toename in aantallen uitblijft.	312.000	v	325.000	v	338.000	v	351.000	v
Er moet extra worden bijgeraamd (naast het bedrag dat in de kadernota is genoemd) voor de geïndiceerde jeugdhulp	- 802.000	n	- 773.000	n	- 802.000	n	- 832.500	n
Kosten voor leerlingenprognoses waren niet juist geraamd	-6.150	n	-6.300	n	-6.400	n	-6.600	n
	- 1.042.150	n	- 1.022.300	n	- 1.061.400	n	- 1.102.100	n
Ruimte:								
Onkruidbestrijding, we mogen geen bestrijdingsmiddelen meer gebruiken, kosten van branden en vegen liggen veel hoger.	-46.000	n	n -47.000	n	-48.000	n	-49.000	n
Economie:								
Hogere kosten zwembad de Zandstuve door verplichte controles en handelingen vanuit de nieuwe Omgevingswet voor de machinekamer (moet door extern bedrijf worden uitgevoerd)	-7.700	n	-7.900	n	-8.000	n	-8.200	n
Bedrijfsvoering:								
Algemene uitkering conform raadsbrief over de gevolgen van de meicirculaire	40.000	v	33.000	v	358.000	v	- 275.000	n
Decentralisatie uitkeringen (zijn reëel geraamd in onze begroting, dus voordeel voor de begroting	542.000	v	-7.000	n	- 204.000	n	651.000	v
Salariskosten raad en personeel, lagere CAO stijging	425.000	v	423.000	v	445.000	v	469.000	v
Arbokosten, nieuwe aanbesteding arbodienst	-15.000	n	-16.000	n	-16.000	n	-17.000	n

BEGROTING 2026 en verder	2026	2027	2028	2029
	992.000 v	433.000 v	583.000 v	828.000 v
Overige wijzigingen				
lagere huuropbrengst gemeentehuis, vanaf half 2026 verhuurbaar (€ 230.000 aan inkomsten geraamd, dit is niet haalbaar)	-150.000 n	-100.000 n	-102.200 n	-104.500 n
Uitbreiding leerplichtambtenaar - voor 2026 aanvullend 13 uur bovenop de reeds beschikbare 24 uur vanuit de motie (loopt af eind 2026), en voor 2027 en verder 37 uur	-35.000 n	-99.000 n	-104.000 n	-109.500 n
Kostendekkende producten door verschuiving van kredieten (btw toerekening over kosten geeft een voordeel c.q. nadeel)	-45.200 n	525.000 v	348.000 v	414.000 v
Woon-werkverkeer vergoeding personeel conform CAO	-385.000 n	-385.000 n	-385.000 n	-385.000 n
Diverse verschillen	517 v	13.750 v	-22.162 n	-42.233 n
Saldo begroting	-503.447 n	- 2.001.845 n	- 6.118.274 n	- 7.057.158 n
Eenmalige bijdrage Algemene Risico Reserve	550.000 v	0	0	0
Voorlopig saldo begroting	46.553 v	- 2.001.845 n	- 6.118.274 n	- 7.057.158 n

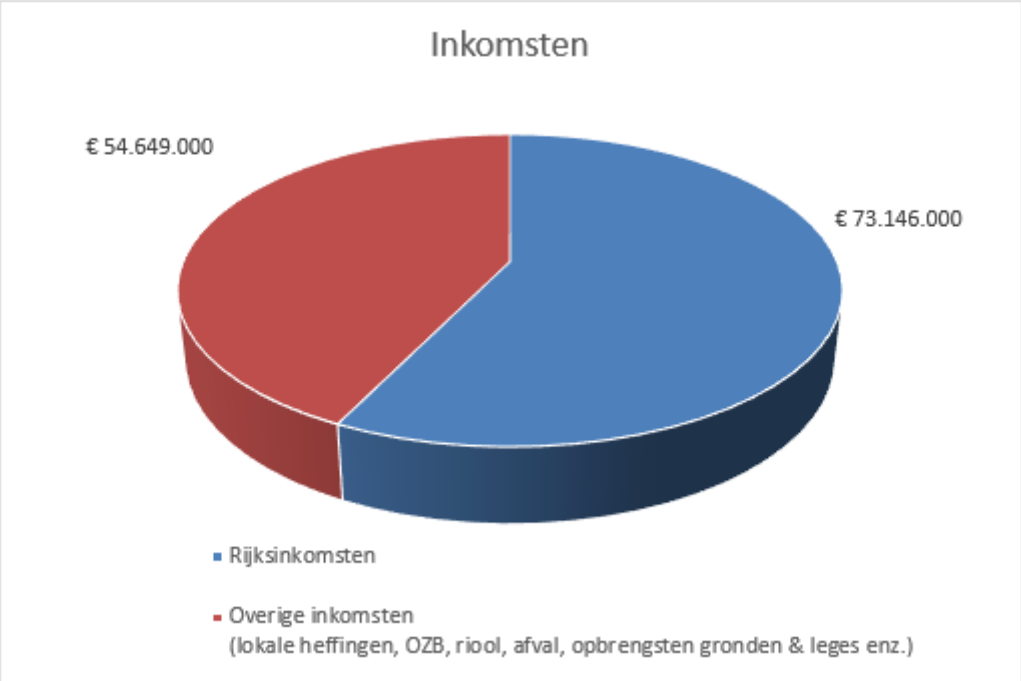
Aangenomen moties en amendement kadernota 2026

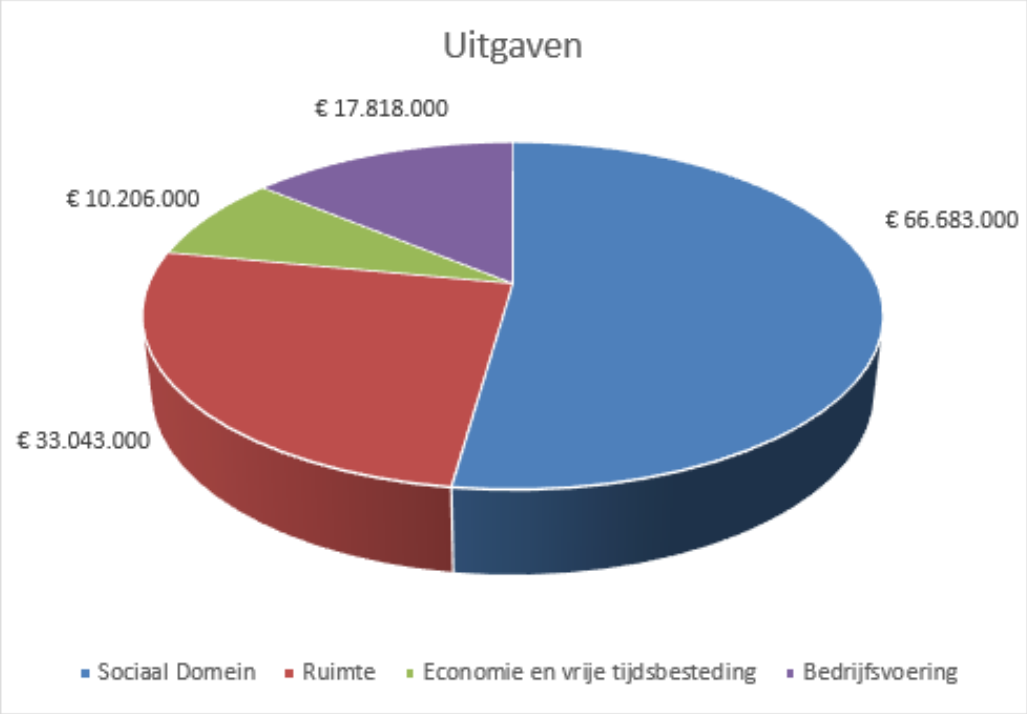
Voor het volledige overzicht wordt onderstaand nog even kort de aangenomen moties en amendementen van de kadernota 2026 herhaald.
Amendement A08 Structurele besparingen
Motie M22 Vastgoed-pilot verkoop Middendorpshuis Den Ham
Motie M23 Efficiënte organisatie slimme raad - Verkenning AI
Motie M24 Inventarisatie recreatiewoningen vs permanente woningen
Motie M25 Verkeersveiligheid en bereikbaarheid herdenkingsmonument
Motie M26 Geen overwaarde sociale huizen voor bouwers ontwikkelaars
Motie M27 Vervolg uitvoering Roelofsbrink
Motie M28 Bomen langs wegen
Motie M29 Inzage broodnodig om keuzes te maken
Motie M30 Een nachttrein voor Twenterand
Motie M35 Opkomst bevordering verkiezingen
Motie M37 Verbetering raadsvoorstellen

Risico's

Ten tijde van het opstellen van deze begroting is er sprake van onzekerheid over de landelijke koers als gevolg van nieuwe verkiezingen. Gemeenten en andere publieke organisaties hebben de afgelopen jaren geïnvesteerd in beleidsontwikkelingen waarvan het vervolg nog onduidelijk is. Meer informatie over deze en andere risico's vindt u in de paragraaf weerstandsvermogen. Onze beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 20.542.005 en de risico's vereisen een weerstandsvermogen van € 4.592.500. Dat betekent een dekkingsratio van bijna 4,50 en dat ligt ver boven de norm van 1. Dit lijkt een solide positie, maar moet uitdrukkelijk worden beschouwd in de context van de meerjarige tekorten en de verwachte noodzakelijke ombuigingen die nog moeten plaatsvinden.

Financieel overzicht grafiek

Leeswijzer

Met deze inleiding laten wij de richting zien zoals wij de begroting hebben opgesteld. In de doelenbomen beschrijven wij het beoogd effect, de (sub)doelen en activiteiten die wij uitvoeren op een bepaald terrein. Bij de subdoelen en activiteiten is met de kleur van de bol aangegeven of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. We gebruiken rood, oranje en groen. Voor de subdoelen en activiteiten betekent rood dat de taak wettelijk is, groen is niet wettelijk en oranje is deels wettelijk.
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Twenterand.

Verwerkte besluiten uit de kadernota 2026

Toelichting

De volgende onderwerpen zijn bij de behandeling van de kadernota 2026 in de raad vastgesteld en verwerkt in deze programmabegroting 2026.
Onderwerpen die tekstueel zijn opgenomen, maar niet financieel verwerkt zijn, zijn hierin niet meegenomen

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Sociaal Domein

Activiteiten

- Verstrekken Inkomensvoorzieningen

Alleenverdienersproblematiek
De alleenverdienersproblematiek is een situatie waarbij een (echt)paar door een samenloop van wet- en regelgeving te weinig toeslagen ontvangt en daarmee onbedoeld op een besteedbaar inkomen onder het bestaansminimum uitkomt. De alleenverdienersproblematiek is in 2009 ontstaan bij het afbouwen van de uitbetaalbaarheid van de algemene heffingskorting (AHK) aan de minstverdienende partner (ook wel de overdraagbaarheid van de AHK genoemd). Een samenloop van fiscaliteit, sociale zekerheid en toeslagen pakt voor deze groep alleenverdieners nadelig uit, waardoor zij toeslagen mislopen. Gemeenten kunnen financiële ondersteuning bieden aan huishoudens die als gevolg van de alleenverdienersproblematiek onder het bestaansminimum uitkomen. Gemeenten kunnen de gemiste huur- en zorgtoeslag compenseren vanuit de individuele bijzondere bijstand. De Tweede Kamer heeft verzocht om de betrokken huishoudens actief te benaderen. Met de VNG is afgesproken dat gemeenten dit gefaseerd oppakken. Via een decentralisatie-uitkering ontvangen gemeenten budget om aan de betreffende huishoudens bijzondere bijstand te verstrekken. De budgetten zijn voorlopig maar kunnen worden bijgesteld bij de meicirculaire 2025 en de meicirculaire 2026. Mede daarom is het college als bezig om (uitvoerings)beleid gaan maken voor deze doelgroep.
Securityofficer Suwinet
Het gebruik van Suwinet vereist een strikte waarborging van autorisatie- en beveiligingsbeleid. Dit is een eis van rijkswege. Door een formatie-uitbreiding van 0,33 fte á € 25.000 willen we dit proces goed borgen binnen de organisatie.
Werk-, inkomen en inburgeringsconsulent
Er is sprake van achterstallig onderhoud en een hoge werkload. Door een tijdelijke inzet van 1,66 fte á € 135.850 voor drie jaar van extra consulenten zorgen we dat de basis op orde is, verbeteren we het dienstverleningsniveau en werken we efficiënter bij een passende werkload. Hierna kan bepaald worden of er noodzaak is tot structurele uitbreiding. De kosten dekken we uit de algemene risico reserve.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Securityofficer Suwinet	s	€ 25.000	n
Werk-, inkomen en inburgeringsconsulent	i	€ 135.850	n

- Inzet schuldhulppreventie en schuldhulpverlening

Stadsbank Oost Nederland
Middels de uitgevoerde bestuursopdracht Stadsbank Oost Nederland is gekeken of er door meer lokaal te doen er besparingen gevonden konden worden. Dit bleek het geval zodat per 2026 afgerond € 30.000 structureel kan worden ingeboekt. Vorig jaar is hier uitgebreid over gerapporteerd.

Ontwikkelingen schuldenaanpak en meldpunt Geldzorgen
Ondertussen wordt gewerkt aan versterking van het Meldpunt Geldzorgen om de overgenomen taken nader vorm te geven. Naast genoemde partiele uittreding bij de Stadsbank Oost Nederland wordt de regie over de dienstverlening schulden nog meer versterkt want tegelijkertijd zal een aantal elementen van de basisdienstverlening schuldhulpverlening geïmplementeerd worden. Gemeenten hebben zich via de VNG gecommitteerd hieraan. De basisdienstverlening bestaat uit 20 elementen waaraan gemeentelijke schuldhulpverlening moet voldoen. Een aantal elementen van de nieuwe basisdienstverlening, zoals een hulpaanbod dat toegespitst is op verschillende doelgroepen en het standaard aanbieden van een saneringskrediet met aflostermijn van 18 maanden biedt de gemeente Twenterand al aan, maar andere punten vergen nog ontwikkeling en onderzoek. Doel van de “nieuwe basisdienstverlening” is dat er meer beleidsuniformiteit tussen gemeenten ontstaat. De partijen van de bestuurlijke afspraken hebben een actieplan geschreven waarmee gemeenten aan de slag kunnen. De basisdienstverlening stelt hogere eisen aan gemeenten wat betreft schuldhulpverlening en is vrij dwingend. Het betekent dat er geïnvesteerd moet worden in gemeentelijke schuldhulpverlening. Tenslotte wordt ook de motie versterking meldpunt geldzorgen geëvalueerd en betrokken bij de doorontwikkeling van ons Meldpunt. Dekking voor deze doorontwikkeling zijn primair de middelen die we van het rijk blijven ontvangen voor armoedebestrijding.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Stadsbank Oost Nederland	s	€ 30.000	v

- Beschikbaar stellen en toewijzen van maatwerkvoorzieningen

Pilot samen indiceren
De gemeente gaat vanaf dit najaar werken met Samen Indiceren. Binnen dit project worden lokaal afspraken gemaakt over de verschuiving van werkzaamheden met betrekking tot het indiceren in de Wmo voor inwoners met (beginnende) dementie. Het stellen van de indicatie begint al bij een casemanager dementie en wordt in een vloeiende lijn voorgezet en afgerond door de Wmo-consulent. Deze manier van indiceren brengt vele voordelen met zich mee: de ketensamenwerking wordt versterkt, indiceren versnelt, onnodig en dubbel werk wordt voorkomen en we vertrouwen op de kennis en expertise van de professionals. Dit scheelt werk voor de gemeentelijke consulenten, en is ook prettiger voor de inwoners, die hierdoor 1 aanspreekpunt krijgen. De gemeente is bezig of dit ook in Twenterand ingevoerd kan worden. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van het voorwerk dat al binnen de Twentse Koers is gelegd.
Beleidsadviseur sociaal
De huidige werkload bij de beleidsadviseurs in het sociaal domein is erg hoog. Door een structurele formatie-uitbreiding van 1 fte á € 93.850 verwachten wij dat de basis op orde komt en we ons aan onze wettelijke plicht houden. Het draagt ook bij aan integraliteit bij alle doelenbomen gezien de samenhang en samenwerking intern en extern in het sociaal domein.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Beleidsadviseur sociaal	s	€ 93.850	n

- Faciliteren GGD m.b.t. bestrijding van (infectie)ziekten en optreden bij incidenten

De GGD is een belangrijke partner waarmee er regionaal en lokaal gewerkt wordt aan het verkleinen van gezondheidsverschillen en het beschermen en bevorderen van een gezonde leefstijl. Begin 2025 zijn de opbrengsten van de kerntakendiscussie over de kerntaken van SamenTwente gepresenteerd. De conclusie is dat om de huidige door gemeenten gewenste standaard van dienstverlening bij SamenTwente vragen om een uitbreiding van de begroting. Het resultaat voor de gemeente Twenterand is dat er vanaf 2026 structureel € 89.000 bij de bijdrage aan SamenTwente wordt opgeplust.
Het programma de Gezonde school aanpak wordt incidenteel gedekt, waarbij er gekeken gaat worden naar andere subsidiemogelijkheden. In 2026 betekent dat een incidentele verhoging van €11.170.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n

Uitkomsten Kerntakendiscussie Samen Twente (gezonde school aanpak)	i	€ 11.170	n
Uitkomsten Kerntakendiscussie Samen Twente (autonome ontwikkelingen incl. VTT)	s	€ 89.000	n

- Handhaven kwaliteitseisen kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

Inspecties kinderdagopvang

Vanaf 1 januari 2022 konden gemeenten en GGD'en ervoor kiezen om flexibeler toezicht te houden. Gemeenten en GGD'en hebben in Twente gezamenlijk beleid geschreven en dit wordt binnenkort vastgesteld. Hoewel de ontwikkelingen nog niet geheel uitgekristalliseerd zijn, is al gebleken dat er meer handhavingsverzoeken zijn binnengekomen. Daarnaast moeten gastouders vanaf 2026 voldoen aan diverse nieuwe eisen, waarop de GGD'en extra toezicht zullen uitoefenen. Tevens zal de gemeente meer inspectie rapporten moeten afhandelen en waar nodig handhaven. Door deze wijzigingen en extra controles wordt geschat dat er meer toezicht nodig zal zijn, wat naar verwachting €75.000,- structureel aan extra kosten met zich mee zal brengen.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Inspecties kinderdagopvang	s	€ 75.000	n

- Subsidiëren van peuterplaatsen en plaatsen voor- en vroegschoolse Educatie (VVE)

Onderwijs Achterstanden Beleid

In het kader van dit beleid ontvangt de gemeente een specifieke uitkering (SPUK). Door recente landelijke kortingen op deze uitkeringen kunnen echter ook de beschikbare middelen voor het onderwijsachterstandenbeleid onder druk komen te staan. Dit kan de uitvoering van het beleid bemoeilijken.
Daarnaast loopt de huidige SPUK-regeling in 2027 af. Hoewel in de wet is vastgelegd dat gemeenten recht hebben op een specifieke uitkering ter dekking van de kosten van wettelijke uitvoeringsverplichtingen, is het op dit moment nog onduidelijk of de SPUK in haar huidige vorm wordt voortgezet.
De gemeente volgt deze ontwikkelingen nauwgezet en zal, indien nodig, tijdig bijsturen om de continuïteit en kwaliteit van de ondersteuning te waarborgen.
Beleidsmedewerker onderwijsachterstandenbeleid
Op deze functie vindt nu inhuur plaats. Het zijn structurele taken die beter via uitbreiding van de formatie á 0,5 fte uitgevoerd kunnen worden. De kosten worden gedekt door de rijksbijdrage hiervoor.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Beleidsmedewerker onderwijsachterstandenbeleid	s	€42.525	n

- Uitvoering geven aan het actieplan basisvaardigheden gemeente Twenterand 2023-2026

Avondschool

Het Actieplan Basisvaardigheden 2023–2026 van de gemeente Twenterand richt zich op het terugdringen van laaggeletterdheid, die één op de zes inwoners treft. Dit heeft niet alleen invloed op de betrokkenen zelf, maar ook op hun kinderen. Het Actieplan Basisvaardigheden 2023-2026 wordt via routes gefinancierd. Het Actieplan Basisvaardigheden wordt deels gefinancierd via de reguliere subsidiebeschikking en de regeling voor combinatiefunctionarissen. Daarnaast heeft de gemeenteraad recent extra middelen beschikbaar gesteld via een motie, waarmee onder andere de Avondschool wordt bekostigd.

Voor de uitvoering van het plan zijn meerdere financieringsroutes van toepassing. Tegelijkertijd zijn er diverse andere ontwikkelingen die van invloed zijn op de bibliotheek, zoals de voorgenomen wijziging van de Bibliotheekwet, aflopen van het actieplan basisvaardigheden en de herziening van het gemeentelijk subsidiebeleid. In de komende periode wordt onderzocht hoe deze elementen integraal kunnen worden benaderd.
Vooruitlopend op deze bredere aanpak is het belangrijk om te benoemen dat er voor 2026 nog een open vraagstuk ligt rondom de structurele financiering van de Avondschool. Voorgesteld wordt om deze voor het laatste jaar van het actieplan ter overbrugging incidenteel op te nemen in de gemeentelijke begroting, met een bijdrage van €25.000. Dekking komt uit de reserve.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Avondschool	i	€ 25.000	n

- Beschikbaar stellen en toewijzen van jeugdhulp

Meerkosten geïndiceerde jeugdhulp
De kosten van jeugdhulp blijven helaas zorgen baren. Na jaren van terugdringing van kosten bleek ineens in het najaar van 2024 dat een stevige kostenstijging ontstond en dat resulteerde in meerkosten in de jaarrekening van ca. € 600.000).
Voor deze kadernota is uiteraard verdiepend gezocht naar de oorzaken hiervan en doorwerking naar 2026. Tijdens deze analyse werd het beeld niet rooskleuriger en bleek dat de kosten rond met name verblijf en ambulante jeugdhulp volgens onze prognoses fors gaan stijgen. De belangrijkste oorzaken lichten we nu nader toe.
Een eerste onderdeel in de verklaring hiervan is duidelijk omdat jeugdhulp een openeinderegeling betreft en gebleken is dat we nu de omstandigheid hebben dat we meer dan vroeger te maken hebben diverse extra dure indicaties en crisiszorg, ook door verhuizingen naar onze gemeente. Dit kan elke gemeente overkomen en nu is komt dit voor rekening van Twenterand voor meerdere personen. Om een indruk te geven kunnen we melden dat we voor één jeugdige in een dure verblijfsvoorziening (driemilieusvoorziening) spreken van een bedrag van €250.000 op jaarbasis.
Andere oorzaken kunnen gevonden worden in factoren als intensievere en langdurigere trajecten, dit vanwege toegenomen problematiek maar ook onder invloed van wachtlijsten bij verwijzers als bij zorgaanbieders, maar ook bij onze toegang zoals u weet. Landelijke specialistische zorg moet ook in bepaalde situaties worden ingezet hetgeen ook forse kostenstijgingen betreft. Opvallend is in onze eerste analyse dat totaal aantal jeugdigen (volume) niet noemenswaardig van invloed blijkt te zijn. Dit deel van de kosten overkomt ons en ook al zijn we kostenbewust in onze toegang en werken we zo preventief mogelijk, we moeten wettelijk de zorg bieden die nodig is. We ramen gezien onze financiële situatie scherp dus dan zijn ook overschrijdingen eerder aan de orde.
Bijzondere omstandigheid dat per 2025 sprake is van inwerkingtreding van de nieuwe inkoop Jeugdhulp. Deze inkoop is tot stand gekomen in een tijd waar er veel veranderingen spelen in het zorglandschap c.q. het jeugdzorgstelsel. De hervormingsagenda en andere ontwikkelingen worden al elders benoemd in deze kadernota. Gemeenten zijn gebonden aan het hanteren van reële tarieven. Er is sprake van stijging in de kosten en daardoor tarieven onder invloed van factoren als personeel(stekorten), wachtlijsten en kleinschaligheid en ombouw residentieel verblijf/JeugdzorgPlus. Binnen deze inkoop Jeugdhulp zit ook alle woon- en verblijfszorg. Op dit punt loopt Twente achter gezien landelijke ontwikkelingen en er worden veel kinderen uit huis geplaatst mede door een tekort van passende ambulante alternatieven. Er wordt daarom in Twente via de Samenwerkingsagenda gezamenlijk gewerkt aan bijsturing op dit punt om de kosten te laten verminderen.
Het exacte financieel effect van de nieuwe inkoop is vanwege onvoldoende en veranderende datasets nog niet mogelijk. Bij onze collega-gemeenten in Twente die dezelfde inkoop hebben is er op het moment van schrijven ook nog geen referentie of zich hier hetzelfde voordoet. Wij lijken als Twenterand dit als eerste te signaleren. Daarbij speelt ook nog de lopende omzettingen van indicaties van de oude naar het nieuwe inkoop en het goed implementeren van de inkoop bij bepaalde onderdelen bijvoorbeeld bij gezinshuizen.

We weten in Twenterand wat we willen en blijven koersvast doorgaan in het treffen van beleids- en beheersmaatregelen om kostenstijgingen te beperken en te keren maar we hebben de wetenschap dat we dit niet op korte termijn zal resulteren in een verlaging van de kosten. We blijven daardoor geconfronteerd worden met een fors extra tekort waarvoor extra gelden benodigd zijn. In deze kadernota wordt daarom voorgesteld om als middenscenario in mogelijke bandbreedtes voorlopig al € 900,000 bij te ramen aanvullend aan het effect van € 600.000 uit de jaarrekening, in totaal dus €1.500.000. Ook al is het bericht nog maar recent bekend, het college wil hierin transparant zijn naar de raad en moet hierin in deze kadernota anticiperen, maar wil ook bij voorbaat de begroting niet onnodig belasten.
Het college is er niet gerust op dat deze extra middelen afdoende zullen zijn en heeft direct opdracht gegeven tot intensievere verdiepende analyses – gezien de complexiteit zelfs op dossierniveau - en gevraagd om nader advies over deze situatie. Zij wil nadere beslissingen hierover nemen op basis van specifiekere informatie. Enige doorlooptijd zal nodig zijn om voldoende data te verzamelen. Wij komen bij de berap 2025 en begroting 2026 hierop terug en zullen uiteraard de raad eerder informeren wanneer dit kan.
Flexibel budget wachttijden Sociaal Domein mn pieken Wmo en jeugd
Door het beschikbaar stellen van een jaarlijks flexibel budget van € 137.020 voor zowel frontoffice (consulenten) als backoffice kunnen mogelijke pieken door een bovenmatig aantal aanvragen binnen het sociaal domein, met name bij Wmo en Jeugd, opgevangen worden. De dekking vindt plaats uit de reserve personeel.
Jeugdconsulent
Voorgesteld wordt de formatie van de jeugdconsulenten structureel uitbreiden met 2fte vanwege een toenemend aantal veiligheidszaken en autonome ontwikkelingen zodat we voldoen aan wettelijke eisen. De salariskosten á € 170.100 dekken we vanuit het verminderen van de zorgkosten want adequate inzet voorkomt duurdere zorg.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Flexibel budget wachttijden Sociaal Domein mn pieken Wmo en jeugd	i	€ 137.920	n
Jeugdconsulent	s	€ 170.000	n
Geïndiceerde jeugdhulp	s	€ 900.000	n

- Vrouwenopvang

Bijraming indexering Vrouwenopvang
De gemeente Enschede ontvangt als centrumgemeente de decentralisatieuitkering vrouwenopvang (DU VO). De DU VO is bedoeld voor het aanpakken van alle vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties: denk hierbij aan vrouwenopvang, kindermishandeling, ouderenmishandeling, seksueel geweld, eergerelateerd geweld en loverboyproblematiek. De voorzieningen welke betaald worden uit deze middelen zijn niet slechts voor inwoners van Enschede maar voor meerdere gemeenten, waaronder Twenterand. Dat is immers het kenmerk van een centrumgemeente-uitkering. Helaas komt door een landelijke weeffout in de financiering de indexering op deze DU VO niet in Enschede terecht maar bij alle gemeenten. Enkele jaren geleden is daarom in afstemming met Enschede - onder conditie van inzet tot landelijke reparatie hiervan - door Twenterand besloten om deze middelen over te maken naar Enschede. De reparatie is helaas nog niet gelukt en nog steeds onderwerp van gesprek blijkt uit recente informatie. Inmiddels zijn de kosten meer gestegen dan de raming, daarom worden in deze kadernota de meerkosten opgevoerd. Bij verandering van de landelijke en regionale afspraken rond de financiering wordt uiteraard dit bedrag weer aangepast.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Bijraming Indexeringsmiddelen DU Vrouwenopvang	s	€ 9.200	n

- Doorontwikkeling van de ondersteuning aan jeugdigen als gevolg van de hervormingsagenda Jeugd, de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente en het toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming

Hervormingsagenda Jeugd
De Hervormingsagenda Jeugd streeft naar een beter en financieel houdbaar stelsel voor jeugdigen, met zowel besparingen als noodzakelijke investeringen. Er worden scherpe keuzes gemaakt om de kosten te beheersen. De agenda bevat maatregelen die zowel kosten met zich meebrengen (zoals kwaliteitsverbetering) als besparingen opleveren. Het doel van de Hervormingsagenda Jeugd is een landelijke structurele besparing van €1 miljard vanaf 2027, waarvan €650 miljoen haalbaar lijkt. Voor de resterende €350 miljoen zijn er meer onzekerheden wat betreft de verwachte opbrengst en de duurzaamheid van de maatregelen.

Afgevraagd werd of de maatregelen en financiële opgave haalbaar was. Een externe deskundigencommissie heeft dit onderzocht en in januari 2025 een zwaarwegend advies uitgebracht aan het Rijk en de VNG. Het advies richtte zich op de uitvoering van de maatregelen en de ingezette inspanningen, met name in relatie tot de uitgavenontwikkeling. De commissie heeft geadviseerd om te stoppen met de onrealistische bezuinigingen. In reactie hierop heeft het Rijk in de voorjaarsnota aangegeven dat er voor de periode 2025 t/m 2027 extra middelen beschikbaar komen voor de jeugdzorg.

De extra middelen jeugd uit de meicirculaire 2025 van het rijk zijn verwerkt in deze begroting. Daarnaast is in september 2025 definitief besloten dat gemeenten alsnog gecompenseerd worden voor de tekorten van 2023 en 2024. Deze extra incidentele middelen zijn al in deze begroting opgenomen. Dit leidt tot een positieve inbreng voor de eerste twee jaarschijven maar daarna per 2028 – wijzigt het financiële beeld tot zelfs negatief wanneer we dit met onze meerjarenraming salderen. Het kabinet gaat ervan uit dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda dan hun beoogde effect zullen hebben. Daarnaast wil het kabinet inzetten op extra maatregelen om de kosten van het stelsel verder te beheersen. Met de VNG hebben wij serieuze vraagtekens bij de haalbaarheid van de reeks zoals die nu vanaf 2028 er staat. Het is veel te ambitieus. Het doorvoeren van maatregelen vergt forse aanpassingen in het stelsel en bijbehorende wetswijzigingen. Denk bijvoorbeeld aan de inperking van de reikwijdte van de jeugdzorg. De inwerkingtreding van het desbetreffende wetsvoorstel is voorzien voor midden 2027. Het zal daarna nog de nodige tijd vergen voordat dit werkelijk (financieel) effect sorteert. Daarnaast wordt er geen indexatie van de kosten voor jeugdzorg toegepast, zoals dit door de deskundigencommissie was aanbevolen. Wel wordt de besparing geïndexeerd wat leidt tot hogere lasten voor gemeenten.

Gezien de blijvende grote zorgen wordt op verzoek van de VNG de Commissie Van Ark gevraagd om haar tweede advies niet in het eerste kwartaal van 2028 uit te brengen maar een jaar eerder: in het eerste kwartaal van 2027.

De middelen die Twenterand nu ontvangt zullen in Twenterand onder andere benut worden om de hogere kosten van naar aanleiding van de strategische doelstellingen van de inkoop te dekken. De middelen zouden ook lokaal ingezet moeten worden voor lokale investeringen om besparingen te genereren en om simpelweg te kunnen voldoen aan de eisen uit de hervormingsagenda. Zoals u hieronder in de kadernota kunt lezen wil dit college blijven investeren om te vernieuwen en te besparen, maar zoeken wij steeds naar alternatieve dekking hiervoor en bekijken wij per P&C document of middelen regulier in de begroting moeten worden opgenomen.

In Twente en Twenterand worden maatregelen van de Hervormingsagenda opgepakt in de Inkoop Jeugdhulp 2025 en de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente. Lokaal werken we aan een sterker team en een integrale aanpak. Hierbij kan gedacht worden aan een integrale aanpak tussen bijvoorbeeld Jeugd, Wmo en Participatiewet. Ook biedt het nieuwe subsidiebeleid de mogelijkheid om meer te sturen op het voorliggend veld en de sociale basis en daarmee op de doelen uit de hervormingsagenda.

Tot op heden zijn de investeringen die nodig zijn om uitvoering te geven aan de hervormingsagenda slim opgevangen via diverse incidentele middelen. De huidige situatie is echter niet langer houdbaar. Er spelen verschillende actuele vraagstukken, zoals de invoering en borging van de brede analyse (ook wel verklarende analyse genoemd) en de ontwikkelingen in de transformatie in het zorglandschap om verblijf in residentiële jeugdzorg en jeugdzorgplus zo kleinschalig vorm te geven en daar waar mogelijk af te bouwen. Dit zijn structurele kosten en daarmee is het onvermijdelijk om deze nu structureel te ramen. Voorgesteld wordt om structureel deze kosten op te nemen in de gemeentelijke begroting, met een bijdrage van € 81.700 voor 2026 en daarna ca € 87.000. De

komende jaren zullen er meer verplichtingen op ons pad komen. Wij zullen elke ontwikkeling zorgvuldig beoordelen en u waar nodig tijdig informeren.

Samenwerkingsagenda en de aanpak wachttijden
Binnen de samenwerkingsagenda zijn er verschillende actielijnen om de manier van samenwerking tussen diverse partners te bevorderen, met als doel meer passende ondersteuning. Dit programma vormt de uitvoeringskant van de Regiovisie en vertaalt de gezamenlijke regionale ambities naar concrete acties. Daarnaast loopt in Twente een deel van dit jaar een separate aanpak op wachttijden. De samenwerkingsagenda en de aanpak wachttijden is in lijn met de hervormingsagenda en versterken en integreren in elkaar. Afgelopen jaren is hier, net zoals bij de uitwerking van de hervormingsagenda, gebruik gemaakt van incidentele middelen. Echter zijn ook hier structurele kosten denkende aan: beschikbaarheidswijzer en analysetool wachttijden. Het is onvermijdelijk om deze nu structureel te ramen.

Naast de structurele kosten zijn er ook incidentele kosten. Uit een analyse van de aanpakwachttijden is gebleken dat complexe echtscheidingen veel druk oplevert op de gehele jeugdzorg keten. Onderzocht is hoe deze druk verminderd kan worden en dat betreft een andere manier van werken. Om deze manier van werken door de gehele keten te implementeren zijn extra middelen nodig. Voorgesteld wordt om deze de komende drie jaar incidenteel op te nemen in de gemeentelijke begroting, met op basis van de voorlopige voorliggende regionale stukken respectievelijk een bijdrage van €12.763 (2026), €11.008 (2027) en € 5.000 (2028) vanuit de reserve beleidsontwikkelingen.

Doorontwikkeling toegang tot het sociaal domein en het lokaal team
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de toegang tot zorg en ondersteuning in het sociaal domein, waarbij sterke lokale teams essentieel zijn om zorg beter te organiseren met de inwoner als uitgangspunt. Deze teams moeten laagdrempelig, goed bereikbaar en aanwezig op locaties zijn waar inwoners van nature komen. Ze bieden direct hulp en schakelen indien nodig met andere afdelingen en expertise.

In november 2024 is gestart met de uitwerking van de bestuursopdracht ‘Doorontwikkeling Toegang en Lokaal Team Sociaal Domein’. De kern van deze opdracht is: de inwoner als uitgangspunt en samenhangend organiseren. De verkenning die voor deze opdracht als eerste stap is uitgevoerd kwam tot een heldere en eenduidige conclusie: om deze beide ambities waar te maken is er iets anders nodig dan ‘meer van hetzelfde’. Er is een kanteling nodig in de manier van kijken, denken en doen. We zien het sterke lokale team niet in de eerste plaats als een poort, een toegang naar formele of informele hulpverlening. In plaats daarvan maakt een sterk lokaal team deel uit van het dagelijks leven van de Twenteranders in de kernen. De focus verschuift van ‘zorgen voor’ naar ‘aansluiten op het dagelijks leven’. In het dagelijks leven draait het om zaken zoals wonen, werken, opgroeien, samenleven, vrijetijdsbesteding en dingen samendoen. De doe-kracht van de gemeenschappen van Twenterand is voelbaar in het dagelijks leven.

Vanuit deze andere manier van kijken, denken en doen sluit een sterk lokaal team aan op die doe-kracht in de kernen en gemeenschappen. Door in de kern verankerd te zijn kent het lokale team de plaatselijke doe-kracht door-en-door. Als de plaatselijke gemeenschap iets nodig heeft waarvoor hun gezamenlijke doe-kracht nog tekortschiet dan kan steekt het lokale team een handje toe, altijd aansluitend op het dagelijks leven. Waar nodig roepen zij anderen in. De gemeenschap blijft zelf leidend. De toegang is geen drempel maar een hulplijn. Ook de ondersteuning van jeugdigen, van jongeren en van de gemeenschap waarin zij opgroeien wordt vanuit deze manier van kijken opnieuw bekeken.

Gedurende 2025 wordt deze manier van kijken samen met alle betrokkenen (zoals inwoners (jongeren én volwassenen), trekkers van dorps-activiteiten in het dagelijks leven waarin de doe-kracht al volop wordt benut, scholen, verenigingen, werkgevers, aanbieders van (informele) zorg en ondersteuning) verder onderzocht en uitgewerkt naar een haalbaar en concreet voorstel. In dit voorstel wordt ook aangegeven hoe de uitvoering van wettelijke gemeentelijke taken hierin vorm krijgt: hoe voert de gemeente regie op deze taken én op de kanteling die hier is geschetst? De regeling met betrekking tot subsidies en inkoop is daarbij een belangrijk regie-instrument. Op basis van deze uitwerking zal eind 2025 besluitvorming plaatsvinden met betrekking tot het vervolg in 2026 en daarna.

Doorontwikkeling dashboard voorliggend veld
In het coalitieakkoord wordt beoogd de positie van het voorliggend veld te versterken door een dashboard te ontwikkelen. In 2024 is een inventarisatie gestart van de systemen, maar door capaciteitsproblemen is de voortgang gestagneerd en de ambitie bijgesteld. Prioriteit ligt nu eerst bij het nieuwe subsidiebeleid en de daaraan verbonden nieuwe mogelijkheden om tot monitoring/dashboard te kunnen komen.

Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming
Het landelijk beleid vanuit het programma Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming beoogt een transformatie van de huidige opzet van de kind- en gezinsbescherming. Het doel is om te komen van ketenpartners die in een estafettemodel met elkaar samenwerken naar een integrale, systeemgerichte manier van werken. De landelijke proeftuinen die worden uitgevoerd in het Toekomstscenario laten zien dat met deze andere manier van werken een flinke daling van het aantal gedwongen maatregelen mogelijk is.

In Twente geven we als regio gezamenlijk invulling aan het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. De komende jaren werken we via pilots aan vernieuwende oplossingen voor kinderen, jongeren en gezinnen met ernstige veiligheidsrisico's. De focus ligt op het versterken van de samenwerking tussen de lokale toegang (jeugd/Wmo) en de jeugdbeschermingspartners: Veilig Thuis Twente, de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen (GI's). Afgelopen jaar is er landelijk veel discussie geweest over het Toekomstscenario. Daarbij hebben de landelijke gecertificeerde instellingen en Veilig Thuis-organisaties zich teruggetrokken uit het proces, wat de verdere ontwikkeling op regionaal niveau bemoeilijkt. Ondanks de moeilijkheden willen we in Twente en Twenterand gezamenlijk verder.

In Twenterand zien we relatief veel gedwongen maatregelen, wat onze motivatie versterkt om pilotgemeente te zijn binnen het Twentse traject. Voor dit traject is een kwartiermaker aangesteld die regionaal opereert. De komende periode gaan we kijken hoe dit kan aansluiten bij de ontwikkelingen rondom de toegang. De deelname legt naar verwachting extra druk op de capaciteit binnen de toegang. Deze ontwikkeling vraagt de komende jaren om een andere, en mogelijk intensievere, inzet van zowel de betrokken organisaties als de gemeentelijke consulenten.

Het Toekomstscenario kent een grote samenhang met de regionale Samenwerkingsagenda Jeugdhulp en met de doorontwikkeling van het lokale team.

Verwerkt besluit	v/n	Financieel	v/n
Investeringen/uitvoering Hervormingsagenda Jeugd. (Brede analyse en sturing op zorglandschap) / Samenwerkingsagenda Twente	s	€ 81.700	n
Aanpak wachttijden Twente: scheidingsaanpak	i	€ 12.763	n

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Ruimte

Activiteiten

- Twenterandse bijdrage VRT

De bijdrage van Twenterand aan de VRT is voor 2026 begroot op € 2.657.921. De ontwerpbegroting is opgesteld in lijn met de kadernota 2026, en toont een vergelijkbare uitkomst: een verlaging van de gemeentelijke bijdragen met € 0,2 miljoen, ondanks loon- en prijsstijgingen. Deze verlaging is grotendeels het resultaat van de Twentse zienswijze, die bij de vaststelling van de begroting 2025 is geaccepteerd. De invulling van de zienswijze heeft het begrotingskader met ruim € 2,25 miljoen aangescherpt. Een deel van de lastenverlichting is nodig om de korting op de rijksbijdrage op te vangen en leidt niet tot een lagere gemeentelijke bijdrage.
In de meerjarenbegroting van de gemeente Twenterand is voor 2026 rekening gehouden met een bijdrage van € 2.712.220, een stijging van 2,3% ten opzichte van vorig jaar (in 2025 is in de kadernota een structurele stijging van de gemeentelijke bijdrage opgenomen van € 144.000 i.v.m. loon- en prijsstijging). Dit betekent dat er een overschot is van € 54.300.
Structurele verlaging bijdrage veiligheidsregio Twente

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Structurele verlaging bijdrage veiligheidsregio Twente	s	€ 54.300	v

- Verkeer; uitwerken beleid Mobiliteit

Uitwerken beleid Mobiliteit
Het huidige Gemeentelijk Mobiliteitsplan 2015–2025 nadert het einde van zijn looptijd en is gebaseerd op inzichten en uitgangspunten van ruim tien jaar geleden. Sindsdien hebben maatschappelijke, technologische en beleidsmatige ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit zich in hoog tempo ontwikkeld. Deze veranderingen vragen om een actualisatie van het gemeentelijk mobiliteitsbeleid, met oog voor duurzaamheid, veiligheid, leefbaarheid en veranderende mobiliteitsbehoeften.
In Vriezenveen spelen op korte termijn meerdere ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen die samenhangende aanpak van verkeersmaatregelen urgent maken. Met de gevraagde financiële middelen van € 50.000 kunnen we hier stappen in zetten, zoals verkeerstellingen, het opstellen van een verkeerscirculatieplan in Vriezenveen en de actualisatie van het strategisch verkeersveiligheidsplan (gemeentebreed).

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Uitwerken beleid mobiliteit	i	€ 50.000	n

- Kanaal Almelo- De Haandrik

Een onderwerp met een enorme impact op de gedupeerde bewoners/eigenaren van bedrijfspanden is de problematiek rondom het Kanaal Almelo – de Haandrik. Vanwege schade aan hun panden en de nog onzekere situatie m.b.t. de schadeafhandeling leven veel gedupeerde bewoners/eigenaren van objecten langs het kanaal Almelo - De Haandrik in grote zorgen en onzekerheden. Daarnaast is een proces in gang gezet over haalbaarheid van een functiewijziging en de toekomstvisie van het kanaal. De problematiek rondom het kanaal betekent ook dat er zorg is voor financiële risico's in relatie tot de gemeentelijke begroting. Tevens bestaat het risico dat er door de gemeente kosten gemaakt moeten worden die nog niet zijn voorzien of nog niet te voorzien zijn. Op basis van de kosten die gemaakt zijn in het verleden en kosten die te voorzien zijn, wordt in de begroting € 205.000 opgenomen. Een deel van de kosten is reeds vergoed door de provincie (€ 47.000). De gemeente is met de provincie in gesprek voor vergoeding van de overige kosten en vergoeding van de kosten die gemaakt moeten worden voor herstel schade of treffen van voorzieningen aan eigen objecten en infrastructuur. Een externe projectleider en communicatieadviseur vanuit de gemeente zijn betrokken bij het dossier om bewoners in het schadegebied te begeleiden in de diverse ontwikkelingen. De raad wordt regelmatig geïnformeerd via een raadsbrief.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Kanaal Almelo de Haandrik (€ 205.000 -/- bijdrage Provincie € 47.000)	i	€ 158.000	n

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Economie en vrijetijdsbesteding

Activiteiten

- Uitbreiding platform www.actieftwenterand.nl en Sjors sportief / creatief

In 2022 zijn we gestart met de voorbereidingen voor de ontwikkeling en implementatie van het platform www.actieftwenterand.nl en Sjors Sportief – Creatief: een digitaal platform waar alle Twenterandse organisaties in de sport-, beweeg- en cultuursector van Twenterand hun activiteiten kunnen promoten en waar het project Sjors uit wordt gedestilleerd.
Na een projectperiode van drie jaar stellen we vast dat het Platform en Sjors Sportief – Creatief zijn uitgegroeid tot een daverend succes. Zo hebben in 2024 en 2025 ongeveer 600 kinderen deelgenomen aan kennismakingslessen op het gebied van sport, bewegen, cultuur en creatie en hebben ondertussen maar liefst 97 sport en cultuurorganisaties aanbod op het platform staan.
Om dit initiatief te continueren, verder uit te bouwen en bovenal meer inwoners in beweging te krijgen en kennis te laten maken met sport en cultuuraanbod is besloten het platform www.actieftwenterand.nl en Sjors Sportief – Creatief structureel te continueren.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
"Platform / Sjors Sportief - Creatief"	s	€ 13.000	n

- Vervanging sportaccommodaties

Onderzoek tbv vervanging sportvelden en privatiseren sportaccommodaties
In het sportaccommodatiebeleid zijn uitgangspunten opgenomen voor het vervangen van sportvelden en het privatiseren van sportaccommodaties. Voorafgaand aan vervanging of privatisering moet onderzoek worden gedaan naar de staat van de accommodatie. In de kadernota 2025 is hiervoor eenmalig € 15.000 opgenomen. In de kadernota 2026 wordt nogmaals € 15.000 incidenteel aangevraagd in afwachting van het in ontwikkeling zijnde strategisch vastgoedbeleid.
Vervanging sportveld VV Voorwaarts
Het kunstgrasveld van VV Voorwaarts Westerhaar zit aan het einde van zijn levensduur en is aan vervanging toe. In navolging op deprivatisering ervan dient de vervanging in 2026 te worden uitgevoerd. Deze ingreep is begroot op €526.000, Gezien de privatisering van het kunstgrasveld i.c.m. liquidatie van de stichting accommodatie zaken 'T Twistveen maakt dat het resterende budget (ca 130k) toekomt aan de gemeente Twenterand en bij de investering voor vervanging van het kunstgrasveld wordt gelegd. Plus aftrek 98k BTW-teruggave SPUK. Daarmee komt de totaal begrootte investering van de gemeente uit op € 298.000 en dragen de jaarlasten (kapitaallasten vanaf 2027) € 30.793.
Ontwikkeling nieuw sportcentrum Vriezenveen
De eerste voorbereidingen voor de ontwikkeling van een nieuw sportcentrum worden getroffen en het participatietraject is in volle gang. Het is in deze fase niet mogelijk een concreet benodigd bedrag aan krediet te vermelden aangezien momenteel wordt gewerkt aan de ontwikkeling van het functioneel programma van eisen. Pas als dit concreet is kan e.e.a. op geld worden gezet. Vandaar dat bij dit onderwerp een PM-post is opgenomen. Op een later moment, medio Q1 2026, volgen er uiteraard college- en raadsvoorstellen over de beschikbaarstelling van het krediet.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Onderzoek tbv vervanging sportvelden en privatiseren sportaccommodaties	i	€ 15.000	n
Vervanging sportveld VV Voorwaarts (2026) Krediet € 298.000	s	Jaarlasten € 30.793 (kap.lst. vanaf 2027)	n

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Bedrijfsvoering

Activiteiten

- Devices nieuwe raadsleden

100%In 2026 zijn de gemeenteraadsverkiezingen waardoor er nieuwe raadsleden zitting gaan nemen in de gemeenteraad. Alle raadsleden ontvangen van de gemeente een laptop om hun raadswerk uit te kunnen voeren. De kosten hiervoor zijn één keer in de vier jaar incidenteel. Op basis van de gemaakte kosten in 2022 wordt voor 2026 € 27.500 als investering geraamd. Deze investering wordt in 4 jaar afgeschreven.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Devices nieuwe raadsleden	i	€ 27.500	n

- Opleiding nieuwe raadsleden

In 2026 zijn de gemeenteraadsverkiezingen waardoor er nieuwe raadsleden zitting gaan nemen in de gemeenteraad. Voor een vliegende start van de nieuwe raadsleden wordt een inwerk- en kennismakingsprogramma opgesteld door de griffie. Het budget is bedoeld om externe sprekers in te huren, cursussen aan te bieden en eventuele locaties te huren. Hiervoor is € 7.500 geraamd, dit betreft een incidentele uitgave.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Opleiding nieuwe raadsleden	i	€ 7.500	n

- Proces werving nieuwe burgemeester

In Maart 2025 heeft de burgemeester aangekondigd te vertrekken. Hiermee is vast komen te staan dat de gemeente Twenterand op zoek moet naar een nieuwe burgemeester. De vertrouwenscommissie in oprichting zal keuzes maken over de precieze invulling van het proces en de daarbij behorende kosten. Dit proces zal doorlopen in 2026, hiervoor is in 2026 een eenmalig bedrag van € 12.500 geraamd.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Proces werving nieuwe burgemeester	i	€ 12.500	n

- Extra opleidingsbudget griffiemedewerkers

Voor de kennis en ontwikkeling van de medewerkers op de griffie is het volgen van opleidingen noodzakelijk. Vanwege de verdeling van de opleidingsbudgetten wordt het opleidingsbudget van de griffie al gauw overschreden wanneer een medewerker een opleiding volgt. Voorzien wordt dat in 2026 (vakinhoudelijke)opleidingen worden gevolgd door de griffie waarvoor eenmalig €5.000 extra budget noodzakelijk is.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Extra opleidingsbudget griffiemedewerkers			

- Communicatiebudget

Verzoek structurele verhoging communicatiebudget naar € 55.000 (vanaf 2026)
Waarom dit nodig is
Het huidige communicatiebudget van € 36.486 is niet langer toereikend. Een eerdere tijdelijke verhoging naar € 68.000 liet ruimte over, wat aangeeft dat er rek zit in de uitvoering. Daarom vragen we nu om een structurele en realistische verhoging naar € 55.000 per jaar. Deze verhoging is nodig 3 om als gemeente blijvend te investeren in transparante, actuele en toegankelijke communicatie richting inwoners en ondernemers. Zonder deze stap verliezen we aansluiting met onze samenleving, juist op momenten dat openheid en draagvlak het hardst nodig zijn.

1. Communicatie is een randvoorwaarde voor vertrouwen en betrokkenheid De lokale democratie functioneert alleen goed als inwoners en ondernemers zich gehoord, geïnformeerd en serieus genomen voelen. Communicatie is hierin geen bijzaak, maar een bestuurlijke basisvoorwaarde. Zonder goede uitleg en interactie verliezen besluiten draagvlak, hoe goed ze inhoudelijk ook zijn. Dit geldt in het bijzonder bij complexe opgaven zoals:
- Bezuinigingen en herprioritering van middelen.
- Participatieprocessen.
- Gebiedsontwikkeling en transities (zoals energie of sociaal domein).

2. Niet investeren is géén neutrale keuze
Als we het huidige budget handhaven, kunnen we als gemeente:
- Niet snel genoeg schakelen bij crises of actuele gebeurtenissen.
- Geen structurele aanwezigheid houden op social media, waar veel inwoners hun informatie halen.
- Niet voldoende ruimte kopen in lokale huis-aan-huiskanalen.
- Geen gebruik maken van moderne middelen zoals korte uitlegvideo's, animaties of live interactie.
Het gevolg is dat we als gemeente onvoldoende zichtbaar zijn, en dat roept vragen op. Het draagt bij aan wantrouwen en afstand. Juist in tijden van financiële krapte moeten we extra investeren in het uitleggen van keuzes, beheren van verwachtingen en het mobiliseren van maatschappelijke steun.

3. De samenleving verandert, communicatie verandert mee
- Waar we vroeger volstonden met een bewonersbrief en een stuk in de krant, vragen inwoners nu om:
- Transparantie: wat speelt er, wat staat op het spel?
- Toegankelijkheid: heldere taal, visuele uitleg, korte formats.
- Interactie: inspraak en ruimte voor vragen of zorgen. Zonder adequate middelen blijft deze betrokkenheid beperkt tot een kleine groep. Met het oog op inclusiviteit is dit onwenselijk.

4. De verhoging is gebaseerd op ervaring, en realistisch Een tijdelijke verhoging naar € 68.000 in voorgaande jaren liet ruimte over. Dit laat zien dat een bedrag van € 55.000 een realistische structurele behoefte dekt – niet te ruim, niet te krap. Hiermee
kunnen we:
- Continuïteit bieden in alle communicatiekanalen.
- Wendbaar blijven bij onvoorziene gebeurtenissen.
- Bouwen aan een sterk gemeentelijk imago gebaseerd op openheid en betrouwbaarheid.

Conclusie
De gevraagde verhoging is doelmatig, proportioneel en noodzakelijk. Zij maakt het mogelijk om:
- Inwoners en ondernemers beter en sneller te informeren.
- Draagvlak te behouden voor complexe en soms pijnlijke besluiten.
- Te voldoen aan de toenemende eisen van digitale communicatie.
- De legitimiteit van het lokale bestuur te versterken.

Doen we dit niet, dan is de impact groter dan alleen gemiste berichten: We lopen risico op afbrokkelend vertrouwen, onbegrip bij ingrijpende keuzes en het gevoel bij inwoners dat 'de gemeente niet luistert'.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Communicatiebudget	s	€ 18.500	n

- **Vereiste aanpassing in systemen a.g.v. actuele wet en regelgeving**
  Dit betekent onder andere dat de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer op 1 januari 2026 in werking zal treden. Hiervoor zullen volgend jaar gebruikte systemen en formulieren technisch gereed moeten worden gemaakt.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Vereiste aanpassing in systemen	i	€ 30.000	n

- **OPEN Burgerzaken**
  OPENburgerzaken is het platform waarop de innovaties van iBurgerzaken landen en is randvoorwaardelijk om verder te innoveren op het vakgebied van Burgerzaken en dus de optimalisatie van de (digitale) dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven - een verbeterde klantreis voor de inwoners. Werking van bepaalde functionaliteiten gaan afhankelijk worden van OPENburgerzaken.

  OPENburgerzaken zet concreet een stap voor uit in:
  • Een verhoogde kwaliteit van de basisregistratie Personen (BRP);
  • Efficiëntere interne processen;
  • Een verbeterde klantreis voor de inwoner;
  • Veilige uitwisseling van gegevens;
  • Aansluiten op de principes en het gedachtegoed van Common Ground

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
OPEN Burgerzaken	s	€ 27.000	n

- **Samen Veilig**
  Technische veiligheid binnen i-burgerzaken verbeteren. Alle componenten van i-burgerzaken migreren naar de cloud.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Samen Veilig	s	€ 10.000	n

- **SOC (Security Operations Center)**
  Dit is nodig voor het beschermen van de organisatie tegen cyberdreigingen (24x7). Kosten zijn afhankelijk van aanbod en afname van diensten. De verwachting is € 48.000 per jaar. (Dit bedrag is gebaseerd op kosten die omliggende gemeenten maken.) De SOC is een uitbreiding op de huidige beveiliging. Dit is pro-actief, verzekeren is reactief.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
SOC (Security Operations Center)	s	€ 48.000	n

- **Begraven koppeling met GIS**
  Digitale plattegrond ivm natuurbegraafplaats waar gewerkt wordt met coördinaten.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Begraven koppeling met GIS	s	€ 5.880	n

- Extra kosten indexering software

  Afgelopen tijd zijn we door diverse leveranciers geconfronteerd met duurdere softwarekosten (ca. 4,5% i.p.v. de door ons geschatte 2,3%) Als we dit doorrekenen over het totaalbudget betreft dit een stijging van ca. € 32.000. De stijging wordt mede veroorzaakt door de uitzonderlijke economische omstandigheden mede vanuit innovatie en personeelslasten.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Extra kosten indexering software	s	€ 32.000	n

- Uitbreiding accounts

  In een jaar tijd is onze organisatie met 35 gebruikers op ons netwerk gegroeid, dit zorgt voor extra uitgaven (hierbij valt te denken aan hardware en licenties).

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Uitbreiding accounts	s	€ 70.000	n

- Functioneel beheer fte

  Vanwege structurele inzet en wet DBA geen optie meer om in te huren. Er is geruime tijd op dit onderwerp ingehuurd, vanwege nieuwe wetgeving is dit geen optie meer, terwijl de werkzaamheden blijven bestaan. Vanuit het perspectief van de kosten en de borging van werkzaamheden is voorgesteld om de formatie op dit vlak uit te breiden.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Functioneel beheer fte	s	€ 56.138	n

- Archivaris 0,6 fte, schaal 11

  De gemeente is wettelijk verplicht om een archivaris in dienst te nemen (in te huren). Aangezien het structurele werkzaamheden betreft, rekening houdend met de wet DBA en de hoogte van de inhuurkosten, wordt een formatieve uitbreiding voorgesteld.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Archivaris 0,6 fte, schaal 11	s	€ 64.650	n

- Data- en functioneelbeheerder t.b.v. aandachtsgebied Ruimte 1 fte, schaal 9

  Gezien personeelsmutaties en formatieverschuivingen is deze rol al geruime tijd niet meer adequaat ingevuld. De noodzakelijke werkzaamheden zijn niet vanuit de bestaande bezetting in te vullen. Data- en functioneelbeheer is belegd bij Team FBIV, echter deze rol heeft geen invulling gekregen bij eerdere personeelsmutaties en formatieverschuiving. Vanuit Team THV en VOI is de structurele invulling van deze functie vereist. Zonder deze invulling komt de continu digitale doorontwikkeling van applicaties en gebruikte data voor de gebruikers verder stil te liggen.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Data- en functioneelbeheerder t.b.v. aandachtsgebied Ruimte	s	€ 85.050	n

- ## HR personeelsadministrateur 0,67 fte schaal 7 voor 3 jaar + HR recruiter 0,67 fte schaal 10 voor 3 jaar

  In de afgelopen jaren hebben we te maken gehad met een aanzienlijke toename van personele wisselingen en verzuim. Dit, in combinatie met de steeds hogere inspanning die nodig is voor elke werving, heeft geleid tot een scheve balans tussen het beschikbare werk en het aantal functionarissen. Terwijl de formatie van HR gelijk is gebleven, is de werkdruk, inclusief externe inhuur, verdubbeld.

  Ondanks dat het totale personeelsbestand van de gemeente is toegenomen, is het aantal fte bij Personeel & Organisatie (P&O) gelijk gebleven. Deze situatie wordt verder bemoeilijkt door de veranderde en krappe arbeidsmarkt, die het nog uitdagender maakt om geschikte kandidaten te vinden en te behouden.

  Het niet toekennen van extra HR-capaciteit brengt aanzienlijke risico's met zich mee. De continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening kunnen in gevaar komen, wat kan leiden tot verminderde efficiëntie en hogere kosten door het toenemende gebruik van externe inhuur. Bovendien kan het gebrek aan voldoende HR-ondersteuning leiden tot een verdere stijging van het personeelsverloop en verzuim, wat de werkdruk voor de huidige medewerkers nog verder verhoogt. Het is van cruciaal belang dat we deze uitdagingen aanpakken om de continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening te waarborgen. Daarom stellen we voor om de HR-capaciteit te herzien en uit te breiden, zodat we beter kunnen inspelen op de huidige en toekomstige behoeften van onze organisatie.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
HR personeelsadministrateur 0,67 fte schaal 7 voor 3 jaar + HR recruiter 0,67 fte schaal 10 voor 3 jaar	i	€ 107.850	n

- ## Bestuurssecretariaat

  De huidige formatie bestuurssecretariaat is onvoldoende ruim om aan alle bestuurlijke wensen te voldoen. Afgelopen periode was een tijdelijke uitbreiding van een half jaar van kracht ten behoeve van de continuïteit, die stopte bij de pensionering van de twee vaste krachten in maart 2025. Door een structurele formatie-uitbreiding van 0,67 fte kunnen de bestuurders op een adequate manier ondersteund worden.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Bestuurssecretariaat	s	€ 44.975	n

- ## Structurele verlaging bijdrage GBTwente

  De gemeentelijke bijdrage voor Twenterand aan het GBTwente bedraagt volgens het meerjarenperspectief van het GBTwente € 909.000 in 2027, € 945.000 in 2028 en € 982.000 in 2029. In 2026 is er tevens sprake van een (te ontvangen) rentebate als gevolg van de rente op het schatkistbankieren door het GBTwente.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Structurele verlaging bijdrage GBTwente	s	€ 63.000	v

- ## Opslag bedrijfsvoering € 5.000 per functie

  Bij uitbreiding van formatie moet rekening worden gehouden met aanvullende kosten (overhead). De opslag bedrijfsvoering is voornamelijk bedoeld voor vaste ICT-kosten, laptop, telefoon en licenties. Het is van belang dat formatie en overhead met elkaar in balans blijft.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Opslag bedrijfsvoering € 5.000 per functie	s	€ 45.000	n

Programma Sociaal Domein

Inleiding

Perspectief 2026 sociaal domein
Het perspectief sociaal domein borduurt voort op het perspectief in de begroting 2025.
Zorg en ondersteuning, werk en inkomen, (passend) onderwijs en overig preventief beleid - met name rond jeugd en gezondheid - vormen het hart van het Programma Sociaal Domein. Dit programma streeft ernaar dat de inwoners van Twenterand zo veel mogelijk zelf hun dagelijkse dingen kunnen doen en daar zelf over beslissen om mee te kunnen doen in de samenleving. Thuis, in de buurt, bij een vereniging of organisatie of op het werk. Alle mogelijkheden (eigen kracht) van inwoners en hun omgeving (inzet netwerk) worden hierbij benut. Waar dat niet/of in mindere mate lukt worden inwoners hierbij geholpen of ondersteund. Binnen het jeugdbeleid en onderwijs stimuleren wij ontwikkeling van individuen. We ondersteunen inwoners met zorgvragen en geldzorgen. Rond werkgelegenheid is er aandacht voor specifieke doelgroepen met arbeidsbeperkingen. Veranderingen hebben vooral betrekking op mensen in een kwetsbare positie. De sociaaleconomische problematiek in onze gemeente blijft stevig en dus is daarmee de opgave in het sociaal domein ook fors. Het kost tijd - het vergt meerdere generaties - om verbeteringen door te voeren en blijvend investeren in de samenleving is dan ook nodig. Wij zien gelukkig de vruchten van ons beleid en laten dit ook periodiek zien, in bijvoorbeeld rapportages, de nieuwsbrief sociaal domein, etc.

Integrale beleidsnota Sociaal Domein verlengen
Het beleidsmatig kader voor het sociaal domein staat in de integrale beleidsnota Sociaal Domein 2023-2026 (hierna: IBN). Een nota met alle onderwerpen van het programma sociaal integraal in één nota. Hierin is ook de uitwerking van het coalitieakkoord en het collegeprogramma met het scenario "Economisch sterk met een sociaal kloppend hart" verwerkt. De uitvoering van de nota doen wij via de maatschappelijke agenda (MAG) Twenterand. De versie 2025 is dit voorjaar verschenen.
Er zijn vier integrale thema's gekozen in deze nota, als basis voor onze opgaven:
1. De zelfredzame Twenterander
2. De participerende Twenterander
3. De gezonde Twenterander
4. De lerende Twenterander

In 2026 zouden we een nieuwe IBN moeten doen verschijnen. We hebben echter geconstateerd dat het beleid nog lang niet achterhaald is, sterker nog dat we de ingezette lijn sinds enkele jaren nu nog meer aan het versnellen zijn. Wij zullen de raad daarom gaan voorstellen de IBN met minimaal 2 jaar te verlengen.

Grote uitdagingen blijven
Grote opgaven blijven spelen de komende jaren, inhoudelijk en financieel. Het is belangrijk om hierop goed op te anticiperen en organiseren. Via het wendbare deel in onze organisatieontwikkeling geven we de opgaven dan ook nader vorm, via bijvoorbeeld verkenningen, bestuursopdrachten, projecten en programma's. Actuele opdrachten waar wij aan werken zijn Toekomst WSW, de vergrijzing Wmo / decentralisatie beschermd wonen, de toegang van het sociaal domein en uiteraard gaan we door met de Transformatie van het Sociaal Domein middels de eerder genoemde MAG.
Daarnaast werkt het sociaal domein mee aan opgaven binnen andere programma's zoals bijvoorbeeld woningbouw (woonzorgvisie) en omgevingsvisie icm economische visie. Tenslotte willen wij niet onvermeld laten dat in 2026 prioriteit ligt bij het uitwerken en implementeren van het nieuwe subsidie- en inkoopbeleid, mede in combinatie met de grotere opgaven in het sociaal domein: toegang, toekomst SW, (Hervormingsagenda) Jeugd en Transformatie (MAG).

Het tijdsgewricht en de opgaven waar we nu voor staan blijft stevig, ook in 2026. De crisis op de woningmarkt, de kostenstijgingen in cao, energie, de situatie in Oekraïne en het bredere vluchtelingenvraagstuk, de vergrijzing, de vele zorgvragen, maatschappelijke onrust, personeelstekorten maken dat individuen en/of groepen het zwaar hebben. In de verhoudingen tussen overheden rijk – gemeenten met name op de dossiers rond jeugd en gezin vinden scherpe en dreigende gesprekken plaats met wat ons betreft nog steeds te weinig perspectief voor gemeenten om de ravijnjaren te tackelen, zeker op het sociaal domein. Er is enig uitstel maar nog geen afstel. De rijksvoorjaarsnota is al wat vertaald in de kadernota en daarmee ook de begroting.

Anderzijds willen we ook investeren, bijvoorbeeld in het voorliggend veld, waar dat mogelijk is. Wij geloven in het effect van preventie en weten dat dit een lange adem vergt.

Hieronder de highlights per doelenboom met de opmerking dat we hierbij ook fundamenteel werken aan “de basis op de orde”

Landelijke ontwikkelingen hebben nog steeds een forse (financiële) invloed. Bij de doelenboom jeugd gaan wij in op de hervormingsagenda jeugd, het Toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming, de (doorontwikkeling van de) Toegang van het sociaal domein en sturing op het zorglandschap.

Bij de doelenboom Sociale Zaken gaan wij in op plannen rond een aparte financiering en bij de schuldenaanpak met de doorontwikkeling van het meldpunt geldzorgen. Het beroep op de Wmo neemt toe. Het aantal cliënten en daamee de kosten van de Wmo laten een stijgende lijn zien. Om de langjarige effecten van de gevolgen van de vergrijzing van de Twenterandse bevolking op de Wmo (en ook andere beleidsterreinen) in kaart te brengen wordt een verkenning opgestart. Hierbij wordt onder meer gekeken naar gemeenten waar deze ontwikkeling al langer speelt, in bijvoorbeeld Groningen en Limburg. De uitkomsten van deze verkenning vergen gezien de complexiteit en beperkte capaciteit enige tijd en zullen in 2026 beschikbaar zijn .

Rond onderwijs speelt casuïstiek rond onderwijshuisvesting en temporiseren we ontwikkelingen rond het IHP. Bij gezondheid staat de uitvoering van de MAG centraal en is de kerntakendiscussie SamenTwente verwerkt.

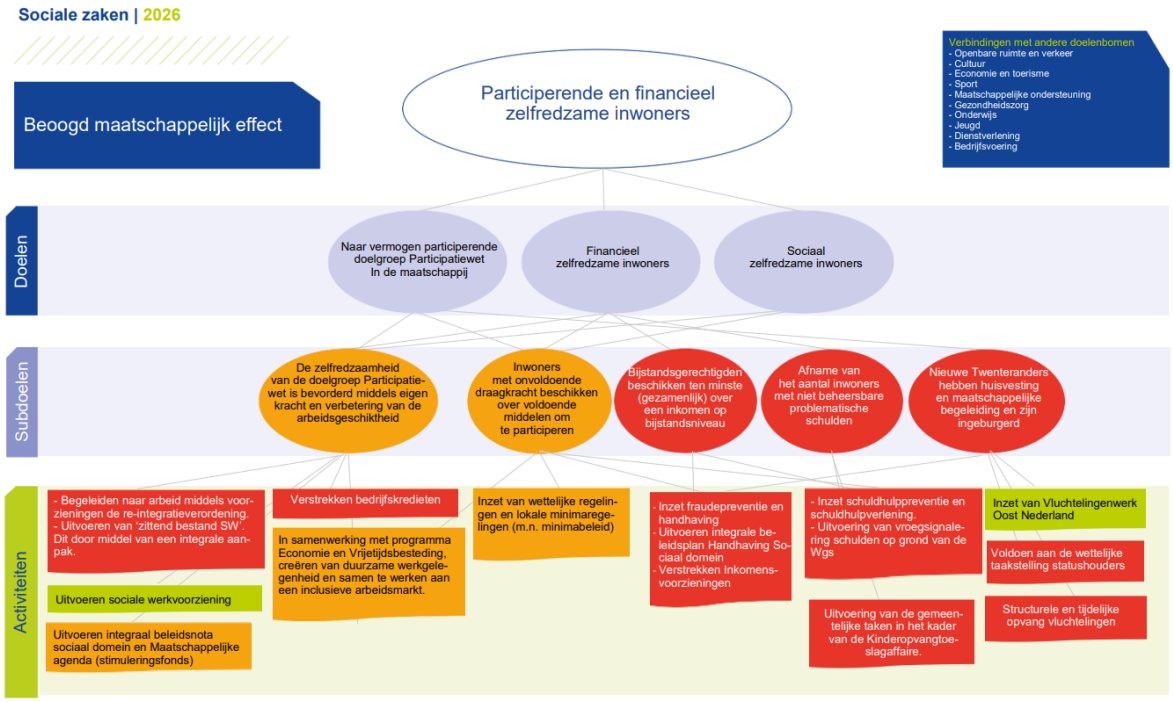
Daarnaast vraagt in de uitvoering vanuit het principe “de basis op orde” het aankomende jaar opnieuw onze aandacht om de dienstverlening en de onderliggende processen op maat te maken en de capaciteit hierop op orde te krijgen en in lijn te brengen met de huidige producten, verantwoordelijkheden en ontwikkelingen op met name werk en inkomen, beleid en backoffice. Cruciale functies moeten worden herbezet. Integraal werken in de uitvoering is hierin vol in ontwikkeling.

Er blijven grote zorgen over de financiën in het sociaal domein. Kosten blijven stijgen, meer dan wij ambiëren en het open einde karakter is voelbaar, zeker bij jeugdhulp. Gelet op de zorgelijke financiële positie van onze gemeente met name in het meerjarenbeeld, betekent dat nog steeds focus en bijsturing aan de orde is. Dit doen we met scherpe keuzes om bepaalde zaken niet meer of anders te (laten) doen en blijvend scherp te ramen. Geld volgt beleid (middelen volgen opgaven) en dat werkt! Tenslotte versterken regionale samenwerking en lokale inzet en lokale participatie (via o.a. onze Adviesraad Sociaal Domein) elkaar bij het vormgeven van taken binnen het sociaal domein. Voor een gemeente op schaal als de onze onmisbaar.

Tot zover de algemene inleiding. Bij de doelenbomen in dit programma gaan wij nader in op de specifieke voorstellen en ontwikkelingen.

Doelenboom Sociale Zaken

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Sociale Zaken

Beoogd maatschappelijk effect
Participerende en financieel zelfredzame inwoners

Doelen
Naar vermogen participerende doelgroep Participatiewet in de maatschappij
Het doel van de Participatiewet is om mensen zoveel mogelijk te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt. De gemeente kan voor iedereen dezelfde instrumenten en voorzieningen inzetten en zal daarbij ook maatwerk inzetten. Hierbij wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de eigen kracht van de inwoner.

Financieel zelfredzame inwoners
Het hebben van werk of een zinvolle dagbesteding maakt meedoen in de samenleving mogelijk. Het zorgt voor ritme en structuur en het geeft eigenwaarde. We willen dat elke inwoner van de gemeente Twenterand de mogelijkheid krijgt om naar vermogen mee te doen aan de samenleving. We ondersteunen inwoners die niet zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien met een uitkering. Voor een deel van deze inwoners ligt er een opgave wat betreft het vinden van passend werk.
Kinderen moeten zich kunnen ontplooien, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen in de samenleving. Belangrijk is dat zij perspectief houden op een gelukkig leven. Elk kind moet niet alleen kunnen beschikken over voedsel, kleding en andere basisbehoeften, maar moet ook mee kunnen op schoolreis, lid van de bibliotheek kunnen worden en bijvoorbeeld wekelijks kunnen sporten of muziek maken.

Sociaal zelfredzame inwoners
Zelfredzaamheid is het hogere doel. Middels eigen kracht, instrumenten uit de participatiewet, schuldhulpverlening en minimabeleid en de wettelijke taken rond vluchtelingen wordt dit zo optimaal mogelijk nagestreefd.

Subdoel: De zelfredzaamheid van de doelgroep participatiewet is bevorderd middels eigen kracht en de arbeidscapaciteit is geoptimaliseerd

Activiteiten

- Begeleiden naar arbeid middels o.a. ons eigen leerbedrijf en/of participatie en/of tegenprestatie en/of garantiebanen en/of nieuw beschut

Een deel van de doelgroep van de participatiewet heeft voldoende arbeidscapaciteit. Deze mensen worden zo snel mogelijk begeleid naar betaald werk door de werkconsulenten van de gemeente Twenterand. Een ander deel van de bijstandsgerechtigden heeft een arbeidsbeperking. Deze doelgroep wordt naar werk begeleid met behulp van loonkosten subsidies voor werkgevers. Voor andere bijstandsgerechtigden is extra begeleiding nodig om de stap naar betaald werk te kunnen zetten. Voor deze doelgroep wordt gebruik gemaakt van de dienstverlening van met name Ontplooj en Larcom. Voor de groep waarvoor de stap naar betaald werk geen haalbare kaart is wordt gekeken naar mogelijkheden om toch te participeren via b.v. vrijwilligerswerk. Werk blijft voor ons - waar dat voor onze inwoners mogelijk is - de beste vorm van participatie!

Vanaf 1 januari 2024 is de gemeente Twenterand verantwoordelijk geworden voor de uitvoer van de Aanvraag Levensonderhoud (ALO). In de komende periode werken we binnen Werk en Inkomen in de volle breedte, van aanvraag, administratie, toeleiding naar werk en handhaving, aan optimalisering van de dienstverlening. Onder andere om te kunnen voldoen aan de wettelijke verplichtingen en de caseload beheersbaar te maken, maar ook om goed te kunnen inspelen op de consequenties vanuit de invoering van de Participatiewet in Balans, per 1 januari 2026.

Onderdeel van de uitvoering van de Participatiewet is de handhaving. De uitvoering van deze handhaving is uitbesteed aan het SRT (Sociaal recherche Twente). Bij het overhevelen van de ALO van Almelo naar Twenterand is geen rekening gehouden met de hiervoor extra benodigde capaciteit op het gebied van handhaving (personeel en financieel). In de afgelopen jaren heeft de gemeente Twenterand bij de SRT aanzienlijk meer uren verbruikt dan ingekocht. Nieuwe afspraken met de SRT worden dit jaar voorzien. Indien de uitkomsten hier aanleiding toe geven wordt de Raad hierover geïnformeerd.

De Tweede Kamer heeft dit voorjaar de Participatiewet in balans aangenomen. Het doel van deze wet is om mensen die een beroep doen op de bijstand of daar al gebruik van maken meer vanuit vertrouwen te behandelen. Gemeenten krijgen de ruimte om veel meer dan nu maatwerk te leveren. Zo hoeft de dienstverlening niet alleen meer gericht te zijn op toeleiding naar werk maar kan deze ook ondersteuning bij (onbetaalde) inzet voor de samenleving inhouden. Daarbij krijgen bijstandsgerechtigden de mogelijkheid om naast hun uitkering (tot op zekere hoogte) inkomsten te genereren zonder dat dit een korting op de uitkering tot gevolg heeft. De bedoeling is dat het zogenoemde spoor 1 van de wet per 1 januari 2026 in werking treedt. Voor gemeenten betekent invoering van deze wet een aanzienlijke intensivering van de dienstverlening. Ook voor de gemeente Twenterand wordt voorzien dat hieraan personele/financiële consequenties zijn verbonden. Het college gaat de impact van de wet de komende tijd nader onderzoeken en planmatig oppakken. Voor de uitwerking van deze beleidsontwikkeling (implementatie eerste fase, regelgeving en communicatie) worden in deze begroting middelen (€ 60.000) uit de reserve beleidsontwikkeling onttrokken.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Participatiewet in Balans	i	€ 60.000	n

Regionaal Werkcentrum
In het afgelopen jaar is in de regio Twente gewerkt aan een herinrichting van de regionale arbeidsmarkt infrastructuur. Een belangrijk onderdeel hierin is de inrichting van een regionaal Werkcentrum: de centrale toegang voor inwoners/werkzoekenden, werkgevers/organisaties en andere belanghebbenden tot integrale dienstverlening vanuit alle ketenpartners. In dit werkcentrum wordt alle dienstverlening ondergebracht, inclusief die vanuit het Leerwerkloket Twente, Werkplein Twente/WSP, Pluspunt Twente/RMT en het Twents Fonds voor Vakmanschap.
Na een periode van intensieve overleggen op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau nadert nu het moment waarop met de daadwerkelijke inrichting van dit Werkcentrum kan worden gestart. Hiervoor is een inrichtingsplan opgesteld waaraan is meegewerkt door de 4 netwerkorganisaties en de 14 Twentse gemeenten (bestuurlijk, management, beleid en uitvoering). Het Werkcentrum Twente moet op 1 januari 2026 volledig operationeel zijn. Dit jaar (2025) wordt benut als een overgangsjaar. Inmiddels heeft het college de regionale samenwerkingsovereenkomst vastgesteld.

- Uitvoeren sociale werkvoorziening

Voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) maakt de gemeente Twenterand, samen met enkele andere gemeenten in de regio Twente, gebruik van de dienstverlening van met name Ontplooj. Deze dienstverlening omvat ook b.v. werkervaringstrajecten van uitkeringsgerechtigden, die na enige begeleiding door Ontplooj, naar betaald werk kunnen doorstromen. De dienstverlening van Ontplooj vindt plaats op basis van een DVO. De looptijd van deze DVO eindigt per 1 oktober 2026. Daarom onderzoekt de gemeente Twenterand op dit moment op welke wijze in deze dienstverlening kan/moet worden voorzien. Hiervoor worden scenario's ontwikkeld, waaronder die van verlenging van de dienstverlening door Ontplooj. Ook onze afspraken met Larcom zijn in beeld. Voor de zomer is door het college uitgesproken om met wijzigingen en een juiste vorm door te gaan met beide organisaties. De uitwerking van deze beleidsontwikkeling is ook een complex en zorgvuldig traject. De benodigde middelen hiervoor (€ 150.000) onttrekken wij in deze begroting uit de daartoe gevormde reserve beleidsontwikkeling. Hierbij speelt ook dat vanuit het rijk gewerkt wordt aan versterking van de landelijke infrastructuur ontwikkelbedrijven.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Toekomst WSW	i	€ 150.000	n

Subdoel: Nieuwe Twenteranders hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding en zijn ingeburgerd

Activiteiten

- Structurele en tijdelijke opvang vluchtelingen

Statushouders
Het behalen van deze taakstelling is de afgelopen tijd een lastigere opgave geworden. Dit komt deels door de stijgende aantallen en achterstanden van voorgaande jaren. Maar het heeft ook te maken met de situatie op de woningmarkt, in combinatie met het profiel van de gekoppelde statushouders. We zien een landelijke ontwikkeling dat er steeds meer alleenstaanden en alleengaanden (wachtend op gezinshereniging) gehuisvest moeten worden. Ondanks alle uitdagingen lukt het ons in 2025 de taakstelling (53) te realiseren en lopen we op dit moment van schrijven in op de achterstanden van voorgaande jaren (4).

In 2026 streeft men na een gelijker speelveld voor alle woningzoekenden, ook statushouders. Het pakket bestaat uit drie pijlers: huisvesting, stabiele opvang en participatie/inburgering en kent een gefaseerde invoering – voorbereiding tot juli 2026, implementatie in 2026–2027 en volledige werking vanaf 2027. De minister streeft naar opvanglocaties die later tot reguliere woningen kunnen worden omgevormd. Het is een complexe kwestie met aanzienlijke uitvoeringsproblemen. De aangekondigde maatregel kan ongewenste gevolgen hebben voor het realiseren van de taakstelling.

Oekraïense vluchtelingen
De oorlog in Oekraïne duurt voort, waardoor Oekraïners nog steeds naar veiligere landen, waaronder Nederland, vluchten. Tot maart 2027 kunnen deze vluchtelingen hier verblijven onder de richtlijn tijdelijke bescherming (RTB), maar wat er daarna gebeurt is nog onduidelijk. De verwachting is dat de vluchtelingen zelf steeds meer moeten bijdragen in de kosten van de opvang. Het kabinet blijft zich inzetten voor de opvang van Oekraïense ontheemden en het aanbieden van de juiste voorzieningen. Hierbij blijft de focus liggen op het vergroten van participatie en zelfredzaamheid. De verwachting is dat de opvang in 2026 tenminste kostenneutraal uitgevoerd kan worden. De vraag naar opvangplekken én huisvesting van doelgroepen blijft onverminderd hoog en het advies is om een deel van het overgebleven geld in 2025, te gaan reserveren voor deze opvang.

Asielzoekers
Naast de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne moeten we ook vluchtelingen uit andere gebieden opvangen, asielzoekers. Voorlopig is de zogenaamde Spreidingswet nog steeds van kracht. De Spreidingswet moet zorgen voor voldoende opvangplekken en een betere spreiding van asielopvang over het hele land. Volgens het recente herverdeelbesluit heeft de gemeente een voorlopige taakstelling van 165 reguliere opvangplaatsen, waarvan 23 AMV geschikt voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Hoewel de raad ingestemd heeft met motie Opvang en huisvesting asielzoekers (M20) moet het college deze landelijke wetgeving uitvoeren. Dit leidt tot een spanning tussen gemeentelijke verantwoordelijkheden en lokale politieke wensen. Het college blijft hierover in gesprek met de raad.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2026	Begroot 2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Naar vermogen participerende (niet) uitkeringsgerechtigden									
Aantal uitkeringsgerechtigden* (participatiewet)	450	415	400	398	394	403	432	442	CIV
Aantal personen met een loonkostensubsidie (nieuwe indicator 2021)	150	140	143	138	135	115	97	-	CIV
Aantal uitkeringsgerechtigden (IOAW/IOAZ)	14	17	13	15	17	22	22	24	CIV
Aantal activeringstrajecten	208	230	224	226	320	235	330	334	CIV
Aantal Wsw 'zittend bestand' in arbeidsjaren	176	202	208	219	223	221	255	267	meicirculaire
Aantal taakstelling vergunninghouders*****	71	100	88	75	57	29	38	28	Min. Justitie en Veiligheid
Financieel zelfredzame inwoners									
Aantal aanvragen bijzondere bijstand**	486	450	416	444	458	553	432	562	CIV
Aantal personen die uitgestroomd zijn naar werk***	90	120	117	120	116	59	44	70	CIV
Aantal aanvragen inkomenstoeslag**	340	320	298	314	310	338	404	327	CIV
Aantal personen die beroep doen op de studietoeslag**	15	12	9	11	14	17	11	8	CIV
Sociaal zelfredzame inwoners									
Aantal personen die beroep doen op de Meedoenregeling****	N.v.t.	370	309	375	359	309	218	423	CIV
Aantal personen die beroep doen op de jeugd sport en cultuurfonds	170	170	174	148	105	165	124	163	extern
Beschut werk	23	21	20	19	17	17	11	11	Ministerie van SzW
Aantal kinderen schoolpakket	73	75	53	75	66	70	95	79	extern

* betreft het aantal uitkeringspartijen

** betreft per 2021 het aantal toegekende aanvragen

*** vanaf 2022 vermelden we het totale aantal uitgestroomde personen uit de bijstand.

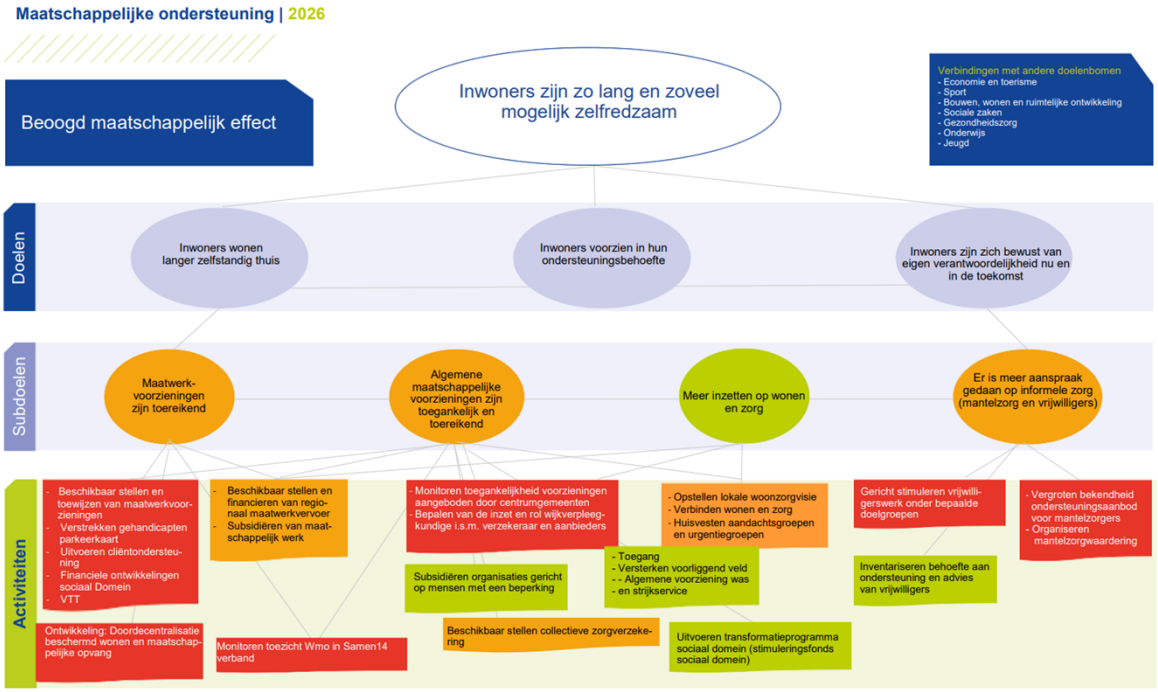
**** de Meedoenregeling bestaat niet meer met ingang van 1-1-2025

***** dit is de taakstelling zoals deze op dit moment bekend is. Deze loopt t/m 31 jan. 2026.

Daarna wordt op basis van de instroom de taakstelling mogelijk herzien. Bij de begroting kan dan ook een meer accuraat beeld worden gegeven voor 2026

Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Maatschappelijke ondersteuning

Beoogd maatschappelijk effect
Inwoners zijn zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doelen
Inwoners wonen langer zelfstandig thuis
De gemeente streeft na dat inwoners zo lang mogelijk zelfredzaam blijven. Daartoe werken we er aan om de inwoners zo lang dit mogelijk en wenselijk is zelfstandig thuis te laten wonen. We voorzien zo goed mogelijk, direct of indirect, in de diverse ondersteuningsbehoeften van inwoners. We zitten hierbij in op een transformatie waarbij het vergroten van zelfredzaamheid en eigen kracht vooorop staat. Langer zelfstandig thuis wonen is daar een onderdeel van.

Inwoners voorzien in hun ondersteuningsbehoefte
Het doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is dat inwoners worden voorzien in hun ondersteuningsbehoefte. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om nog meer op eigen kracht en samen met het eigen netwerk te komen tot oplossingen. De inwoner en zijn omgeving staan daarbij centraal. We stimuleren inwoners op hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden in te zetten. Een maatwerkvoorziening is het sluitstuk van de Wmo. Eerst beoordelen de eigen kracht van de inwoner en kijken we naar algemene voorzieningen. Daar waar nodig zetten we een maatwerkvoorziening in om in de ondersteuningsbehoefte van de inwoner te voorzien.

Inwoners zijn zich bewust van eigen verantwoordelijkheid nu en in de toekomst
We bevorderen het bewustzijn onder de inwoners van hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om in eerste instantie op eigen kracht en gezamenlijk met de mensen uit hun omgeving tot oplossingen voor problemen te komen. Hierbij is ook de inzet van het voorliggend veld (vrij toegankelijk zorg- en welzijnsaanbod) en de sociale basis (vrijwillig aanbod en inwoners en verenigingen) van groot belang. Door hierop in te zetten sluit de gemeente aan bij diverse ontwikkelingen die ook landelijk en regionaal worden ingezet.

Subdoel: Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend

Activiteiten

- Beschikbaar stellen en financieren van regionaal maatwerkvervoer

  Kinderen uit de laagste groepen van Oekraïense ouders kunnen nog dit schooljaar gebruik blijven maken van busvervoer naar de Schakel. Aanvragen voor leerlingenvervoer worden getoetst aan de verordening reizen naar school Twenterand. Er is kans dat een deel van deze kinderen (zonder beperking) enkel vanwege het afstandscriterium recht heeft op een bekostiging van het vervoer naar school waardoor de kosten van het leerlingenvervoer kunnen toenemen al zal de bekostiging in de meeste gevallen dan neerkomen op een vergoeding voor fietsen of eigen vervoer.
  Binnen het vervoerscontract zijn er ontwikkelingen. Negen regiogemeenten wensen een uitbreiding van de reismogelijkheden per regiotaxi met ziekenhuizen als puntbestemmingen (een bestemming in een andere gemeente of buiten de regio waar vrij naartoe mag worden gereisd) en de mogelijkheid tot doorreizen vanaf meerdere adressen. Dit heeft een risico in zich op hogere kosten, omdat deze maatregel voor plattelandsgemeenten grotere gevolgen heeft dan voor meer stedelijke gemeenten.

- Financiële ontwikkeling sociaal Domein

Financiële ontwikkelingen
In deze begroting s er voor gekozen om bij de doelenbomen de financiële ontwikkelingen te beschrijven, zoals bijvoorbeeld de voorjaarnota jeugd. Helaas blijven er zorgen en grote mutaties en ook stevige risico's (zie de paragraaf weerstandsvermogen). Het inbedden van nieuwe (beleids)ontwikkelingen in onze organisatie, met name ook bij sociale zaken maar ook bij de Wmo en jeugd vergen stevige inspanningen en vaak extra middelen. Denk hierbij aan de Pgb 2.0, de eigen bijdrage Wmo, de hervormingsagenda jeugd en het Toekomstscenario. Binnen het sociaal domein willen we hierbij planmatig werken met realistische plannen en duurzame oplossingen waarin integraal dienstverlening, beleid, uitvoering en bedrijfsvoering integraal samenkomen. De uitvoeringskracht van gemeenten - zo ook Twenterand - staat fors onder druk en zoals door de hele begroting zichtbaar is moet extra worden ingezet om de basis op de orde te krijgen. Dit vergt soms een dubbele inspanning.

Financiën Wmo
In de septembercirculaire 2024 is bekend gemaakt dat (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm is in de septembercirculaire 2024 vanaf 2026 een jaarlijks bedrag opgenomen voor demografie (vergrijzing). Een gedeelte hiervan is bedoeld voor de maatwerkvoorzieningen. Deze middelen worden gereserveerd om de kosten die te maken hebben met de vergrijzing op te vangen.

Deze zomer lazen wij ook een belangrijke uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB). Een groep pgb-zorgverleners valt vanaf 2026 niet meer onder de Regeling dienstverlening aan huis (Rdah), maar volledig onder het gewone arbeidsrecht. Dat betekent bijvoorbeeld dat ze bij ziekte recht hebben op 2 jaar doorbetaling van loon, en dat ze verzekerd zijn voor werkloosheid en arbeidsongeschiktheid. De pgb-tarieven moeten hierop worden aangepast. Gemeenten worden hier door het Rijk voor gecompenseerd, maar het is nog onduidelijk wat dit concreet voor Twenterand betekent. Wij bestuderen deze uitspraak en komen er indien nodig volgend jaar (waarschijnlijk bij de berap) op terug.

In de kadernota 2026 meldden we dat er per januari 2026 een inkomensafhankelijke bijdrage geldt voor maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo. Dit zou het huidige abonnementstarief vervangen. Dit wetsvoorstel is echter aangehouden en naar verwachting treedt deze nieuwe regelgeving in per januari 2027.

De doordecentralisatie Beschermd Wonen en de invoering van het bij behorende nieuwe verdeelmodel zijn verder uitgesteld tot in ieder geval 1 januari 2026. De doordecentralisatie gaat gepaard met een korting op het budget Beschermd Wonen. De exacte korting op de rijksbijdrage als ook het ingroeipad zijn op dit moment echter nog niet bekend. Een verkenning hierop loopt nog.

Wmo kosten ervaren wij als een potentiële financiële tijdbom (i.c.m. vergrijzing en zorgzwaarte o.a. vanwege toename dementie). In navolging van de berap 2025 zijn we genoodzaakt om voor 2026 en verder een bedrag van € 546.000 bij te ramen. We zien hier een stijging van het aantal cliënten en hoge tarieven wegens de AmvB Reële tarieven. Uiteraard zijn we actief rond besparingen zoals valpreventie, krachtig ouder worden, enz. Hier gaan we mee door. Bij de Wmo begeleiding en dagbesteding zien we juist dat de verwachtte hoge clientaantallen uitblijven en wordt ook hier in navolging van de berap 2025 voorgesteld dit budget af te ramen met € 312.000.

Adviseur bedrijfsvoering sociaal domein
De raad heeft per amendement in de kadernota geen structurele middelen beschikbaar gesteld voor deze functie. Uit de toelichting tijdens de raadsvergadering hebben wij geconstateerd dat de raad wel openstaat voor een tijdelijke functie (dekking reserve personeel). Gezien de noodzaak van deze functie en onze risico's die wij lopen is dit nu in deze begroting verwerkt.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2026	Begroot 2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend									
Toegekende maatwerkvoorzieningen totaal*	vervalt	vervalt	3151	2919	3270	3554	3434	3325	Interne systemen
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend									
Aantal mantelzorgers dat de waardebonnen heeft ontvangen	1000	1000	982	939	803	885	986	1003	Stichting Evenmens
Aantal individueel ondersteunde mantelzorgers	280	280	236	400	236	265	306	162	Stichting Evenmens
Aantal behandelde cliëntsystemen	450	430	386 AMW en BRAM 78 SGMW 3 THV ****	414	436	407	437	454	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal behandelde cliënten***	220	220	179	194	197	192	252	275	MEE IJsseloevers
Aantal verzekerden collectieve zorgverzekering	1026	950	1024	1036	1099	1209	1221	1416	Menzis

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Inwoners kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke inwoners dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

*** MEE registreert casussen, vandaar dat het hier om het aantal casussen gaat. Daarnaast geldt ook dat MEE ondersteunt en geen behandelin verricht

**** AMW = Algemeen Maatschappelijk werk. BRAM = een onderdeel dat onder maatschappelijk werk wordt weggezet.

SGMW = Schoolgericht Maatschappelijk Werk.

THV = Tijdelijk Huisverbod. Hierbij gaat het om ondersteuning van de persoon die achterblijft bij een tijdelijk huisverbod en tijdens het nazorgtraject.

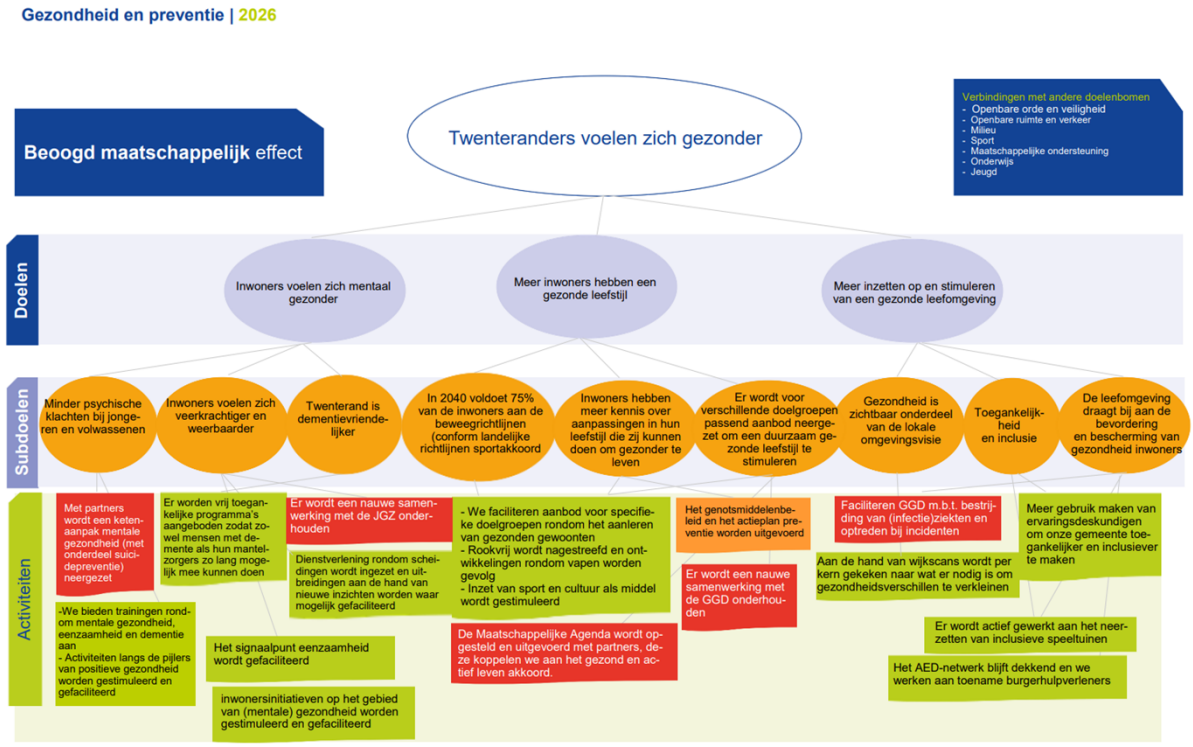
Vernieuwde beleidsindicatoren	Begroot 2026	Begroot 2025							Bron
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend									
Aantal bereikte ouderen t.b.v. valpreventie	100	75							Extern
Aantal inwoners dat beschermd woont	22	20							Interne systemen
Aantal inwoners dat verblijft in maatschappelijke opvang	7	5							Interne systemen
Aantal meldingen bij het signaalpunt eenzaamheid	10	25							Extern
Aantal inwoners met een Wmo-voorziening*	3100	3100							Interne systemen
Aantal inwoners met huishoudelijke ondersteuning**	1500	1500							Interne systemen
Aantal inwoners met begeleiding individueel**	650	575							Interne systemen
Aantal inwoners met groepsbegeleiding**	290	275							Interne systemen
Aantal inwoners met wonen en verblijf**	20	15							Interne systemen
Aantal inwoners met een woonvoorziening**	300	300							Interne systemen
Aantal inwoners met een rolstoel(voorziening)**	200	200							Interne systemen
Aantal inwoners met een vervoersvoorziening (excl. Regiotaxi)**	400	400							Interne systemen

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Inwoners kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke inwoners dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

Doelenboom Gezondheid en preventie

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Gezondheid en preventie

Beoogd maatschappelijk effect
Twenteranders voelen zich gezonder

Doelen
Inwoners voelen zich mentaal gezonder
Van zorg naar gezondheid: die omslag gaan we maken! Volgens het concept voor positieve gezondheid, is gezondheid “het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven”. Mentale gezondheid is nauw verbonden met andere leefgebieden van inwoners. Dit maakt een integrale aanpak voor het verbeteren van de gezondheid noodzakelijk. Daarbij hebben we aandacht voor de sterk veranderende samenleving en de (mentale) uitdagingen die dit met zich meebrengt voor verschillende doelgroepen.

Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl
Voor de gemeente is het van belang dat onze inwoners zich zo gezond mogelijk voelen, zodat inwoners gezond op kunnen groeien, ouder worden en zo lang mogelijk gezond en zelfredzaam zijn. Om dit te bereiken is het nodig om een fit en vitaal leven te stimuleren, met een bijbehorende gezonde leefstijl. Verschillende doelgroepen vragen daarbij om verschillende manieren van benadering en ondersteuning.

Meer inzetten op en stimuleren van een gezonde leefomgeving
Gezondheid vertegenwoordigd in alle beleidsterreinen: dat is het doel. Een omgeving moet ruimte bieden voor beweging, ontmoeting en meer voorbeelden van gezond gedrag.

Subdoel: Er wordt voor de verschillende doelgroepen een passend aanbod neergezet om een duurzaam gezonde leefstijl te stimuleren

Activiteiten

- Genotsmiddelenbeleid en het actieplan preventie worden uitgevoerd.
  In 2025 is het uitvoeringsplan genotsmiddelenbeleid; preventie- en handhavingsplan 2025-2028 in werking gesteld. In 2026 wordt hier verder uitvoering aan gegeven door het uitvoeren van een onderzoek naar witte vlekken in het preventie- en verslavingsaanbod. De kosten hiervan worden binnen de begroting gedekt.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2026	Begroot 2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Hulp is geboden waar nodig									
Aantal beschikbare en in kaart gebrachte AED's (incl. AED's in particulier eigendom)	120	110	115	117****	91	91	81	80	Hartslagnu.nl
Minimaal aantal inwoners uit Twenterand die staan ingeschreven op www.hartslagnu.nl	1150	1100	1013	938	1100	1011	917	900	Hartslagnu.nl
Mate waarin hulpverlening bij tijdelijk huisverbod wordt aangeboden (%)*	Vervalt	gaat vervallen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Mate van acceptatie hulpverlening bij tijdelijk huisverbod (%)	Vervalt	gaat vervallen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal basisscholen met voorlichting over middelengebruik	21	21	20	20	0	1**	2**	17	Tactus Verslavingszorg, Firstaidd

* Tot en met augustus 2020 gaat het om 3 thv's in de gemeente Twenterand

** In verband met de coronamaatregelen zijn verschillende voorlichtingen niet doorgegaan. Met de scholen is afgestemd hoe hiermee om te gaan.

*** In verband met de coronamaatregelen hebben er 7 scholen tot aan de zomervakantie voorlichtingen afgenomen. De aantallen voor de tweede helft na de zomervakantie zullen wederom afhankelijk zijn van corona.

**** 98 van de 115 AED's zijn 24/7 beschikbaar

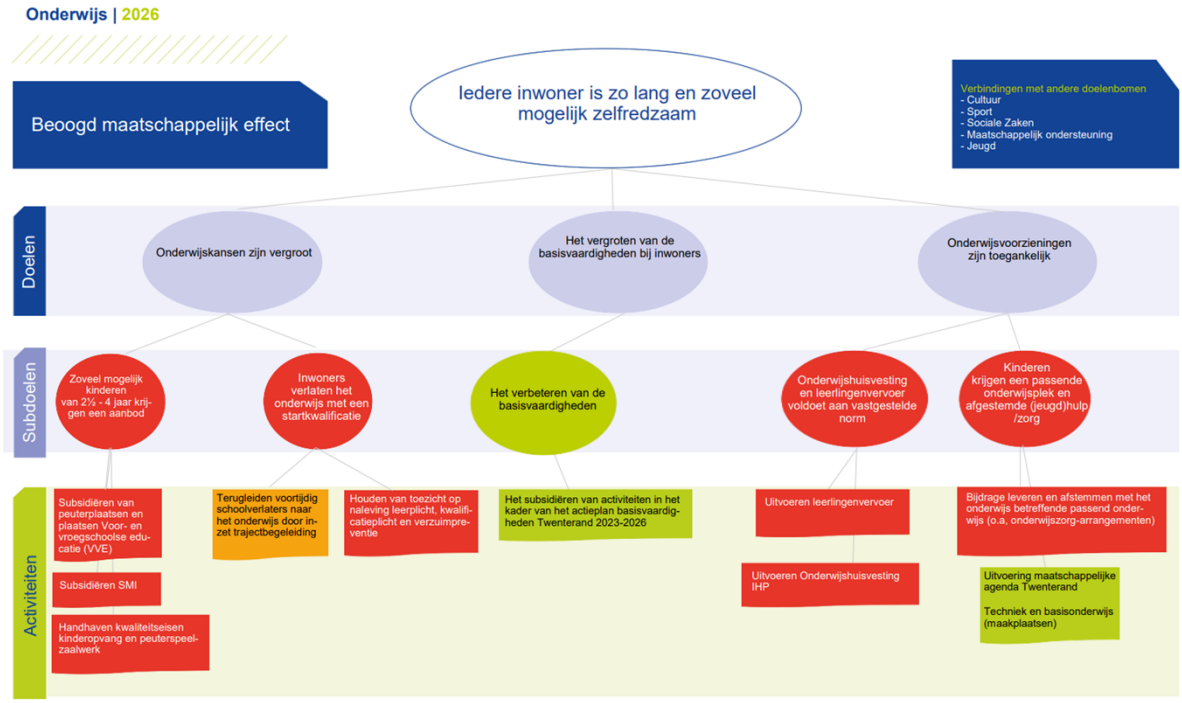
Beleidsdoelen (gezondheid)									Bron
Inwoners voelen zich mentaal gezonder	Begroot 2026	Begroot 2025							
Aantal uitgevoerde trainingen rondom signaleren dementie	18	18							Alzheimer groep Twenterand
Aantal partners dat meewerkt aan de ketenaanpak mentale gezondheid	8	8							Interne systemen
Warme bemiddelingen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt naar zinvolle daginvulling'	25	20							IVT/Zorgsaam
Aantal uitgevoerde trainingen voor professionals en organisaties uit de sociale basis rondom positieve gezondheid	3	3							Evenmens
Aantal meldingen eenzame Twenteranders gedaan bij het Signaalpunt	35	25							Signaalpunt
% opgepakte meldingen n.a.v. melding bij het Signaalpunt	100%	100%							Signaalpunt
Aantal casussen van het scheidingspunt	30	30							Scheidingspunt (Incluzio)
Inwoners voelen zich mentaal gezonder - Lange termijn effecten vanuit de GGD monitor *	Begroot 2028	Begroot 2028		2022/ 2023					
Het percentage jongeren dat psychische klachten ervaart	25%	25%		29%					GGD monitor - Jeugd
Het percentage jongeren dat aangeeft sterk eenzaam te zijn	3%	3%		8%					GGD monitor - Jeugd
Het percentage jongeren dat het makkelijk vindt om met stressvolle situaties om te gaan	45%	45%		39%					GGD monitor - Jeugd
Het percentage volwassenen/ouderen dat psychische klachten ervaart	10%	10%		14%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Het percentage volwassenen/ouderen dat aangeeft sterk eenzaam te zijn	18%	18%		23%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Het percentage volwassenen/ouderen dat veerkrachtig is	90%	90%		84%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Meer inwoners hebben een gezondere leefstijl	Begroot 2026	Begroot 2025							
Aantal gefaciliteerde programma's voor mensen met een beperking, mensen met lage basisvaardigheden, mensen met financiële uitdagingen en	6	8							Interne systemen

Beleidsdoelen	Begroot 2026	Begroot 2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
jongeren rondom bewustwording en het aanleren van gezonde gewoonten									
Een rookvrij college van B&W en gemeenteraad	X- komt te vervallen	Ja							Interne systemen
Aantal sportverenigingen die actief betrokken zijn bij de aanpak van sociale opgaven	12	10							Interne systemen
Aantal culturele organisaties die actief betrokken zijn bij de aanpak van sociale opgaven	8	6							Interne systemen
Meer inwoners hebben een gezondere levensstijl - Lange termijn effecten vanuit de GGD monitor *	Begroot 2028	Begroot 2028		2022/ 2023					
Percentage jongeren dat voldoet aan de bewegingsrichtlijn	25%	25%		12%					GGD monitor - Jeugd
Percentage jongeren dat elke dag ontbijt	60%	60%		49%					GGD monitor - Jeugd
Percentage jongeren dat wekelijks rookt	10%	10%		14%					GGD monitor - Jeugd
Percentage volwassenen/ouderen dat voldoet aan de bewegingsrichtlijn	55%	55%		47%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Percentage volwassenen/ouderen dat drugs gebruikt	1%	1%		2%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Percentage volwassenen/ouderen dat rookt	15%	15%		18%					GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Meer inzetten op en stimuleren van een gezondere leefomgeving	Begroot 2026	Begroot 2025							
Gemiddelde afstand inzetbare AED's t.o.v. reanimatielocatie (meters)	500	500							Hartslagnu.nl
Aantal burgerhulpverleners	1.100	1.000							Hartslagnu.nl
Aantal betrokken inwoners/ervaringsdeskundigen bij maatschappelijke opgaven	100	50							Interne systemen
Aantal rookvrije zones	25	20							Rookvrije generatie

* Het effect van preventieve beleidskeuzes is vaak pas zichtbaar na langere tijd. Om die reden hebben we alvast een aantal indicatoren opgenomen die naar verwachting in het voorjaar van 2028 een reëel beeld schetsen van de effecten van ons beleid

Doelenboom Onderwijs

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Onderwijs

Beoogd maatschappelijk effect
Iedere inwoner is zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doelen

Onderwijskansen zijn vergroot
De gemeente Twenterand heeft als doel de onderwijskansen te vergroten. Wij doen dit door in een vroeg stadium achterstanden en problemen te signaleren en hierop tijdig te anticiperen. Hiermee wordt beoogd dat alle kinderen een kansrijke start hebben in het onderwijs. Tevens hopen we met preventieve inzet in de toekomst minder vaak jeugdhulpvoorzieningen in te zetten. Belang is hierin een goede doorgaande lijn van kinderwens tot onderwijs.

Het vergroten van de basisvaardigheden bij inwoners
De gemeente Twenterand heeft als doel de basisvaardigheden van inwoners te vergroten. Basisvaardigheden zijn competenties die inwoners nodig hebben om effectief te functioneren in de samenleving, hierbij kan gedacht worden aan lezen, rekenen, schrijven en digitale vaardigheden. Als inwoners verminderde basisvaardigheden hebben, kunnen zij minder goed functioneren in de samenleving, thuis en op het werk. Door het vergroten van de basisvaardigheden bij inwoners wordt de zelfredzaamheid bevorderd.

Onderwijsvoorzieningen zijn toegankelijk
De voorzieningen voor onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoen aan de normen die in de lokale verordeningen zijn vastgelegd. Tevens zorgt de gemeente in specifieke gevallen voor extra ondersteuning als de gemeente hiervoor verantwoordelijk is.

Subdoel: Inwoners verlaten het onderwijs met een startkwalificatie

Activiteiten

- Houden van toezicht op naleving leerplicht, kwalificatieplicht en verzuimpreventie

Van school naar duurzaam werk – Verankering Leerrecht (Landelijke ontwikkelingen)
In 2026 zal het wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk' in werking treden. Dit voorstel biedt scholen, Doorstroompunten (voorheen bekend als Regionaal Meld- en Coördinatiepunten) en gemeenten meer mogelijkheden om jongeren tot 27 jaar te ondersteunen. Het richt zich specifiek op de overgang van school naar werk en het behoud van werk. Concreet betekent dit onder andere een verruiming van de doelgroep. Regionaal wordt via de Twentse Belofte geïnventariseerd wat de impact hiervan is voor de regio, en subregionaal wordt onderzocht welke aanpassingen nodig zijn. Indien nodig komen wij als college bij u als raad terug met nadere informatie.
Daarnaast wordt in 2026 mogelijk ook het initiatiefvoorstel voor de verankering van het leerrecht vastgesteld. Dit wetsvoorstel beoogt de verankering van het leerrecht in de Leerplichtwet 1969 en andere onderwijswetten. Er wordt ruimte gecreëerd voor flexibele onderwijsvormen, zodat onderwijs beter aansluit bij de behoeften van leerlingen. Ook worden de verantwoordelijkheden van ouders, scholen en gemeenten duidelijker gedefinieerd en beter op elkaar afgestemd. De verankering van het leerrecht kan leiden tot extra taken voor onze leerplichtambtenaren, die in de toekomst tevens leerrechtambtenaren zullen zijn. Ook hierover komen wij, indien nodig, bij u als raad terug.

Regionale leerplichtambtenaar NT2
Door de regiogemeenten is ingestemd met het aanstellen van een subregionale leerplichtambtenaar NT-2 gedurende de pilotperiode van 2 jaar. Door toename van ontheemden (asielzoekers/statushouders en Oekraïners) in het onderwijs zien de lokale leerplichtambtenaren een behoorlijke toename van werkdruk. Deze leerlingen hebben allemaal een gezamenlijk kenmerk, namelijk ze gaan of naar PO Het Palet (locatie Almelo of Rijssen) of naar VO ISK Erasmus, locatie Almelo. Vanuit het onderwijs en de regionale leerplichtambtenaren wordt sterk aangedrongen op een eenduidige leerplichtbenadering van deze doelgroep, met name vanwege taalproblemen en culturele achtergronden. De pilot is gepland tot het einde van het schooljaar 2025–2026, wat betekent dat er nog één jaar resteert. Vanwege een tijdelijke wijziging in de personele bezetting is de vraag over een eventuele voortijdige beëindiging van de pilot versneld op tafel gekomen. Met de huidige capaciteit is voortzetting tot november 2025 haalbaar. In april 2026 zal binnen de subregio opnieuw overleg plaatsvinden over de voortzetting van de pilot en de mogelijke vorm die deze zou kunnen aannemen. Tegen die tijd is er naar verwachting meer duidelijkheid over eventuele AMV-locaties en het aantal DUO-meldingen over het schooljaar 2025–2026. Op basis van die informatie kan er een onderbouwde beslissing genomen worden over het al dan niet voortzetten van de inzet van een regionale leerplichtambtenaar NT2.

Voorstel borging en uitbreiding extra leerplichtambtenaar
De raad heeft tijdelijk extra middelen beschikbaar gesteld voor leerplicht, met een nadrukkelijke focus op preventieve werkzaamheden. Uit de evaluatie blijkt dat deze investering goed aansluit bij de doelen van de motie: het voorkomen van zwaardere problematiek en het versterken van preventieve en laagdrempelige hulpverlening. Door de grotere zichtbaarheid en inzetbaarheid van leerplichtambtenaren kunnen passende interventies sneller worden ingezet. Dit bevordert de aanwezigheid op school en draagt bij aan de ontwikkeling van jongeren.

Als gevolg van de bespreking van de evaluatie Motie uitbreiding leerplicht en leerlingenvervoer in het debat van 9 september jl. is aangegeven dat binnen het college besproken zou worden om extra formatie voor leerplicht op te nemen in de primaire begroting 2026. Aangezien in 2026 er al 24 uur incidenteel beschikbaar is vanuit de motie, wordt er voorgesteld om in 2026 leerplicht structureel uit te breiden met 13 uur per week. Dit kost €35.000 voor 2026. Vanaf 2027 stellen we voor om de uren leerplicht uit te breiden met 37 uur structureel à €99.000. De uitbreiding met 37 uur is daarmee een noodzakelijke minimale stap om de basis op orde te brengen en voorbereid te zijn op verwachte veranderingen. In 2027 kan, mede in het licht van de verankering van het leerrecht en de mogelijke uitbreiding van taken en rekening houdend met werklastverzwarende maatregelen die specifiek in Twenterand van toepassing zijn nader gekeken worden wat nodig is.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Borging en uitbreiding extra leerplichtambtenaar, 13 uur uitbreiding in 2026, 37 uur structureel voor 2027 en verder (2027 = €99.000, 2028 = €104.000, 2029 = €109.500)	s	€ 35.000	n

Subdoel: Onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoet aan vastgestelde norm

Activiteiten

- Uitvoeren Onderwijshuisvesting IHP

Op het gebied van huisvesting zijn er diverse ontwikkelingen, zoals het wetsvoorstel planmatige en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting, doorvertaling van het IHP, de nieuwbouw van de Oranjeschool en het groeiende leerlingaantal van SBO de Sleutel. Hieronder worden ze puntsgewijs toegelicht.

Onderwijshuisvesting – wetsvoorstel
Op 29 januari 2025 is het wetsvoorstel voor een planmatige en doelmatige aanpak van onderwijshuisvesting naar de Tweede Kamer gestuurd. Er worden geen nieuwe eisen gesteld aan de kwaliteit van schoolgebouwen; dit valt onder algemene bouwregelgeving. De invoering van de wet wordt nu halverwege 2026 verwacht, later dan de eerder gecommuniceerde datum van 1 augustus 2025. De wetgeving stelt onder andere een Integraal Huisvestingsplan (IHP) verplicht. Het Integraal Huisvestingsplan gemeente Twenterand 2023-2039 biedt een leidraad voor mogelijke investeringen die tot en met 2039 mogelijk plaatsvinden. De gemeente Twenterand is momenteel in afwachting van de wetswijziging en de modelverordening, deze worden halverwege 2025 verwacht. Een wijziging ten opzichte van de huidige situatie is dat de gemeenten verantwoordelijk worden voor levensduur verlengende renovatie van schoolgebouwen. Het doel van deze renovaties is om de levensduur en geschiktheid van het gebouw, of een deel daarvan, met minimaal 25 jaar te verlengen. Deze verlenging moet specifiek ten goede komen aan het gebruik voor onderwijs. Naast het Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderzoekt de gemeente tevens hoe het onderwijsvastgoed, met bijbehorende nieuwe eisen, het beste beheerd kan worden. Waar nodig wachten we op het wetsvoorstel om hier op de juiste wijze op te kunnen anticiperen. Indien nodig, komen we hierover terug bij de raad.

Leerling prognoses
Binnen het onderwijs worden momenteel geen algemene kosten geraamd. Dit leidt structureel tot overschrijdingen bij verplichte uitgaven, zoals leerling prognoses (die eens per twee jaar noodzakelijk zijn) en andere kosten die stijgen of extern worden opgelegd. Zonder structurele financiën voor algemene kosten is het lastig om binnen het beschikbare budget te blijven. Daarom wordt voorgesteld om het budget op dit punt structureel te verhogen á € 6.150. Dit ligt in lijn met de berap 2025.

Temporisering doorontwikkeling IHP
Gezien alle wettelijke ontwikkelingen op onderwijshuisvesting is de ambitie vooral om de huidige lopende huisvestingsvragen, goed beheer van de voorraad en regelgeving in 2026. Verdere doorontwikkeling van het IHP wordt getemporiseerd, mede omdat nu is afgesproken dat de scholen vanuit hun verantwoordelijkheid kijken naar een scholenplan om bestuuroverstijgend te kunnen kijken naar het onderwijsvastgoed.
Er wordt gekeken hoe onderwijsvastgoed beheerd en onderhouden moet worden, waarbij gemeente en onderwijs ieder hun eigen verantwoordelijkheid pakt. Waarbij tevens een relatie wordt gelegd met duurzaamheidseisen.

SBO de Sleutel
Het leerlingenaantal van SBO de Sleutel is de afgelopen jaren aanzienlijk gegroeid. Deze groei is structureel van aard en wordt verklaard doordat Twenterandse leerlingen die voorheen naar het speciaal onderwijs (SO) gingen, nu instromen bij de Sleutel. De school streeft ernaar om alle Twenterandse leerlingen zo thuisnabij mogelijk onderwijs te bieden, zodat zij zoveel mogelijk in hun eigen omgeving kunnen blijven.
Het schoolbestuur heeft gevraagd mee te denken over de rol van de Sleutel binnen het onderwijslandschap. Daarbij komen zowel een huisvestingsvraag als een jeugdhulpvraag naar voren. Door de structurele toename van het aantal leerlingen is er behoefte aan extra vierkante meters.
In 2025 is een haalbaarheidsonderzoek gestart naar uitbreiding op de locatie Stobbelaan 63. Dit onderzoek is inmiddels afgerond en heeft geleid tot drie mogelijke uitbreidingsvarianten, met investeringskosten tot ca. € 930.000. Vooralsnog lijkt één van deze varianten het beste aan te sluiten bij de brede school-gedachte. Een nadere onderbouwing voor de verbouwing en gemeentelijke dekking volgt nog middels een apart raadsvoorstel. Naar verwachting wordt uiterlijk op 1 februari 2026 een formele aanvraag voor uitbreiding ingediend.

Oranjeschool
Naast bovenstaande wordt u als raad tevens separaat op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen rondom de Oranjeschool.

- Uitvoeren leerlingenvervoer

Per 1 augustus 2024 is het nieuwe contract voor het doelgroepenvervoer van kracht. De start van het afgelopen schooljaar is onrustig verlopen, wat begrijpelijkerwijs tot zorgen heeft geleid bij ouders, leerlingen en scholen. Met het nieuwe contract en de gemaakte afspraken kijken we met vertrouwen uit naar het komende schooljaar en 2026, waarin we verwachten dat de uitvoering merkbaar verbetert. Daarnaast treedt een nieuwe verordening in werking. Hierin blijven we sturen op het vergroten van de zelfstandigheid van leerlingen, onder andere door het opstellen van meer persoonlijke vervoersplannen. Op deze manier willen we het vervoer beter laten aansluiten op de individuele behoeften en ontwikkeling van de leerling.

Subdoel: Kinderen krijgen een passende onderwijsplek en afgestemde (jeugd)hulp/zorg

Activiteiten

- Bijdrage leveren en afstemmen met het onderwijs betreffende passend onderwijs

De gemeente Twenterand werkt samen met de omliggende gemeenten binnen Twente (via de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente) en de subregio aan het versterken van de ondersteuning voor jeugdigen in het speciaal (basis)onderwijs. In gezamenlijk overleg wordt verkend hoe deze ondersteuning op een meer collectieve, preventieve en duurzame wijze vorm kan krijgen, met oog voor de diversiteit en ontwikkelbehoeften van alle betrokken kinderen en jongeren.
In de afgelopen jaren zijn diverse pilots uitgevoerd die waardevolle inzichten hebben opgeleverd. De resultaten zijn positief en het is nu tijd om deze werkwijzen structureel te verankeren. De voorgestelde aanpak richt zich op het versterken van preventie en het efficiënter inzetten van beschikbare middelen. Deze aanpak wordt in nauwe samenwerking met de subregio verder verkend. In 2025 wordt onderzocht hoe wenselijk en haalbaar het is om de huidige werkwijzen op te schalen naar alle instellingen voor speciaal (basis)onderwijs binnen de subregio. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de ervaringen van leerlingen, ouders en (onderwijs)professionals. Het betreft een andere wijze van financiering van ondersteuning, waardoor het niet kostenverzwarend is.
Daarnaast doet de gemeente Twenterand vanaf het nieuwe schooljaar in 2025 mee aan de Jeugdhulp Teams voor speciaal onderwijs scholen in de gemeente Hengelo. Hierbij moet benoemd worden dat de gemeente Twenterand alleen betaalt voor haar eigen inwoners. Ook deze aanpak beoogt een andere inzet van jeugdhulp, met als doel een kostenneutrale uitvoering door een efficiëntere inzet en meer preventie, wat kan leiden tot besparingen.

Metingen

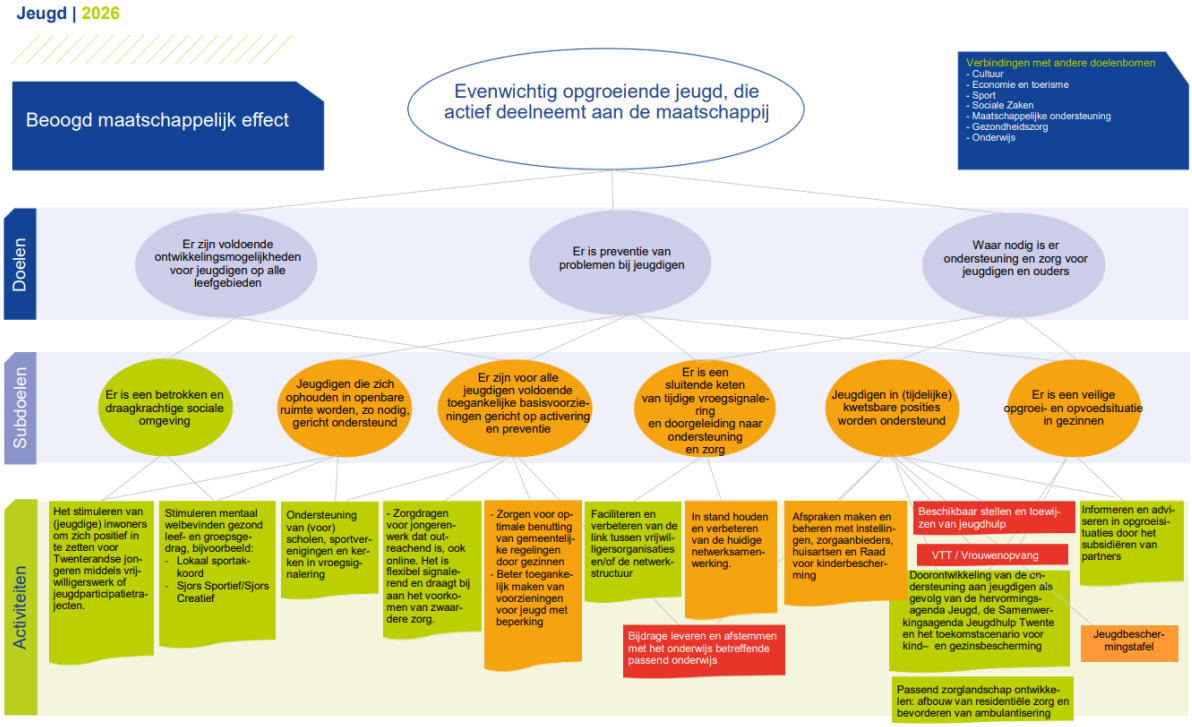
Beleidsdoelen	Begroot 2026	Begroot 2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Basisvaardigheden zijn vergroot									
Aantal peuters dat wordt bereikt (zowel reguliere peuters als doelgroeppeuters (VVE))	450	500	520	553	506	452	418	313	Opgave instellingen
Aantal cursisten die een taalcursus volgen bij het ROC	40	50	38	39	58	42	38	40	ROC
Aantal cursisten aangemeld via Taalpunt**	200	200	250	239	58	18	31	90	Taalpunt
Aantal leerlingen leerlingenvervoer *	385	370	370	368	333	366	298	282	Interne systemen

* De gerealiseerde cijfers vanaf 2023 is de peildatum 1-4 van dat jaar.

** Het aantal aangemelde cursisten bij het Taalpunt is afhankelijk van de borging van de avondschool. In de huidige prognose is rekening gehouden met de borging.

Doelenboom Jeugd

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Jeugd

Beoogd maatschappelijk effect
Evenwichtig opgroeiende jeugd, die actief deelneemt aan de maatschappij

Doelen
Er zijn voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor jeugdigen op alle leefgebieden
De meeste jeugdigen groeien probleemloos op, ouders zijn hiervoor als eerste verantwoordelijk. Daarnaast zijn er voldoende voorzieningen op het gebied van sport, welzijn, cultuur, educatie, gezondheid en vrije tijd waardoor de jeugd in Twenterand zich kan ontwikkelen.

Er is preventie van problemen bij jeugdigen
De gemeente wil voorkomen dat lichte opvoed- of opgroeivragen uitgroeien tot zorgvragen.

Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders
Voor ouders en jeugdigen waarvoor het niet vanzelfsprekend is dat alles vanzelf goed verloopt, is aanvullende ondersteuning of zorg nodig om ook voor hen de kans om evenwichtig op te groeien mogelijk te maken of te vergroten. We streven naar effectieve en efficiënte ondersteuning en zorg waarmee we de eigen kracht van ouders en jeugdigen versterken met als doel dat ze zo snel mogelijk en zo goed mogelijk hun eigen leven (weer) vorm kunnen geven. De gemeente heeft op grond van de Jeugdwet een jeugdhulpplicht, die waarborgt dat jeugdigen de hulp ontvangen die zij nodig hebben. Met deze verantwoordelijkheden heeft de gemeente meer instrumenten in handen om hierop te sturen.

Subdoel: Er zijn voor alle jeugdigen voldoende toegankelijke basisvoorzieningen gericht op activering en preventie

Activiteiten

- Zorgdragen voor jongerenwerk dat outreachend is, ook online. Het is flexibel signalerend en draag bij aan het voorkomen van zwaardere zorg.

  Implementeren inkoop jongerenwerk
  Op 31 december 2025 loopt de huidige subsidie voor het jongerenwerk af. In de loop van 2025 start de gemeente met het proces voor een nieuwe aanbesteding, met als doel om vanaf 1 januari 2026 een vernieuwde invulling te geven aan het jongerenwerk.
  In de nieuwe inkoopprocedure zal specifieke aandacht worden besteed aan het outreachend jongerenwerk. De gemeente zal in 2026, waar nodig, actief sturing geven aan de uitvoering hiervan via de gekozen inkoopconstructie. Hiermee willen we inspelen op de veranderende behoeften van jongeren en zorgen voor een effectieve en toegankelijke ondersteuning.

Subdoel: Jeugd in (tijdelijk) kwetsbare posities wordt ondersteund

Activiteiten

- Beschikbaar stellen en toewijzen van jeugdhulp

  Meerkosten geïndiceerde jeugdhulp
  In aanvulling op de tekst van de kadernota (zie het hoofdstuk verwerkte besluiten elders in deze begroting) en de berap 2025 doen wij in deze alinea een actueel verslag van de stand van zaken en wat dit betekent voor de begroting 2026.

  De stijging van kosten voor geïndiceerde jeugdhulp behoeven blijvende aandacht. Voortvloeiend uit de jaarrekening 2024 en kadernota 2026 zijn analyses gemaakt om de stijging te verklaren. Deze analyses zijn gedaan op basis van trendontwikkelingen, effecten vanuit de nieuwe inkoop (oude versus nieuwe contracten op cliëntniveau) en analyses op zorgduur en -aantallen. Op basis van deze analyses en onderbouwing is binnen de kadernota 2026 een aanvullende raming van €900.000 gevraagd. Dit aanvullend op het eerdergenoemde effect van € 600.000 uit de jaarrekening 2024. Deze bedragen werden veroorzaakt door enerzijds (deels) incidentele dure indicaties en crisiszorg, en anderzijds de effecten van toegenomen problematiek, intensievere en langdurige trajecten, mede onder invloed van wachtlijsten bij zowel aanbieders als verwijzers. Eveneens zijn gemeenten gebonden aan reële tarieven. Er is sprake van stijging in de kosten en daardoor tarieven onder invloed van factoren als personeel(stekorten), wachtlijsten en kleinschaligheid en ombouw residentieel verblijf/JeugdzorgPlus. Beide bedragen zijn bij de kadernota 2026 goedgekeurd.

  De afgelopen periode heeft zich gekenmerkt door nog meer verdiepende analyses. Tevens kunnen de aannames die in de prognose gedaan zijn steeds verder verrijkt worden met de daadwerkelijke kosten op basis van de data over de afgelopen maanden. Deze aanvullende data bevestigen het beeld dat reeds is beschreven in de kadernota 2026.

  Daar waar Twenterand als eerste gemeente in de regio Twente de kostenstijging signaleerde ontvangen wij in toenemende mate signalen dat ook andere gemeenten geconfronteerd worden met eenzelfde trend. Afstemming over de analyses tussen gemeenten komt op gang en bevestigt tot op heden de eerder gesignaleerde oorzaken. Daar waar we in de kadernota 2026 gekozen hebben voor een midden scenario in de bandbreedte van de kostenstijging, blijkt dat de feitelijke situatie vraagt om een aanvullend budget.

  In de berap 2025 zijn diverse beheersmaatregelen genoemd welke in gang zijn gezet. Deze beheersmaatregelen dragen samen bij aan de monitoring en het in beeld brengen van de jeugdhulp. Het uiteindelijk doel hiervan is kostenbeheersing en daarbij mogelijk een kostenverlaging.
  Aan de inkomstenkant zijn er in de meicirculaire 2025 extra middelen toegekend in het kader van de jeugdhulp. Voor de toelichting verwijzen we naar het hoofdstuk bedrijfsvoering en de raadsbrief over de meicirculaire 2025.

  In aanvulling op de kadernota en onder verwijzing naar de berap is voor 2026 een bedrag van €802.000 opgenomen om de kosten van Jeugdhulp te kunnen dekken.

- VTT

Duurzame doorontwikkeling Veilig Thuis Twente
Het aantal meldingen bij Veilig Thuis Twente (VTT) heeft de afgelopen jaren steeds een stijgende lijn laten zien. Om te voorkomen dat we in een cyclus blijven zitten dat de meldingen toenemen en er extra middelen moeten worden ingezet om de wachttijden te beheersen, is er de wens om tot een toekomstbestendige oplossing te komen met VTT. Tot nu toe was de inzet vooral gericht op het primaire proces van VTT en het beheersen van de doorlooptijden. In 2024 is een onderzoek gedaan met een bredere focus op alle taken van VTT binnen de aanpak Huiselijk geweld en kindermishandeling en de samenwerking in de keten. Uit het onderzoek volgt een nieuwe ontwikkelrichting die past binnen de richting van het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming en de Hervormingsagenda jeugd. Deze wordt in gezamenlijkheid opgepakt met de uitkomsten van de kerntakendiscussie bij Samen Twente.

Uit de kerntakendiscussie is naar voren gekomen dat (VTT) haar werkzaamheden op het wettelijk minimum blijft uitvoeren. Een belangrijke nieuwe ontwikkeling is het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Hoewel de landelijke Veilig Thuis-organisaties hebben aangegeven zich uit dit traject terug te trekken, heeft VTT uitgesproken waar mogelijk aan te willen sluiten en actief samen te werken binnen de regio.

Vroegsignaleringsoverleg
Een andere relevante ontwikkeling is het Vroegsignaleringsoverleg. Gemeenten in Twente willen actiever inzetten op tijdige signalering en preventie. Er wordt momenteel onderzocht hoe dit het beste vorm kan krijgen. Het gaat hierbij om politiemeldingen van lichtere incidenten, waarbij vroegtijdige melding kan helpen om passende ondersteuning te bieden. Volgens de huidige wet- en regelgeving moeten deze meldingen bij VTT worden gedaan, wat leidt tot een hoge werklast bij VTT. Er wordt daarom verkend of er alternatieve routes mogelijk zijn die beter aansluiten bij de aard van deze signalen en de gewenste preventieve aanpak.

Subdoel: Er is een veilige opgroei- en opvoedsituatie in gezinnen

.

Activiteiten

- Passend zorglandschap ontwikkelen: afbouw en van residentiele zorg en bevorderen van ambulantisering

Effecten inkoop Jeugdhulp 2025
De inkoop Jeugdhulp voor 2025 is afgerond. Voor de inkoop van gezinshuizen loopt momenteel nog een vervolgtraject. Dit kan financiële effecten hebben. De strategische uitgangspunten van de inkoop zijn financieel merkbaar. Een belangrijk uitgangspunt bij deze inkoop is dat jeugdigen zoveel mogelijk in hun eigen gezinssituatie blijven. Als dat niet mogelijk is, wordt gestreefd naar kleinschalige woonvormen die zoveel mogelijk lijken op een huiselijke omgeving. Dit sluit aan bij landelijke doelstellingen.
Vanuit deze visie vindt er een transformatie plaats binnen het zorglandschap: van grootschalige naar kleinschalige residentiële zorg, en een geleidelijke afbouw van Jeugdzorg Plus. Deze beweging brengt hogere kosten met zich mee. Om deze kosten beheersbaar te houden, wordt ingezet op het verminderen van verblijf en het stimuleren van ambulante alternatieven. Het is daarom van groot belang om deze ontwikkelingen nauwgezet te monitoren. Zo kunnen we tijdig bijsturen waar nodig en de financiële impact beheersen.

Landelijke inkoop Jeugdzorg
De VNG maakt namens gemeenten afspraken met aanbieders van essentiële landelijke jeugdzorg, zoals academische jeugd psychiatrie en specialistische GGZ voor slecht horende jeugdigen. Hoewel het gebruik van deze voorzieningen zeer beperkt is voor Twenterand, blijft landelijke beschikbaarheid belangrijk. Het huidige mandaat loopt tot 2025. Verlenging van het contract is mogelijk, door de VNG is voorgesteld om het mandaat te verlengen en hiermee is ingestemd. Het verlengde contract kan financiele gevolgen met zich mee brengen.

Continuïteit cruciale jeugdhulp
Binnen het huidige onrustige jeugdhulp- zorglandschap zien we dat de continuïteit van cruciale jeugdhulp bij een aantal grote aanbieders in gevaar komt. Redenen hiervan zijn divers en oorzaken niet eenvoudig te verhelpen. De risico's op discontinuïteit van cruciale jeugdhulp moeten zoveel mogelijk beperkt worden in het belang van de jeugdigen en hun verzorgers. Wanneer in 2026 continuïteitsrisico's ontstaan of voortduren, is het van belang om deze vroegtijdig te signaleren en om ze te beheersen wanneer de ernst ervan toeneemt. Daar waar nodig en mogelijk dienen passende, objectieve en weloverwogen besluiten genomen te worden over het al dan niet (financieel) ondersteunen van cruciale jeugdhulpaanbieders.

Regionaal Expertise Team
In het kader van de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg zijn gemeenten verplicht een regionaal expertteam (RET) op te richten. Voor de financiering hiervan is momenteel een specifieke uitkering (SPUK) beschikbaar, die loopt tot en met 2026. Tot die tijd brengt dit geen extra kosten met zich mee. Vanaf 2027 bestaat de mogelijkheid dat deze SPUK vervalt. Aangezien het opzetten en in stand houden van een RET wettelijk verplicht blijft, kunnen de kosten vanaf 2027 verschuiven naar de Twentse gemeenten. Overigens wordt eraan gedacht om het RET te positioneren bij SamenTwente.

- Doorontwikkeling van de ondersteuning aan jeugdigen als gevolg van de hervormingsagenda Jeugd, de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente en het toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming

In de kadernota onder Hervormingsagenda jeugd uitgebreid beschreven de ontwikkelingen die worden vormgegeven vanuit de Bestuursopdracht Toegang. De Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming geeft aan gemeenten de opgave om ‘stevige lokale teams’ vorm te geven. Onder de verwerkte besluiten in deze begroting vindt u deze tekst. Onder deze doelenboom een aanvullende actualisatie.
De eerste uitwerking van de bestuursopdracht is beschreven in de Rapportage Kwartiermakersfase Toegang van mei 2025. Hierop volgend wordt momenteel de uitwerking verfijnd en daarna zal deze manier van kijken samen met alle betrokkenen (zoals inwoners (jongeren én volwassenen), trekkers van dorps-activiteiten in het dagelijks leven waarin de doe-kracht al volop wordt benut, scholen, verenigingen, werkgevers, aanbieders van (informele) zorg en ondersteuning) verder besproken en uitgewerkt. Hierbij wordt ook aangegeven hoe de uitvoering van wettelijke gemeentelijke taken hierin vorm krijgt: hoe voert de gemeente regie op deze taken én op de kanteling die hier is geschetst? De nieuwe regeling met betrekking tot subsidies en inkoop is daarbij een belangrijk regie-instrument en daaraan wordt nu parallel al gewerkt. De middelen voor deze grote beleidsontwikkelingsopgave zoeken wij gezien de samenhang enerzijds binnen de reeds door de raad beschikbaar gestelde inkoop-/subsidiemiddelen (het wordt onderdeel van de aanbestedingsdocumenten) en anderzijds (wat buiten scope van inkoop valt en nu de reserve sociaal domein niet meer bestaat per 2026) middels onttrekking uit de reserve beleidsontwikkeling (€ 140.000) zodat we dit complexe traject goed kunnen implementeren en communiceren. De raad wordt periodiek over de voortgang van deze opgave geïnformeerd en uiteraard wanneer besluitvorming aan de orde is in positie gebracht.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Project Toegang	i	€140.000	n

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsindicatoren	Begroot 2026	Begroot 2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Voor alle jeugdigen zijn er voldoende en toegankelijke voorzieningen									
Aantal activiteiten dat door jongeren zelf wordt georganiseerd bij St. Zorgsaam Twenterand (SZST)	Vervalt	Vervalt	-	-	66	100	42	56	Stichting ZorgSaam Twenterand (SZT)
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders									
Aantal bezoekers CJG Loket	Vervalt	Vervalt	30	-	48	21	34	64	SZT
Aantal Bezoekers website Loes.nl	410000	350000	400.000	-	514.907	326.273	364.556	337.134	SZT/GGD
Aantal uitgevoerde trajecten BOR	Vervalt	Vervalt	0***	2	4	3	3	5	Humanitas
Aantal uitgevoerde trajecten Homestart	Vervalt	Vervalt	0***	1	3	0	1	2	Humanitas
Er is een sluitende keten van tijdige vroeg signalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg									
Aantal jongeren gemeld in het zorgnetwerk door SZT	Vervalt	Vervalt	31	-	152	125	74	46	SZT
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund									
Aantal individuele coaching plannen door SZT	Vervalt	Vervalt	110	-	38	28	17	20	SZT
Aantal jeugdige/jongvolwassen vrijwilligers dat betrokken is bij het jongerenwerk van SZT	Vervalt/aanbesteding dus onduidelijk of SZT het nog gaat doen	250	58****	-	136	157	24	108	SZT
Een overzicht van vrij toegankelijke voorzieningen per kern.	Vervalt	Vervalt	gereed	1	1	1	1	1	
Totaal aantal jeugdhulpvoorzieningen	Vervalt	Vervalt	971	nvt	1.144	1.040	1.292	717	Interne systemen
totaal aantal jeugdigen uniek	Vervalt	Vervalt	620	nvt	689	661	733	-	Interne systemen
Er is een expertisecentrum duurzame gezinsvormen gerealiseerd	Vervalt	Vervalt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee		
er is een regionaal meldpunt loverboyproblematiek / mensenhandel Twente gerealiseerd	Vervalt	Vervalt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee		
De vier jeugdwelzijnorganisaties zijn betrokken bij herpositionering jongerenwerk hebben gezamenlijke werkafspraken gemaakt *	Vervalt	Vervalt	n.v.t.	n.v.t.	Nee	Nee	Ja		
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund									
Totaal aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen*	Vervalt	Vervalt	1039	1020	1048	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met verblijf **	Vervalt	Vervalt	193	138	149	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met ambulante zorg **	Vervalt	Vervalt	961	910	935	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met een maatregel (ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing) **	Vervalt	Vervalt	136	116	136	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke gezinnen/ jeugdigen die ondersteuning hebben gekregen via gezinswerk *****	Vervalt	Vervalt	87						Incluzio

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Jeugdigen kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

*** Op verzoek van organisatie is deze subsidierelatie ontbonden.

**** Dit aantal is exclusief niet gemeentelijk gefinancierde activiteiten

***** Het gaat hierbij om het aantal casussen, waarbij zowel de nog actief zijnde casussen die zijn gestart in eerdere jaren en nieuwe casussen in 2024 zijn meegenomen

Vernieuwde beleidsindicatoren	Begroot 2026	Begroot 2025

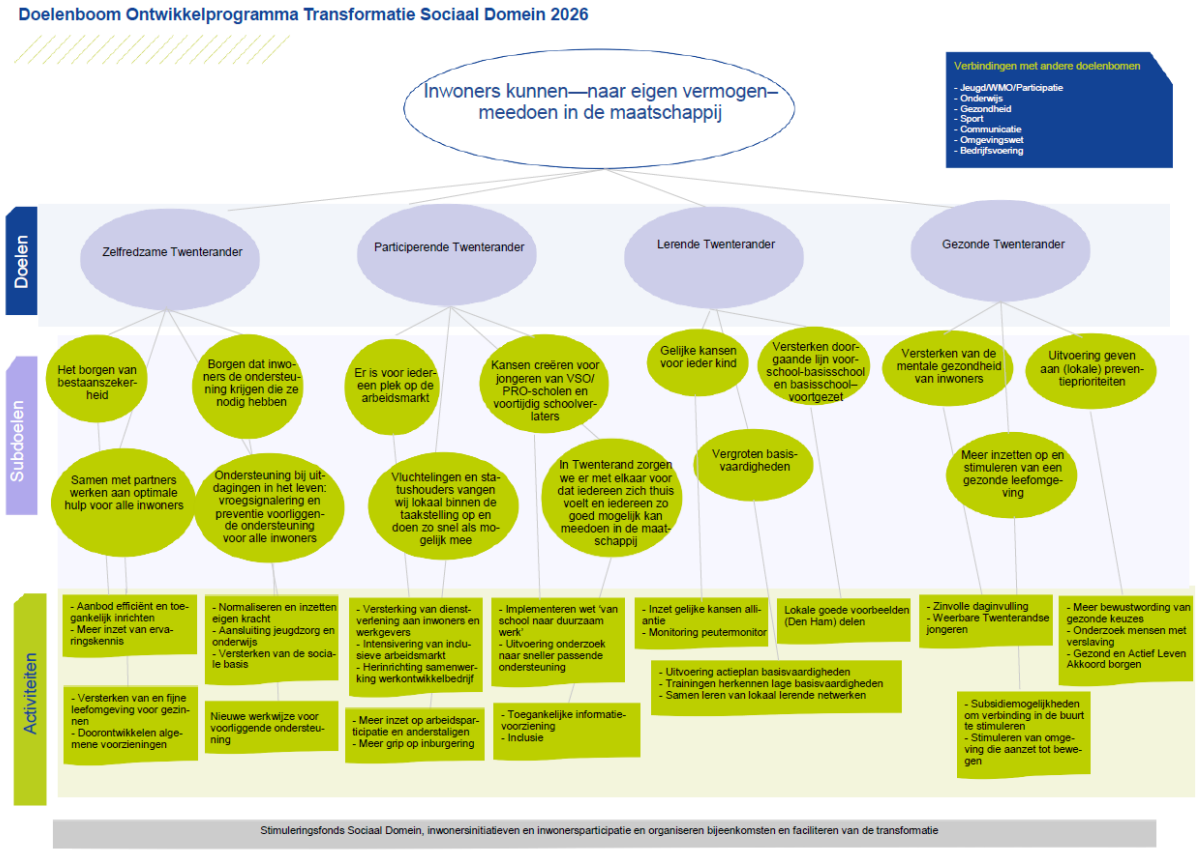
Beleidsindicatoren	Begroot 2026	Begroot 2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Voor alle jeugdigen zijn er voldoende en toegankelijke voorzieningen									
Aantal individuele trajecten Jongerenwerk	X vervalt	90							ZorgSaam
Aantal groepsgerichte trajecten Jongerenwerk	X vervalt	30							ZorgSaam
Er is een onafhankelijk ervarings- en tevredenheidsonderzoek onder meerdere doelgroepen van het Jongerenwerk uitgevoerd	Ja	Ja							ZorgSaam
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders									
Aantal gezinnen dat ondersteund is door lichte kortdurende opvoedondersteuning	30	30							ZorgSaam
Aantal gezinnen dat ondersteund is door de medewerker Kansrijke Start	25	25							ZorgSaam
Totaal aantal gekoppelde gezinsvrijwilligers door Evenmens	8	8							Evenmens
Er is een sluitende keten van tijdige vroeg signalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg									
Aantal verwijzingen van jongerenwerk naar een andere voorliggende voorziening	X vervalt	50							ZorgSaam
Aantal verwijzingen van jongerenwerk naar geïndiceerde zorg	X vervalt	20							ZorgSaam
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund									
Totaal aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen*	1065	1060	1050	1020	1048	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met verblijf **	150	145	150	138	149	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met ambulante zorg **	935	940	950	910	935	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met een maatregel (ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing) **	125	125	140	116	136	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen die ondersteuning hebben gekregen via de POH	380	380							Mediant
Totaal aantal unieke gezinnen/ jeugdigen die ondersteuning hebben gekregen via gezinswerk	75	75							Incluzio

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Jeugdigen kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

Doelenboom Transformatie Sociaal Domein

Doelenboom Transformatie Sociaal Domein

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Transformatie Sociaal Domein

Beoogd maatschappelijk effect

In Twenterand willen we dat iedereen -naar eigen vermogen- mee kan doen in de samenleving. Gemeente, inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en verenigingen moeten voor elkaar klaar staan en de handen ineenslaan. Om hieraan te werken de komende jaren is het nieuwe sociaal beleid in onze integrale beleidsnota 2023-2026 vastgelegd: overkoepelende doelen voor verschillende levensgebieden worden hierin beschreven. Het bereiken van de doelen gaat aan de hand van verschillende activiteiten, waarvan de invulling samen met betrokkenen wordt gedaan middels de maatschappelijke agenda. De doelenboom Transformatie behelst dus het raamwerk van de maatschappelijke agenda (MAG). De MAG is omvangrijk zoals in de activiteitenlaag in de doelenboom hierboven is weergegeven. De middelen vanuit de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK GALA) en de middelen uit het stimuleringsfonds worden voornamelijk gebruikt voor uitvoering van de maatschappelijke agenda.

Doelen

Zelfredzame Twenterander
Twenteranders kunnen voorzien in hun bestaan en kunnen meedoen aan de samenleving.

Participerende Twenterander
Twenteranders nemen naar vermogen deel en dragen bij aan de maatschappij.

Lerende Twenterander
Twenteranders krijgen en benutten kansen om zich te (blijven) ontwikkelen.

Gezonde Twenterander
Twenteranders voelen zich gezonder.

Subdoelen

Subdoel: Het borgen van bestaanszekerheid

Twenteranders moeten kunnen voorzien in hun vaste behoeften (wonen, eten en zorg) en moeten kunnen meedoen aan het maatschappelijke leven zoals via sport en cultuur. Hierbij gaat er specifiek aandacht naar minderjarige kinderen, ouderen, nieuwe Twenteranders en werkende armen. Niet omdat deze groepen inwoners belangrijker zijn, wel omdat onder deze groepen armoede hardnekkiger, onzichtbaarder of omvangrijker is. Deze groepen ervaren ook relatief vaker problemen op het gebied van schulden, laaggeletterdheid en gezondheid.

Subdoelen

Subdoel: Borgen dat inwoners de ondersteuning kunnen krijgen die ze nodig hebben

Alle inwoners moeten veilig en prettig opgroeien, zo lang als mogelijk thuis kunnen wonen en iedereen moet naar vermogen mee kunnen doen aan het dagelijkse leven: die ambitie heeft gemeente Twenterand. Onze inwoner die niet op eigen kracht, met behulp van het (sociaal) netwerk of voorliggend veld zijn probleem kan oplossen, wordt de ondersteuning geboden die noodzakelijk is waarbij relevante informatie over dit onderwerp voor iedereen toegankelijk is en de ondersteuning op een financieel verantwoorde manier geboden worden.

Subdoelen

Subdoel: Samen met partners werken aan optimale hulp voor alle inwoners

Door zelf de beleidsregie te houden en concrete doelen te stellen, maar vooral door de uitwerking van de doelen gezamenlijk met partners te doen, wordt er sturing gegeven aan de activiteiten van betrokken organisaties. Samen met hen werken we aan goede, beschikbare en betaalbare hulp om zo vroeg mogelijk en zo dichtbij mogelijk passende ondersteuning te kunnen bieden aan inwoners die vastlopen.

Subdoelen

Subdoel: Ondersteuning bij uitdagingen in het leven: vroegsignalering en preventieve voorliggende ondersteuning voor inwoners

Om vroegtijdig mensen die vastlopen bij uitdagingen in het leven te signaleren, wordt er ingezet vanuit de gemeente op bewustwording en kennisbevordering rond verschillende thema's. Denk hierbij aan goed omgaan met dementie, het signaleren van lage basisvaardigheden en het omgaan met mensen met een licht verstandelijke beperking.

Subdoelen

Subdoel: Er is voor iedereen plek op de arbeidsmarkt

Op basis van maatwerk en vertrouwen wil de gemeente eenieder voor zover als mogelijk begeleiden richting werk, vrijwilligerswerk of het hebben van een dagritme. Dit door onder andere het werk toegankelijk te maken voor iedereen en bovengenoemde zoveel mogelijk op te pakken met reguliere werkgevers.

Subdoelen

Subdoel: Kansen creëren voor jongeren van VSO/PRO-scholen en voortijdig schoolverlaters

In Twenterand willen we alle jongeren een eerlijke kans bieden op een duurzame toekomst. Samen met scholen en werkgevers zorgen we voor begeleiding, maatwerk en duurzame participatie. In 2026 willen we deze jongeren beter bereiken en ondersteunen, met toegankelijke informatie als belangrijk speerpunt.

Subdoelen

Subdoel: Vluchtelingen en statushouders vangen wij lokaal binnen de taakstelling op en doen zo snel als mogelijk mee

De doelstelling van de gemeente Twenterand is te voldoen aan de (wettelijke) taakstellingen en onze verantwooordelijkheid rond inburgering.

Subdoelen

Subdoel: In Twenterand zorgen we er met elkaar voor dat iedereen zich thuis voelt en iedereen zo goed mogelijk mee kan doen in de maatschappij

Iedereen hoort erbij! In Twenterand moeten alle inwoners gelijkwaardig mee kunnen doen en zich thuis voelen in de gemeente, zonder dat diversiteitsfactoren (geloof, afkomst, opleidingsniveau en seksualiteit) een rol spelen. Inclusie is dus meedoen in de breedste zin van het woord. Vanuit de maatschappij wordt er nog vaak gezien dat onder andere toegankelijkheid niet altijd even vanzelfsprekend is: toegankelijkheid van openbare ruimtes, toegankelijkheid van informatie, maar ook toegankelijkheid naar zinvolle daginvulling zijn aandachtspunten.

Subdoelen

Subdoel: Gelijke kansen voor ieder kind

In Twenterand werken we keihard aan gelijke kansen voor iedereen. Hierbij wordt nadrukkelijk gekozen voor het zo vroeg mogelijk beginnen met het creëren van een 'gelijk speelveld' voor alle kinderen en leerlingen in de gemeente Twenterand. Om gelijke kansen te creëren zijn er gerichte interventies nodig. Hier gaan we in 2026 mee verder.

Subdoelen

Subdoel: Versterken doorgaande lijn voorschool - basisschool en basisschool - voortgezet

Een zo goed mogelijke overdracht tussen voorschool, basisschool en het voortgezet onderwijs: dat is het doel. Het stimuleren van ouderbetrokkenheid is een speerpunt: ouders kennen hun kind als geen ander en kunnen vaak goed aangeven wat het kind nodig heeft. Als ouders zo vroeg mogelijk meegenomen worden in de ontwikkeling van hun kind op de voorschool, kunnen ze een grotere rol spelen in de vervolgstappen.

Subdoelen

Subdoel: Vergroten van basisvaardigheden

Voor het vergroten van de zelfredzaamheid is het belangrijk dat inwoners voldoende basisvaardigheden hebben. Een onderdeel hiervan is goed kunnen lezen en schrijven. In de proeftuinen van Westerhaar en Vroomshoop is gestart met het formuleren van concrete acties voor diverse professionals en scholen die werken aan alle strategische doelen van het onderwijs, ook op het gebied van het monitoren van de kinderen en het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners.

Subdoelen

Subdoel: Versterken van de mentale gezondheid van inwoners

Mentale gezondheid is van belang om optimaal te kunnen genieten, tevreden te zijn, positief te denken en om veerkrachtig om te kunnen gaan met tegenslagen. Door gebeurtenissen in persoonlijke sfeer of maatschappelijke ontwikkelingen kan de mentale gezondheid in het gedrang komen. Denk aan stress door oplopende kosten, eenzaamheid, dementie en het gevoel niet meer mee te kunnen met de veranderende maatschappij. Gemeente Twenterand wil inwoners hierbij (laten) ondersteunen.

Subdoelen

Subdoel: Uitvoering geven aan (lokale) preventieprioriteiten

Binnen de gemeente wordt de gezonde leefstijl op een positieve manier uitgedragen. Hierbij wordt gekeken naar verschillende (risico)doelgroepen en hoe we hen het beste kunnen verleiden tot het maken van gezonde keuzen. Ook gaat het hierbij niet om pleisters plakken maar wordt er naar de gehele situatie in het systeem gekeken en is normaliseren een belangrijk begrip in het voorkomen van problematiseren en medicaliseren van gezondheidsproblemen. Vroegsignalering, bewustwording en de pijlers van positieve gezondheid zijn hierbij de uitgangspunten.

Subdoelen

Subdoel: Meer inzetten op en stimuleren van een gezonde leefomgeving

Door gezondheid onderdeel te maken van ruimtelijk beleid worden stappen gezet tot een leefomgeving die meer aanzet tot gezond gedrag. Hierbij wordt bijvoorbeeld aan ontmoeting, beweging, sport en spel gedacht. Ook moet er aandacht zijn voor gezonde prikkels in plaats van ongezonde prikkels en moet toegankelijkheid het uitgangspunt zijn.

Subdoelen

Beleidsdocumenten

De Maatschappelijke Agenda 2025 is vastgesteld en gebaseerd op de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2023-2026.

Wat mag het kosten programma Sociaal Domein

Overzicht van baten en lasten

	2026	2027	2028	2029
Lasten per doelenboom				
Sociale zaken	18.950.464	19.135.441	19.469.416	19.473.959
Maatschappelijke ondersteuning	16.083.718	16.580.407	17.192.832	18.188.544
Gezondheidszorg	1.360.868	1.055.450	1.076.829	1.096.483
Onderwijs	5.331.152	5.447.992	5.758.393	5.801.897
Jeugd	24.957.473	25.501.787	26.338.068	27.452.594
Totaal programma lasten	66.683.675	67.721.076	69.835.538	72.013.477
Baten per doelenboom				
Sociale zaken	16.167.663	15.738.114	15.361.020	15.421.705
Maatschappelijke ondersteuning	396.229	402.979	419.071	435.834
Gezondheidszorg	306.205	0	0	0
Onderwijs	1.168.517	1.176.228	1.183.508	1.189.589
Jeugd	744	762	778	795
Totaal programma baten	18.039.358	17.318.083	16.964.377	17.047.923
Totaal saldo van baten en lasten	-48.644.317	-50.402.993	-52.871.161	-54.965.554
Mutaties reserves	963.627	453.024	331.470	181.196
Geraamd resultaat	-47.680.690	-49.949.969	-52.539.691	-54.784.358

Programma Ruimte

Inleiding

In de programmabegroting 2026 leggen we vast wat we als gemeente Twenterand willen bereiken en welke middelen daarvoor benodigd zijn. Per ruimtelijk thema geven we aan wat er speelt, wat we willen verbeteren en welke stappen we daarvoor zetten.

Doelenboom openbare orde en veiligheid
Leefbaarheid en het terugdringen van overlast en fysieke verloedering blijven van groot belang. Boa's spelen daarin een belangrijke rol. Ze zijn zichtbaar in de wijken en zorgen voor toezicht en handhaving. Dit jaar start een intensievere aanpak naar aanleiding van de meest genoemde ergernissen in de fysieke leefomgeving. Integraal en actief pakken we ondermijning aan samen met partners. Ook brengen we zorg en veiligheid dichter bij elkaar, bijvoorbeeld bij personen met verward gedrag of jongeren die dreigen af te glijden. Samenwerking met de Veiligheidsregio Twente zorgt ervoor dat we als gemeente goed voorbereid zijn op rampen of crisissituaties.

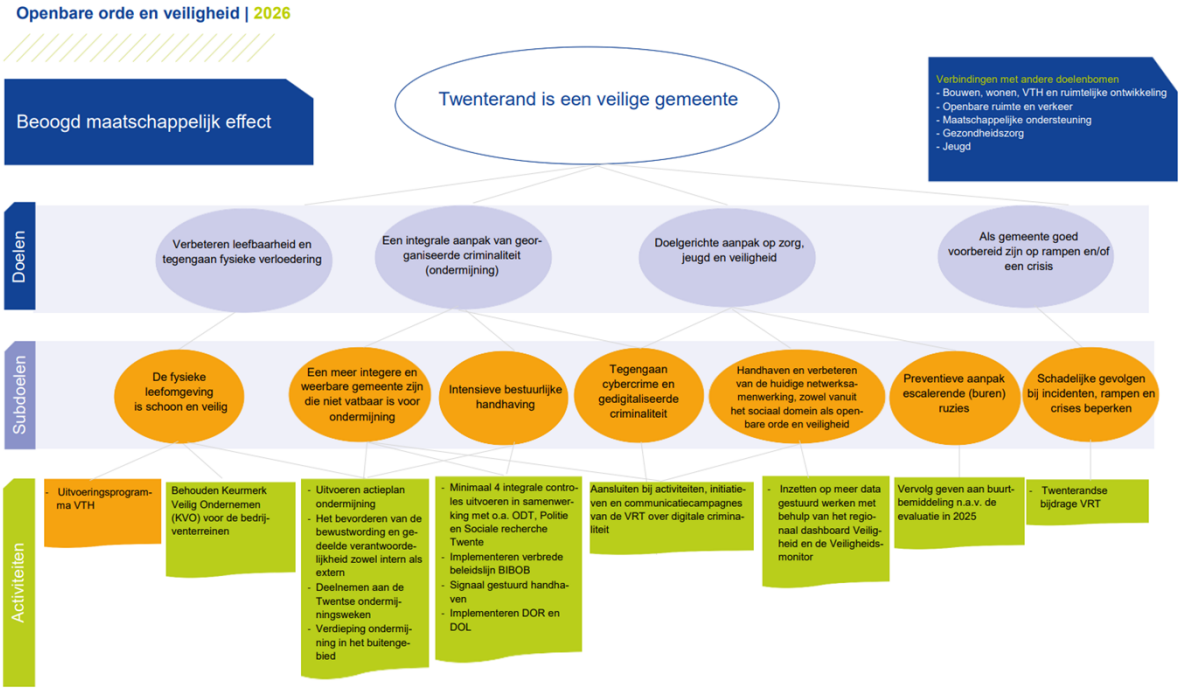
Doelenboom openbare ruimte en verkeer
We stellen per taakveld (zoals groenonderhoud, wegen of riolering) vast welk kwaliteitsniveau we willen leveren en zorgen ervoor dat bereikbaarheid voor auto, fiets, bus en trein op peil blijft. Inwoners en raad weten daardoor wat ze kunnen verwachten. Soms leiden landelijke regels tot hogere kosten, zoals bij onkruidbestrijding. Daarnaast vraagt de benodigde, vervangende capaciteit bij de buitendienst vanwege de uitstroom WSW nog om nader onderzoek. Klimaatadaptatie wordt meegenomen bij werkzaamheden in de openbare ruimte en richten we wegen zo in dat ze veiliger worden, met als doel minder verkeersslachtoffers. De door de raad aangenomen moties vragen om nadere uitwerking voor het planten van meer bomen en vergroening van bepaalde gebieden.

Doelenboom duurzaamheid, milieu en VTH
We willen dat inwoners, bedrijven en de gemeente zich bewuster gedragen en duurzamer handelen. We investeren in een gezonde en veilige leefomgeving. Als gevolg van toenemende elektrificatie raakt de bestaande elektriciteitsinfrastructuur overbelast en kan dit leiden tot netcongestie waarvoor in 2026 een plan van aanpak wordt opgesteld.

Doelenboom bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling
Er ligt een grote woningopgave. We voeren het Programmaplan Woningbouw 2024–2027 uit, waarmee we de bouw van meer betaalbare en passende woningen versnellen. De ambitie staat overeind om de afgesproken aantallen te realiseren. Helaas is het lastig in de praktijk te realiseren gezien de landelijke ontwikkelingen en knelpunten zoals stikstof en de discussie om huurbevriezing. In 2026 wordt gestart met het opstellen van een volkshuisvestingsprogramma. Ook wordt dit jaar de uitwerking en implementatie van de huisvestingsverordening verwacht. We werken daarnaast volgens de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB). Die wetten vragen om meer voorbereiding, overleg en maatwerk bij bouwprojecten.
De Omgevingsvisie 2.0 zal worden vastgesteld in 2026 en biedt een integrale benadering voor de toekomst van onze leefomgeving. Er wordt ingespeeld op uitdagingen en kansen op het gebied van wonen, voorzieningen, gezonde leefomgeving, werken, mobiliteit, energie, landschap, klimaat en water.
Steevast blijft de problematiek rond Kanaal Almelo – De Haandrik in beeld omdat bewoners nog steeds kampen met schade en onzekerheid. Dit dossier vraagt om zorgvuldige communicatie en goed zicht op mogelijke financiële risico's voor de gemeente.

Doelenboom Openbare orde en veiligheid

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect doelen Openbare orde en Veiligheid

Beoogd maatschappelijk effect
Twenterand is een veilige gemeente

Doelen
Verbeteren leefbaarheid en tegengaan fysieke verloedering
We willen onze wijken, veilig, sociaal en leefbaar houden. Dit doen we o.a. door te werken aan een schone en veilige fysieke omgeving. Ontwikkelingen in de maatschappij en een tegelijkertijd terugtrekkende politie op het gebied van overlast en leefbaarheid zorgt ervoor dat er steeds meer van handhavers wordt verwacht. Toezicht en handhaving door onze buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) is een belangrijk instrument voor het vergroten van de leefbaarheid en (het gevoel van) veiligheid in de gemeente. Onze boa's hebben een signalerende, controlerende en handhavende rol en zijn breed inzetbaar. We willen een schone, hele en veilige fysieke leefomgeving en blijvende samenwerking met partners met als doel elkaars werk te versterken.

Een integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit (ondermijning)
Ondermijning of georganiseerde criminaliteit behelst veel vormen van criminaliteit. Kortgezegd komt het er op neer dat de boven- en onderwereld zich mengen doordat criminelen gebruik maken van legale diensten. Twenterand is voor criminelen een interessant gebied mede door het grote buitengebied rondom de dorpen. Ondermijning is echter niet goed zichtbaar en vaak zijn er ook geen directe slachtoffers. In het actieplan Ondermijning 2025 - 2027 staan concrete ambities, thema's en acties uitgeschreven die we in de jaren 2025, 2026 en 2027 gaan uitvoeren.

Doelgerichte aanpak op zorg, jeugd en veiligheid
We zien dat de samenleving steeds complexer wordt en dat brengt risico's met zich mee, zowel op het gebied van zorg en welzijn als op het gebied van veiligheid. Zo kan een persoon met zorgwekkend gedrag (woon)overlast veroorzaken of een jongere afglijden richting criminaliteit. Daarom is het nodig om zorg en veiligheid met elkaar te verbinden en gezamenlijk op te trekken. Een goede samenwerking in het zorg- en veiligheidsdomein helpt de (kwetsbare) inwoner en heeft een positief maatschappelijk effect, namelijk betere kwaliteit van leven en minder overlast en veiligheidsproblemen.

Als gemeente goed voorbereid zijn op rampen en/of een crisis
Het college van burgemeester en wethouders is belast met de organisatie van de brandweerzorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding en de geneeskundige hulpverlening. De organisatie hiervan is conform de Wet Veiligheidsregio's overgedragen aan het bestuur van de Veiligheidsregio Twente. De Veiligheidsregio maakt een beleidsplan, maar ook een regionaal crisisplan, gebaseerd op het regionale crisisprofiel van Twente. De crisisorganisatie heeft een stevig fundament met getrainde functionarissen. De gemeente Twenterand is binnen de regionale crisisorganisatie opgeleid en beoefend. Het doel is door een goed werkende crisisorganisatie en zelfredzame inwoners de schadelijke gevolgen bij incidenten, rampen en crisis te beperken

Subdoel: De fysieke leefomgeving is schoon en veilig

Activiteiten

- Uitvoeringsprogramma VTH
  De boa's beginnen dit jaar met een intensivering van handhaving op de grootste ergernissen in de fysieke leefomgeving. Naast een intensivering van de handhaving, wordt ook een communicatiecampagne gestart over de grootste ergernissen.

Metingen en verplichte indicatoren

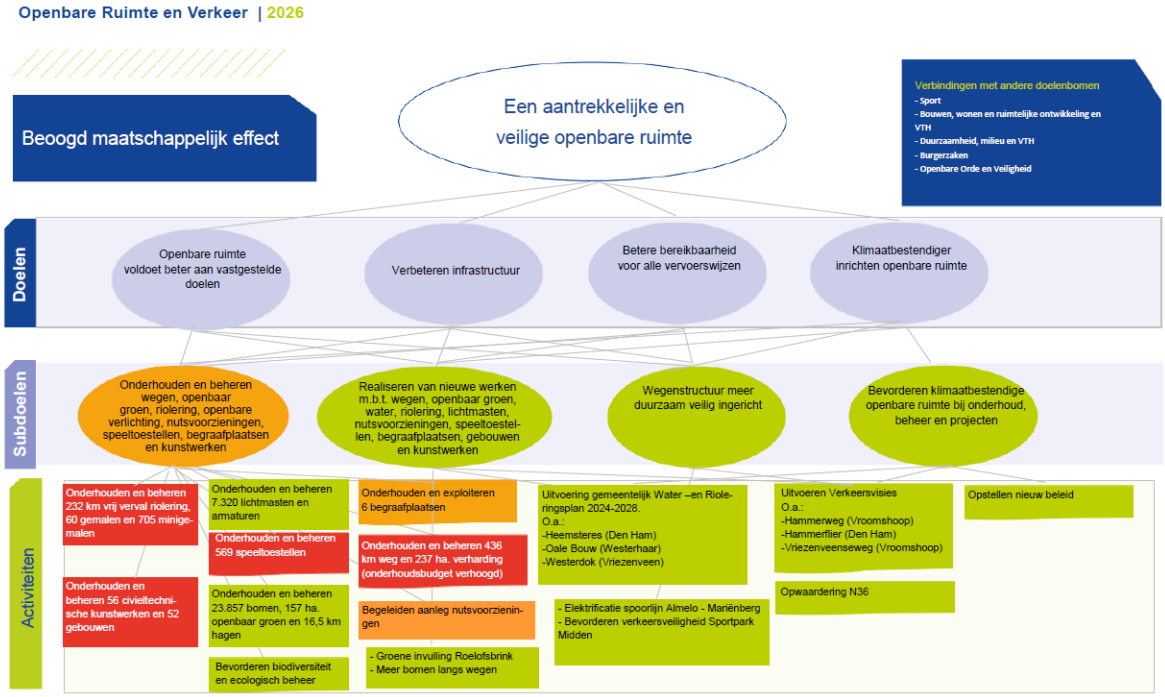
Beleidsdoelen	Begroot 2026	Begroot 2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Aanpak woninginbraken									
Woninginbraken	15	15	30	16	27	20	30	40	Politie
Geregistreerde diefstal van (brom/snor)fietsen in Twenterand	50	50	51	55	53	42	34	52	Politie
Bestuurlijke aanpak van (georganiseerde) criminaliteit									
Nieuwe BIBOB-onderzoeken	20	20	10	0	1	0	0	0	
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH									
Aantal te laat verleende vergunningen voor B of C evenementen	0	0	0	0	0	0	0	0	eigen gegevens
Aantal verleende vergunningen voor evenementen	130	130	136						
Aantal controles A/B-evenementen	25	25	30	17	23	11	2	36	eigen gegevens
Aantal controles C-evenementen	2	1	2	3	1	1	1	2	eigen gegevens
Aantal controles Drank- en Horecawet (leeftijdscontrole)	13	13	13	0	19	4	12	16	eigen gegevens
Aantal geïnde bestuurlijke boetes	2	nvt	nvt	nnb	0	0	0	1	eigen gegevens
Aantal behandelde klachten	100	210	41	154	231	270	240	113	eigen gegevens

* zo min mogelijk

leeftijdscontroles weer op 13 gezet obv raadsvrage

Doelenboom Openbare ruimte en verkeer

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Openbare ruimte en verkeer

Beoogd maatschappelijk effect
Een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte

Doelen
Openbare ruimte voldoet beter aan vastgestelde doelen
Per taakveld (openbaar groen, riolering enz.) is vastgelegd aan welke kwaliteitseisen het onderhoud en beheer moeten voldoen. De manier waarop dat is vastgelegd is een beleids-/beheerplan. Daarmee wordt duidelijkheid gegeven aan de gemeenteraad en aan inwoners.

Verbeteren infrastructuur
Per jaar wordt gekeken welke nieuwe infrastructurele werken worden gerealiseerd. Op basis van het beschikbare budget worden de hoogst geprioriteerde werken uitgevoerd.

Betere bereikbaarheid voor alle vervoerswijzen
Hiermee wordt bedoeld dat voor auto, fiets, trein en bus wordt geprobeerd het voorzieningenniveau minimaal op hetzelfde niveau te houden. Vooral voor bus en trein wordt geprobeerd dat middels overleg (ook in regionaal verband) te realiseren en mogelijk te verbeteren.

Klimaatbestendiger inrichten openbare ruimte
Bij werkzaamheden in de openbare ruimte zal rekening worden gehouden met klimaatadaptatie. Het gaat er om dat bij de uitvoering van onderhoud en beheer en ook bij projecten de openbare ruimte klimaatbestendiger wordt ingericht.

Subdoel: Onderhouden en beheren wegen, openbaar groen, riolering, openbare verlichting, nutsvoorzieningen, speeltoestellen, begraafplaatsen en kunstwerken

Activiteiten

- Onderhouden en beheren 436 km weg en 237 ha. verharding

Het is niet meer toegestaan onkruid te bestrijden met bestrijdingsmiddelen. De kosten van branden en vegen liggen veel hoger. Vorig jaar is hiervoor eenmalig € 45.000 verstrekt. Zoals ook in de berap 2025 is verwerkt, is hiervoor een structureel bedrag van € 46.000 noodzakelijk.

Subdoel: Realiseren van nieuwe werken m.b.t. wegen, openbaar groen, water, riolering, lichtmasten, nutsvoorzieningen, speeltoestellen, begraafplaatsen, gebouwen en kunstwerken

Activiteiten

- **Groene invulling Roelofsbrink**
  Met het aannemen van deze motie M27 is door de raad € 75.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van een groene inrichting (en inclusieve speeltuin) op de Roelofsbrink. Dit budget is opgenomen in de begroting en zal onder andere gebruikt kunnen worden voor het opstellen van een projectplan, communicatie, participatie en ontwerpen. Voor het einde van Q2 van 2026 zal een projectplan worden voorgelegd aan de raad waarin wordt beschreven hoe we de groene invulling en inclusieve speeltuin op de Roelofsbrink willen gaan realiseren. Hierin zal verder geduid worden hoe de beschikbare € 75.000 wordt gebruikt en hoeveel budget er extra nodig zal zijn om de groene invulling van de Roelofsbrink ook daadwerkelijk te realiseren.

- **Meer bomen langs wegen**
  De motie M28 ‘meer bomen langs wegen’ is aangenomen. Er dient een onderzoek te worden gestart naar het planten van meer bomen langs wegen in de gemeente Twenterand. Dit zal onder andere ambtelijke uren kosten en eventuele aanvullende onderzoeken die nodig zijn om tot een goed plan te komen. Hiervoor is een bedrag van € 10.000 in de begroting opgenomen ten laste van de reserve Coalitieakkoord. Er zal voor de zomer van 2026 een voorstel worden gepresenteerd naar aanleiding van de onderzoeken die zijn gedaan om het planten van meer bomen langs wegen mogelijk te maken.

Subdoel: Wegenstructuur meer duurzaam veilig ingericht

Activiteiten

- **Elektrificatie spoorlijn Almelo-Mariënberg**
  De provincie Overijssel is gestart met het proces om de spoorlijn tussen Mariënberg en Almelo te elektrificeren, wat zal leiden tot het verdwijnen van dieseltreinen op dit traject en de realisatie van de Nedersaksenlijn. De provincie heeft een financiële bijdrage van het Rijk ontvangen en zal in 2027 beginnen met de werkzaamheden, waaronder de aanleg van bovenleidingen en onderstations.

- **Bevorderen verkeersveiligheid Sportpark Midden**
  In de loop van 2025 is er in samenspraak met de sportclubs een gedragen plan opgesteld om de verkeersveiligheid op het sportpark te verbeteren. In 2026 bezien we of dit haalbaar en realiseerbaar is, inclusief de wijze waarop dit wordt gefinancierd.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2026	Begroot 2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Metingen verkeer									
verkeersongevallen waarbij doden zijn gevallen	nnb	nnb	0	1	1	1	3	1	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen met gewonden	nnb	nnb	22	31	41	30	35	30	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen	nnb	nnb	142	134	146	135	131	133	BLIQ verkeersveiligheid rapportage

Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Duurzaamheid, milieu en VTH

Beoogd maatschappelijk effect
Een duurzame en leefbare omgeving

Doelen

Inwoners, bedrijven en gemeente zijn zich bewust van hun leefomgeving en handelen duurzamer
Onder duurzaamheid verstaan we het verbeteren van de balans tussen sociale, ecologische en economische ontwikkeling, waar bij ook effecten voor toekomstige generaties en effecten elders ter wereld worden meegenomen.

Een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving
Het gaat hier om het bewaken en verbeteren van de leefomgevingskwaliteit voor bewoners.

Subdoel: Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen

Activiteiten

- Project ATT-gebied Wind

Het ATT-windproject bevindt zich de komende jaren in de ontwikkelfase. Vanuit de gemeente zetten we ons in om minimaal 50% lokaal eigendom mogelijk te maken, onder andere door financiering van de samenwerkende energiecoöperaties in het gebied. De meest voor de hand liggende route hiervoor is een converteerbare lening, waarmee toekomstige deelname in het windpark kan worden gefaciliteerd. Daarmee vervalt de eerder door de raad vastgestelde route via een bestemmingsreserve, zoals opgenomen in het amendement 2024-A01. De uiteindelijke besluitvorming over de financieringsvorm vindt plaats via de gemeenteraad.

- Uitvoeren Energieprojecten

  Energyhub
  De ontwikkeling van de Energiehub Twenterand wordt in 2026 voortgezet. Een belangrijk go/no-go moment binnen het project is het verkrijgen van de OWE-subsidie voor het investeringsdeel van de waterstofproductie. De uitkomst hiervan is medebepalend voor de vraag of de gemeente definitief een aandeel in het project wil nemen. De ontwikkeling van het mobiliteitscomponent staat hier los van en zal in 2026 sowieso doorgang vinden.

  Biogas / Groengas
  Twenterand wil vaart maken met het opwekken van groen gas en werkt hiervoor samen als regio Twente om ondernemers actief te informeren. De provincie speelt hierin een cruciale rol als vergunningverlener en beleidsmatige partner. Deze gezamenlijke aanpak moet zorgen voor versnelling, meer draagvlak en een haalbare uitvoering.

- Aanpak netcongestie

  Door de toenemende elektrificatie raakt de bestaande elektriciteitsinfrastructuur overbelast, wat leidt tot netcongestie. Om dit op te vangen, is uitbreiding van het decentrale netwerk noodzakelijk. TenneT onderzoekt momenteel de mogelijkheden voor een nieuw hoogspanningsstation in de regio Driehoek Twente (Hardenberg, Twenterand en Tubbergen). In 2026 volgt een plan van aanpak naar oplossingen voor netcongestie binnen de gemeente. Hiervoor zijn drie stappen essentieel: het verkrijgen van inzicht, het sturen op verzwaring en ruimtelijke inpassing, en het stimuleren en uitvoeren van passende maatregelen.

Subdoel: Het gebruik van niet hernieuwbare grondstoffen is verder afgenomen

Activiteiten

- Uitvoeren Grondstoffenplan 2025-2030

  Om het scheidingspercentage van grondstoffen en afval verder te verhogen, worden in 2026 gerichte uitvoeringsprojecten opgestart. Een belangrijk onderdeel hiervan is de voortzetting van de implementatie van de gescheiden inzameling bij hoogbouw. Deze activiteit heeft tijdelijk stilgelegen vanwege een nieuwe overeenkomst voor de inzameling van PMD-afval.

Subdoel: Kwaliteit leefomgeving voldoet aan de milieunormen

Activiteiten

- Onderzoeken maatschappelijk verantwoorde waterwinning Hammerflier

  In 2026 wordt verder onderzocht wat de randvoorwaarden zijn waaronder de drinkwaterwinning in het Hammerflier maatschappelijk verantwoord kan worden uitgevoerd. Er wordt onderzocht wat de gevolgen zijn voor een drietal scenario's, te weten geen waterwinning, het winnen van 1,6 miljoen m3 per jaar en het winnen van 5,0 miljoen m3 per jaar. Daarbij wordt onder andere gekeken naar effecten op de bebouwing in het gebied, de landbouw, natuur, het watersysteem en waterbeschikbaarheid. Uiteindelijk brengt de bestuurlijke begeleidingsgroep bestaande uit bestuurders van de provincie Overijssel, waterschap Vechtstromen en de gemeenten Ommen en Twenterand advies uit aan Vitens over de inzet van de winvergunning.

- Voorbereiding drinkwaterverbinding Overijssel

  In 2026 wordt gewerkt aan de voorbereiding voor de aanleg van deze drinkwaterverbinding, waarmee de infrastructuur voor de drinkwatervoorziening in Overijssel wordt versterkt. Door nieuwe leidingen aan te leggen tussen West- en Oost-Overijssel, kan Vitens de bestaande netwerken beter met elkaar verbinden. Dit maakt het mogelijk om het beschikbare drinkwater efficiënter over de provincie te verdelen en tekorten, zoals in Twente, op te vangen. De drinkwaterverbinding bestaat uit twee tracés die belangrijke knooppunten met elkaar verbinden. Zo ontstaat een robuust en toekomstbestendig netwerk. Bij de aanleg van deze drinkwaterverbinding zijn een 17-tal gemeenten en andere overheden vroegtijdig betrokken. Ook wordt gewerkt aan een participatie- en communicatieplan om de omgeving te betrekken.
  Met de realisatie van deze drinkwaterverbinding wordt overigens geen water uit de bodem onttrokken of aan de bodem toegevoegd.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2026	Begroot 2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval									
Scheidingsprecentage afval	90*	90*	86	84	84	85	84	84	grondstoffenmonitor ROVA
VANG Recycledoelstelling	> 60**	> 60**	> 60**	69,4	69,2	x	x	x	VANGrecycletool
Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen.									
Totaal hernieuwbare energie	***	***	***	17,7	16,1	13,4	12,6	10,4	Klimaatmonitor.databank.nl
Aantal bezoeken energiecoaches	100	100	197	109	x	x	x	x	eigen gegevens
Aantal uitgekeerde Duurzaamheidssubsidies	452	452	257	324	68	x	x	x	eigen gegevens
Indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH									
Realiseren Uitvoeringsprogramma	85%	85%	104% *****	80%	123	100%	70%	63% ****	eigen gegevens
Aantal controles bedrijven met aandacht op energiemaatregelen	80	80	85 *****	45	160	30	65	87	eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles milieu in handhavingssfeer	30	25	47	54	22	19	30	1	eigen gegevens

* ambitie 90% scheiden in 2025

** doel is minimaal 60% in 2030

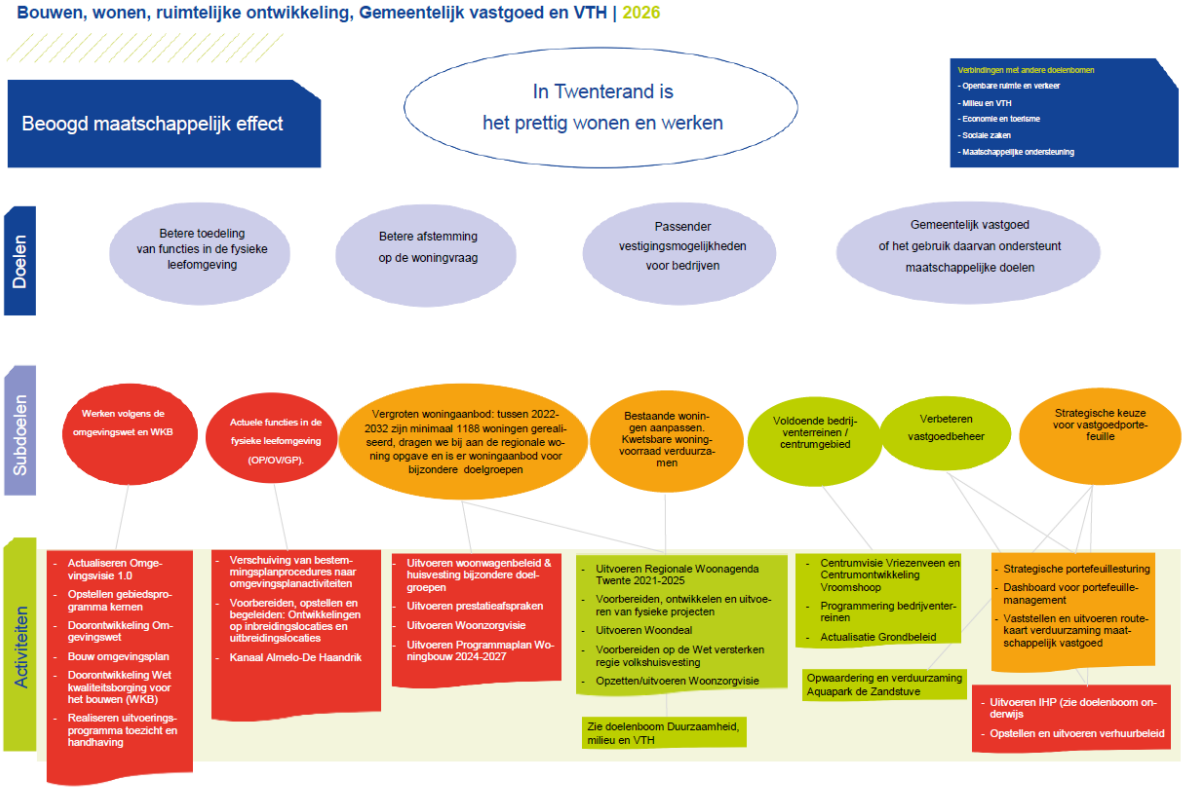
*** streven naar energieneutraal in 2050

**** milieuvergunningverlening: 83%, milieutoezicht: 43 %

***** opmerking irt jaarverslag 2024, realiseren Uvp, de streefwaarde voor toezicht op bedrijven bleef steken op 67,1% ipv de verwachte 100%, Reden onbezette vacatureruimte bij de ODT. Dat de streefwaarde wordt overschreden is gelegen in het feit dat voor vergunningeverlening en het verkrijgen van adviezen (STiksof) meer opodrachten nodig waren.

Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk vastgoed en VTH

Beoogd maatschappelijk effect
In Twenterand is het prettig wonen en werken

Doelen

Een betere toedeling van functies in de fysieke leefomgeving
Dat betekent dat we slimmer en zorgvuldiger de ruimte in Nederland inrichten zodat verschillende functies naast elkaar kunnen bestaan en beter op elkaar worden afgestemd. Wonen, werken, natuur, landbouw, energie opwekking etc.

Betere afstemming op de woningvraag
Op dit moment komt er veel op de gemeente af op het gebied van wonen. Er spelen verschillende thema's, waarbij sprake is van zowel wettelijke verplichtingen als bestuurlijke afspraken. Om overzicht te krijgen en te behouden, is in 2024 gestart met het uitvoeren van het Programmaplan Woningbouw. Dit plan moet bijdragen aan het versnellen van de woningbouw door het stellen van duidelijke prioriteiten. In het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 zijn de ambities, wettelijke taken en opgaven uitgewerkt. Door landelijke ontwikkelingen en knelpunten is het lastig om de ambities vorm te geven.
Daarnaast treedt naar verwachting in 2026 de Wet versterking regie volkshuisvesting in werking. Deze wet geeft het Rijk en gemeenten meer instrumenten om de regie op de volkshuisvesting te versterken, met als doel dat er voldoende betaalbare woningen beschikbaar zijn voor mensen met lagere en middeninkomens.
In lijn hiermee zal Twenterand in 2026 starten met het opstellen van een volkshuisvestingsprogramma. Dit programma brengt de lokale woonopgaven in beeld en beschrijft hoe hier in samenhang aan wordt gewerkt. Onderdeel hiervan is het programma Wonen, Zorg en Welzijn, die zich richt op het goed huisvesten van kwetsbare doelgroepen en het realiseren van passende woonvormen met ondersteuning en zorg.
Tot slot wordt in 2026 samen met provincie en regiogemeenten gewerkt aan het vaststellen en de implementatie van een (regionale) huisvestingsverordening.

Passender vestigingsmogelijkheden voor bedrijven
Samen met economie zoeken we verder naar een goede invulling van bestaande bedrijventerreinen en de - waar al bekende plannen zijn - de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.

Gemeentelijk vastgoed of het gebruik daarvan ondersteunt maatschappelijke doelen
In 2025 is een begin gemaakt met het maken van strategisch vastgoedbeleid. Het doel daarvan is om meer gebruik te maken van de mogelijkheden van vastgoedsturing om de maatschappelijke doelen beter te kunnen ondersteunen. Na vaststelling kunnen we gebruik maken van meer sturingsinstrumenten. Vanaf 2026 kunnen we daar gebruik van maken.

Subdoel: Werken volgens de omgevingswet en WKB

Activiteiten

- Doorontwikkelen Omgevingswet

OpsteZoals het er nu uitziet stopt per 1 januari 2026 de regeling TAM-IMRO. Dat betekent dat tijdelijke alternatieven in relatie tot voorgenomen initiatieven niet meer volgens dat model afgerond kunnen worden. Initiatieven van activiteit die in strijd zijn met het Omgevingsplan dienen dan conform de eisen van de Omgevingswet via een procedure Buitenplanse OmgevingsPlanActiviteit (BOPA) worden behandeld. Gemeenten kunnen de TAM-omgevingsplan nog tot eind 2025 gebruiken. Ontwerp-omgevingsplannen en -voorbereidingsbesluiten die uiterlijk 31 december 2025 ter inzage zijn gelegd, kunnen worden afgemaakt met de TAM. Voor nieuwe initiatieven betekent dit dat het initiatief via een omgevingsvergunning voor de buitenplanse omgevingsplanactiviteit mogelijk gemaakt moet worden of dat er een wijziging van het omgevingsplan plaatsvindt, die voldoet aan alle technische eisen van de Omgevingswet. Dat vergt wederom een andere werkwijze. Op dit moment voldoet het softwarepakket dat nodig is om deze wijziging door te voeren nog niet aan de eisen. Dat is een gemeentebrede uitdaging. Bovendien hebben de bestaande medewerkers meer van hun capaciteit nodig voor het zich eigen maken van de nieuwe procedure en het zoveel mogelijk voltooid krijgen van het Omgevingsplan. Dit dient versneld te gebeuren. Dat betekent automatisch dat er capaciteit verdwijnt op de reguliere werkvoorraad, terwijl nu al onvoldoende capaciteit beschikbaar is. Er wordt daarom rekening gehouden met extra inhuur. Afhankelijk van wat noodzakelijk is wordt dit gedekt binnen de beschikbare middelen voor omgevingswet.

In februari 2025 werd een start gemaakt aan het opstellen van de Omgevingsvisie 2.0 van de gemeente Twenterand. In de Omgevingswet is bepaald dat elke gemeente verplicht een omgevingsvisie moet hebben per 1 januari 2027. De Omgevingsvisie 2.0 zal een belangrijke stip op de horizon vormen voor de gemeente Twenterand en een doorkijk geven naar het jaar 2050. Hierin vallen vele grote keuzes op het gebied van bijvoorbeeld wonen, werken, natuur, mobiliteit, recreatie, landbouw en nog veel meer.

De keuzes die worden gemaakt in de Omgevingsvisie 2.0 zullen van grote invloed zijn op de openbare ruimte. Daarom is het goed dat de Omgevingsvisie door middel van een MER wordt getoetst. Zo kunnen we er zeker van zijn dat de keuzes die we maken geen (grote) nadelige gevolgen hebben voor milieu, natuur en leefomgeving en daadwerkelijk ingepast kunnen worden.
Daarnaast bevindt zich in de gemeente een groot Natura 2000 gebied. Wanneer er plannen of visies worden opgesteld rondom dergelijke gebieden is een MER laten opstellen verplicht.

De resultaten van een MER vormen een belangrijke bouwsteen voor het toekomstige Omgevingsplan. Om hieraan te kunnen voldoen is een bedrag van €180.000 opgenomen ten laste van de reserve Beleidsontwikkeling. Dit bedrag zal worden besteed aan de uitvoering van een algemene MER en aan nadere uitwerkingen voor specifieke deelgebieden. Na een aanbestedingstraject zal de opdracht voor de uitvoering van de MER in 2026 worden uitgevoerd.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Opstellen MER	i	€ 180.000	n

- Doorontwikkeling Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB)

Uitvoering Omgevingswet & Wkb
Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet en ook de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) (deels) in werking getreden. De jaren 2024 en 2025 waren een overgangsjaar waarin het pionieren was om de nieuwe werkelijkheid gerealiseerd te krijgen. Uit deze jaren is gebleken dat het toepassen van de Omgevingswet complex is en veel capaciteit vergt. De minister erkent dat en is zich bewust van het feit dat iedereen onverminderd hard werkt en dat deze transitieopgave én de bijbehorende veranderprocessen geen eenvoudige taak zijn. Ook het verbeteren en onderling afstemmen van achterliggende processen en systemen mogen niet worden onderschat. In 2026 zal dat ook merkbaar zijn. Maatwerk is meer aan de orde. De uitvoering gaat daarmee meer tijd en capaciteit kosten. Integraler werken zorgt naar verwachting op den duur voor efficiëntie en zal op termijn capaciteit en geld besparen. Ook is bevestigd dat het karakter van het werk stap voor stap is en gaat veranderen. Er zal meer werk in het voortraject van een aanvraag zitten, door onder meer een intensiever vooroverleg. In 2026 wordt er verder gewerkt aan het Omgevingsplan en de Omgevingsvisie Twenterand.

De intentie bestaat om de Wkb ook voor te verbouwen objecten binnen de 'Gevolgklasse 1' van kracht laten worden. Het van kracht worden ervan is uitgesteld. Tot op heden is de nieuwe ingangsdatum onbekend en zijn er nog geen tekenen dat het spoedig plaats gaat vinden. Hierdoor blijven de toezichttaken van toezicht voor verbouw bouwwerken bij de gemeente in stand terwijl de formatie al is ingericht op deze nieuwe stap van de WKB. Met als effect dat hierop tijdelijk, voor 2026, extra capaciteit op dient te worden ingezet. Bij een inwerkingtreding van de wet betekent dit een uitloop van toezichttaken gedurende 6 maanden. Voor 2026 vraagt dit om de inzet van een extra toezichthouder voor 1 jaar. Dit wordt gedekt binnen de beschikbare middelen voor omgevingswet.

Subdoel: Vergroten woningaanbod: tussen 2022-2032 zijn minimaal 1188 woningen gerealiseerd, dragen we bij aan de regionale woning opgave en is er woningaanbod voor bijzondere doelgroepen

Activiteiten

- Voorbereiden op de Wet versterken regie volkshuisvesting

Volkshuisvestingsprogramma
In 2022 heeft de raad de Woonvisie 2022-2026 vastgesteld. Met de komst van de Omgevingswet worden de grote beleidslijnen hiervan opgenomen in de Omgevingsvisie. Met de komst van de Wet versterking regie volkshuisvesting wordt de uitvoering van de visie op wonen, in de systematiek van de Omgevingswet, straks opgenomen in het Volkshuisvestingsprogramma. In 2026 gaan we starten met het opstellen van een Volkshuisvestingsprogramma voor onze gemeente. Dit programma vormt een belangrijke stap in een integraal woonbeleid voor de komende jaren.

Huisvestingsverordening
Ook verplicht de Wet versterking regie volkshuisvesting om een huisvestingsverordening met urgentieregeling vast te stellen. In regionaal verband, samen met de provincie, wordt hier invulling aan gegeven. In deze verordening wordt de toewijzing van sociale huurwoningen geregeld daar waar sprake is van urgentie. In 2026 wordt uitwerking en implementatie verwacht. Of hieruit kosten voor de gemeente voortvloeien die niet passen in de lopende budgetten is op dit moment nog niet te overzien. Hierbij valt te denken aan het instellen van een regionale urgentiecommissie en uitbreiding van het Transferpunt voor de uitstroom uit zorginstellingen naar zelfstandig wonen.

- Uitvoeren Programmaplan Woningbouw 2024-2027

Op het gebied van woningbouw komt er veel op de gemeente af qua verplichtingen en gemaakte afspraken. Om overzicht te krijgen en beter te kunnen sturen op de woningbouw is het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 vastgesteld. We continueren in 2026 de uitvoering van het programmaplan. In 2026 zetten we gericht stappen om onze woningbouwambitie - 1.188 nieuwe woningen (waarvan 60 door transformatie) tot en met 2032 - te realiseren. We versnellen de woningbouw op prioritaire locaties waaronder de sleutelprojecten Vriezenveen, Vroomshoop Oost en Westerhaar Trioterrein. Via actieve samenwerking met ontwikkelaars en woningbouwcorporatie zorgen we voor een evenwichtige verdeling van woningen in alle segmenten: sociale huur, goedkope koop, betaalbaar (huur en koop) en duur (huur en koop). Daarnaast zetten we in op flexwonen, o.a. in het project Bijzondere Woonvormen in Vriezenveen, snellere procedures en het verbeteren van de interne regie om de uitvoering te versnellen. Het programma loopt door tot en met 2027. Voor 2026 is binnen de beschikbare budgetten een uitvoeringsplan gemaakt.

- Uitvoeren Woondeal

  De gemeente Twenterand heeft, samen met de regiogemeenten en de provincie Overijssel, afspraken met het rijk gemaakt over de woningbouwopgave tot en met 2030. Deze zijn vastgelegd in de Actualisatie Woondeal Twente 2025 t/m eind 2030 'Wonen met kwaliteit'. De Woondeal draagt bij aan de ambitie meer (betaalbare) woningen te bouwen. Uitgangspunt daarbij is de woningbouwdifferentiatie 30% sociale huur, 40% betaalbaar en 30% duur. Wij hebben dat, rekening houdend met de komende Wet versterking regie volkshuisvesting, in de Oplegnotitie II Betaalbaarheid nieuwbouwwoningen vertaald naar 30% sociale huur, 10% goedkope koop, 27% betaalbare huur of koop en 33% dure huur of koop. De woningbouwcorporaties hebben zich gecommitteerd aan deze afspraken.

  Uitdagingen, zoals stikstof, CO2-reductie, een tekort aan personeel en financiële tekorten op projecten blijven ons dwingen om gezamenlijk tot slimme oplossingen te komen. Daarom zijn bovenstaande elementen e.a. ook benoemd als kritische succesfactoren voor het realiseren van de afspraken uit de Woondeal.

  De aangenomen motie M26 spreekt zich uit tegen contracten waarbij ontwikkelaars meedelen in de overwaarde van goedkope koopwoningen. Dit wordt uitgewerkt en onderzocht. Q1 2026 wordt het resultaat verwacht.

- Uitvoeren woonwagenbeleid & huisvesting bijzondere doelgroepen

  Woonwagens

  In afwijking op de kadernota worden 24 woonwagenstandplaatsen gerealiseerd over drie kernen: Vroomshoop, Den Ham en Vriezenveen. Eventuele financiële gevolgen worden separaat aan de raad voorgelegd, als er meer duidelijk is over de uitvoering en realisatiemogelijkheden op de drie voorgenomen locaties.

  Bijzondere doelgroepen

  De Taskforce huisvesting vergunninghouders zal ook in 2026 verder werken aan het realiseren van voldoende mogelijkheden om de taakstelling die het rijk opgelegd heeft te realiseren.

- Uitvoeren Woonzorgvisie

  In afwijking op de kadernota wordt begin 2026 de gemeentelijke woonzorgvisie vastgesteld, als 'Programma Wonen, Zorg en Welzijn'. Dit programma gaat onderdeel uitmaken van het Volkshuisvestingsprogramma. Het Programma Wonen, Zorg en welzijn richt zich op de zorgdoelgroepen. In 2026 wordt uitvoering gegeven aan het Programma Wonen, Zorg en welzijn. Het programma Wonen, Zorg en Welzijn richt zich op ouderen, mensen met een beperking, inwoners met psychische of verslavingsproblematiek, jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg en mensen met een medische urgentie. In lijn met de Omgevingsvisie, waarin het uitgangspunt is dat voor iedere inwoner een passende woning beschikbaar is, speelt dit programma in op trends als dubbele vergrijzing en het veranderende zorglandschap.

Subdoel: Strategische keuze voor vastgoedportefeuille

Activiteiten

- ### Opwaardering en verduurzaming Aquapark de Zandstuve

  In 2026 wordt het Aquapark verduurzaamd en het buitenterrein aangepast, waarbij ook de verkeersveilige fietsoversteek Hammerweg wordt gerealiseerd. Wat betreft het binnenterrein vindt verduurzaming plaats (onder andere energiezuinige pompen en gasloos verwarmingssysteem). Aan het college worden drie varianten voorgelegd. Op basis van de keuze die door het college hierin wordt gemaakt, komt eind 2025 een voorstel naar de raad en wordt dit verder opgepakt in 2026.

  Algemeen Onderhoud van zwembad de Zandstuve valt hoger uit door verplichte controles en handelingen vanuit de nieuwe Omgevingswet voor de machinekamer (moet door een extern bedrijf uitgevoerd worden). Dit is een structureel nadeel van € 7.700 dat voortkomt uit de berap 2025 en derhalve structureel is opgenomen in deze begroting.

- ### Vaststellen en uitvoeren routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed

  De motie M22 Vastgoed pilot verkoop Middendorpshuis Den Ham is aangenomen en wordt door het college uitgewerkt. Het Middendorpshuis wordt losgekoppeld van het integrale vastgoedbeleid en de routekaart verduurzaming en zal dienen als pilot. Voor de energiescan is een bedrag van € 3.750 opgenomen in de begroting ten laste van de reserve coalitieakkoord. Eventuele verkoop van het Middendorpshuis past in onze nog vast te stellen vastgoedstrategie en komt terug in de afweging van het strategisch vastgoedbeleid.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2026	Begroot 2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Voldoende en passende woningen									
Aantal opgeleverde woningen	100	90	124	69	1026*	940	844	773	Eigen meting, aantallen zijn totalen
Aantal startersleningen	5	2	1	3	2	8	8	15	25 leningen in totaal beschikbaar vanaf eind 2019
Aantal Blijversleningen	0	0	1	0	0	0	0	0	10 leningen in totaal beschikbaar
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH									
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een woonfunctie	20	30	38	249					Eigen gegevens
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een maatschappelijke functie	1	2	0	2					Eigen gegevens
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een bedrijfsfunctie	7	7	15	32					Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles RO in handhavingssfeer	12	10	8	7	5	4	4	3	Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles bouw/sloop in handhavingssfeer	5	6	0	5	0	0	0	3	Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles brandveiligheid in handhavingssfeer	2	4	1	2	0	0	0	0	Eigen gegevens
Aantal behandelde klachten gericht op de Fysieke leefomgeving binnen het VTH-werkveld	20	20	16	35	18	12	26	26	Eigen gegevens
Aantal behandelde handhavingsverzoeken	15	15	18	10					
Ontwikkelingen binnen het omgevingsplan	5	nvt	nvt	25	10	5	10	12	Eigen gegevens
Aantal wooneenheden met een woonfunctie o.b.v. verleende omgevingsvergunningen	75		110						Eigen gegevens
Aantal gebouwen met een maatschappelijke functie o.b.v. verleende omgevingsvergunningen	1		0						Eigen gegevens
Aantal bedrijfseenheden met een bedrijfsfunctie o.b.v. verleende omgevingsvergunningen	12		15						Eigen gegevens

Wat mag het kosten programma Ruimte

Overzicht van baten en lasten

	2026	2027	2028	2029
Lasten per doelenboom				
Openbare orde en veiligheid	3.016.577	3.087.471	3.161.332	3.235.171
Openbare ruimte en verkeer	15.737.551	15.615.532	16.246.233	16.792.854
Duurzaamheid, Milieu en VTH	5.505.907	5.624.107	5.821.748	6.003.310
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	8.756.571	5.507.794	3.976.765	9.933.423
Totaal programma lasten	33.016.608	29.834.904	29.206.079	35.964.758
Baten per doelenboom				
Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0
Openbare ruimte en verkeer	5.506.327	5.618.257	5.733.443	5.851.593
Duurzaamheid, Milieu en VTH	4.011.826	4.111.197	4.213.646	4.352.318
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	4.086.616	1.095.986	207.182	6.007.870
Totaal programma baten	13.604.769	10.825.440	10.154.272	16.211.780
Totaal saldo van baten en lasten	-19.411.839	-19.009.464	-19.051.807	-19.752.978
Mutaties reserves	2.241.762	1.437.205	720.691	849.211
Geraamd resultaat	-17.170.077	-17.572.259	-18.331.116	-18.903.767

Opgenomen investeringen bestaand beleid 2026	Investering 2026
Openbare verlichting	133.600
Renovatie wegen	300.000
Vervanging riool	1.435.921
VW Crafter aanvulling krediet	40.000
VW Crafter aanvulling krediet	40.000
VW T5 dubb cab gesloten aanvulling krediet	30.000
Citroën Jumper DC PU Kipper	85.000
Citroën Jumper DC PU Kipper	85.000
Volkswagen T5, aanvulling krediet	52.000
VW Crafter pick-up dubb cab	85.000
VW T5 pick-up dubb cab aanvulling krediet	50.000
MAN TGL 8-180	100.000

Programma Economie en vrijetijdsbesteding

Inleiding

Twenterand blijft een gemeente waar gewerkt wordt. Met ruim 3500 bedrijven en een werkloosheidspercentage dat structureel onder het landelijk gemiddelde ligt, is de lokale economie stevig verankerd. In 2026 zal het college zich opnieuw inzetten voor een sterke economie en goede werkgelegenheid, met oog voor de lange termijn.

De gemeentelijke organisatie zal hierin een actieve rol blijven spelen. Vooral in het landelijk gebied zijn de opgaven complex, terwijl landelijke besluitvorming stokt. De val van het demissionaire kabinet in augustus heeft de onzekerheid vergroot. Juist nu is het belangrijk dat Twenterand duidelijkheid biedt en verantwoordelijkheid neemt. De organisatie zal daarom flexibel blijven inspelen op maatschappelijke vraagstukken, ook als er geen draaiboeken klaarliggen. We blijven keuzes maken: wat doen we wel, wat niet, en wat doen we écht goed?

In 2026 zetten we in op een vitaal platteland, met aandacht voor toekomstbestendige landbouw, biodiversiteit en leefbaarheid. De voorstellen die we in 2025 hebben gedaan, vormen hiervoor de basis. Ondanks landelijke stilstand blijven we lokaal in beweging.

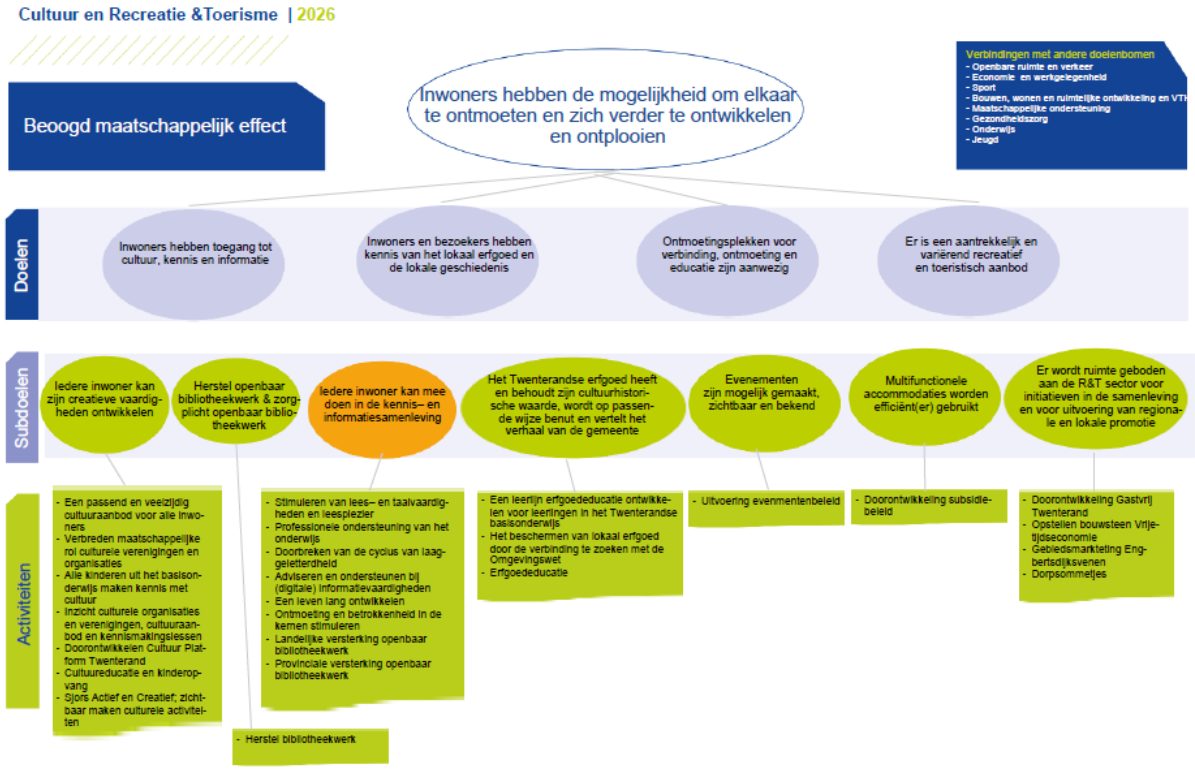
Ook op economisch vlak blijven we vooruitkijken. Samen met ondernemers en de raad maken we keuzes om de economie duurzaam te versterken. Via bedrijfsbezoeken, het Ondernemershuis en samenwerking met de provincie blijven we in contact met ondernemers en stimuleren we verduurzaming van bedrijventerreinen. Twenterand blijft deelnemen aan de Agenda voor Twente en Twente Board, met ruimte voor een kritische blik. Daarnaast werken we verder aan het uitvoeringsprogramma voor het centrum van Vriezenveen, met aandacht voor vergroening, herinrichting en bereikbaarheid.

Waar gewerkt wordt, moet ook ruimte zijn voor ontspanning. Twenterand biedt volop mogelijkheden op het gebied van cultuur, recreatie en sport. In 2026 zullen we deze kwaliteiten blijven benutten en versterken. Nu Gastvrij Twenterand stopt, neemt de gemeente tijdelijk de promotie op zich en werken we aan een nieuwe aanpak. We investeren in recreatieve voorzieningen zoals dorpsommetjes en zetten in op gebiedsmarketing rond de Engbertsdijksvenen en Den Ham. Ook reserveren we middelen voor onderzoek naar toerisme en bereikbaarheid, en bereiden we – waar nodig – fysieke investeringen voor.

Op sportgebied willen we het succesvolle initiatief Sjors Sportief – Creatief structureel ondersteunen. Daarnaast zullen we in 2026 goed onderbouwde keuzes maken over onderhoud, privatisering en ontwikkeling van sportfaciliteiten.
Tot slot gaat het college aan de slag met de uitvoering van het nieuwe subsidiebeleid. Na vaststelling van de Algemene subsidieverordening in 2024 en het beschikbaar stellen van middelen in 2025, zullen in 2026 de inkoopprocedures en subsidieregelingen worden uitgewerkt.

Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Cultuur, Recreatie & Toerisme

Beoogd maatschappelijk effect
Inwoners hebben de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en zich verder te ontwikkelen en ontplooien

Doelen
Inwoners hebben toegang tot cultuur, kennis en informatie
Hieronder wordt verstaan het openbaar bibliotheekwerk dat het digitale en fysieke knooppunt is voor cultuur, kennis en informatie.

Inwoners en bezoekers hebben kennis van het lokaal erfgoed en de lokale geschiedenis
Hieronder wordt verstaan de erfgoedinstellingen in onze gemeente (bijv. de lokale musea zoals bijvoorbeeld Het Historisch Museum Vriezenveen en het Veenmuseum).

Ontmoetingsplekken voor verbinding, ontmoeting en educatie zijn aanwezig
Hieronder wordt verstaan fysieke ontmoetingsplekken zoals CCK2, De Klaampe, Het Punt en dergelijke, maar ook digitale ontmoetingsplekken.

Er is een aantrekkelijk en variëren recreatief en toeristisch aanbod
Twenterand is een parel aan het snoer van het verblijfsgebied Twente, waar de Linderbeek en de Regge samenvloeien in de schilderachtige omgeving van Brinkdorp den Ham en het mooiste hoogveenrestant van de hele regio te vinden is. Toeristen die in/op onze campings, hotels en B&B's verblijven worden verrast door al het moois dat Twenterand te bieden heeft. We blijven ook in 2026 samenwerken met de verschillende gebiedspartners om de gecontroleerde groei van deze sector te faciliteren en zetten in op de toeristische gebiedsontwikkeling van de Engbertsdijksvenen.

Subdoel: Er wordt ruimte geboden aan de R&T sector voor initiatieven in de samenleving en voor uitvoering van regionale en lokale promotie

Activiteiten

- Doorontwikkelen Gastvrij Twenterand

  Het bestuur van Gastvrij Twenterand heeft aangegeven in 2025 te willen stoppen met hun activiteiten. Dit betekent dat er nu geen organisatie verantwoordelijk is voor de promotie van Twenterand. Waar nodig nemen wij nu zelf deze rol en er lopen gesprekken over een definitieve nieuwe werkwijze. Na de verkiezingen komen we met een voorstel.

- Gebiedsmarketing Engbertsdijksvenen

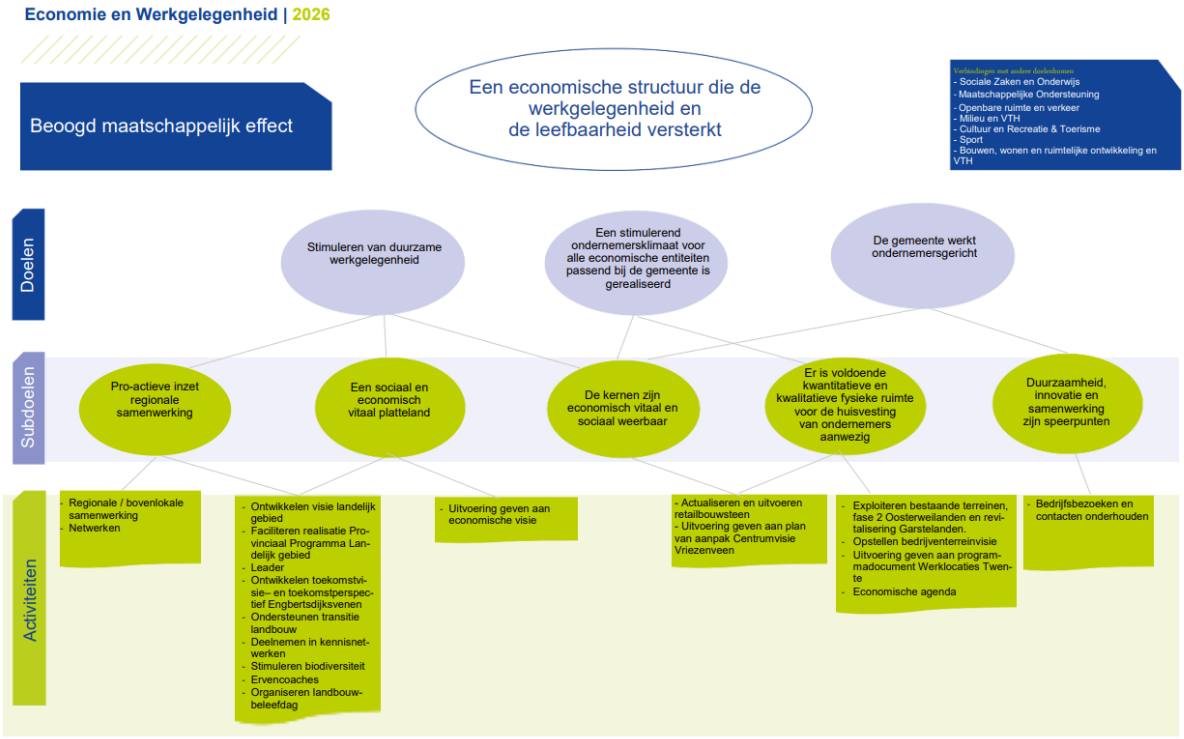
  Het afgelopen jaar hebben we tijd geïnvesteerd in het 'laaghangend fruit'. We blijven in 2026 ook doorgaan met de gebiedsgerichte marketing van de Engbertsdijksvenen. Niet door een nieuw regiomerk op te zetten, maar we gaan ons wel oriënteren bij welke sub-regio we het gebied het beste kunnen laten renderen.

  Voor o.a. onderzoeken in het kader van de bevordering van toerisme en bereikbaarheid in en rondom de Engbertsdijksvenen is in de begroting 2026 een bedrag opgenomen van € 50.000. Deze komt ten laste van de reserve Engbertsdijksvenen. Voor grotere infrastructurele investeringen komen we terug bij uw raad.

  Daarnaast gaan we voor ons prachtige Brinkdorp Den Ham verder bezig met de thematische marketing op basis van de televisieserie Woeste Grond. Zo krijgen alle toeristische gebieden in onze gemeente de aandacht die ze verdienen.

Doelenboom Economie en werkgelegenheid

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Economie en Werkgelegenheid

Beoogd maatschappelijk effect
Een economische structuur die ondernemerschap, werkgelegenheid , bestaanszekerheid en daarmee de leefbaarheid versterkt.

Doelen

Stimuleren van duurzame werkgelegenheid
In 2026 zetten we verder in op integrale ontwikkeling van een duurzame arbeidsmarkt in Twenterand. Hierbij zoeken we de verbinding met het sociaal domein, waarbij accenten worden gelegd op een inclusieve arbeidsmarkt, arbeidsparticipatie en passend onderwijs. We doen dit ook met andere Twentse partners omdat deze vraagstukken regionale opgaven zijn.

Een stimulerend ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten passend bij de gemeente is gerealiseerd
We werken aan aan innovatief, toekomstgericht ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten, zowel commercieel als niet-commercieel, in de gemeente Twenterand. Zo organiseren we ondernemersontbijten, worden ondernemers in het zonnetje gezet, doen we aan kennisuitwisseling en werken we nauw samen met de diverse ondernemersverenigingen. In het kader van ruimtevraag wordt samen met het ruimtelijk domein gezocht naar een goede invulling van bestaande bedrijventerreinen en de - waar al bekende plannen zijn - de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.

De gemeente werkt ondernemersgericht
De gemeente Twenterand werkt met een bedrijfscontactfunctionaris, die de ondernemers goed weten te vinden bij vragen of suggesties. Daarnaast halen we actief informatie, kennis en ervaringen op bij ondernemers ten behoeve van ruimtelijke- of beleidsontwikkelingen. Ondernemers kunnen ook weer informatie halen uit door de gemeente gedane onderzoeken.

Subdoel: Pro-actieve inzet regionale samenwerking

Activiteiten

- Regionale / bovenlokale samenwerking
  Het raadsvoorstel om minstens voor twee jaar door te gaan met deelname aan de Agenda voor Twente is aangenomen. We zijn verheugd dat we ook de komende jaren aangesloten blijven bij Twente Board en zullen hier ook actief - en waar nodig kritisch - aan deelnemen, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Het is voor de regio ontzettend belangrijk om samen te werken op macro-economisch vlak, waarbij meer dan voldoende ruimte is voor lokale bedrijvigheid en initiatieven. In onze begroting zijn de bedragen conform het raadsbesluit opgenomen voor 2026 en 2027.

Subdoel: Een sociaal en economisch vitaal platteland

Activiteiten

- Uitvoering geven aan economische visie
  In het najaar van 2024 is in raad besloten de economische visie als uitgangspunt op te nemen in de te ontwikkelen Omgevingsvisie 2.0.

Subdoel: De kernen zijn economisch vitaal en sociaal weerbaar

Activiteiten

- Uitvoeren plan van aanpak Centrumvisie Vriezenveen
  Er zal verder worden gewerkt aan de uitwerking van het uitvoeringsprogramma centrum Vriezenveen, dat in maart 2025 is vastgesteld. We blijven regelmatig contact houden met stakeholders als ondernemers, vastgoedeigenaren en grondeigenaren om spoedig tot realisatie te komen. Zo zullen er (aanvullende) gesprekken worden gevoerd over het autoluw maken van het centrum, de opwaardering van bestaande parkeerplaatsen, de vergroening van het centrum en de herinrichting van het Tilanusplein en het Westeinde.

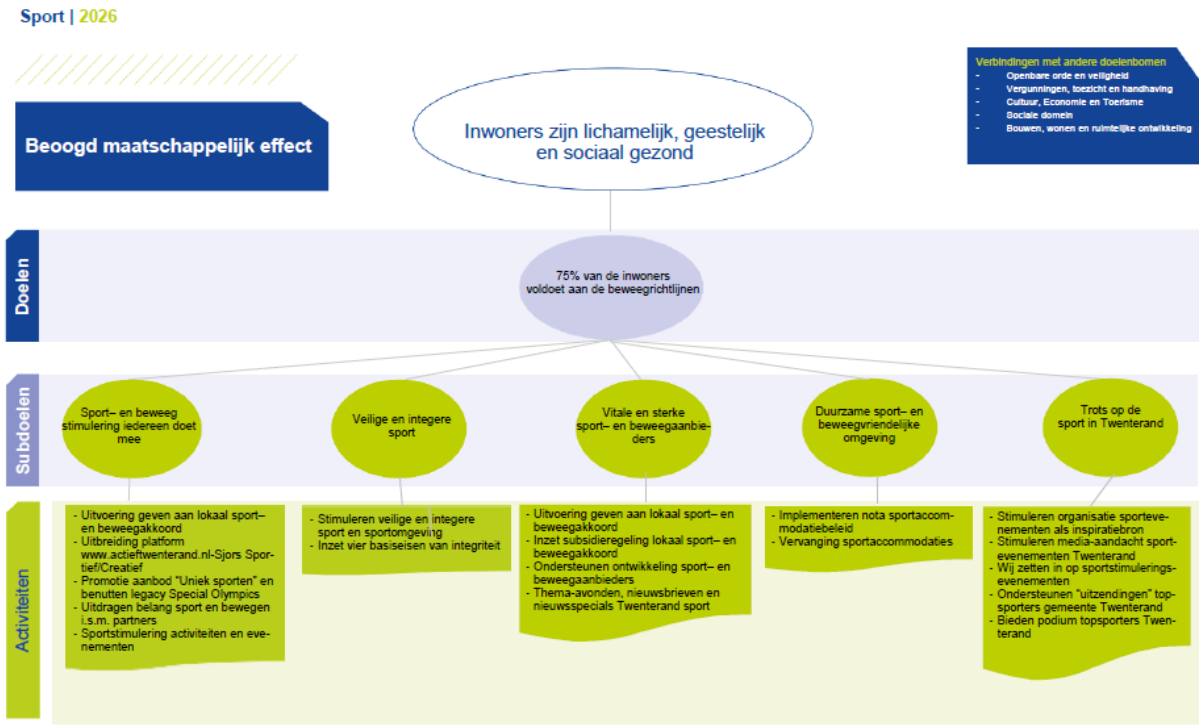
Subdoel: Duurzaamheid, innovatie en samenwerking zijn speerpunten

Activiteiten

- Bedrijfsbezoeken en contacten onderhouden
  Regelmatig zullen er bedrijfsbezoeken plaats blijven vinden, vaak samen met de portefeuillehouder economie of met het gehele College van B&W. Daarnaast zal er vrijwel wekelijks contact zijn met het Ondernemershuis. Er zal samen met het Ondernemershuis, ondernemers(verenigingen) en de provincie Overijssel gewerkt worden aan het versterken van de organisatiegraad van bedrijventerreinen om de verduurzaming van bedrijventerreinen te versnellen, onder andere middels sprintsessies. De bedrijfscontactfunctionaris en centrummanager zijn de belangrijkste contactpersonen voor bedrijven en onderhouden het contact met de ondernemers.

Doelenboom Sport

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Sport

Beoogd maatschappelijk effect
Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Doelen

75% van de inwoners sport en beweegt
Hoe vitaler iemand is, hoe groter de kans dat diegene kan deelnemen in de maatschappij en zelfstandig thuis kan blijven wonen.

De overheid wil dat 75% van de Nederlandse bevolking in 2040 aan de Beweegrichtlijnen voldoet. Dit verkleint de kans op lichamelijke en mentale gezondheidsproblemen. Dat staat in het Nationaal Preventieakkoord. De gemeente Twenterand onderschrijft deze ambitie op weg naar een samenleving waarin minimaal 75% van de Twenteranders uit alle lagen van de bevolking voldoet aan de landelijk vastgestelde beweegrichtlijnen. We zetten hierbij sport in als middel in samenwerking met aanpalende domeinen zoals onderwijs, zorg en welzijn en het overkoepelende plan "Gezond en Actief Leven Aanpak". De onderzoeken naar sport- en beweeggedrag waar we als gemeente Twenterand gebruik van maken worden uitgevoerd door de CBS/RIVM-VWS, GGD, het Kenniscentrum Sport & Bewegen en NOC*NSF.

Deze onderzoeksorganisaties willen we in 2026 betrekken voor het verkrijgen van de actuele inzichten, metingen en cijfers. Deze gebruiken we dan voor evaluatie van de huidige en ontwikkeling van de nieuwe lokale sport en beweegvisie / Sportakkoord Twenterand 2027 - 2030.

Subdoel: Duurzame sport- en beweegvriendelijke omgeving

Activiteiten

- Vervanging sportaccommodaties

  Ontwikkeling nieuw sportcentrum Vriezenveen

  De eerste voorbereidingen voor de ontwikkeling van een nieuw sportcentrum worden getroffen en het participatietraject is in volle gang. Het is in deze fase niet mogelijk een concreet benodigd bedrag aan krediet te vermelden aangezien momenteel wordt gewerkt aan de ontwikkeling van het functioneel programma van eisen.

  Op een later moment, medio Q1 2026, volgen er uiteraard college- en raadsvoorstellen over de beschikbaarstelling van het krediet.

Wat mag het kosten programma Economie en vrijetijdsbesteding

Overzicht van baten en lasten

	2026	2027	2028	2029
Lasten per doelenboom				
Cultuur en recreatie en toerisme	3.718.739	2.810.106	3.091.831	3.286.641
Economie en werkgelegenheid	2.176.199	2.043.950	1.588.775	1.620.045
Sport	4.311.375	4.022.093	4.074.358	3.913.724
Totaal programma lasten	10.206.313	8.876.149	8.754.964	8.820.410
Baten per doelenboom				
Cultuur en recreatie en toerisme	492.749	307.602	313.555	319.699
Economie en werkgelegenheid	5.366	5.419	5.539	5.660
Sport	1.140.430	1.096.780	1.110.752	1.129.507
Totaal programma baten	1.638.545	1.409.802	1.429.846	1.454.866
Totaal saldo van baten en lasten	-8.567.768	-7.466.348	-7.325.118	-7.365.544
Mutaties reserves	2.231.353	1.122.371	788.349	762.171
Geraamd resultaat	-6.336.415	-6.343.976	-6.536.769	-6.603.373

Bedrijfsvoering

Inleiding Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering gaat over de werking van onze gemeente, toegelicht op drie gebieden.
- Onze dienstverlening aan inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.
- Onze bedrijfsvoering: het verzorgen van randvoorwaardelijke zaken, van informatie en van advies.
- En onze griffie die de raad ondersteunt en adviseert ten behoeve van een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming.

Deze gebieden zien zich voor 2026 geconfronteerd met ontwikkelingen die speciale aandacht vragen en waarvoor extra middelen nodig zijn. In de kadernota zijn hiervoor diverse voorstellen gedaan. Middels amendement 08 heeft u twee voorstellen niet goedgekeurd. Deze betreft op de eerste plaats "adviseur bedrijfsvoering sociaal domein", binnen het programma sociaal domein wordt in deze begroting voorgesteld deze functie tijdelijk open te stellen, conform uw suggestie tijdens de raadsvergadering. Ten tweede betreft het de functie regisseur/ adviseur bedrijfsvoering. Deze functie is niet in deze begroting opgenomen, wij zullen hier in een apart voorstel nog bij u op terugkomen.

- Middels motie 29 heeft u de opdracht gegeven om een productenboek te ontwikkelen. Wij herkennen de noodzaak voor inzicht om goede keuzes te kunnen maken. De financiële opgave is groot, zoals u ook in deze begroting kunt zien. De tijd om daarop te anticiperen is kort (mede door de verkiezingen). Daarom loopt inmiddels ook het (benchmark)onderzoek naar onze financiën, waarover u al eerder bent geïnformeerd. Om het mogelijk te maken om daarnaast ook een productenboek te ontwikkelen, zullen wij u binnenkort een voorstel doen voor extra inhuur.

- De motie voor het verbeteren van de kwaliteit van de raadsvoorstellen wordt samen met de griffie opgepakt.
- De motie archief op orde:
De voortschrijdende digitale transformatie van de samenleving heeft ook impact op de gemeentelijke organisatie. De hoeveelheid data en informatie die dagelijks wordt gegenereerd neemt toe, waarbij een aanzienlijk deel onder wettelijke bewaarplicht valt en toegankelijk moet zijn conform onder andere de Archiefwet en de Wet open overheid.
Binnen de organisatie ontbreekt momenteel een integraal, concernbreed overzicht van de informatiehuishouding. De gemeenteraad heeft in 2025 middels de motie Archief op orde aandacht gevraagd voor het verbeteren van het informatie- en archiefbeheer.
In 2026 zetten wij stappen om het informatiebeheer verder op orde te brengen, in lijn met de huidige wetgeving. Tevens bereiden wij ons voor op de implementatie van de nieuwe Archiefwet. Voor de uitvoering van deze werkzaamheden worden afzonderlijke voorstellen aan de raad voorgelegd

Subdoelen

Griffie

Maatschappelijk effect
De griffie streeft naar een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming en een sterke lokale democratie. We ondersteunen, faciliteren en adviseren de gemeenteraad en individuele raadsleden bij hun kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taken. Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming is essentieel voor het goed functioneren van de democratie. Dit beoogde maatschappelijke effect is geen verre stip aan de horizon, maar een constant streven dat voortdurende aandacht vereist. Onze ambitie ligt vooral in het begrip “hoogwaardig”, waarbij het cruciaal is om continu in te spelen op en te anticiperen op de (veranderende) behoeften van de raad en de samenleving.

Ontwikkelingen 2026

Verkiezingen gemeenteraad
In 2026 zijn de gemeenteraadsverkiezingen waardoor er nieuwe raadsleden zitting gaan nemen in de gemeenteraad. Dit betekent dat de griffie in het voorjaar bezig zal zijn met het organiseren van het afscheid van de huidige raad en het installeren van de nieuwe raad. Alle raadsleden ontvangen van de gemeente een laptop om hun raadswerk uit te kunnen voeren. Daarnaast wordt er een inwerkprogramma opgesteld door de griffie. In dit programma zullen beleidsinhoudelijke onderwerpen worden aangeboden maar ook trainingen ten behoeve van de vaardigheden van raadsleden. Het budget voor de laptop en het inwerkprogramma is beschikbaar gesteld in de kadernota en in deze begroting verwerkt.

Proces werving nieuwe burgemeester
In maart 2025 heeft de burgemeester aangekondigd te vertrekken. Hiermee is vast komen te staan dat de gemeente Twenterand op zoek moet naar een nieuwe burgemeester. De vertrouwenscommissie in oprichting zal keuzes maken over de precieze invulling van het proces en de daarbij behorende kosten. Dit proces zal starten in 2026. Hiervoor is in 2026 een eenmalig bedrag van € 12.500 geraamd. Indien de vertrouwenscommissie aanvullende wensen heeft zal meer budget gevraagd worden.

Subdoelen

Informatisering en automatisering

Motie M23 Verkenning inzet AI is aangenomen. In 2026 zouden we graag willen inzetten op het vergroten van AI-geletterdheid onder medewerkers via externe trainingen en verkennen we de inzet van AI-tools zoals Copilot 365. Hiervoor is wel budget nodig, wat in deze begroting niet verwerkt is. In Q1 2026 presenteren we de bevindingen aan de raad, waarbij een pilot mogelijk is mits aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld.

De voortschrijdende digitale transformatie van de samenleving heeft ook impact op de gemeentelijke organisatie. De hoeveelheid data en informatie die dagelijks wordt gegenereerd neemt toe, waarbij een aanzienlijk deel onder wettelijke bewaarplicht valt en toegankelijk moet zijn conform onder andere de Archiefwet en de Wet open overheid.
Binnen de organisatie ontbreekt momenteel een integraal, concern breed overzicht van de informatiehuishouding. De gemeenteraad heeft in 2025 middels de motie Archief op orde aandacht gevraagd voor het verbeteren van het informatie- en archiefbeheer.
In 2026 zetten wij stappen om het informatiebeheer verder op orde te brengen, in lijn met de huidige wetgeving. Tevens bereiden wij ons voor op de implementatie van de nieuwe Archiefwet. Voor de uitvoering van deze werkzaamheden worden afzonderlijke voorstellen aan de raad voorgelegd.

Subdoelen

P&O

Vanuit de vastgestelde cao gemeenten wordt werkgever verplicht een regeling reiskostenvergoeding woon-werk aan te bieden aan medewerkers. In regionaal verband is onderzoek gedaan naar de verschillende mogelijkheden en is een verwantschap gevonden met een vergelijkbare gemeente(n) in omvang van medewerkers, ligging en mogelijkheden in vervoersmobiliteit. Gezien het aantal medewerkers en de structurele kosten van de reiskostenvergoeding woon-werk is in de begroting een bedrag van € 385.000 per jaar opgenomen. Dit betekent een nadeel voor de begroting. Hiertegenover staat een voordeel, doordat de CAO van het personeel een lagere stijging laat zien dan het percentage waar in de begroting mee gerekend is. Dit is verwerkt in de berap 2025 en levert een structureel voordeel op op de salarispost van € 425.000 (in 2026).
In 2026 vindt er een organisatiebrede onderhoudsronde HR21 plaats. De effecten van de onderhoudsronde zijn nog niet bekend maar er wordt rekening gehouden met een stijging van de loonsom wegens het opnieuw beschrijven, indelen en waarderen van functies waardoor een actueel functieboek ontstaat met marktconforme beloning voor de functies waar wijzigingen plaatsvinden. De kosten van de effecten van de onderhoudsronde HR21 zijn nog niet inzichtelijk.

Subdoelen

Overige / Algemeen

Motie M 35 Opkomst bevordering verkiezingen is aangenomen. Er is een eenmalig bedrag van € 20.000 beschikbaar gesteld wat wordt gedekt uit de reserve coalitieakkoord. Gesprekken over opkomstbevorderende maatregelen en toegankelijkheid van de stemlokalen hebben reeds plaatsgevonden. Er vindt afstemming plaats met de politieke partijen, de Raad wordt hierover separaat geïnformeerd. Uitvoering zal plaatsvinden in Q1 2026.

Wat mag het kosten Bedrijfsvoering

Overzicht van baten en lasten

	2026	2027	2028	2029
Lasten per doelenboom				
Dienstverlening en klantcontact	1.636.042	1.634.109	1.695.530	1.748.704
Bedrijfsvoering	14.855.551	14.972.878	15.690.084	16.432.207
Totaal programma lasten	16.491.593	16.606.987	17.385.614	18.180.911
Baten per doelenboom				
Dienstverlening en klantcontact	990.649	1.025.237	1.066.056	1.105.779
Bedrijfsvoering	625.807	632.819	638.275	640.337
Totaal programma baten	1.616.456	1.658.057	1.704.332	1.746.117
Totaal saldo van baten en lasten	-14.875.137	-14.948.931	-15.681.282	-16.434.794
Mutaties reserves	1.522.453	-261.979	-407.035	-741.074
Geraamd resultaat	-13.352.684	-15.210.910	-16.088.317	-17.175.868

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Via onderstaande link vindt u de beleidsindicatoren:
www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/besluit-begroting-en-verantwoording
Een aantal (BBV-)verplichte beleidsindicatoren worden niet weergegeven op de site 'waar staat je gemeente'. Deze worden hieronder vermeld.

Indicator	2026
Formatie in fte per 1000 inwoners	8,54
Bezetting in fte per 1000 inwoners	7,82
Apparaatskosten per inwoner	€ 958
Externe inhuur: totale kosten inhuur	€ 1.916.898
Externe inhuur: percentage van totale loonsom	7,56%
Overhead: totaalbedrag	€ 9.443.353
Overhead: % totaal lasten (excl. reserves)	7,45%

Paragrafen

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Doel van deze paragraaf is weergeven hoe solide de positie van de gemeente is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Door weerstandsvermogen en risicobeheersing te schetsen, alsmede kengetallen over financiële weerbaarheid en wendbaarheid gepresenteerd.
De coronapandemie en de oorlog in Oekraïne hebben de afgelopen jaren laten zien dat er snel ernstige verstoringen kunnen optreden, op grote schaal en met een forse impact, voor vrijwel iedereen. De gevolgen ervan hebben we ook ervaren als gemeente.
Ook de nabije toekomst is onzeker. De oorlog, de opgaven vanuit het Rijk, het naderende ‘ravijnjaar', krapte op de arbeidsmarkt, opgelopen rente vormen risico’s op korte / middellange termijn. Dit vraagt om continue bewustwording, om monitoren en acteren en dat is wat we doen.
Er komen steeds meer complexe opgaven op gemeente af. Hierop hebben wij geanticipeerd door de organisatiestructuur in te richten met een robuust en wendbaar deel om in te kunnen spelen op deze (nieuwe) complexe opgaven.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Risicobeheersing is het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico’s. Een risico is een onzekere gebeurtenis met beleidsmatige en/of financiële gevolgen. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico’s. Het geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om de gevolgen van risico’s op te vangen zonder dat beleid en uitvoering in gevaar komen.
Weerstandsvermogen is de beschikbare gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit.
De beschikbare weerstandscapaciteit is samengevat in de volgende tabel. Ultimo 2026 bedraagt de geraamde weerstandscapaciteit € 20.542.005. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de (beschikbare) reserves zijn aangepast naar aanleiding van de in 2025 vastgestelde nota reserves en voorzieningen. Hierbij zijn onder andere de reserves minimabeleid, sociaal domein en risico's grondbedrijf herverdeeld over andere reserves (waaronder de algemene risico reserve).

Omschrijving	Stand 31-12-2024 rekening	Stand 31-12-2025 begroot	Stand 31-12-2026 begroot
Algemene risico reserve	€ 13.381.801	€ 6.686.308	€ 20.542.005
Reserve minimabeleid	€ 108.720	€ 146.103	€ -
Reserve sociaal domein	€ 7.405.185	€ 6.734.011	€ -
Reserve risico's grondbedrijf	€ 1.172.449	€ 843.225	€ -
Totaal	**€ 22.068.155**	**€ 14.409.647**	**€ 20.542.005**

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die worden gelopen. Daarvoor doen we aan risicomanagement. Doelen hiervan zijn het bevorderen van risicobewustzijn en het expliciet maken en beheersen van risico's. Het is een continu proces gericht op:

• Het identificeren van risico's: waar lopen we welke risico's?
• Het classificeren van risico's: hoe groot is de kans, de impact en het financiële effect?
• Het treffen van beheersmaatregelen

We doen dit door tweemaal per jaar risicosessies te houden met inhoudelijk en financieel betrokkenen. Daarbij worden risico's benoemd en per risico de kans op optreden en de gevolgen (impact) ervan bepaald. Gevolgen in financiële zin – incidenteel of structureel (i/s in de onderstaande tabel) - en voor doelstelling en imago (in de vorm van een rapportcijfer, waarbij een hoger cijfer staat voor een groter gevolg). Zo actualiseren we het overzicht van risico's, als basis voor beheersmaatregelen, gericht op verminderen van kans op optreden en/of op beperken van gevolgen. Hierbij wordt opgemerkt dat het soms lastig is om de risico's te kwantificeren.

De belangrijkste risico's zijn samengevat in de tabel Risico's en worden toegelicht. Daarmee zijn niet alle risico's benoemd.
Zo zit de gemeente sterk in de Twenterandse samenleving en heeft veel relaties met bijv. sportverenigingen en culturele organisaties. Het kan gaan om private/ maatschappelijke organisaties met een grote betekenis voor de Twenterandse samenleving. Deze kan zo groot zijn dat, wanneer zich bijv. bedrijfsvoering risico's voordoen bij die organisaties, de gemeente als vangnet kan optreden, bestuurlijk dan wel financieel, afhankelijk van bestuurlijke afweging. Deze scenario's zijn slecht op voorhand te bepalen omdat de gemeente veelal geen statutaire verantwoordelijkheid draagt. Ook benoemen we dat verenigingen soms een beroep doen op garantstellingen door onze gemeente, ook dat is een risico. De relatie met genoemde organisaties brengt ook met zich mee dat er risico's zijn van een incident van grensoverschrijdend gedrag en dat kan uitstralen op de gemeente.

Er is ook een risico gesignaleerd die met name ligt bij de 'Verbonden partijen'. Gemeente Twenterand is geconfronteerd met de gevolgen van een onzorgvuldige ontvlechting van de Regio Twente. Hierdoor is de gemeente enkele jaren geleden – in een aantal (al dan niet vrijwillige) gemeenschappelijke regelingen (GR'en) gestapt. Het verschil tussen deze regelingen is erg groot, zowel qua financiën als qua personeel. Eén van de risico's die de gemeente Twenterand loopt is dat deze regelingen tegen financiële tegenvallers aanlopen die ze – op dit moment zonder jaren van reservevorming – niet zelfstandig kunnen dekken, waardoor de rekening bij de 'Verbonden partijen' (dus: de gemeenten) terechtkomt.
Ook zijn er ontwikkelingen van uiteenlopende aard die invloed kunnen hebben. We volstaan met enkele voorbeelden. Energieschaarste kan gevolgen hebben voor de groei ambities van onze gemeente, uitstel van aanpassing N36 kan het vestigingsklimaat beïnvloeden en klimaatverandering kan zich manifesteren in wateroverlast, droogte en/of hitte. Dit zijn ook risico's.

Specifiek noemen we nog een aantal risico's: de omgang met systemen, inkoop, contractbeheer, Kanaal Almelo de Haandrik, Hammerflier, grenzen op gebied van nutsvoorzieningen, actiever grondbeleid en het voldoen aan regelgeving.

De toenemende digitalisering biedt veel voordelen, maar vraagt ook de nodige aanpassingen en inspanningen van medewerkers en burgers. Dit kan leiden tot onjuist gebruik van systemen met mogelijk fouten en/of verspilling als gevolg. En dat kan resulteren in foutieve analyses of informatieverstrekking aan de burger. Daarom werken we voortdurend aan digitale vaardigheden onder andere t.b.v. informatiebeveiliging en zaakgericht werken. Ook is de werking van koppelingen cruciaal voor de overdracht van data. Waar voorheen keuzes per losse applicatie werden gemaakt (qua systeem, leverancier, kosten) is nu de koers om meer vanuit procesmatig werken en gebruikersgemak te focussen en daarbij op het gebied van architectuur het gehele applicatielandschap te onderzoeken bij vervangingen, waarbij de cloud het nieuwe uitgangspunt is.

Bij inkoop bestaat de kans dat niet alle inkoopbehoeften in beeld zijn dan wel dat hierbij niet de juiste procedure is gevolgd. Risico hiervan kan bijv. zijn dat een marktpartij ontbinding van de overeenkomst vordert op straffe van een dwangsom. Daarnaast is er het risico van onrechtmatig handelen, met als gevolg een jaarrekening zonder goedkeurende verklaring. Het proces 'Inkoop en aanbesteding'

wordt met het oog hierop continu onder de aandacht gebracht.

Als contracten niet goed beheerd en gemanaged worden, bestaat het risico dat rechtmatig afgesloten contracten onrechtmatig worden. Goed contractbeheer en -management met ondersteuning van een contractbeheersysteem is noodzakelijk. Op basis van het plan van aanpak ‘Professionaliseren van de inkoopfunctie’ worden hierop verdere acties ondernomen. Verbeteringen worden opgepakt bij de aanpak van het proces ‘Inkoop en aanbesteding’.

Bij het Kanaal Almelo de Haandrik speelt dat de gemeente mogelijk door eigenaren (deels) aansprakelijk wordt gesteld voor schade aan hun woningen of bedrijfspanden. Die aansprakelijkstelling kan ook door netwerkbeheerders komen, wanneer de door hen aangevraagde vergunning of instemming wordt geweigerd, omdat de gemeente schade - die mogelijk door hun werkzaamheden zou kunnen optreden - wil voorkomen. Daarnaast leidt de gemeente zelf aanzienlijke schade aan de eigen infrastructuur, omdat deze buiten de schaderegeling van de provincie valt en dit vraagt op termijn forse investeringen die mogelijk voor rekening van de gemeente komen. Zo neemt de schade aan de Noorderweg momenteel toe en nemen we maatregelen als dat vanuit de verkeersveiligheid noodzakelijk is. Ondanks dat er voor deze weg gelden zijn opgenomen in de begroting, blijft de kans bestaan dat er onvoorziene extra maatregelen nodig zijn.

Overigens zien we in het gebied Hammerflier (met een sterk wisselende bodemopbouw) vergelijkbare schades ontstaan aan onze wegen. Ook die wegen vergen t.z.t. een bijzonder aanpak, leidend tot hogere (onderhouds)kosten. Om daar een begin mee te maken zijn er financiële middelen opgenomen in de begroting.

Bij grenzen op gebied van nutsvoorzieningen gaat het om elektriciteit en drinkwater. Voor het gehele grondgebied van gemeente Twenterand geldt de situatie van netcongestie, zowel voor afname als voor invoeding van elektriciteit. Dat betekent dat grootzakelijke klanten in het verzorgingsgebied van het elektriciteitsstation Vroomshoop geen nieuwe of zwaardere aansluiting met transportcapaciteit kunnen krijgen. Het risico voor de gemeente ligt erin dat de gronduitgifte van bedrijventerreinen vertraging kan ondervinden.

Voor drinkwater geldt iets vergelijkbaars: Vitens heeft gemeld, dat er niet altijd meer voldoende drinkwater beschikbaar is voor het aansluiten van nieuwe grootverbruikers (industrie/ bedrijven/ grote uitbreidingswijken met woningen) in Twente. Er wordt gewerkt aan enerzijds uitbreiding van de wincapaciteit en anderzijds aan besparing op het gebruik van drinkwater. In de afgelopen periode zijn in Twente al meerdere aanvragen van bedrijven geweigerd. Het risico voor de gemeente ligt ook hier in de uitgifte van bedrijventerreinen en bouwgrond ten behoeve van woningen.

We voeren een actiever grondbeleid. Dit houdt in dat de gemeente actief gronden gaat verwerven. Dit focust zich momenteel op de zoekgebieden in Vriezenveen-Noord en Vriezenveen-Zuid waar recent al gronden zijn verworven om in de toekomst woningbouw te realiseren. Er bestaat een planologisch risico voor het verkrijgen van de juiste bestemming. De huidige bestemming is agrarisch en moet worden omgezet naar wonen. Deze bestemmingswijziging zorgt ervoor dat de grond ook de waarderingsgrondslag krijgt die behoort bij de bestemming wonen. Momenteel worden er gesprekken gevoerd met de provincie om het programma wonen te mogen ontwikkelen. Daarnaast bestaat er ook het algemene marktrisico dat de vraag naar woningen afneemt. Dit maakt het lastiger om de gronden in de toekomst weer te verkopen. Het marktrisico is gezien de huidige woningnood nog laag, maar moet niet over het hoofd gezien worden. Om op deze mogelijke risico's in te spelen, kan het beste snel gehandeld worden zolang de markt goed is. Dit zorgt voor meer zekerheid dat de investering terug wordt verdiend.

Zowel nieuwe als wijzigingen in bestaande regelgeving zorgen ervoor dat er telkens nieuwe eisen worden gesteld aan onze dienstverlening en onze werkwijzen. We noemen de Wet open overheid (Woo), de nieuwe Archiefwet en het onderwerp ‘veelschrijvers’. Het risico bestaat dat we er niet aan alle eisen voldoen door capaciteitsbeperkingen.

Het nieuwe zwembad ‘De Stamper’ is in 2023 in gebruik genomen. De projectorganisatie is belast met het afwerken en oplossen van de laatste opleverpunten, de ontmanteling van het oude zwembad en het autonoom maken van de sporthal. De verwachting is dat het project binnen de daarvoor beschikbare middelen kan worden afgerond. Het risico is nog aanwezig dat de SPUK-regeling (BTW)

niet geheel wordt toegekend.

Tabel risico's

	Risico's	impact in euro's	i/s	doel	imago	kans	vereist weerstandsvermogen
1	Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingsmaatregelen	€ 1.000.000	s	7	7	50%	€ 1.000.000
2	Twentse visie op vervoer	€ 200.000	s	7	7	25%	€ 100.000
3	Optreden majeure procesfout of incident	€ 500.000	i	7	9	20%	€ 100.000
4	Samenwerkingsaspecten	€ 500.000	i	5	8	25%	€ 125.000
5	Kwetsbaarheid informatiesystemen	€ 250.000	i	9	8	25%	€ 62.500
6	Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed	€ 500.000	i	5	8	35%	€ 175.000
7	Uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)	€ 1.000.000	i	3	8	15%	€ 150.000
8	Bodem	€ 400.000	i	3	3	20%	€ 80.000
9	Ruimtelijke ontwikkelingen, Invoering Omgevingswet (Ow) en Wkb	€ 500.000	i	3	6	20%	€ 100.000
10	Cybersecurity-risico	€ 2.000.000	i	6	10	5%	€ 100.000
11	BBV, gemeentefonds, verdeelmodellen en overige financiële regelgeving	€ 1.500.000	s	2	2	50%	€ 1.500.000
12	Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen	€ 500.000	i	2	8	20%	€ 100.000
13	Personeel gerelateerde risico's	€ 1.000.000	i	8	7	75%	€ 750.000
14	Humanitaire ontwikkelingen	€ 500.000	i	8	8	50%	€ 250.000
	Totaal						€ 4.592.500

Weerstandsvermogen is 'impact in euro's' maal 'kans' waarbij structurele risico's dubbel tellen

Toelichting risico's

1. Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingsmaatregelen.
De ontwikkelingen in het sociaal domein vormen nog steeds een grote uitdaging. Er is sprake van diverse autonome ontwikkelingen zoals: Participatiewet in balans (vanaf 2026), Basisdienstverlening schuldhulpverlening (vanaf 2026), reeds lopende Hervormingagenda jeugd en Toekomstscenario Jeugd en Gezinsbescherming etc. Van de gemeente wordt verwacht dat er zorg en ondersteuning wordt georganiseerd en daarvoor zijn te weinig middelen beschikbaar. Daar is een hervormingsagenda voor Jeugd aan gehangen, met een financieel akkoord tussen gemeenten en Rijk waarin zowel bezuinigingen als investeringen staan. Uit de hervormingsagenda volgt dat een verschuiving nodig is van geïndiceerde zorg naar vrij toegankelijke voorzieningen. Het is echter nog niet gezegd dat dit altijd goedkoper is. Ook van alle betrokken zorgaanbieders wordt een transformatie verwacht, bijvoorbeeld meer ambulantisering van hulp en ombouw naar kleinschalige woonvoorzieningen. Deze ombouw naar kleinschaligheid leidt tot hogere kosten alsmede neveneffect (bijv. gewijzigde kosten leerlingenvervoer.
Het is nog onduidelijk of en in hoeverre we in deze extra kosten worden gecompenseerd. Verder is het onzeker of het alle zorgaanbieders en voorliggende veldpartijen het voldoende lukt om te transformeren en om tot benodigde samenwerking te komen. We pakken de transformatie zowel lokaal met onze voorveldpartners als regionaal in de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente op. Daarbij merken wij op dat de samenleving niet maakbaar is en externe effecten ook van invloed kunnen zijn.

Door onduidelijkheid over beleid en de te ontvangen middelen vanuit het Rijk mede in relatie tot maatschappelijke effecten is het moeilijk om reële ambities en doelen te formuleren. De toekomstige inkomsten uit het gemeentefonds zijn ongewis. We weten bijv. wel dat eerdere specifieke uitkeringen structureel worden ingeboekt maar veel al met ca. 10% aftrek.
Zo wachten we momenteel op nadere beleids- en of financiële uitwerking van de P-wet in balans, Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming, Beschermd Wonen, Asiel- en Migratiebeleid en de Hervormingsagenda Jeugd.
Maatschappelijke ontwikkelingen zoals:
- Personeelstekorten maakt het ongewis wanneer en waar dit precies tot wachtlijsten of onvoldoende doelmatige inzet leidt. Dit leidt niet alleen in de zorg tot problemen, maar ook in de uitvoer van onze eigen gemeentelijke toegang.
- Vergrijzing dat binnen de WMO leidt tot beperkte sturingsmogelijkheden op de instroom van bijv. Huishoudelijke Ondersteuning (HO).
- Binnen de HO zien we dat de aanzuigende werking van het abonnementstarief en stijgende personeelskosten onvoldoende worden gecompenseerd. Het abonnementstarief wordt per 2027 omgezet naar een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. De verwachting is echter dat het effect van deze maatregel beperkt zal zijn, gezien het maximum van de eigen bijdrage wordt gesteld op € 275 per maand. De financiële prikkel voor inwoners om zelf ondersteuning te organiseren is laag.

2. Twentse visie op vervoer.
In samenwerking met andere Twentse gemeenten is er sinds 2017 gewerkt aan een integrale oplossing voor de toenmalige situatie van verschillende vervoersstromen. Per 1 augustus jl. is overgegaan op het nieuwe contract met een nieuwe vervoerder. Deze overgang vergt aandacht. De kaders/randvoorwaarden van de aanbesteding hebben door een gewijzigde tariefstructuur voor het leerlingenvervoer (omslag van vaste ritprijs naar kilometertarief) in de loop van 2024 financiële impact op de kosten van het (leerlingen)vervoer. Tegelijkertijd blijft er binnen het vervoer sprake van verschillende potentiële risico’s, zoals hoge NEA-indexeringen (o.a. t.g.v. personeelskosten) en open einden in de regelingen. De beheersmaatregelen zijn beperkt, maar bevatten onder andere Persoonlijke vervoersplannen en actief contractmanagement.

3. Optreden van een majeure procesfout of incident.
Dit risico betreft het optreden van een procesfout of incident leidend tot een grote verstoring van het proces of in de dienstverlening. Uiteraard kunnen procesfouten en incidenten altijd plaatsvinden, maar bij dit risico gaat het om een grote verstoring. Aanleiding hiervoor kan zijn: een gebrek aan casusregie waardoor de juiste zorg niet of niet tijdig is verleend; het onvoldoende op orde zijn van het administratieve proces met de programmatuur en het juiste gebruik daarvan; het verlenen van andere zorg dan bedoeld of het verlenen van te dure of te langdurige zorg door rolonduidelijkheid, wachtlijsten of gebrek aan kennis bij de medewerkers. Ten gevolge van het optreden van incidenten kan de koersvastheid onder druk komen te staan. Het bestaan van onvoldoende plaatsingsmogelijkheden voor participatie, hulp en ondersteuning dan wel onvoldoende doorstroming (bijv. vanuit crisisopvang)

kan leiden tot extra kosten.
Er kan een toename optreden van het aantal ingebrekestellingen en/of bezwaarschriften met gevolgen voor imago en kosten oplopend van € 23 tot een maximum van € 1.442 voor bijv. de P-wet. Van belang is dat indien wachttijden oplopen het risico toeneemt, daarom vindt monitoring van wachttijden plaats. Wachttijden in de toegang en in de rest van de keten vragen bijzondere aandacht. Het (vervolgens) bestaan van onvoldoende plaatsingsmogelijkheden voor participatie, hulp en ondersteuning dan wel onvoldoende doorstroming (bijv. vanuit crisisopvang) kan leiden tot extra kosten Landelijk heeft dit ook aandacht en regionaal wordt dit ook verder opgepakt.

4. Samenwerkingsaspecten.
In het sociaal domein wordt met veel partijen samengewerkt. Daar spelen ook risico's. Dat kan gaan over een verschil van inzicht over de kwaliteit van dienstverlening, wat tot aansprakelijkheidskwesties kan leiden. Er zijn verschillende coalities in Twente wat invloed heeft op slagkracht, duidelijkheid en efficiency, ook richting externe partijen.
Voor transformatie van de jeugdzorg is samenwerking tussen de 14 gemeenten nodig, maar ook met de partijen in het gedwongen kader, zorgaanbieders en onderwijs. Er is een risico dat er m.b.t. onderwijs onvoldoende geanticipeerd kan worden op noodzakelijke en toekomstgerichte investeringen en de samenwerking die hier binnen het onderwijs van verwacht wordt. Huidige bekostiging schiet tekort voor ENG/BENG normen en achterstallig onderhoud. (IHP)

De samenwerking staat onder druk door beperkte capaciteit, beperkende wetgeving en verschillende culturen. Inzake arbeidsmarktkrapte binnen SamenTwente (m.n. OZJT) is er meer risico doordat gekozen is voor ambtelijke dienstverbanden boven externe inhuur. Het risico wordt (pas) geeffectueerd op termijn wanneer personeel gezien werkzaamheden en financiering daar over is. Verder kunnen er bij partijen door fors opgelopen kosten en tekorten op de arbeidsmarktproblemen ontstaan. Bijv. liquiditeitsproblemen en "niet leveren". Ook kan het leiden tot faillissement waardoor frictiekosten kunnen ontstaan en er aanvullende maatregelen moeten worden getroffen om dienstverlening gecontinueerd te krijgen, bijv. 'early warning'. Early warning betreft vroegsignalering bij problemen bij zorgaanbieders. Om problemen voor te zijn wordt er toenemend strakker aan de voorkant gescreend (barrièremodel). Het werken conform de privacywetgeving kan gevolgen hebben voor de beoogde integrale werkwijze en kan integraal maatwerk beperken.
De regionale inkoop 2025 voor jeugd en Wmo is afgerond. Implementatie vindt nu plaats, evenals de check op een dekkend zorglandschap. De personeelstekorten kunnen ook een mogelijk risico zijn voor het tijdig kunnen bieden van zorg en kunnen een negatieve invloed hebben op de dienstverlening. Nieuwe inkoop voor hulpmiddelen staat voor 2025, met invoering in 2026, gepland. Tenslotte bestaat er in algemene zin een potentieel risico op zorgfraude. In samenwerking met partners zoals het OZJT, RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra) en de SRT (Sociale Recherche Twente) worden risico's op het gebied van zorgfraude teruggebracht. Daarnaast is in de nieuwe inkoop Jeugd en Wmo de Bibob-toets toegepast. Ook wordt door de contractmanagers van gemeente Twenterand aandacht gevraagd tijdens (account)gesprekken met zorgaanbieders voor de managementrapportages, waarbij stil wordt gestaan bij de financiële verantwoording en de accountantsverklaring. Hierbij worden vragen gesteld over doel- en rechtmatigheid van de ingezette ondersteuning en wordt bij (potentiële) onregelmatigheden (denk bijv. aan een hoge verzilveringsgraad) hier nader op doorgevraagd.
Diverse zorg, hulp en voorzieningen kopen we regionaal of bovenlokaal in. Dit brengt naast schaalvoordeel ook enig risico met zich mee, bijv. bij HO; met de nieuwe raamovereenkomsten hebben we ons gecommitteerd aan het toepassen van een gewijzigd normenkader voor het vaststellen van het aantal minuten HO per week. De financiële effecten van het toepassen van dit normenkader worden nauwlettend gemonitord.

Ook op het gebied van de WSW wordt er samenwerkt met Stichting NUO (Nieuwe Uitvoeringorganisatie)/ Ontplooj. Conform verplichting in de DVO detacheren wij ambtelijk personeel naar deze stichting toe. Door de samenwerking in dit construct staan er geen inkomsten dan behalve de detacheringsinkomsten tegenover de loonkosten. De werkgeverslasten zijn geheel voor rekening van Twenterand in gevolg er sprake is van ziekte, leveringsplicht en/of eenzijdige beëindiging van de detachering.
In het kader van onderwijshuisvestiging is een nauwe samenwerking met het OOGO van belang. De betrokken schoolbesturen moeten, conform afspraak in het IHP, concrete afspraken maken en met voorstellen komen over ver- dan wel nieuwbouw (zgn. scholenplan). Het risico dat wij hier lopen is dat er onvoldoende geanticipeerd kan worden op noodzakelijke en toekomstgerichte investeringen. De

bekostiging leidt sowieso al tot dilemma's, omdat er meer financiële middelen nodig zijn dan het huidige stelsel levert. De bouwkosten (behoefte aan financieringsmiddelen) gaan verder oplopen om alle schoolgebouwen te laten voldoen aan de (wettelijke) duurzaamheidsdoelstellingen van het Klimaatakkoord, maar ook door aanvullende eisen; modern en inclusief onderwijs, circulair bouwen, modulair, adaptief en energieneutraal en locatiegebonden kosten. De vernieuwing/vervanging van schoolgebouwen is een complexe opgave waar de regieruimte niet geheel bij de gemeente berust.

5. Kwetsbaarheid informatiesystemen.
Informatiesystemen binnen het sociaal domein hebben in de afgelopen jaren, gelet op diverse ontwikkelingen zoals vluchtelingen en ontheemden Oekraïne een steeds belangrijkere positie ingenomen. Daarmee neemt de afhankelijkheid van de informatiesystemen in het sociaal domein ook toe. Op het gebied van continuïteit zijn er risico's van uitval met stagnerende dienstverlening, onvoldoende personeel, niet tijdige betalingen met extra inzet/ bypasses als gevolg. De komende periode zullen er ook weer diverse ontwikkelingen gaan spelen m.b.t. IT in het sociaal domein. Denk aan de uitrol van iParticipatie voor de dienstverlening aanvragen levensonderhoud, Surepay en de implementatie van een nieuw zorg-veiligheidssysteem (i.v.m. uitkomst regionale aanbesteding). In juli 2024 is een bedrijfscontinuïteitsplan (BCP) gemaakt.

6. Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed.
Verschillende soorten risico's kunnen zich voordoen. Die zijn gerelateerd aan:
• De bouwkundige staat;
• De exploitatie van gebouwen;
• De leegstand van gebouwen.

Gemeentelijk vastgoed is vastgoed waarvan de gemeente eigenaar is. Ook is er maatschappelijk vastgoed, in eigendom en/of in gebruik bij maatschappelijke organisaties, zoals verenigingen en stichtingen. Wanneer er zich (financiële) problemen voordoen, zal de gemeente al snel worden aangesproken.
We benoemen het risico dat niet wordt voldaan aan de Wet Markt en Overheid, bijv. wanneer geen kostendekkende huur in rekening wordt gebracht. Een ander risico is dat er onvoldoende scherp zicht is op gemeentelijke eigendommen, waardoor zich verrassingen kunnen voordoen in de zin van niet voorziene onderhoudsinspanningen. Deze onderhoudsinspanningen kunnen ook het gevolg zijn van het feit dat de afgelopen jaren het onderhoud op (sommige) vastgoed niet of op een lager niveau is uitgevoerd.

Juridische risico's: Exploitatie van vastgoed valt onder het privaatrecht. De gemeente wordt in haar handelen gezien als marktpartij, echter gelden wel aanvullende regels om oneerlijke concurrentie te voorkomen (o.a. Wet Markt en Overheid en Didam-arrest). Op verschillende vlakken zijn juridische risico's aanwezig omdat de gemeentelijke vastgoedportefeuille niet voldoet aan de wettelijke eisen.

Financiële risico's: Het niet voldoen aan de wettelijke eisen levert ook financiële risico's op daar de gevolgen kunnen leiden tot schadevergoedingen en dwangsommen aan de gemeente. Daarnaast is de gemeentelijke administratie niet voldoende passend ingericht voor effectief en efficiënt vastgoedmanagement wat leidt tot onvoldoende sturing op financiële prestaties en risico's.

Het ontbreken van een strategisch vastgoedbeleid en hiermee een visie op de lange termijn leidt tot inefficiënte aanpak van de opgaven die op ons afkomen (verduurzaming, ravijnjaren, maatschappelijke doelen) en hiermee een suboptimaal vastgoedbijdrage aan het behalen van gemeentelijke doelen. Met het 5-jaarlijks vaststellen en uitvoeren van het strategisch vastgoedbeleid wordt gestuurd op het minimaliseren van risico's ten aanzien van het gemeentelijk vastgoed.
De bouwkundige staat en de staat van onderhoud wordt 3-jaarlijks door een deskundig bureau geïnspecteerd en verwerkt in een meerjarenonderhoudsplanning (MJOP).

In een aantal gemeentelijke panden binnen de portefeuille en leegstandsbeheer zijn asbesthoudende materialen aanwezig. Bij een brand kunnen asbestvezels vrijkomen, met risico's voor de volksgezondheid, hoge kosten voor sanering, claims en mogelijke boetes.

7. Uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)
Het niet (kunnen) voldoen aan wettelijke kwaliteitscriteria (kennis, controles en frequenties) in relatie tot het uitvoeringsprogramma voor alle VTH-producten (bouw, milieu, afwijkend gebruik etc.) bevat

risico's t.a.v. veiligheid, gezondheid en de leefbaarheid van de fysieke leefomgeving, omdat normconform gedrag niet of verminderd wordt getoetst. Noodzakelijk herstel en sanctioneren blijven dan uit. Dit kan resulteren in ongewenste maatschappelijke, juridische en economische effecten. Denk aan toename van illegale bouwwerken, illegaal gebruik van gronden en objecten, toenemende ergernissen bij inwoners, toename van Woo verzoeken en mogelijke ingebrekestellingen bij het niet tijdig nemen van juridische besluiten, waardoor we dwangsommen verschuldigd zijn.

Om de risico's in de toekomst zo beheersbaar mogelijk te maken, moet er balans zijn tussen beschikbare capaciteit en de werkvoorraad. Onvoldoende ingevulde capaciteit betekent capaciteit inhuren of uitbesteden van dossiers. Echter, de knelpunten van te weinig en onvoldoende gekwalificeerd personeel zijn dusdanig groot, dat de taken in de meeste gevallen weliswaar adequaat kunnen worden uitgevoerd, maar dat wellicht niet alle risico's beheersbaar blijken te zijn. Dat zou ervoor kunnen zorgen dat het een aantal doelstellingen uit het programma Ruimte en het VTH-beleid vertraagd en dat de dienstverlening en de kwaliteit van producten onvoldoende gewaarborgd kan worden. Om die reden is een kritisch blik naar de lokale en regionale ambities en het stellen van prioriteiten of het opschalen van de capaciteit nodig.

8. Bodem
Onder de Omgevingswet zijn de bodemtaken van de Provincie overgegaan naar de gemeente. Alle uitvoerende, aan milieubelastende activiteiten gebonden, milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en de adviestaak voor bodem worden uitgevoerd door de ODT. Vanaf maart 2024 wordt gewerkt met het digitale bodemsysteem Nazca. Dit systeem vervangt Squit XO. In dit systeem worden bodemonderzoeken, verontreinigingen en gesaneerde locaties opgenomen.
Met betrekking tot de aanwezigheid van asbest in de bodem is projectbureau Bodem Asbest Sanering (BAS) opgericht. BAS voert volgens het Vrijwillig Programma Asbestbodemsanering projectmatig onderzoek en saneringen uit. Het vastgestelde programma loopt van 2024 - 2030. Voor de gemeente zijn hieraan geen kosten verbonden, alleen herinrichtingskosten van een perceel zijn voor rekening van de eigenaar van het perceel.

PFAS-crisis
Specifiek voor het onderwerp PFAS is via de Provincie historisch onderzoek uitgevoerd naar mogelijke verontreinigingen binnen de gemeente. Eventuele bronnen worden op basis van risico nader onderzocht. Voor Twenterand zijn er momenteel geen gevolgen en is uit onderzoek naar voren gekomen dat er geen groot risico bestaat. Visie op bodem en grond is verantwoordelijkheid van gemeente en ontbreekt, evenals aanpak voor bijv. Bodemdalingen.

Stikstof-crisis
Nederland is verwikkeld in een zogenaamde stikstofcrisis. De landbouwsector, de industrie en het verkeer stoten te veel gassen uit, die leiden tot een overschot aan stikstofverbindingen die schadelijk zijn voor de natuur. Als lid van de Europese Unie is Nederland verplicht om de natuur te beschermen. De Rijksoverheid ontwikkelt daarom beleid om de stikstofuitstoot te verminderen. Dat gaat met horten en stoten. Zo sneuvelde het Programma Aanpak Stikstof bij de Raad van State en heeft het kabinet Schoof I het Nationaal Programma Landelijk Gebied ingetrokken. Ondertussen neemt de noodzaak tot maatregelen alleen maar toe, mede dankzij gerechtelijke uitspraken die 'intern salderen' niet langer mogelijk maken (Raad van State, december 2024). Met deze uitspraak staat toestemmingsverlening voor veel projecten in vrijwel het hele land stil. Tevens is de overheid een dwangsom opgelegd als de stikstofdoelen in 2030 niet worden gehaald (rechtbank Den Haag, januari 2025). Het is nog onduidelijk welke maatregelen de Rijksoverheid precies gaat nemen naar aanleiding van deze uitspraken, maar er bestaat een risico dat deze gevolgen gaan hebben voor onder meer de landbouwsector en industrie. Mochten er geen daadkrachtige maatregelen worden genomen, dan blijft Nederland voorlopig in het stikstofslot en zal dat negatieve gevolgen hebben voor de realisatie van bouw- en infraprojecten, alsmede voor toestemmingsverlening.

9. Ruimtelijke ontwikkelingen – Invoering Omgevingswet (Ow) en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb).
De (nieuwe) Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Op dit moment wordt druk gewerkt aan een Omgevingsvisie 2.0. Er is enig risico dat die niet op tijd (1 januari 2027) kan worden vastgesteld, vanwege de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026. Ondertussen werken we ook aan het omgevingsplan. Daar is meer tijd voor. Door problemen met de landelijke systemen, kunnen

we eigenlijk geen omgevingsplannen maken. Aanvragen handelen we momenteel af met een BOPA. Dat is ook toegestaan. Alleen moet je die op een later moment inpassen in het omgevingsplan. Dat betekent dat er een werkvoorraad opstapelt.
Op 1 januari 2024 is ook de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), gevolgsklasse 1 nieuwbouw, in werking getreden. De Wkb, gevolgsklasse 1 verbouw, zou op 1 januari 2025 in werking gaan maar deze is voor onbepaalde tijd uitgesteld. Met de Wkb zijn taken van gemeenten overgedragen aan externe marktpartijen. Welke risico's deze overdracht met zich meebrengt in het geval van calamiteiten en bij verantwoordelijkheidsvraagstukken is nog onduidelijk, maar zijn wel aanwezig. Deze risico's zijn op dit moment niet goed in te schatten met dien verstande dat het toezicht op de bouwactiviteiten naar verwachting zal verminderen en op de ruimtelijke activiteit zal toenemen.
De Omgevingswet en de Wkb vragen ook een aanpassing van de leges. We monitoren de opbrengsten in hoeverre deze overeenkomen met de begrote opbrengsten en welke aanpassingen dit vraagt naar de toekomst.

10. Cybersecurity-risico.
Onder cybersecurity vallen diverse hedendaagse technieken en acties die een veel verder gaande bedreiging zijn dan alleen het risico van een 'hack' (het risico dat onbevoegden zoals bijv. criminelen toegang krijgen tot (delen van) onze systemen waardoor systemen niet meer werken, bijvoorbeeld door data te versleutelen) Hierbij valt te denken aan zaken als: ransomware-aanvallen, DDoS-aanvallen, cyberaanvallen, gegevensdiefstal, softwarefouten, Malware, fouten bij leveranciers (lees ook het Cybersecuritybeeld Nederland 2024). Ondanks alle beveiligingsmaatregelen kan dit niet worden uitgesloten.

Zo zien we dat door het gebruik van AI inwoners en professionele partijen in staat zijn om grote hoeveelheden correspondentie en/of uitgebreide correspondentie richting de gemeente te sturen. Daarin sturen ze op wetten en termijnen. Door de omvang van de correspondentie lopen we een reëel risico dat we niet tijdige voldoen aan onze wettelijke taken. Door het gebruik van AI wordt in de correspondentie gestuurd op het voldoen de wettelijke termijnen onder druk van aansprakelijkheidstelling van de gemeente en het verbeuren van dwangsommen. Ook door onze krappe personele bezetting (zie punt 14) hebben we hier te maken met een reëel risico.
Verder kan AI ook gebruikt worden om geluidsopnamen en stemmen te bewerken van gesprekken met medewerkers en onze bestuurders. Dit met geen ander doel dan ons schade toe te brengen.
Door de toename van 'aanvallen' lijkt het legitiem om de impact en kans anders te waarderen. Om de kans op 10% te zetten en wellicht het bedrag op te hogen naar € 2.500.000 is een gevoelsmatige weging en moeilijk te onderbouwen.

11. BBV, gemeentefonds, verdeelmodellen en overige financiële regelgeving.
Het grootste risico hier blijft de onzekerheid als gevolg van de onvoorspelbaarheid van het rijksbeleid. Dat manifesteert zich in onzekerheid over de continuïteit van onze doelrealisatie en dienstverlening en het vormt een risico voor een solide financieel beleid.
In algemene zin blijft de financiële doorwerking van modellen voor Twenterand vaak niet op maat en ervaren wij ons als nadeelgemeente. Inzake beheersing hierover het volgende: aan de voorkant (inzet VNG-commissie, lobby, internetconsultaties) en wanneer zich dit gaat voordoen: integraal advies n.a.v. calculaties financiën. Voor het sociaal domein zijn er bijvoorbeeld rond de hervormingsagenda en het afschaffen van het abonnementstarief zorgen over de financiële doorwerking.
Per 2023 is een nieuw verdeelmodel voor de herverdeling van het gemeentefonds ingevoerd. Twenterand was hierin een nadeelgemeente. Fondsbeheerders hebben destijds besloten tot een ingroeipad , hiermee werd ons nadeel afgetopt, omdat de effecten van de herverdeling niet altijd goed uitlegbaar bleken. Momenteel lopen die onderzoeken nog steeds. Het risico bestaat dat na afronding van de onderzoeken de bijdrage uit het gemeentefonds voor Twenterand nog lager uitpakt dan we nu voorzien.

12. Opduiken van niet (goed) vastgelegde afspraken met gevolgen.
Er is en wordt veel tijd gestoken in het compleet krijgen van dossiers zodat er een actueel overzicht bestaat van alle gemaakte afspraken en mogelijke verplichtingen (op basis van boetebedingen, etc.). Toch blijkt het op orde krijgen en houden van gemaakte afspraken en daarmee het informatiebeheer dat ook nog voldoet aan alle relevante wettelijke eisen (o.a. Archiefwet) een grote uitdaging. Daarom blijft de kans bestaan dat er gemaakte (mondelinge) afspraken c.q. toezeggingen opduiken waarvan de consequenties aan de voorkant onvoldoende zijn onderkend en vastgelegd met mogelijke gevolgen. De financiële implicaties hiervan kunnen fors zijn.

13. Personeel gerelateerde risico's.
Het risico bestaat dat Twenterand geen adequaat personeelsbestand heeft, zowel kwantitatief als kwalitatief. De consequentie daarvan kan zijn dat wettelijke taken niet meer kunnen worden uitgevoerd en (politieke)ambities niet kunnen worden waargemaakt. We merken nu al dat taken en formatie/ middelen niet met elkaar in balans zijn. Hier zijn een aantal oorzaken voor te noemen:
Er komen nieuwe opgaven/taken, waar geen middelen en/of formatie voor beschikbaar zijn gesteld:
- Toenemende regeldruk door verantwoordingstaken en verplichte audits;
- Uitstroom door pensionering (kennisverlies);
- Krappe arbeidsmarkt: Dit betekent dat soms weinig vakkennis en/of ervaring instroomt, dit vraagt meer begeleiding en levert extra werkdruk bij andere collega's op. Dit kan leiden tot minder werkplezier, meer ontevredenheid en toename van verzuim, een vicieuze cirkel);
- Niet kunnen vervullen van vacatures door eigen werving leidt tot meer inhuur en hogere kosten;
- Overheden vissen in dezelfde vijver en andere gemeenten betalen soms meer;
- De primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden staan onder druk.

Kortom: we zien het toenemende risico van druk op taken en formatie.
Twenterand beschikt nu over een krap personeelsbestand voor de uitvoering van alle taken. In dit verband speelt een aantal risico's. Er komen regelmatig opgaven/taken bij zonder dat de daarvoor benodigde middelen in voldoende mate beschikbaar worden gesteld. Daarbij vragen verantwoordingstaken en audits steeds meer tijd wat de disbalans groter maakt. Naast hogere uitstroom door vrijwillig ontslag zullen de komende 10 jaar ruim 70 medewerkers uitstromen i.v.m. pensionering. De krappe arbeidsmarkt maakt het lastig(er) om snel voldoende gekwalificeerde nieuwe medewerkers aan te trekken. Dit kan leiden tot instroom van medewerkers die nog niet beschikken over de ervaring en vakvolwassenheid die nodig is, waardoor er extra tijd nodig is voor opleiding en de inzet minder productief is. Ook leidt een stagnerende adequate invulling van reguliere en tijdelijke functies tot hogere werkdruk en meer verloop en hogere kosten wanneer overgegaan wordt tot inhuur. Een hogere werkdruk kan vervolgens weer leiden tot ontevredenheid (en verloop) bij medewerkers en/of meer kans op verzuim.
Op de inhuurmarkt is eveneens sprake van krapte voor een aantal cruciale functies. Dit geheel kan leiden tot spanning tussen beschikbare en benodigde formatie/inzet, achterblijvende realisatie van beleid en doelen, kortom tot gevolgen voor onze dienstverlening. Het functiehuis kan een risico vormen, met een slechtere concurrentiepositie met verdere uitstroom tot gevolg. Qua beheersing kan gedacht worden aan aanpassingen in de arbeidsmarktbenadering en van het arbeids-voorwaardenbeleid. Het afscheid nemen van personeel kan aanleiding zijn tot het sluiten van zogenaamde vaststellingsovereenkomsten met financiële verplichtingen. De reorganisatie en de organisatieontwikkeling, waarbij ook inspelen op achterstallig onderhoud (scholing, gesprekscyclus, dossiervorming) aan de orde is, vragen veel inzet op gebied van P&O. Het hiervoor onvoldoende ruimte vrij spelen is eveneens een risico.

14. Humanitaire ontwikkelingen.
Opvang Oekraïense vluchtelingen.
De inval in Oekraïne door Rusland heeft grote impact. Naast economische gevolgen zijn er ook humanitaire gevolgen waarbij een groot beroep wordt gedaan op ons gemeentelijk en maatschappelijk vermogen om vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen, voor een periode tot tenminste 4 maart 2026. Op grond van bestaande regelgeving is het Rijk verantwoordelijk voor de financiering van de kosten die dit voor gemeenten met zich meebrengt. De financieringsregeling, die van geldig is van 1 januari tot 31 december 2025 is € 44 per opvangplek/per dag, dit is kostendekkend en de aanname is dat dit ook zo blijft wanneer de huidige status van deze groep vluchtelingen wijzigt of dat de kosten gedekt worden doordat ontheemden uit Oekraïne naar vermogen kunnen gaan meedoen en meebetalen aan onze maatschappij en meer economisch gaan bijdragen. Het zal een geruime tijd duren dat ontheemden uit Oekraïne kunnen en willen terugkeren. Het kabinet is van oordeel dat er alles aan gedaan moet worden om ontheemden te ondersteunen bij een duurzame terugkeer. Dit vraagt om een stevige inzet op transitie met de nodige aandacht voor de belasting van keten en gemeenten, de financiële consequenties en druk op bijvoorbeeld de huizenmarkt. De komende periode zal deze tijdelijke regeling inclusief bijkomende rechten en plichten worden uitgewerkt – met daarnaast een voortdurende check op terugkeermogelijkheden, waarmee het kabinet over het inregelen van een nationaal collectief zal besluiten.

Opvang van asielzoekers.

Inmiddels is de Spreidingswet vastgesteld en heeft de minister het verdeelbesluit bekend gemaakt met als doel een evenwichtig opvang van asielzoekers over Nederland te realiseren. Twenterand moet voor de Wet mogelijk maken van asielopvang-voorzieningen vóór 1 juli 2025 een locatie realiseren waar 163 asielzoekers (waarvan 26 AMV) opgevangen kunnen worden. Deze wet brengt risico's met zich mee voor onze interne bedrijfsvoering (capaciteit) en voor aanpalende terreinen als wonen, ruimte, zorg, onderwijs, integratie, leefbaarheid en daarmee ook voor het draagvlak. Voldoende capaciteit is rand voorwaardelijk voor het leveren van de prestaties. De kosten voor het realiseren van de locatie en het verzorgen van opvang komen voor rekening van het COA.

Huisvesten statushouders.
Er is sprake van een verhoging van de taakstelling vanuit het rijk tot huisvesting van het aantal statushouders. Dat laatste tekent zich al concreet af en daarbij gaat het om een lichte stijging ten opzichte voorgaande jaren. Daarbij hebben we bovendien te maken met een achterstand in de te realiseren taakstelling doordat er weinig woningen beschikbaar komen in de overspannen woningmarkt en 85% inmiddels alleenstaand is (met eventuele nareizigers waarvan onbekend is wanneer deze in Nederland aankomen, op dit moment kan het 3 jaar duren voordat zij in Nederland aankomen). Hoewel er in het verleden vooral gezinnen in Twenterand plaatsen, zien we inmiddels dat 85% van de statushouders alleenstaande of alleengaande met nareizigers zijn. Twenterand moet in de 1e helft van 2025 34 statushouders huisvesten en heeft nog een achterstand van 2024 om 42 statushouders te huisvesten waarmee de taakstelling voor het 1e half jaar op 76 uitkomt. De taakstelling voor de 2e helft van 2025 moet nog bepaald worden en zal vermoedelijk rond de 33 liggen, daarbij komt de achterstand van de eerste helft van 2025. Hoewel het kabinet van plan om de landelijke voorrangsregeling voor statushouders in willen trekken, zij de voorrang op een sociale huurwoning verliezen en daarnaast het nareizen van familieleden beperken, is er nog steeds een wettelijke plicht. Als dit door de 1e kamer komt zal dit effect hebben op de uitvoering van ons beleid.

NB! De landelijke politiek speelt een grote rol m.b.t. alles wat te maken heeft met de opvang van asielzoekers/vluchtelingen/ontheemden/Oekraïners. En hierover is landelijk behoorlijk wat te doen. Het zijn zaken waar de gemeente geen invloed op heeft maar die wel hun invloed uitoefenen op wat er binnen de gemeente gebeurt, zowel op financieel als op inhoudelijk vlak (zoals; taakstellingen; wel/niet verplicht mensen huisvesten, minder financiële middelen/wel opgaven, etc.).

Overige risico's die niet te kwantificeren zijn.
Hieronder worden de risico's opgenomen die wel in te schatten zijn, maar niet te kwantificeren (in geld uit te drukken) zijn.

Niet voldoen aan BIO/ AVG en Wpg
Dit risico bestaat eruit dat niet wordt voldaan aan vereisten uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheden (BIO), de Europese privacyregels o.g.v. de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) niet worden nageleefd en de verplichtingen die voorvloeien uit de Wet politiegegevens (Wpg) niet worden opgevolgd. We voldoen aan de minimum vereisten vanuit de BIO en AVG. Voor de Wpg geldt dit nog niet. Er is een verbeterplan, waarin per kwartaal de opvolging van de aanbevelingen wordt gemonitord met als doel om alsnog te voldoen aan de normen uit de Wpg. De beheersing van dit risico bestaat uit periodiek evalueren en acteren op de uitkomsten hiervan. Doordat Twenterand vanaf 2024 wel aan haar wettelijke interne- en externe auditverplichtingen vanuit de Wpg voldoet, wordt op dit punt geen risico gelopen.
Vanwege de cruciale rol die bewustzijn hier speelt wordt hieraan voortdurend aandacht besteed. I.p.v. een cyberverzekering heeft Twenterand gekozen voor een Incident Respons Retainer contract die veel servicecomponenten bevat bij NFIR. Dit is een partij die ook proactief meekijkt hoe we onze omgeving in moeten richten om risico's proactief te voorkomen. Het doel van het IR Retainer contract is om de organisatie zo snel en efficiënt mogelijk bij te staan in het geval van een cyberincident. Het contract biedt geen financiële schadevergoeding. In het algemeen is preventie de beste verzekering dat er niets misgaat.
De nieuwe NIS2-richtlijn (Cyberbeveiligingswet), die naar verwachting in het derde kwartaal van 2025 in werking treedt, is een set van cybersecurity-regels die bedoeld is om de digitale veiligheid in de EU te versterken. Organisaties moeten zelf risicobeoordelingen uitvoeren en passende maatregelen nemen (zorgplicht). Incidenten moeten binnen 24 uur gemeld worden bij de toezichthouder en het CSIRT (meldplicht). De Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) houdt toezicht op naleving. Voor overheidsorganisaties geldt de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) als onderdeel van de zorgplicht.

Toenemende auditdruk
Om de auditdruk te verminderen is de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) in het leven geroepen, waarbij het rijk gemeenten jaarlijks verplicht verantwoording af te leggen over DigiD-aansluitingen en Suwinet. Naast opzet en bestaan wordt nu ook op de werking van de getroffen beheersmaatregelen geaudit. Desondanks zien we een toenemende auditdruk die in toenemende mate beslag legt op de beschikbare capaciteit en waarvoor de gemeente niet gecompenseerd wordt. De (financiële) risico's zijn met het niet kunnen voldoen aan de auditplicht moeilijk in te schatten.
De toetsing op werking gaat ook gelden als uit de externe Wpg-audit in 2025 blijkt dat niet aan alle normen is voldaan en een hercontrole uitgevoerd moet worden, hetgeen voor Twenterand realistisch is. In verhouding tot het beperkte aantal boa's brengt deze verplichting veel kosten met zich mee en vergt veel effort van de organisatie. Tot op heden zijn er nog geen sancties gezet bij het niet voldoen aan de wettelijke verplichtingen.
Vanaf maart 2025 is de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (WGS) van kracht. Deze wet brengt na 2 jaar een auditverplichting met zich mee en daarna om de 4 jaar. Gemeentes zullen per samenwerkingsverband een ‘Coördinerende Functionaris Gegevensbescherming (FG)’ moeten benoemen.
De NIS2-wetgeving (Cyberbeveiligingswet) en BIO 2.0 brengen de komende jaren ook auditverplichtingen met zich mee. Net als bij de WGS is het nog onduidelijk in hoeverre het rijk hiervoor budget aan gemeenten beschikbaar stelt.

Onvoorspelbaarheid maatschappelijke opgaven.
Door allerlei ontwikkelingen in de wereld, geopolitiek, klimaat, migratie, etc. wordt de gemeente steeds meer geconfronteerd met grote onvoorspelbare opgaven. Een kenmerkend voorbeeld is de inval in Oekraïne door Rusland. Naast economische gevolgen zijn er ook humanitaire gevolgen waarbij een groot beroep wordt gedaan op ons gemeentelijk en maatschappelijk vermogen om vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen, voor een periode van ongewisse duur.
De organisatie is zich hiervan bewust en probeert steeds meer structuur te geven aan een robuuste organisatie voor het reguliere werk enerzijds en een wendbaar deel van de organisatie anderzijds dat zich richt op opgavegericht werken. Dit neemt niet de toenemende onvoorspelbaarheid van opgaven niet weg, maar geeft wel mogelijkheden hiermee om te kunnen gaan.
Inmiddels heeft het Rijk de Spreidingswet vastgesteld met als doel een evenwichtig opvang van asielzoekers over Nederland te realiseren. Dat deze wet risico’s met zich kan meebrengen voor onze interne bedrijfsvoering (capaciteit) en voor aanpalende terreinen als wonen, ruimte, zorg, welzijn, ontspanning, etc. is niet geheel ondenkbaar. De uitvoering van deze wet is momenteel landelijk en lokaal onderwerp van discussie.
Daarnaast is sprake van een verhoging van de taakstelling vanuit het rijk tot huisvesting van het aantal statushouders. Dat laatste tekent zich al concreet af en daarbij gaat het om een lichte stijging ten opzichte voorgaande jaren.
Daarbij hebben we bovendien te maken met een achterstand in de te realiseren taakstelling.
Inmiddels heeft het nieuwe kabinet de plannen bekend gemaakt dat statushouders geen voorrang meer krijgen bij het toewijzen van een sociale huurwoning. Dit zal effect hebben op de uitvoering van ons beleid.

Conclusie

Het vereiste weerstandsvermogen bedraagt € 4.592.500 en de beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 20.542.005. De dekkingsratio bedraagt hiermee bijna 4,5 en ligt ver boven de norm van 1. Dit geeft een positief beeld, maar moet worden beschouwd in de context van de financiële problematiek die op gemeenten afkomt. Dan denken we bijvoorbeeld aan alle complexe taken die naar gemeenten toekomen en de naderende ravijnjaren.

Kengetallen

Met ingang van 2016 is een aantal kengetallen voorgeschreven om de inzichtelijkheid en de transparantie van de jaarstukken te vergroten. Deze kengetallen beogen inzicht te geven in hoe solide de financiële positie van de gemeente is.
De kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en worden onderstaand toegelicht en geduid. Bij de duiding wordt gebruik gemaakt van het GTK 2020 (Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader), opgesteld door de twaalf provincies.

Netto schuldquote en netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen
De netto schuldquote bestaat uit de schuldenlast van de gemeente gedeeld door de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. Bij de netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen gaat het om schulden exclusief doorgeleende gelden (aan bijv. een woningbouwcorporatie die jaarlijks aflost). De netto schuldquote bedraagt 26,22% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van (de signaleringswaarden van) het GTK 2020.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft het eigen vermogen weer als percentage van het totale vermogen en hierbij geldt hoe hoger dit percentage, hoe beter de gemeente in staat is haar verplichtingen op de lange termijn te voldoen. De solvabiliteitsratio bedraagt 50,43% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van het GTK 2020.

Grondexploitatie
Grondexploitatie geeft de grondpositie (waarde van de grond) weer als percentage van de totale geraamde baten. Voor deze ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie bedraagt 10,81% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van het GTK 2020.

Structurele exploitatieruimte
Structurele exploitatieruimte geeft het verschil tussen baten en lasten als percentage van de totale baten. En schetst welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke stijging van baten of structurele daling van lasten daarvoor nodig is. Het beeld van deze structurele exploitatieruimte is voor 2026 0,15% en daarmee valt Twenterand in de minst risicovolle categorie, op basis van het GTK 2020. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat voor de dekking van structurele afschrijvingslasten diverse reserves ingezet worden en dat in 2026 gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om (maximaal) 10% van het vrij besteedbare deel van de algemene reserve(s) in te zetten voor de dekking van structurele lasten.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft de hoogte van de van de woonlasten van een gezin weer als percentage van de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin. Dit percentage bedraagt 90,56% en daarmee valt Twenterand in de categorie neutraal, op basis van het GTK 2020.

De kengetallen zijn weergegeven in onderstaande tabel.

	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	8,57%	35,67%	26,22%	43,86%	48,51%	43,49%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0,13%	24,07%	15,42%	32,95%	37,54%	33,34%
Solvabiliteitsratio	54,32%	41,07%	50,43%	45,00%	43,74%	44,51%
Structurele exploitatieruimte	4,06%	1,56%	0,15%	-1,50%	-5,18%	-3,91%
Grondexploitatie	0,69%	9,73%	10,81%	11,73%	13,83%	12,99%
Belastingcapaciteit	98,31%	98,35%	90,56%	92,69%	94,99%	96,66%

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn een belangrijk onderdeel van het gemeentelijk kapitaal en verdienen daarom zorgvuldig beheer. De kwaliteit en het onderhoud van deze goederen bepalen het serviceniveau voor de inwoners en beïnvloeden de jaarlijkse kosten. Het is daarom essentieel dat openbare voorzieningen en gebouwen goed onderhouden worden en dat er heldere onderhoudsplannen zijn.

Beleid
De kapitaalgoederen van de gemeente omvatten diverse onderdelen zoals groenvoorzieningen, speelplekken, gebouwen, wegen en riolering. Voor al deze onderdelen wordt de onderhoudsbehoefte vastgesteld op basis van beheerssystemen die door de gemeenteraad zijn goedgekeurd. Medewerkers brengen waar nodig, op basis van visuele inspecties, aanpassingen aan in deze planningen.

Wegen

De gemeente Twenterand heeft de volgende lengte wegen en oppervlakte verharding in onderhoud en beheer:

Wegen / verharding	Areaal
Lengte wegen	436 km
Oppervlakte verharding	237 ha

Door de CROW (landelijk kennisplatform voor de openbare ruimte) is een standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Middels deze systematiek worden de wegen geïnspecteerd en wordt de onderhoudsbehoefte bepaald op basis van de kwaliteit. In 2023 is een nieuw beheerplan vastgesteld voor Wegen.
De benodigde onderhoudsmaatregelen zijn afhankelijk van de vastgestelde (technische) staat en de feitelijk optredende slijtage van een bepaalde weg door het gebruik of weersinvloeden. Dit onderhoud wordt planmatig uitgevoerd, waarbij het doel is om binnen de beschikbare financiële middelen door tijdig en juist ingrijpen de technische levensduur en het goed functioneren van een weg zoveel mogelijk te verlengen. Daarom wordt gedurende de levensduur regelmatig de toestand van de wegen geïnspecteerd, zodat de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen kunnen worden bepaald. Onder wegen worden alle verhardingen zoals rijbanen, trottoirs, fietspaden en parkeerplaatsen verstaan.

De begroting voor het onderhoud van wegen wordt gemaakt aan de hand van ingevoerde inspectiewaarden in het beheersysteem Obsurv. In dit systeem worden per weggedeelte elke twee jaar inspectiewaarden ingevoerd. Deze waarden komen voort uit een inspectieronde, waarbij de staat van het wegdek op diverse punten beoordeeld wordt. Aan de hand van de ingevoerde inspectiewaarden en diverse instellingen worden de benodigde maatregelen bepaald en de begroting gegenereerd.

Afgevlakte planning:
De begroting voor het onderhoud wordt per jaar berekend. Hierdoor kan het zijn dat er in één jaar een laag bedrag benodigd is, terwijl het volgend jaar een hoog bedrag benodigd is. Omdat dat minder praktisch en werkbaar is, wordt een afgevlakte planning gemaakt. Hierin wordt (waar mogelijk) geschoven met onderhoudsjaren zodat per jaar een min of meer gelijk bedrag benodigd is.Aan de hand van de meest recente inspectiewaarden in het beheersysteem worden de begrotingscijfers bepaald.

Aan onderhoud asfaltwegen wordt in eerste instantie voorrang gegeven om zoveel mogelijk kapitaalvernietiging te voorkomen. Wanneer namelijk asfaltwegen niet tijdig worden onderhouden zet het schadebeeld zich door in de fundering. waardoor de kosten van herstel fors toenemen. In de post onderhoud wegen worden ook de aanleg en het onderhoud van grasbetonstenen en bermbeton meegenomen. Indien er budget beschikbaar komt voor het verbeteren van landbouwroutes zullen deze worden uitgevoerd in bermbeton.

Financieel overzicht: Wegen

Omschrijving	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Onderhoud	1.058.403	1.108.107	1.183.572	1.207.202	1.231.071	1.258.155
Afschrijvingen	270.628	335.866	451.081	483.179	496.977	510.625
Totaal	1.329.031	1.443.973	1.634.653	1.690.381	1.728.048	1.768.780

Openbare verlichting

Het areaal van de openbare verlichting is geïnventariseerd en op basis van deze inventarisatie vindt de jaarlijkse vervanging plaats van armaturen en masten.

Openbare Verlichting	Areaal
Lichtmasten/armaturen	7.320 stuks

De inventarisatie wordt periodiek bijgewerkt en actueel gehouden. In de investeringslijst is jaarlijks een bedrag opgenomen voor vervanging van lichtmasten en armaturen. Daarbij wordt niet uitgegaan van de theoretische afschrijving van respectievelijk 40 en 20 jaren, maar van de daadwerkelijke onderhoudstoestand. In het beleidsplan 'Zo verlichten wij in Overijssel - Twenterand 2024-2034' , dat eind 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld, is ook beoordeeld of de beschikbare financiële middelen in de pas lopen met de kosten voor onderhoud en vervanging.

Financieel overzicht: Openbare verlichting

Omschrijving	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Onderhoud	78.250	109.824	112.680	115.271	117.808	120.400
Afschrijvingen	78.359	93.715	92.823	108.042	115.112	122.116
Totaal	156.610	203.539	205.503	223.313	232.920	242.516

Gebouwen en civieltechnische kunstwerken

Er vindt driejaarlijks een herinspectie plaats van alle gemeentelijke gebouwen en zesjaarlijks van alle civieltechnische kunstwerken gelegen binnen de gemeente Twenterand (gebruik gemaakt wordt van de systemen voor rationeel gebouwenbeheer en rationeel kunstwerkenbeheer van Antea). Het grootschalig onderhoud voor instandhouding van bestaande gebouwen en civieltechnische kunstwerken is voor de komende 10 jaren geregeld. In het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt voor 10 jaar de toekomstige onderhoudsbehoefte aangegeven. Wanneer een gebouw of gebouwonderdeel of een civieltechnisch kunstwerk onderhoud vergt, worden de gewenste activiteit en de onderhoudscyclus vermeld, inclusief de daarbij behorende kosten. De gemeente heeft de volgende aantallen accommodaties/gebouwen en civieltechnische kunstwerken in beheer:

Accommodaties/gebouwen	Areaal
aantal accommodaties/gebouwen	52
Civieltechnische kunstwerken	Areaal
aantal kunstwerken	57

Financieel overzicht: Gebouwen

Omschrijving	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Onderhoud	460.426	414.971	420.918	428.664	435.980	445.631
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	627.358	777.019	1.425.572	643.338	829.338	797.925
Kapitaallasten	1.092.546	1.456.830	1.904.530	1.858.824	1.800.838	1.757.694
Totaal	2.180.330	2.648.820	3.751.019	2.930.826	3.066.156	3.001.250

Financieel overzicht: Bruggen en kunstwerken

Omschrijving	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Onderhoud	1.145	18.711	19.197	19.638	20.070	20.512
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	98.368	64.881	16.250	112.895	196.208	191.186
Afschrijvingen	14.664	14.547	14.431	14.316	14.200	14.084
Totaal	114.177	98.139	49.878	146.849	230.478	225.782

Groen

Door de CROW (kennisplatform voor de openbare ruimte) is een landelijke standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Op basis van die standaard is in 2023 een beheerplan opgesteld voor Groen . Voor openbaar groen is een aantal kwaliteitsniveaus doorgerekend. Middels het pakket rationeel groenbeheer van Sweco zijn deze onderhoudsniveaus vertaald in de werkpakketten (technisch en financieel). De onderhoudsbudgetten staan onder druk vanwege enkele ontwikkelingen, die kosten verhogend werken (bijvoorbeeld wijziging regelgeving, klimaatverandering, areaaluitbreiding). Geprobeerd wordt de vastgelegde onderhoudsniveaus zoveel mogelijk te handhaven.
Dat areaal bestaat uit:

Openbaar groen	Areaal
Bomen	25.271 stuks
Hagen	16,5 km
Oppervlakte openbaar groen	156 ha

Financieel overzicht: Openbaar groen

Omschrijving	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Onderhoud	2.019.769	1.838.681	1.879.804	1.923.435	1.980.512	2.043.323
Afschrijvingen	2.055	2.035	12.816	39.021	50.470	48.041
Totaal	2.021.824	1.840.716	1.892.620	1.962.456	2.030.982	2.091.364

Grondwater

Het grondwaterbeheer is opgenomen in Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan, dat eind 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. In 2026 sluiten we ons aan bij het grondwatermeetnetwerk van de Twentse gemeenten. In totaal hebben we dan 25 peilbuizen die het grondwater continu meten. Deze peilbuizen zijn verdeeld over de kernen in onze gemeente. Met deze grondwatermeetpunten krijgen we een beter beeld van onze grondwaterstanden over een langere periode en dit helpt ons om betere maatregelen te treffen tegen droogte en de overlast van het grondwater.

Riolering

De volgende rioolvoorzieningen zijn aanwezig in de gemeente:

Riolering	Areaal
Vrij verval riolering	231 km
(mini)gemalen	760 stuks

In Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan 2024-2028 is bepaald welke maatregelen er aan het rioolstelsel getroffen dienen te worden voor met name de planperiode van 5 jaar. In de eerste 5 jaar is daar gedetailleerd naar gekeken en zijn ook de benodigde budgetten bepaald. Voor de periode daarna is dat ook gedaan, maar dan meer op hoofdlijnen. Op het gebied van de riolering gaat het om het onderhoud en beheer van bestaande riolering en gedeelten van de riolering, die vervangen moeten worden. In het GWR 2024-2028 is verder ingespeeld op klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie houdt in dat we de meest nadelige effecten van klimaatverandering willen verminderen. Er zijn maatregelen ingepland voor de locaties, waar uit modelberekeningen is gebleken, dat daar bij extremere hoeveelheden neerslag problemen kunnen optreden. De gemeente Twenterand gaat in deze GWR-periode verder met risico gestuurd rioolbeheer. Door verbetering van methodieken kunnen wij nauwkeuriger bepalen hoe lang een riool meegaat en wat de gevolgen van bepaalde schades zijn. Door risico gestuurd rioolbeheer blijven de kosten maatschappelijk aanvaardbaar. Zowel m.b.t. het opstellen van het nieuwe GWR als de doelmatigheid van te treffen maatregelen heeft overleg plaatsgevonden met het waterschap Vechtstromen. Middels het kostendekkingsplan is de hoogte van de rioolheffing bepaald op basis van 100% kostendekkendheid. Planmatig wordt het rioolstelsel gereinigd en geïnspecteerd, waardoor de kwaliteit wordt bewaakt. Ter plekke van enkele overstorten en gemalen worden permanent metingen verricht om de werking van het stelsel te monitoren. Er wordt gewerkt met het programma rationeel rioolbeheer van Sweco.

Financieel overzicht: Riolering

Omschrijving	R2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Onderhoud	364.604	331.075	337.697	344.451	351.339	321.753
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	0	1.150	6.069	320	320	4.640
Afschrijvingen	639.547	635.365	654.931	725.910	919.637	1.051.874
Totaal	1.004.151	967.590	998.697	1.070.681	1.271.296	1.378.267

Kaderplan speelruimte

Voor het kaderplan speelruimte (door de Raad vastgesteld in 2018) is jaarlijks gemiddeld € 76.000,- nodig. Dit is meegenomen in de begroting 2020 en verder. Alle centrale plekken en steunplekken blijven hiermee ingericht.

Speeltoestellen	Areaal
Aantal speeltoestellen	569 stuks

Tractie en gereedschappen

Tractie en gereedschappen hebben blijvend aandacht nodig in relatie tot bezetting en daarmee effectief gebruik. Door gewijzigde inzichten of anders uitvoeren van werkzaamheden is het zinvol het gebruik van deze middelen constant tegen het licht te houden. De kapitaallasten van de tractie zijn in de begroting opgenomen voor een vast bedrag. Het verschil tussen werkelijk en begroot wordt gestort c.q. onttrokken uit de reserve tractie. Jaarlijks wordt beoordeeld of de vervangingen, die zijn opgenomen in het tractieplan, noodzakelijk zijn.

Paragraaf Financiering

Inleiding

In de paragraaf financiering bij de begroting en de jaarrekening neemt het college, naast de verplichte onderdelen op grond van het BBV, in ieder geval op:
A. de kasgeldlimiet;
B. de renterisiconorm;
C. een overzicht van verstrekte geldleningen.

Paragraaf financiering

Algemene ontwikkelingen
De gemeente dient een paragraaf Financiering in zowel de begroting als in het jaarverslag op te nemen waarin aangegeven wordt wat de beleidsvoornemens zijn ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.
Om volledig te voldoen aan de wetgeving op het gebied van treasury heeft de gemeente Twenterand een treasurystatuut. In dit treasurystatuut zijn de uitgangspunten, de doelstellingen, de beleidsmatige en organisatorische kaders (inclusief het toezicht op de uitvoering van de treasury) voor de treasuryfunctie vastgelegd. De wet FIDO definieert treasury als volgt: “het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico’s”.

Treasurybeleid
De beleidsdoelstelling van het treasurybeleid van de gemeente Twenterand kan als volgt worden omschreven: De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en ter beperking van risico’s.

Renterisico’s
Een hoofddoel van treasury is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden.
Met het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld en kapitaalmarkt en de grote diversiteit in leningsproducten wordt continue geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico, eventueel ondersteund door een liquiditeitsprognose.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte-termijnfinancieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen.
Als grondslag van de wettelijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet wordt voor het gehele begrotingsjaar aangehouden de omvang van de jaarbegroting per 1 januari van het betreffende jaar. Op grond hiervan is de door het rijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet voor 2026 vastgesteld op 8,5% van € 127.794.792 = € 10.862.557 Dit betekent dat de gemeente Twenterand door het jaar heen tot het hierboven berekende bedrag met kort geld mag financieren (ook investeringen). De kasgeldlimiet mag drie kwartalen worden overschreden, na overschrijding van het derde kwartaal dient een plan met maatregelen opgesteld te worden en te worden voorgelegd aan de toezichthouder.

Renterisiconorm
In de wet FIDO is door het rijk de renterisiconorm geïntroduceerd. Met de invoering van deze renterisiconorm wordt een kader gesteld tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille van de gemeente, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.
Herfinanciering houdt in dat een vervangende lening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande leningen te voldoen. Renteaanpassing doet zich voor wanneer de geldgever het rentepercentage van een lening gedurende de looptijd herziet.
De doelstelling van de renterisiconorm is in feite dat bij een gelijkmatige opbouw van de leningenportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig deel van de leningenportefeuille geherfinancierd hoeft te worden, het renterisico op de vaste schuld over de jaren gespreid wordt. De renterisiconorm is door het rijk vastgesteld op maximaal 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Dit betekent dat voor het jaar 2026 de renterisiconorm als volgt kan worden berekend:

Begrotingstotaal 2026: € 127.794.792
Renterisiconorm voor 2026 bedraagt 20% = € 25.558.958
Onderstaand de berekening van het renterisico op de vaste schulden voor het jaar 2026:

1.	Begrotingstotaal	€ 127.794.792
2.	Wettelijk percentage	20%
3.	Renterisiconorm (1x2)	*€ 25.558.958*
4.	Renteherzieningen	€ 0
5.	Aflossingen	€ 3.413.891
6.	Bedrag van renterisico (4+5)	*€ 3.413.891*
7.	Ruimte onder renterisiconorm	€ 22.145.067

Rentetoerekening en kredietrisico's

Rentetoerekening
Rente wordt op basis van het rente-omslagpercentage doorberekend aan de taakvelden. De rente wordt samen met de afschrijvingslasten middels de kapitaallasten doorberekend aan de diverse taakvelden. Aan investeringen wordt geen rente toegerekend

Kredietrisico's
Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Het kredietrisico is het risico dat de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen (het terugbetalen van de verstrekte lening). Hieronder treft u een overzicht aan van de verstrekte leningen door de gemeente.

Omschrijving	**Leningbedrag per 1-1-2026**
BAGL GR Vechtdal	932.591
Lening Zonnepark BV	4.260.000
Hypotheekverstrekkingen ambtenaren	2.081.564
Lening Triangel	145.827
Lening St.Kulturhus De Klaampe	43.134
Lening Activiteitencentrum	3.904.278
Lening IKB/Stadsbank	52.622
Duurzaamheidsleningen	2.338
Startersleningen	614.112
Lening korfbalvereniging TOP	7.000
Achtergestelde lening het Punt	23.787
Lening Den Ham FC Twente Madness	4.050
Lening de Groene Jager	17.917
Lening Enexis Tranche B	142.372
Blijversleningen	29.579
Totaal	**€ 12.261.171**

Financieringspositie en -behoefte

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-)investeringen en beschikbare interne en externe middelen. In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Twenterand zullen per begin 2026 naar verwachting als volgt gefinancierd zijn:

Boekwaarde vaste activa		€ 110.866.490
Vaste financieringsmiddelen		
Reserves	€ 75.371.083	
Voorzieningen	€ 16.896.052	
Langlopende leningen	€ 28.915.830	
Totaal financieringsmiddelen		€ 121.182.965
Gefinancierd met vlottende middelen		**€ 0**

Mutaties leningenportefeuille

In onderstaand schema worden de mutaties van de leningenportefeuille (exclusief leningen ten behoeve van woningbouw) voor het begrotingsjaar 2026 weergegeven:

	Bedrag	Gemiddelde rente	Invloed op gem.rente
Stand per 1 januari 2026	**€ 28.915.830**	1,188%	
Nieuwe leningen	€ 0		
Reguliere aflossingen	€ 3.413.891		-0,082%
Vervroegde aflossingen	€ 0		
Stand per 31 december 2026	**€ 25.501.938**	1,271%	

Renteverwachting

Voor het begrotingsjaar 2026 is rekening gehouden met de volgende percentages:
Voor aan te trekken kort geld 0,5%
Voor aan te trekken lang geld (met looptijd van 10 jaar) 3,3%

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Het (rente)omslagpercentage dat gehanteerd wordt in deze begroting is 1%.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Bedrijfsvoering omvat het verzorgen van randvoorwaardelijke zaken, van informatie en van advies. Het betreft Personeel en Organisatie, (interne) Communicatie, Bestuursadvies en -ondersteuning van B&W, Planning & Control, Financiën , Informatisering & Automatisering, Bodediensten en Bestuurlijk Juridische zaken.

I&A

De teams ITIA en FBIV gaan aan de slag met het werven van diverse functies. Van belang is het werven van een archivaris t.b.v. Informatievoorziening. Deze weg is al eerder ingezet en sluit aan bij de Motie Archief op orde, het IBT-rapport van de provincie en de verbeteracties die al vanuit FBIV zijn ingezet.
Om de collega's van het sociaal- en ruimtelijk domein (en daarmee dienstverlening aan burgers en ondernemers van onze gemeente) beter te voorzien van dienstverlening en actuele data, stellen we eind 2025 een tweetal wervingsacties op zodat we vanaf begin 2026 vereiste data- en functioneel-beheer werkzaamheden op kunnen pakken en verbeteren.
De aanpassing van ons werk aan hedendaagse wet- en regelgeving vergt diverse acties (inrichting van functies [zie bovenstaande] en ondersteuning) en heeft ook 2026 onze blijvende aandacht.

P&O

In deze begroting zijn de gevolgen van de nieuwe CAO verwerkt. In 2026 vindt daarnaast een organisatiebrede onderhoudsronde HR21 plaats. Voor nadere toelichting verwijzen wij u naar het programma Bedrijfsvoering, onderdeel P&O.

Verbouw en herinrichting gemeentehuis

Naar verwachting is de te verhuren ruimte in het gemeentehuis per juli 2026 gereed. Indien alle vrijkomende ruimte tijdig verhuurd wordt tegen markthuurniveau, is het maximale huurpotentieel € 86.000 per jaar aan huur (exclusief Reggedok en Ontmoetingskerk, deze ruimten zijn reeds verhuurd). Hier liggen nog geen bindende huurovereenkomsten onder. Om het verhuurrisico te minimaliseren is een bedrijfsmakelaar ingeschakeld om tijdig geschikte huurders te vinden. De huuropbrengst is lager dan in onze begroting is opgenomen. De begroting 2026 is verlaagd met € 150.000 en vanaf 2027 met € 100.000.

Organisatieontwikkeling

De organisatie ontwikkelt zich verder met focus op het versterken van teams, medewerkers en werkwijzen. Door te blijven leren en verbeteren, werken we aan toegankelijke en kwalitatieve dienstverlening. Investeren in training en coaching is daarbij essentieel.
Een flexibele en goed georganiseerde gemeentelijke dienstverlening vergroot de betrokkenheid van inwoners en maakt het mogelijk om beter in te spelen op hun behoeften, ook bij veranderende omstandigheden.
Deze ontwikkelrichting sluit aan bij de houtskoolschets 'Gemeente Twenterand ontwikkelt door', waarin strategische doelen worden geprioriteerd en de organisatie wordt ingericht om opgaven effectief te ondersteunen.

Bestuurlijk juridische zaken

Belangrijke ontwikkeling hier is de Wet open overheid (Woo), als vervanger van Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Voor meer toelichting wordt verwezen naar de (verplichte) paragraaf openbaarheid Woo.

Paragraaf Openbaarheid Woo

Wet open overheid (Woo)

Vanaf 1 mei 2022 geldt de Wet open overheid (Woo), als vervanger van Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie voor iedereen beter toegankelijk wordt, makkelijk vindbaar en uitwisselbaar is. Deze wet geeft iedereen recht op toegang tot publieke informatie en verplicht overheden om meer publieke informatie actief openbaar te maken. Voor het publiceren de verschillende wettelijke verplichte informatiecategorieën geldt een fasering van enkele jaren. Voor de eerste vijf categorieën van informatiebronnen geldt vanaf 1 november 2024 een actieve openbaarmakingsplicht. Vanuit het Rijk zijn incidentele en structurele middelen beschikbaar gesteld en uitgangspunt is dat deze toereikend zijn voor een adequate implementatie van deze nieuwe wet. Deze middelen zijn echter beschikbaar gesteld voordat er ervaring bestond met deze wet en dan met name de passieve openbaarmaking.

Actieve openbaarmaking

Voor dit onderwerp zetten wij in op ambitieniveau twee wat inhoudt dat wij de wettelijke fasering volgen en dat bij elke fase de documenten uit de betreffende categorie vanaf de wettelijk verplichte datum actief openbaar worden gemaakt.
Er is een projectorganisatie ingericht die de implementatie van de Woo ter hand heeft genomen. De Woo-coördinator/ concern jurist en ook de Woo-contactpersoon maakt onderdeel uit van de projectgroep. Daarnaast verzorgt de Woo-contactpersoon de beantwoording van vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie. Via de teamleiders worden de medewerkers op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen rondom de Woo en wat dit betekent voor het dagelijks werk.

Passieve openbaarmaking

De Woo-coördinator is samen met de woo-contactpersoon verantwoordelijk voor het behandelen van Woo verzoeken. Het afhandelproces van Woo-verzoeken is vastgelegd in het zaaksysteem. Woo-verzoeken mogen vormvrij worden ingediend, hoewel de gemeente een digitaal formulier heeft ingericht zodat een verzoek eenvoudig kan worden ingediend en geregistreerd. De Woo-verzoeken worden in verband met de korte wettelijke beslistermijn zoveel mogelijk in ambtelijk mandaat afgedaan. Het behandelen van Woo-verzoeken is met name door de verbetering die de gemeente nog moet gaan maken in de informatiehuishouding zeer arbeidsintensief. Dit wordt gevolgd door het anonimiseren van documenten en het ontdoen van persoonlijke beleidsopvattingen van de gevraagde documentatie.
Ondanks dat de behandeling van verzoeken daar wordt belegd waar de informatie zich bevindt, is de capaciteit om de verzoeken tijdig af te handelen eigenlijk ontoereikend. Dit komt vooral ook door de toename van het aantal verzoeken en de hoeveelheid aan documentatie die opgevraagd wordt.
In 2022 is de wet ingevoerd. Toen zijn er 4 verzoeken geregistreerd. In 2023 kregen we 29 verzoeken en 2024 31 verzoeken. Het lukt niet om alle verzoeken binnen de wettelijke termijn af te doen, maar we pakken het zo goed mogelijk op met de huidig beschikbare capaciteit. De volgende tendens lijkt zichtbaar te worden. Verzoeken lijken omvangrijker te worden. De tweede tendens is dat het aantal verzoeken blijft toenemen. Voor 2025 staat het aantal verzoeken na 8 maanden op 22. Het aantal verzoeken dat buiten de wettelijke termijn wordt afgedaan daalt vooralsnog niet.

Verbeteren van de informatiehuishouding

Het op orde brengen van de informatiehuishouding is een verplichting die voortkomt uit de Archiefwet. Vanuit de zorgplicht is dus al (doorlopend) aandacht voor de goede, geordende en toegankelijke staat van de informatie. In het Woo-meerjarenplan van de VNG is vastgelegd aan welke eisen de gemeentelijke informatiehuishouding moet voldoen. Aansluiting wordt gezocht bij de informatie categorieën van de actieve informatieplicht. Per informatiecategorie wordt het op orde brengen van de informatiehuishouding getoetst op een aantal aspecten, zoals een informatiebeheerplan, anonimiseren, het behoud van geanonimiseerde documentversies, de kwaliteit van de zaakdossiers en van de onderliggende processen.

Paragraaf Verbonden Partijen

Inleiding

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en of financiële belangen en mogelijke risico's wordt in de begroting en jaarstukken aandacht besteed aan derde rechtspersonen (de verbonden partij), waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in deze relaties van de gemeente. Onder verbonden partijen moet worden verstaan: privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties, waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft, zoals deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen (Wet gemeenschappelijke regeling) en/of stichtingen en publiek private samenwerkingsconstructies. Onder 'bestuurlijk belang' wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een 'financieel belang' wordt bedoeld dat middelen ter beschikking zijn gesteld die verloren gaan in geval van faillissement van de 'verbonden partij' of als financiële problemen bij een 'verbonden partij' op de gemeente kunnen worden verhaald.

Wat willen we bereiken
Twenterand wil participeren in partijen die een publiek belang dienen, zodat de visies en beleidsdoelstellingen van de gemeente ondersteund en uitgedragen worden. Indien participatie leidt tot inkomsten voor de gemeente worden deze inkomsten ingezet als technisch onderdeel van de gemeentebegroting. Hierbij worden de risicobeperkingen, welke de Wet Financiering Decentrale Overheden gemeenten oplegt bij dergelijke deelnemingen, in acht genomen.

Wat doen we daarvoor
De gemeente Twenterand neemt actief deel in bestuurlijke overleggen van verbonden partijen, waarbij voorafgaand aan deze vergaderingen het college een standpunt inneemt ten aanzien van de agenda. Via de besluitenlijsten van het college worden de gemeenteraad en de inwoners over de externe vertegenwoordigingen geïnformeerd.

De verbonden partijen van de gemeente Twenterand zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:

A. Gemeenschappelijke regelingen
SamenTwente (GGD, OZJT, VTT)
Veiligheidsregio Twente
GR Stadsbank Oost Nederland
Omgevingsdienst Twente
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo
Recreatieschap Twente

B. Deelnemingen in vennootschappen (NV's, BV's, VOF's en CV's) en coöperaties
Cogas N.V.
Twence B.V. *(tot 1 juli 2027)*
N.V. Rova Holding
Wadinko N.V.
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Enexis
Zonnepark Oosterweilanden

C. Deelnemingen in Stichtingen en Verenigingen
Dimpact
Euregio
P-10 (plattelandsgemeenten)
Twentse Koers

Eventuele risico's rondom de verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.

SamenTwente

Programma:
De samenwerking in Twente levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van alle programma's en diverse doelenbomen. Het grootste onderdeel is de wettelijke gemeentelijke taak GGD.

Doelstelling:
Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en bereikbare regio.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De aangesloten 14 Twentse gemeenten werken samen op een breed terrein: algemeen bestuurlijk, economische zaken, volksgezondheid, milieu, ruimtelijke ordening en recreatie en toerisme. SamenTwente is een organisatie voor gezondheid, veiligheid en vitaliteit, met daarin de GGD, OZJT, Veilig Thuis Twente en Kennispunt Twente. SamenTwente is gastheer van Samen14.

Beleidsvoornemens:
SamenTwente heeft een in 2025 uitgevoerde kerntakendiscussie achter de rug. In 2026 komt er een Strategisch Programma SamenTwente, die voortkomt uit de conclusies van de kerntakendiscussie.

Financiële relatie / financieel belang:
De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de kosten van bovengenoemde samenwerkingsvormen in Twente. Verdeling van deze bijdrage gebeurt in de meeste gevallen op basis van inwonertal. Een uitzondering hierop is de JGZ-bijdrage, deze wordt verdeeld op basis van het aantal jeugdigen. De bijdrage aan SamenTwente in 2026 is ruim € 2,5 miljoen.

Veiligheidsregio Twente, Enschede

Programma:
Veiligheidsregio Twente (VRT) is een samenwerkingsverband van hulpverleningsdiensten en de veertien gemeenten in Twente. De samenwerking is gestoeld op de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De basis voor de ambtelijke organisatie van de VRT wordt gevormd door de volgende organisatieonderdelen: 'Veiligheidsbureau', 'Brandweer Twente', 'GHOR' (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) en 'Gemeenten'. Deze organisatieonderdelen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke taken en werken onder de verantwoordelijkheid van het Algemeen Bestuur VRT multidisciplinair samen.

Doelstelling:
Veiligheidsregio Twente zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen. De VRT kent meerdere programma's, waaronder:
- Multidisciplinaire onderwerpen
- Brandweer
- GHOR
- Gemeenten

In de programmabegroting van de VRT staat per programma benoemd wat de doelstellingen zijn en wat hier voor gedaan gaat worden.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Op grond van de Wet Veiligheidsregio's werken de Twentse gemeenten samen binnen de gemeenschappelijke regeling op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Het Algemeen Bestuur van de VRT wordt gevormd door de Twentse burgemeesters.

Financiële relatie / financieel belang:
De gemeentelijke bijdrage wordt verdeeld over de Twentse gemeenten. Sinds 2016 wordt hierbij gebruik gemaakt van de Cebeon-verdeelsystematiek (Cebeon is het bureau dat de verdeelsystematiek voor het gemeentefonds periodiek onderhoudt.). De gemeente Twenterand draagt in 2026 ruim € 2,6 miljoen bij aan de VRT. Dit bedrag wordt grotendeels gedekt uit de bijdrage die de gemeente Twenterand ontvangt vanuit het Gemeentefonds (cluster Openbare Orde en Veiligheid, subcluster Brandweer en Rampenbestrijding).

Beleidsvoornemens:
'Stabiele factor in tijden van verandering'. Dat is de rode draad van de koers voor de komende jaren. We leven in een wereld waarin ontwikkelingen elkaar snel opvolgen. Dit biedt kansen, tegelijkertijd stelt het ons voor een aantal uitdagingen. De Veiligheidsregio Twente focust de komende jaren op:
- Continuïteit en stabiliteit; het goed blijven doen, zoals we dat nu doen, met voldoende mensen en middelen
- Aansluiting blijven vinden en behouden bij de Twentenaren.
- Technologische veranderingen: kansen benutten en proactief reageren op potentiële bedreigingen.
- Anticiperen op crisistypen gerelateerd aan klimaatverandering
- Anticiperen op de wijziging van meerdere wetten die invloed hebben op onze taken

Stadsbank Oost Nederland, Enschede

Programma:
Sociaal Domein

Doelstelling:
De Stadsbank is een kredietbank zoals bedoeld in de Wet op het consumentenkrediet. De Stadsbank biedt schuldhulpverlening, beschermingsbewind en sociale kredietverlening.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De GR wordt gevormd door 21 deelnemende gemeenten in de Achterhoek en Twente. De portefeuillehouder Sociale Zaken heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur vergadert circa twee keer per jaar.

Financiële relatie/financieel belang
De begrote bijdrage voor 2026 bedraagt € 225.000.

Beleidsvoornemens:
Per 2026 is de partiele uittreding een feit. Gemeente Twenterand wordt, naast de huidige taken, verantwoordelijk voor het uitvoeren van de intake en het stabiliseren van het inkomen. Dit heeft een klein effect op de kosten van de Stadsbank. Naast de partiele uittreding zullen wij samen met de Stadsbank de elementen vanuit basisdienstverlening (VNG) gaan onderzoeken, zodat de lokale schuldhulpverlening voldoet aan de landelijke norm.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente, Hengelo

Programma:
Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) is een gemeenschappelijke regeling die een bijdrage levert aan het realiseren van de doelstelling van Bedrijfsvoering.

Doelstelling:
Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Het GBTwente wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand.
De gemeente Twenterand wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën.

Financiële relatie / financieel belang:
De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van het aantal aanslagen van de verschillende belastingen die voor de gemeente Twenterand worden uitgevoerd. De begrote bijdrage voor 2026 is € 838.000 (bijdrage € 868.000 -/- te ontvangen rentebate € 30.000).

Beleidsvoornemens:
De basis voor de koers en richting van het GBTwente wordt gevonden in het strategieplan 2023-2026 "Met elkaar en voor elkaar". Koersvastheid, stabiliteit, duidelijkheid en transparantie blijven de uitgangspunten voor de dienstverlening aan gemeenten en inwoners.

Het GBTwente richt zich in de uitvoering van de taken op:
1. Dienstverlening op maat [wat];
a. Persoonlijk
b. Begrijpelijk

2. Optimale Uitvoering [hoe]
Het werkproces van GBTwente is zorgvuldig, transparant, van hoge kwaliteit en tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Daarbij is het proces gericht op:
a. Betrokken en trotse medewerkers
b. Effectieve processen
c. Tevreden klanten (opdrachtgevers en inwoners)
d. Efficiënte inzet van financiële middelen

Bij het opstellen van de begroting van het GBTwente voor 2026 is zeer bewust rekening gehouden met de oproep van de deelnemende gemeenten om een bijdrage te leveren aan de financiële situatie bij gemeenten richting 2026. Dit heeft geresulteerd in een aanzienlijke bijdrage van het GBTwente, waardoor de gemeentelijke bijdrage verlaagd is voor 2026 en de daaropvolgende jaren.

In 2026 blijft het GBTwente investeren in de kwaliteit van de dienstverlening van Waarderen, Heffen en Innen. Een kwalitatieve organisatie begint bij vakbekwame medewerkers. Betrokken, trotse en deskundige medewerkers die opgewassen zijn voor hun inhoudelijke taak. Aangevuld met vernieuwende ICT-toepassingen om processen zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. De focus ligt daarbij op uitlegbaarheid van de dienstverlening en op participatie van inwoners, waarbij het GBTwente open staat voor nieuwe inzichten. Dit alles binnen de met elkaar gemaakte afspraken en tegen de laagst mogelijke kosten.

Per 1 januari 2026 treedt de gemeente Berkelland en de gemeente Bronckhorst toe tot de gemeenschappelijke regeling GBTwente.

Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo

Programma: Sociaal Domein

Doelstelling:
Op basis van de norm van opdrachtgeverschap is de gemeente Almelo namens de regio (Hellendoorn, Rijssen-Holten, Tubbergen, Wierden en Twenterand) gemandateerd voor het uitvoeren van het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De portefeuillehouder maatschappelijke ondersteuning heeft zitting in de stuurgroep die minimaal twee keer per jaar samenkomt. Op de agenda staan zonder meer de financiële verantwoording en de dienstverleningsovereenkomst (dvo).

Financiële relatie / financieel belang:
Centrumgemeente Almelo ontvangt jaarlijks het budget voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Eventuele overschotten of tekorten worden naar rato verdeeld over de regio. Er ligt een wetvoorstel voor een nieuw financieel verdeelmodel inclusief woonplaatsbeginsel voor beschermd wonen waarbij de financiële middelen ook gedecentraliseerd worden. Het is nog geen gelopen koers dat het wetvoorstel wordt aangenomen, het wetvoorstel is na de val van het kabinet controversieel verklaard en wordt voorlopig dus niet behandeld.

Beleidsvoornemens:
Met het nieuwe financiële verdeelmodel en ook de inhoudelijke decentralisatie van beschermd wonen (beschermd wonen in de eigen stad/dorp/wijk/huis) wordt de betrokkenheid van de regiogemeenten groter. De doorstroming vanuit de maatschappelijke opvang en de beschikbaarheid van beschermdwonenplekken zijn de voornaamste uitdagingen die onveranderd groot zijn in 2026.

Recreatieschap Twente

Programma:
Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van verschillende doelstellingen uit het programma Economie en Vrijetijdsbesteding.

Doelstelling:
Het Recreatieschap is een uitvoeringsorganisatie welke zorgdraagt voor de drie Twentse recreatieparken (het Hulsbeek, het Rutbeek en het Lageveld) alsmede routenetwerken (bewegwijzering, informatieborden e.d.) en onderhoud aan toeristische fietspaden. Hiermee wordt laagdrempelig recreëren in de eigen leefomgeving voor inwoners bevorderd.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Alle 14 Twentse gemeenten zijn deelnemer in deze verbonden partij en alle verantwoordelijk portefeuillehouders hebben zitting in het Algemeen Bestuur. Daarnaast is er een Dagelijks Bestuur, waarvan de verantwoordelijk portefeuillehouder van Twenterand voorzitter is.

Recreatieschap Twente:
een lichte samenwerkingsvorm waarin recreatieparken, recreatieve routes en fietspaden voor inwoners van Twente worden beheerd en onderhouden. Het strategisch beleid op dit gebied ligt bij de Twente Board.

Financiële relatie / financieel belang:
Alle 14 deelnemers dragen naar rato van het aantal inwoners bij aan deze verbonden partij. Naast de bijdrage van de verschillende partners - wat wordt gezien als een investering met openbaar belang voor het Twentse recreatief product - kent het Recreatieschap Twente zelf ook een (gering) inkomen uit (bijv.) parkeeropbrengsten bij de recreatieparken. De afgelopen jaren is flink bezuinigd op de bedrijfsvoering door zo efficiënt mogelijk te werk te gaan.

Beleidsvoornemens:
Er wordt op dit moment een onderzoek gedaan naar de financieringssytematiek van het Recreatieschap Twente om te zien of de kosten en baten voor elke gemeente wel eerlijk zijn verdeeld op dit moment. Twenterand is hier nauw bij betrokken. Dit proces wordt naar verwachting in 2026 afgerond en daarna door het AB vastgesteld, maar de verwachting is dat er in de netto bijdrage voor Twenterand geen aanzienlijke veranderingen zullen zijn.

Omgevingsdienst Twente

Programma:
Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van programma Ruimte en heeft raakvlakken met bijna alle doelenbomen binnen dit programma. Primair gaat het om de uitvoering van alle milieutaken, maar ook milieu gerelateerde taken zoals: duurzaamheid en de invoering van de Omgevingswet.

Doelstelling:
Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en prettige regio.

Bestuurlijke relatie/bestuurlijk belang:
De deelnemende Twentse gemeenten (14) zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Ook de provincie Overijssel is deelnemer. De werkzaamheden worden milieu breed of wel omgeving breed verricht. Belangrijke thema's betreffen, volksgezondheid, milieu en ruimtelijke ordening.

Financiële relatie/financieel belang:

De 14 gemeenten en de provincie dragen gezamenlijk bij aan de kosten van de Omgevingsdienst Twente. Dat gebeurt conform het oorspronkelijk bedrijfsplan op basis van outputfinanciering. Per geleverde dienst wordt er betaald. Het aantal af te nemen diensten zullen de komende jaren stijgen. De kosten per gemeente zullen om die reden de komende jaren evenredig stijgen. De redenen dat de af te nemen diensten toe zullen nemen zijn de ontwikkelingen binnen onze gemeente, omdat Twenterand zicht ontwikkelt. Voorbeelden zijn het realiseren van bestemmingsplannen/ omgevingsplannen ten behoeve van nieuwbouw, als ook van wonen en bedrijven. Maar ook vanwege diverse ontwikkelingen in wet- en regelgeving en een blijvende overspannen arbeidsmarkt. Daarnaast eist de minister een versterking van de VTH-taken om de Omgevingsdienst robuust te maken en te behouden. Bovendien dient er onverminderd te worden voldaan aan de wettelijke kwaliteitscriteria, ondanks een overspannen arbeidsmarkt, een toename van taken, als ook meer adviesverzoeken aan de ODT vanwege conceptverzoeken omgevingsplan, geluid, bodem en lucht (stikstof). Hoewel een detailprognose in cijfers niet te geven is, is het realistisch er rekening mee te houden dat de kosten voor de inzet van de ODT de komende jaren gaan toenemen, vanwege uitbreiding taken en verdere versterking/professionalisering van de VTH-taken.

Beleidsvoornemens:
De gemeente Twenterand neemt deel aan de ontwikkeling en onderhouden van beleidsregels voor alle VTH-Taken (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving). Primair zijn deze gericht op de milieutaken, maar dezen worden zodanig lokaal 'ingekleurd' dat ze ook voor de niet milieutaken toegepast kunnen worden. Te denken valt aan Risicoanalyses waarmee op basis van risico's bij niet naleving geprioriteerd uitvoering kan worden gegeven aan de VTH-taken. VTH-beleid betreffende kwaliteitsnormen en bodemkwaliteitskaarten. De gemeente Twenterand is vertegenwoordigd in het regionaal Portefeuillehoudersoverleg VTH en het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Twente, alsmede de regionale kerngroep VTH.

Cogas, Almelo

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op het beleidsveld Duurzaamheid.

Doelstelling:
De missie van Cogas is: Samen met onze maatschappelijke partners zorgen wij voor een toekomstbestendige energie-infrastructuur, dragen wij bij aan de energietransitie en de leefbaarheid in onze regio. Hierbij hoort de volgende visie: Cogas wil het duurzame netwerkbedrijf zijn dat zich vanuit haar maatschappelijke rol en regionale positionering actief richt op zowel excellent netbeheer als het bijdragen aan de energietransitie in haar regio.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Cogas Holding zijn in handen van 9 Overijsselse gemeenten. Cogas is gevestigd in Almelo. Aandeelhouders zijn de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

Financiële relatie / financieel belang:
Twenterand bezit 558 aandelen à € 454; totale (nominale) waarde van €253.332. Dit betreft 11 % van de aandelen. Hierop wordt jaarlijks dividend uitgekeerd. De dividenduitkering aan Twenterand wordt in 2026 geraamd op € 558.000. Over het boekjaar 2025 werd voor het laatst gebruik gemaakt van het dividendafbouwfonds.
Beleidsvoornemens:
Het is de ambitie van Cogas, naast uitstekend netbeheer van bestaande netwerken, te investeren in de aanleg van nieuwe energie-infrastructuren, zoals warmte- en biogasnetwerken, om daarmee de verduurzaming van de warmtevoorziening mogelijk te maken en de energietransitie in de regio te faciliteren. Cogas wil een bijdrage leveren aan en positie nemen in de Energietransitie en is partner in de RES Twente.

Twence Holding BV, Hengelo

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.

Doelstelling:
Het Strategisch Beleidsplan 2024-2027 van Twence heeft de volgende twee strategische lijnen:
I. Een actieve en substantiële bijdrage leveren aan de duurzame regionale energievoorziening.
II. Meer waardevolle grondstoffen uit afval en biomassa produceren om daarmee de grondstofkringlopen te sluiten.

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?
Behouden van verwerkingscapaciteit voor huishoudelijk afval tegen marktconforme tarieven.
In stand houding van een bedrijf dat op een duurzame wijze afval verwerkt tot grondstoffen en energie.
We stemmen alleen in met extra investeringen of strategieën als deze bij kunnen dragen aan beleidsdoelen van de gemeente Twenterand.
Beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen, het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen, het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval en het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Twence is een overheidsbedrijf (uitsluitend gemeentelijke aandeelhouders) voor de verwerking van afval tot grondstoffen en energie. De Twentse gemeenten hebben gezamenlijk een aandeel van 96.35 % in Twence Holding B.V.

Financiële relatie / financieel belang:
Twenterand heeft in december 2024 de aandelen in Twence Holding BV verkocht voor € 8.641.920. Tot 1 juli 2027 (doorlooptermijn contract) heeft Twenterand nog 8.053 aandelen (1%). Het dividendrecht is verkocht en de 8.053 aandelen zijn uitgegeven in certificaten. Er wordt geen dividend meer ontvangen sinds 2025. Met het wegvallen van de dividend van € 346.000 is er een ‘gat’ onstaan in de meerjarenbegroting. Onderzocht is of de ontvangen middelen van Twence (€ 8.642.000), conform regelgeving BBV, gedeeltelijk ingezet kunnen worden voor de dekking van structurele afschrijvingslasten. De ontvangen middelen uit de verkoop van aandelen Twence zijn gestort in de reserve kapitaallasten. Een deel van deze middelen (€ 6.543.000) wordt in 2026 gestort in de reserve kapitaallasten verkeer. Met dit bedrag kunnen de komende jaren de jaarlijkse afschrijvingslasten op wegen gedekt worden. Hiermee wordt het wegvallen van de dividendopbrengst gecompenseerd. In de reserve kapitaallasten resteert na bovenstaande nog een bedrag van € 2.099.000. Dit bedrag kan worden geïnvesteerd in projecten die rendement op langere termijn kunnen opleveren.

Beleidsvoornemens:
In 2026 werkt Twence aan een aantal projecten die een bijdrage leveren aan de twee eerder genoemde doelen. In 2026 wordt het regionale warmtenet Twente (RWT) verder ontwikkeld en wordt er onderzocht of de turbine van lijn 3 vervangen moet worden.

N.V. Rova Holding, Zwolle

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.

Doelstelling:
Het bevorderen van en/of het doen realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van deelnemende overheden.

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?
- het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval tegen zo laag mogelijke kosten voor de inwoners
- het in stand houden van een bedrijf dat op duurzame wijze diensten aan gemeenten verleend op het gebied van huisvuilinzameling, terugwinning van grondstoffen en BOR taken

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
ROVA is een afvaladvies-, regie- en verwijderingsorganisatie. Het werkgebied van ROVA telt 23 gemeenten in Midden en Oost-Nederland. Het betreft de organisatie, beheer en uitvoering van publieke taken voortvloeiend uit de afvalzorgplicht van de aangesloten gemeenten en de uitvoering van de gemeentelijke reinigingstaken.
Twenterand bezit 335 aandelen (3 %) ter waarde van €38.005,75 (nominale waarde) waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. Het normdividend bedraagt voor 2026 €100.000,-. Dit bedrag wordt ondergebracht bij de algemene dekkingsmiddelen.

Beleidsvoornemens:
In 2024 heeft ROVA zijn strategie geactualiseerd voor 2025 tot en met 2030. Deze nieuwe strategie leidt niet tot een grote koerswijziging. De strategie houdt nog steeds in dat afval als grondstof wordt gezien, hiervoor is een Programma Kwaliteit Grondstoffen ontwikkeld door ROVA. Ook streeft ROVA ernaar om het dienstenpakket verder uit te breiden met taken op gebied van het Beheer van openbare ruimte en dit beter in te bedden in de organisatie.

Wadinko N.V., Zwolle

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Economie en vrijetijdsbesteding.

Doelstelling:
Wadinko is een regionale participatiemaatschappij. In wordt gezet op het bevorderen van bedrijvigheid en werkgelegenheid in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. Zo kan Wadinko bijdragen aan de sociaaleconomische versterking van Twenterand. Daarnaast wordt jaarlijk dividend uitgekeerd aan de verbonden partijen. Op dit moment heeft Wadinko nog geen participaties in Twenterand. Inzet is dat er meer participaties komen in Twenterand.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Wadinko zijn in handen van de provincie Overijssel en 24 gemeenten. Wadinko is gevestigd in Zwolle.

Financiële relatie / financieel belang:
Voor 2026 en verder is € 42.500,- begroot aan dividend.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Den Haag

Deze deelneming levert een bijdrage aan de bedrijfsvoering op het gebied van financiering.

Doelstelling:
BNG vertaalt haar missie in de volgende strategische doelstellingen:
- behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semipublieke domein;
- behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De BNG is opgericht in 1914 en gevestigd in Den Haag. Het is de bank van en voor de overheid en instellingen voor het maatschappelijke belang. De BNG probeert zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening aan de gemeenten te bieden. Daardoor heeft zij toegevoegde waarde voor haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is een structuurvennootschap. Met een relatief aandelenbezit van 0,04% beschouwt Twenterand BNG als een beleidsarme verbonden partij.

Financiële relatie / financieel belang:
De aandelen zijn voor de helft in handen van de Staat, de andere helft is in handen van gemeenten en provincies. De BNG is, gemeten naar balanstotaal, de grootste overheidsbank van Nederland. De nominale waarde van de aandelen BNG van de gemeente Twenterand is € 59.670,- (23.868 aandelen à € 2,50). Voor 2026 wordt een dividend geraamd van € 24.000,-.

Enexis

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan de doelrealisatie op het beleidsveld Duurzaamheid en een bijdrage aan de bedrijfsvoering op het gebied van financiering.

Doelstelling:
Een op zo duurzaam mogelijke wijze verzorgen van een betrouwbaar en betaalbaar energietransport nu en in de toekomst.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Twenterand bezit medio 2020 42.621 aandelen Enexis. Dit betreft 0,0285% van het aandelenkapitaal. Vanwege deze geringe relatieve omvang beschouwt Twenterand Enexis als een beleidsarme verbonden partij.

Financiële relatie / financieel belang:
Voor 2026 en verder is € 29.000,- begroot aan dividend.

Zonnepark Oosterweilanden BV, Vriezenveen

Programma:
Zonnepark Oosterweilanden B.V. wekt duurzame energie op d.m.v. zonnepanelen en levert daarmee een bijdrage aan de duurzaamheidsopgaven van de gemeente.

Doelstelling:
Het doel van Zonnepark Oosterweilanden B.V. is het opwekken van duurzame energie en het stimuleren van het gebruik van duurzame energiebronnen.

Bestuurlijke relatie/bestuurlijk belang:
De gemeente Twenterand is 100% aandeelhouder van Zonnepark Oosterweilanden B.V.

Financiële relatie/financieel belang:
Twenterand verwacht van Zonnepark Oosterweilanden BV in 2026 een dividenduitkering van € 300.000.

Beleidsvoornemens:
Productie van duurzame energie.

Dimpact, Enschede

Dimpact is een coöperatieve vereniging van, voor en door Nederlandse gemeenten. De organisatie is opgericht om samen te werken aan eigentijdse, betrouwbare en digitale publieke dienstverlening. Gemeenten die lid zijn van Dimpact zijn gezamenlijk eigenaar en bepalen de koers van de vereniging. Elke gemeente heeft een gelijke stem, ongeacht grootte of inwonersaantal.

Wat doet Dimpact?
Dimpact faciliteert samenwerking tussen gemeenten en ontwikkelt digitale oplossingen die bijdragen aan moderne en efficiënte dienstverlening. Dit gebeurt onder andere via:
- PodiumD: een open-source dienstverleningsplatform dat bestaat uit verschillende producten zoals PodiumD Contact, Formulier, Portaal en Zaak. Deze tools helpen gemeenten bij het transparant en efficiënt afhandelen van aanvragen en interacties met inwoners2.
- Common Ground: Dimpact werkt volgens de principes van Common Ground, een landelijke visie op gemeentelijke informatievoorziening die gericht is op hergebruik van data, open standaarden en samenwerking.

Hoe werkt Dimpact?
De vereniging is formeel georganiseerd als een coöperatie. Lid gemeenten nemen actief deel aan expertiseteams en besluitvormende organen. Het Dimpact-bureau fungeert als regieorganisatie en ondersteunt gemeenten bij implementatie, beheer en doorontwikkeling van digitale producten

Lidmaatschap Dimpact?
Lidmaatschap van Dimpact biedt gemeenten:
- Toegang tot innovatieve digitale oplossingen
- Kennisdeling en samenwerking met andere gemeenten
- Invloed op de ontwikkeling van producten en diensten
- Een vliegende start bij implementatie van digitale bouwstenen

Dimpact telt inmiddels meer dan 40 aangesloten gemeenten en ondersteunt samen de dienstverlening aan ruim 3 miljoen inwoners.

Dimpact en gemeente Twenterand?
In 2022 heeft gemeente Twenterand besloten lid te blijven van Dimpact maar niet mee te gaan in de omzetting en ontwikkeling van de vervanging van het toenmalige zaaksysteem eSuite in de samenwerking Dimpact – waarvan we nu weten dat dit de PodiumD-producten betreft. Nu er gemeenten live gaan met het dienstverleningsplatform PodiumD en aanverwante PodiumD-producten is het voor gemeente Twenterand tijd om te onderzoeken wat vereniging Dimpact kan betekenen voor gemeente Twenterand (én gemeente Twenterand voor vereniging Dimpact).
-> Het inventariseren van de voordelen van de vorm van samenwerking van de Dimpactgemeenten, de denk- en werkwijze van Dimpact over doorontwikkeling van de digitale dienstverlening met Common Ground toepassingen en open source oplossingen.
-> Welke Dimpactproducten (formulier, portaal, contact, zaak, web en melding) kan en wil gemeente Twenterand inzetten voor de doorontwikkeling naar een moderne en kwalitatief hoogwaardige dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven en te participeren bij producten waar dit past binnen de uitgangspunten/principes van gemeente Twenterand (o.a. Common Ground). Ook gezien de noodzakelijk doorontwikkeling van de digitale dienstverlening om te kunnen voldoen aan (toekomstige) de wet- en regelgeving.

Kosten lidmaatschap Dimpact voor gemeente Twenterand in 2026: € 15.000,00
De verhoging van de kosten van het lidmaatschap wordt veroorzaakt door de wijziging van kostenberekening waardoor gemeente Twenterand meebetaalt aan het onderhoud en doorontwikkeling van het dienstverleningsplatform.
NB: Afgesproken is dat de extra kosten voor lidmaatschap Dimpact 2026 eenmalig gedekt worden uit het budget Twenterand Digitaal.

Euregio, Gronau

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan alle programma's en diverse doelenbomen. Het gaat in het algemeen om bestuurlijke samenwerking en internationale contacten.

Doelstelling:
De Euregio heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De Euregio is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise.

Financiële relatie / financieel belang:
Voor de Nederlandse gemeenten is de bijdrage aan de Euregio € 0,29 per inwoner.

Beleidsvoornemens:
De Euregio werkt vanuit drie inhoudelijke commissies op de terreinen Maatschappelijke ontwikkeling, Economie en Arbeidsmarkt en Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling.

P-10 (Plattelandsgemeenten)

Doelstelling:
De P10 bestaat uit 33 grote plattelandsgemeenten in Nederland die een aantal kenmerken delen: veel oppervlakte, kleine kernen en een lage bevolkingsdichtheid. Veelal hebben zij vergelijkbare ambities c.q. opgaven en werken daarom samen aan uitdagingen en oplossingen voor het platteland en brengen in gezamenlijk verband hun ambities en beleidsvoornemens onder de aandacht bij de landelijke en Europese politiek.

Programmalijnen:
1. Leefbaarheid (bereikbaarheid van voorzieningen en bedrijven, zowel fysiek als digitaal)
2. Sociaal platteland (o.a. vergrijzing, gezondheid, armoede en schulden)
3. Duurzaam platteland (met thema's als stikstof, PFAS, klimaatadaptatie, energietransitie, kringlooplandbouw en nieuwe natuur)

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De gemeente Twenterand wordt in het Algemeen bestuur vertegenwoordigd door de wethouder plattelandsontwikkeling.

Financiële relatie / financieel belang:
Twenterand betaalt een jaarcontributie van circa € 15.000.

Beleidsvoornemens:
Opkomen voor de gedeelde belangen van de gemeente aangesloten bij P-10.

Twentse Koers

Programma:
Sociaal Domein

Doelstelling:
De Twentse Koers (voorheen: Samenwerkingsagenda Menzis) is een strategische domeinoverstijgende samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten, de provincie Overijssel, SamenTwente (GGD) en zorgverzekeraar Menzis op het gebied van zorg, welzijn en wonen. Er wordt gewerkt volgens het principe van de 'coalition of the willing'. Dat betekent dat partijen binnen de agenda op projectniveau kunnen bepalen of ze meedoen of niet.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De Twentse Koers kent een bestuurlijk overleg. Hierin heeft de portefeuillehouder Wet maatschappelijke ondersteuning/publieke gezondheid zitting. Leden van het bestuurlijk overleg hebben geen mandaat voor beslissingen met financiële consequenties of van politieke/bestuurlijke lading.

Financiële relatie / financieel belang:
De eigenaren betalen geen structurele financiële bijdrage aan de Twentse Koers. Financiering vindt projectmatig met externe middelen plaats. Gemeente Twenterand doet een incidentele bijdrage uit de lokale GALA-middelen.

Beleidsvoornemens:
De vastgestelde strategische agenda en samenwerkingsovereenkomst van de Twentse Koers loopt nog tot 2026. Er loopt momenteel een evaluatie van de samenwerking, de gemaakte afspraken, inclusief een doorkijk naar de toekomst. Het is namelijk vanaf 2027 onzeker in welke vorm, grootte en met welke scope de Twentse Koers verder gaat. Dit hangt namelijk mede af van de landelijke ontwikkelingen en keuzes rond IZA en AZWA (algemeen zorg- en welzijnsakkoord, de opvolger van GALA).

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Een van de middelen van een gemeente om haar ruimtelijke doelstellingen te verwezenlijken bij het uitvoeren van het omgevingsbeleid van de overheid is het grondbeleid. In het kader van het omgevingsbeleid wordt de maatschappelijke gewenste bestemming van de grond, middels een plan of besluit op basis van de Omgevingswet bepaald. De raad heeft een kader stellende en controlerende functie ten aanzien het gehanteerde grondbeleid en de daarbij behorende begrotingen en verantwoordingen.
Grondbeleid gaat in belangrijke mate over de productie van bouwgrond, de wijze waarop die tot stand komt en hoe de bouwgrond verkocht en gebruikt wordt.

Hoofdlijnen van het grondbeleid

Gemeenten kunnen ervoor kiezen om een actief grondbeleid te voeren (waarbij je zelf als gemeenten de gronden koopt en bouwrijp maakt) of een faciliterend (passief) grondbeleid (waarbij de bouwgrondproductie aan anderen wordt overgelaten). Met faciliterend grondbeleid loopt de gemeente minder financiële risico's. Deze liggen bij marktpartijen. Daar staat tegenover dat de gemeente minder sturingsmogelijkheden heeft. Voorts kan de gemeente bij faciliterend grondbeleid geen winst maken, omdat ze alleen kosten kan verhalen. Daardoor komen verlieslatende ruimtelijke ontwikkelingen niet of moeizaam van de grond, omdat de markt deze om bedrijfseconomische redenen niet oppakt. Bij actief grondbeleid kunnen met de baten uit winstgevende grondexploitaties tekorten op verlieslatende grondexploitaties worden bekostigd, waardoor er feitelijk financiële verevening tussen verschillende ruimtelijke ontwikkelingen plaats kan vinden.

In juli 2023 heeft de gemeenteraad de meest recente nota grondbeleid vastgesteld. Het uitgangspunt hierbij is dat de focus ligt op een situationeel grondbeleid. Waarbij afhankelijk van de noodzaak of ambitie er wordt gekozen voor actief grondbeleid.

Over de financiële gevolgen van het gevoerde beleid wordt jaarlijks gerapporteerd in de paragraaf grondbeleid van de jaarrekening. Daarin wordt uitvoeriger ingegaan op de financiële positie van het grondbedrijf, de projectmatige complexen (= lopende grondexploitaties) en de functionele complexen (complex verspreide bezittingen en complex nog uit te voeren werken). In de paragraaf grondbeleid van de begroting wordt vooruit gekeken op ontwikkelingen, die mogelijk gevolgen hebben voor de vermogenspositie van het grondbedrijf.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
De grondexploitaties zijn ingedeeld conform de voorschriften van het BBV. Er is een onderscheid gemaakt in:
Bouwgrond In Exploitatie (BIE);
Gronden die onder de rubriek Materieel Vast Actief (MVA) op de balans worden verantwoord, voorheen het Complex Overige gronden.

Bouwgrond in exploitatie (BIE) heeft in alle gevallen betrekking op grondexploitaties die zich (bijna) in de uitvoeringsfase bevinden. Onder BIE vallen gronden die in eigendom zijn van de gemeente en waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Het startpunt van BIE is het raadsbesluit van de vaststelling. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (BIE) op de balans.
De gronden welke onder MVA worden geschaard zijn meestal in het verleden anticiperend of strategisch aangekocht. Er is voor deze (bouw)gronden (nog) geen grondexploitatie vastgesteld door de Raad. Deze (bouw)gronden kunnen in de toekomst alsnog worden overgeheveld naar BIE.

De Raad stelt op grond van haar budgetrecht kredieten beschikbaar voor de uitvoering van de grondexploitatiebegroting. Deze kredieten regelen de financiering en dekking van de uitvoeringskosten en zijn bestemd voor aankopen, wegenaanleg, groenaanleg, riolering, enzovoort. Met de jaarlijkse vaststelling van de grondexploitatie autoriseert de gemeenteraad tevens de baten en lasten in de eerste jaarschijf van de grondexploitatie. De baten en lasten worden opgenomen in de gemeentelijke exploitatiebegroting.

Woninglocaties
Westerbouwlanden-Noord
De grond ten behoeve van het project Westerbouwlanden Noord is middels een aanbesteding in de markt gezet. De vraag richt zich op realisatie van een gemêleerde woonwijk waarin plek komt voor ca. 100 woningen. Dit proces bevindt zich momenteel in de inschrijvingsfase waarin 5 partijen zijn geselecteerd en uitgenodigd tot het maken van een inschrijving. De verwachting is dat aan het einde van het jaar bekend kan worden gemaakt aan welke partij dit wordt gegund.

Vriezenveen-Zuid
Als onderdeel van de gebiedsvisie Vriezenveen Zuid zijn er meerdere woningbouwlocaties aangewezen. Dit betreft de ontwikkeling van een reguliere woonwijk en is er ook plek voor een villapark op de gronden van het oude zwembad gebouw alsmede het naastgelegen voetbalveld voorzien. Daarnaast is er ook een plek aangewezen waar alternatieve woonvormen kunnen worden ontwikkeld.
In Vriezenveen Zuid is in 2025 name tijd gestoken in het voorbereiden van de plannen. Zo wordt er

onderzoek gedaan naar milieueffecten van de plannen en zijn de locaties ingemeten. Ook is toegewerkt naar een stedenbouwkundig plan voor de drie deelprojecten. Voor de locaties van alternatieve woonvormen en wonen in het groen zijn ook al de eerste schetsen besproken op bewonersavonden. Het komende jaar worden deze plannen verder geconcretiseerd in de vorm van stedenbouwkundige uitwerkingen, waarbij de plannen mogelijk ook daadwerkelijk in exploitatie kunnen worden.

Geactualiseerde exploitatieopzetten

Per 1 januari 2025 kende het Grondbedrijf 9 lopende grondexploitaties, waarvan 2 complexen volledig zijn verkocht maar nog wachten op het woonrijp maken van het laatste deel . Dat zijn ruimtelijke projecten, met bouwgrondproductie als hoofdmoot, waarvan de raad de grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Deze door de raad vastgestelde grondexploitatiebegrotingen fungeren als financieel en inhoudelijk kader voor het college van B&W waarbinnen zij verder gaat met de realisatie van een project. Tevens fungeert de grondexploitatiebegroting als een ‘voorspelling’ van de te verwachten kosten en opbrengsten en het begrote financiële eindresultaat.
Voor verlieslatende grondexploitaties dient een voorziening te worden getroffen ter dekking van het begrote tekort. Hiervan is op dit moment geen sprake.
Bij winstgevende grondexploitaties moet, na rato van de voortgang, geleidelijk winst worden genomen. Daarmee mag niet worden gewacht tot het moment waarbij het project (bijna) geheel is gerealiseerd.
De geactualiseerde geconsolideerde (samengevoegde) begroting van de lopende grondexploitaties ziet er als volgt uit:

Complex	Boekwaarde	Reeds genomen winst	Nog te verwachten inkomsten	Nog te verwachten uitgaven	Winstverwachting totaal
Woningbouw	-866.797	1.581.697	6.492.772	4.995.138	2.364.431
Bedrijventerreinen	-1.327.728	1.561.830	6.468.289	5.027.111	2.768.907
Totaal	-2.194.525	3.143.527	12.961.061	10.022.249	5.133.338

Paragraaf Lokale Heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners van de gemeente Twenterand. Hierbij wordt met name ingegaan op de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing, de afvalstoffenheffing, de begraafrechten en de toeristen- en forensenbelasting.

Lokale Heffingen

Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt van haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De definitieve vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad vindt plaats in de laatste raadsvergadering van 2025.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, welke vooral door de burgers dienen te worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (zoals OZB en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.
Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zoveel mogelijk te beperken en daar waar mogelijk rechtvaardiger te verdelen. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording dient de paragraaf betreffende de lokale heffingen tenminste te bevatten:
a. de geraamde inkomsten;
b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
d. een aanduiding van de lokale lastendruk;
e. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Overzicht inkomsten gemeentelijke heffingen

	2024		2025	2026
Omschrijving	**Raming**	**Realisatie**	**Raming**	**Raming**
Afvalstoffenheffing	€ 2.515.114	€ 2.321.141	€ 2.499.132	€ 2.546.296
Begraafplaatsrechten	€ 650.000	€ 794.701	€ 650.000	€ 700.000
Forensenbelasting	€ 5.511	€ 9.702	€ 5.649	€ 5.796
Leges burgerzaken	€ 482.819	€ 679.784	€ 536.394	€ 548.943
Leges omgevingsvergunning	€ 906.492	€ 1.086.904	€ 929.154	€ 953.312
OZB eigenaren woning	€ 5.834.690	€ 5.845.487	€ 5.947.695	€ 6.066.649
OZB eigenaren niet-woning	€ 1.576.922	€ 1.655.436	€ 1.928.460	€ 1.879.091
OZB gebruikers niet-woning	€ 1.281.086	€ 1.328.290	€ 1.636.708	€ 1.689.220
Rioolheffing	€ 3.825.598	€ 4.063.328	€ 3.921.238	€ 4.264.000
Toeristenbelasting	€ 79.601	€ 110.009	€ 105.841	€ 107.340
	€ 17.157.833	**€ 17.894.782**	**€ 18.160.271**	**€ 18.760.647**

Landelijk

Hervorming lokaal belastinggebied.
In het hoofdlijnenakkoord, zoals deze door de verschillende formerende partijen is gepresenteerd in mei 2024, zijn ook een aantal maatregelen opgenomen die betrekking hebben op lokale belastingen. Hieronder hebben we enkele maatregelen uitgelicht.

Planbatenheffing of vergelijkbaar systeem
Ten behoeve van de aanpak van de volkshuisvesting en woningnood wordt erop ingezet dat gemeenten een planbatenheffing kunnen gaan invoeren. De planbatenheffing ziet op een belasting voor onbebouwde grond met een woningfunctie. Hierbij wordt waarschijnlijk de bestemmingsplanwijziging belast voor de eigenaar, waarbij de gemeente een gemaximeerde mogelijkheid krijgt om hiertoe planbatenheffing te innen.
Hoewel de exacte kaders voor deze heffing nog niet bekend zijn, is een aandachtspunt dat gemeenten die een dergelijke planbatenheffing gaan invoeren moeten bekijken hoe de baten en toerekening van lasten van de grondexploitatie verloopt.
De opbrengsten van deze heffing zijn beklemd en dienen volledig te worden aangewend voor de bereikbaarheid van de wijk en het bouwen van betaalbare huur- en koopwoningen.

Maximering OZB
Ten behoeve van koopwoningen hebben de formerende partijen als maatregel opgenomen om de OZB te maximeren. Deze maximering wordt vastgesteld in overleg met gemeenten. Er is nog niet concreet aangegeven hoe deze maximering wordt vormgegeven.

Verlaging aanmanings- en incassokosten
In het akkoord is opgenomen dat er een recht komt op vergissen. Een enkele fout kan niet langer een inwoner diep in de problemen duwen. Aanmaningskosten- en incassokosten van de overheid gaan fors omlaag.

Wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb
De Wet versterking waarborgfunctie Awb is een wetsvoorstel dat beoogt de Algemene wet bestuursrecht (Awb) aan te passen. Het doel van deze aanpassing is om de overheid te stimuleren besluiten voor burgers begrijpelijker te maken, zich bij de uitvoering van taken meer in de burger te verplaatsen en zich minder formeel op te stellen. Kortom, het beoogt een meer empathische en toegankelijke benadering van de burger in procedures van besluitvorming en rechtsbescherming. Twee onderdelen uit het wetsvoorstel springen er qua gevolgen uit nl.:
1. Volledige heroverweging bestreden besluit.
2. Verplichte afdoenings-overleg bij ieder bezwaar.

Dit betekent dat we in (WOZ)bezwaar niet alleen de aangedragen bezwaargronden moeten beoordelen maar altijd alle kenmerken en referenties kenbaar moeten heroverwegen. Daarbij moeten we altijd in overleg met belanghebbende en met mede-belanghebbenden zoals mede-eigenaren en (ver)huurders over de afhandeling van het bezwaar. Ook als het bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is. Dit zal meer capaciteit vragen.
De VNG staat achter dit doel maar vreest voor meer juridisering en plaatst vraagtekens bij de uitvoerbaarheid. Het wetsvoorstel bevat te veel open normen. Het gevaar bestaat dat rechters hierover duidelijkheid moeten geven, terwijl het maken van duidelijke en uitvoerbare wetgeving nu juist een taak van de wetgever is.
Een aantal wijzigingen in het wetsvoorstel, zoals begrijpelijke motivering, de toepassing van het evenredigheidsbeginsel en passend contact, zijn ook nu al belangrijke noties voor gemeenten bij het nemen van besluiten en dienstverlening aan burgers en bedrijven. De rechtspraak versterkt de aandacht hiervoor. De VNG geeft er de voorkeur aan deze cultuurverandering te versterken in plaats van een vergaande formele juridische verankering.
Verder wijst de VNG op de grote consequenties voor de huidige, van de Awb afwijkende, regimes in bijzondere wetten zoals de Invorderingswet (voor gemeentelijke belastingen) en de wetgeving in het fysiek domein. Bij gemeentelijke belastingen, zoals de OZB, zullen vooral de no-cure-no-paybureaus voordeel hebben van dit wetsvoorstel. In het fysiek domein wordt het moeilijker en tijdrovender om een besluit te kunnen nemen, bijvoorbeeld over woningbouw en stedelijke infrastructurele ontwikkelingen. De VNG wil daarom de afwijkende regimes gehandhaafd zien.
De VNG heeft het ministerie van BZK op 31 juli een consultatiereactie op het wetsvoorstel gestuurd.

Waterzorgheffing
Wateroverlast en verdroging vragen steeds meer maatregelen in de publieke ruimte. Meer percelen kunnen in de heffing worden betrokken, want van de maatregelen in de publieke ruimte heeft iedereen profijt. De huidige verordening Rioolheffing (model VNG) dekt dan niet meer de lading
Het schept een beeld van een belasting voor een buizenstelsel. Bij belastingplichtigen die daar niet op zijn aangesloten roept dat weerstand op. De gemeentelijke watertaken omvatten een breed palet. Zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater hebben een centrale plaats in de ordening van de publieke ruimte. Gemeenten moeten maatregelen nemen om wateroverlast en -schade te voorkomen. Denk aan het onderhoud van bermen en slootkanten om overtollig water af te voeren, zodat er over een droge weg kan worden gereden. Iedereen heeft daar profijt van. De VNG heeft hiervoor een nieuw modelverordening Riool- en Waterzorgheffing opgesteld. Bij invoering is een zorgvuldige communicatie en belangenafweging naar nieuwe belastingplichtigen van belang. Bijvoorbeeld cultuurgronden en natuurterreinen dragen nu veelal nog niet bij in de kosten van de gemeentelijke watertaken.

Lokaal

Ontwikkeling tarieven
De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100% kostendekking.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen
Gemeenten zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet.
Naast belastingen, heft de gemeente rechten en leges voor individuele dienstverlening aan haar burgers. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. De opbrengst van deze zogeheten gebonden heffingen dient alleen ter bestrijding van de kosten die de gemeente voor de betreffende dienstverlening maakt. De opbrengsten van de belastingen en overige heffingen worden in beginsel alleen aangepast aan de inflatiecorrectie. Deze bedraagt voor 2026 2,6%.
De gemeente is vrij in de besteding van de opbrengst van de ongebonden heffingen (algemene belastingen). De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2026 in de gemeente Twenterand worden geheven zijn:

Ongebonden belastingen

Forensenbelasting
Op grond van artikel 223 van de Gemeentewet kunnen gemeenten forensenbelasting heffen. De forensenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Met de forensenbelasting kunnen gemeenten de kosten van bepaalde voorzieningen ook verhalen op mensen die niet in de gemeente wonen, maar wel gebruik maken van de voorziening. De forensenbelasting wordt door Nederlandse gemeenten alleen geheven van mensen die meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning ter beschikking houden.

Toeristenbelasting
Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet kunnen gemeenten Toeristenbelasting heffen voor overnachtingen van personen binnen de gemeente die niet als ingezetene in de gemeente zijn ingeschreven. Voor zover de belasting wordt geheven van degene die gelegenheid tot verblijf biedt, is deze bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene ter zake van wiens verblijf de belasting verschuldigd wordt.
De doelstelling is hetzelfde als bij forensenbelasting, namelijk dat de kosten van bepaalde voorzieningen worden omgeslagen naar personen die er wel gebruik van maken, maar niet in de gemeente wonen.

Onroerendezaakbelastingen
Op basis van artikel 220 van de Gemeentewet kunnen gemeenten onroerendezaakbelastingen (OZB) heffen. De OZB is een algemene belasting, er is geen relatie tussen de heffing en bepaalde taken van de gemeente. De opbrengst is onderdeel van de algemene middelen.

De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat voor het bepalen van de belastingplicht de situatie per 1 januari van het belastingjaar geldt. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, worden meegenomen in het volgende belastingjaar.

Belastingplichtige
- eigenaren van woningen;
- eigenaren van niet-woningen;
- gebruikers van niet-woningen.
Indien iemand zowel eigenaar als gebruiker is van een niet-woning, dan betaalt hij of zij beide belastingen.

Grondslag onroerendezaakbelastingen
De grondslag voor de berekening van de OZB is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Deze wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Voor iedere groep belastingplichtigen wordt een afzonderlijk tarief vastgesteld. De hoogte van het tarief leidt tot de opbrengst die met de begroting is vastgesteld. De beoogde opbrengst van de OZB per belastingplicht wordt eerst vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van de totale WOZ-waarde van de belastingplicht het OZB-tarief berekend. De ontwikkeling van het OZB-tarief is dus naast de ontwikkeling van de OZB-opbrengst afhankelijk van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt. Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt stijgt, leidt dit tot een neerwaartse bijstelling van het OZB-tarief. Anders zou de OZB-opbrengst evenredig meestijgen. Andersom geldt hetzelfde. Een negatieve waardeontwikkeling van de vastgoedmarkt leidt tot een verhoging van het OZB-tarief, om te voorkomen dat de OZB opbrengst daalt.

De tariefaanpassing op basis van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt heeft voor de gemiddelde eigenaar en gebruiker geen effect op de hoogte van de OZB-heffing. Immers, een gemiddeld vastgoedobject volgt de ontwikkeling op de vastgoedmarkt.

Gebonden belastingen

Afvalstoffenheffing
De wettelijke basis voor het heffen van afvalstoffenheffing is geregeld in artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer.
Op basis van de Wet Milieubeheer heeft de gemeente de wettelijke taak om zorg te dragen voor de inzameling van afvalstoffen die afkomstig zijn van particuliere huishoudens. De inzameling van afval wordt sinds 2002 uitgevoerd door ROVA. De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen wordt betaald uit de afvalstoffenheffing.

Belastingplichtige
Inwoners zijn verplicht afvalstoffenheffing te betalen, ook als zij geen afval voor inzameling aanbieden. De heffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel waarvoor de gemeente een wettelijke plicht tot inzameling heeft en de inzamelverplichting ook nakomt.

Grondslag
De grondslag voor de berekening van afvalstoffenheffing is niet wettelijk vastgelegd. De gemeente is in principe vrij deze grondslag zelf te bepalen. De gemeente Twenterand hanteert als grondslag een vast bedrag plus een opslag op basis van het aantal aanbiedingen.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval (€ 3.455.137). De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval en de kosten voor de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing. Daarnaast begroten wij € 488.800 voor overheadkosten. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.

Voor het vastrecht wordt voor 2026 een tarief voorgesteld van € 126,60 (€ 120,84 in 2025). Voor de aanbiedingstarieven wordt een tarief voorgesteld van € 13,50 voor een 240 l. restafvalcontainer, € 8,15 voor een 140 l. restafvalcontainer. Deze variabele tarieven zijn niet verhoogd ten opzichte van voorgaand jaar.

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Afvalstoffenheffing	*Lasten taakveld*	*Overhead*	*BTW*	*Totale lasten*	*Heffing*	*Overige baten*	*Totale baten*	*Kosten dekkendheid*
7.3 Afval	2.366.795	488.800	487.561	3.343.156	2.558.137	897.000	3.455.137	102,46%
2.1 Verkeer en vervoer	41.981			41.981				
6.3 Inkomensregelingen	70.000			70.000				-2,46%
Totaal	**2.478.776**	**488.800**	**487.561**	**3.455.137**	**2.558.137**	**897.000**	**3.455.137**	**100,00%**

Leges en rechten

Leges

De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van individuele burgers een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt in principe verhaald op de burger die de dienst afneemt. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.
Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de legesverordening als geheel bezien maximaal kostendekkend zijn. Niet elke post zal dus afzonderlijk op zijn kostendekkendheid worden beoordeeld. Dit laatste zou ook moeilijk realiseerbaar zijn gezien het feit dat de kosten voor de individuele diensten moeilijk zijn te bepalen. Dat neemt niet weg dat een gemeente wel een kostendekkendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten mag nastreven, als de gemeente in dit opzicht maar een consequente lijn volgt.

Begraafrechten

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt een vergoeding gevraagd voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. De heffing wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die in de verordening begraafrechten zijn opgenomen.
In totaal verwachten we het komende jaar € 712.662 aan kosten te maken om onze zorgplichten na te komen. De totale baten voor 2026 zijn € 712.662.

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Begraafrechten	*Lasten taakveld*	*Overhead*	*Mutatie reserves*	*Totale lasten*	*Heffing*	*Overige baten*	*Totale baten*	*Kosten dekkendheid*
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	434.919	270.000	7.743	712.662	700.000	12.662	712.662	100,00%
Totaal	**434.919**	**270.000**	**7.743**	**712.662**	**700.000**	**12.662**	**712.662**	**100,00%**

Rioolheffing

De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel.
Met de invoering in 2008 van de Wet gemeentelijke watertaken heeft de gemeente naast de zorgplicht voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater ook de zorgplicht voor het grondwater. Daarmee is ook de mogelijkheid ontstaan om de kosten die verbonden zijn aan de taken die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken, toe te rekenen aan de rioolheffing.

De rioolheffing is een bestemmingsheffing (bestemming is watertaken), er staan geen aanwijsbare tegenprestaties tegenover. De gemeente Twenterand hanteert één rioolheffing voor alle watertaken. Elke gemeente is verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast te stellen. In een GRP wordt meerjarig inzicht gegeven in de kosten die gemaakt worden voor de instandhouding van het gemeentelijk rioolstelsel. De kosten die hiervoor worden gemaakt, worden met de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen.

Verwachte kosten
In totaal verwachten we het komende jaar € 4.290.745 aan kosten te maken om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten zullen maken. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering (€ 3.956.806). De kosten zitten vooral in daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater en in de kosten voor heffing en invordering van de rioolheffing. Door machinaal te vegen worden onze straten gereinigd en wordt voorkomen dat het riool dichtslibt en bovenmatig slijt door (veeg)zand. De kosten van het vegen worden daarom deels (60% : € 62.971) ten laste van het riool gebracht.
Daarnaast begroten wij € 698.581 voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Aan de raad wordt voorgesteld om het tarief voor rioolrechten voor 2026 te verhogen met 2,5% tot € 292,80 (was € 285,72).

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Rioolheffing	*Lasten taakveld*	*Overhead*	*BTW*	*Totale lasten*	*Heffing*	*Overige baten*	*Totale baten*	*Kosten dekkendheid*
7.2 Riolering	2.212.790	698.581	1.045.435	3.956.806	4.264.000	26.745	4.290.745	100,00%
2.1 Verkeer en vervoer	62.971			62.971				
5.7 Openbaar groen en recreatie	95.782		20.114	115.896				
6.3 Inkomensregelingen	155.072			155.072				
Totaal	**2.526.615**	**698.581**	**1.065.549**	**4.290.745**	**4.264.000**	**26.745**	**4.290.745**	**100,00%**

Woonlastenontwikkeling

De hoogte van de gemeentelijke woonlasten krijgt regelmatig aandacht in de media. Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.
Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot een aanpassing van de woonlasten.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de lastendruk van een inwoner van onze gemeente die in het kader van de afvalstoffenheffing in 2026 1 restcontainer van 240 liter in gebruik heeft, welke 6 keer geleegd wordt. De bedragen in onderstaand overzicht zijn bedragen per maand.

Eigen woning: € 203.000	2025	2026	2027	2028	2029
Afvalstoffenheffing, vast deel	€ 9,60	€ 10,55	€ 11,12	€ 11,71	€ 12,54
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75
Rioolheffing	€ 23,23	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64	€ 26,28
OZB	€ 21,47	€ 19,83	€ 20,17	€ 20,58	€ 20,58
Totaal lastendruk	**€ 61,06**	**€ 61,53**	**€ 63,05**	**€ 64,68**	**€ 66,15**

Eigen woning: € 240.000	2025	2026	2027	2028	2029
Afvalstoffenheffing	€ 9,60	€ 10,55	€ 11,12	€ 11,71	€ 12,54
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75
Rioolheffing	€ 23,23	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64	€ 26,28
OZB	€ 25,39	€ 23,42	€ 23,92	€ 24,42	€ 24,42
Totaal lastendruk	**€ 64,97**	**€ 65,12**	**€ 66,80**	**€ 68,52**	**€ 69,99**

Eigen woning: € 386.500	2025	2026	2027	2028	2029
Afvalstoffenheffing	€ 9,60	€ 10,55	€ 11,12	€ 11,71	€ 12,54
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75
Rioolheffing	€ 23,23	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64	€ 26,28
OZB	€ 40,89	€ 37,75	€ 38,50	€ 39,25	€ 39,25
Totaal lastendruk	**€ 80,47**	**€ 79,45**	**€ 81,38**	**€ 83,35**	**€ 84,82**

Huurwoning:	2025	2026	2027	2028	2029
Afvalstoffenheffing	€ 9,60	€ 10,55	€ 11,12	€ 11,71	€ 12,54
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75	€ 6,75
Rioolheffing	€ 23,23	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64	€ 26,28
Totaal lastendruk	**€ 39,58**	**€ 41,70**	**€ 42,88**	**€ 44,10**	**€ 45,57**

Kwijtscheldingsmogelijkheden

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzen gemaakt:
- Voor de ozb (voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen), riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 500m3
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in het kader van het minimabeleid is voor 2026 uitgegaan van een totaalbedrag van € 225.000. Hierbij gaat het om:
Afvalstoffenheffing € 70.000
Rioolheffing € 155.000

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten 2024-2026

Omschrijving programma/doelenboom	Werkelijk 2024			Raming 2025			Raming 2026		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Sociaal domein									
Sociale zaken	17.619.476	22.584.534	-4.965.059	16.465.668	21.461.452	-4.995.784	16.167.663	18.950.464	-2.782.801
Maatschappelijke ondersteuning	7.496.811	14.170.019	-6.673.209	351.104	15.015.176	-14.664.072	396.229	16.083.718	-15.687.488
Gezondheidszorg	464.422	1.560.662	-1.096.240	0	2.671.323	-2.671.323	306.205	1.360.868	-1.054.663
Onderwijs	1.128.620	4.985.940	-3.857.320	1.095.574	5.177.523	-4.081.949	1.168.517	5.331.152	-4.162.635
Jeugd	675.539	20.825.831	-20.150.293	725	20.321.484	-20.320.759	744	24.957.473	-24.956.729
2. Ruimte									
Openbare orde en veiligheid	0	2.822.812	-2.822.812	0	2.967.197	-2.967.197	0	3.016.577	-3.016.577
Openbare ruimte en verkeer	7.207.260	14.013.819	-6.806.559	4.554.721	12.025.318	-7.470.597	5.506.327	15.737.551	-10.231.225
Duurzaamheid, Milieu en VTH	6.921.764	7.728.030	-806.266	3.321.132	4.647.835	-1.326.703	4.011.826	5.505.907	-1.494.081
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	3.689.894	6.609.140	-2.919.246	5.295.903	9.151.493	-3.855.590	4.086.616	8.756.571	-4.669.955
3. Economie en vrijetijdsbesteding									
Cultuur en recreatie en toerisme	621.548	3.626.238	-3.004.690	294.788	3.239.518	-2.944.730	492.749	3.718.739	-3.225.990
Economie en werkgelegenheid	17.662	1.060.277	-1.042.615	199.100	1.924.122	-1.725.022	5.366	2.176.199	-2.170.833
Sport	1.243.603	3.790.746	-2.547.143	1.036.327	4.132.315	-3.095.988	1.140.430	4.311.375	-3.170.946
4. Bedrijfsvoering									
Dienstverlening en klantcontact	1.102.359	1.394.101	-291.742	957.468	1.470.185	-512.717	990.649	1.636.042	-645.393
Bedrijfsvoering	9.326.278	14.471.202	-5.144.924	674.067	14.443.223	-13.769.156	625.807	14.855.551	-14.229.745
Subtotaal programma's	*57.515.235*	*119.643.353*	-62.128.118	*34.246.577*	*118.648.164*	-84.401.588	34.899.128	126.398.189	-91.499.061
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	8.829.213	0	8.829.213	9.362.863	0	9.362.863	9.634.960	0	9.634.960
Algemene uitkering	68.593.197	0	68.593.197	69.763.826	0	69.763.826	73.146.335	0	73.146.335
Dividend	1.983.437	0	1.983.437	1.957.343	0	1.957.343	1.053.500	0	1.053.500
Saldo financieringsfunctie	268.685	369.727	-101.042	282.563	366.518	-83.955	282.563	343.656	-61.093
Overige algemene dekkingsmiddelen	858.103	0	858.103	775.999	0	775.999	813.717	0	813.717
Subtot. alg. dekkingsmiddelen	*80.532.636*	*369.727*	80.162.909	*82.142.594*	*366.518*	81.776.076	84.931.075	343.656	84.587.419
Overhead (*)	0	7.978.548	-7.978.548	0	8.321.887	-8.321.887	0	9.443.353	-9.443.353
Onvoorzien	0	0	0	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000
Totaal saldo van baten en lasten	*138.047.870*	*120.013.079*	18.034.791	*116.389.171*	*119.015.682*	-2.626.512	119.830.203	126.742.845	-6.912.642
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves									
1. Sociaal domein	497.872	4.655.193	-4.157.321	528.864	0	528.864	963.627	0	963.627
2. Ruimte	946.129	706.137	239.992	2.392.958	25.000	2.367.958	2.266.762	25.000	2.241.762

	Werkelijk 2024			Raming 2025			Raming 2026		
3. Economie en vrijetijdsbesteding	1.865.210	10.289	1.854.921	1.737.422	0	1.737.422	2.231.353	0	2.231.353
4. Bedrijfsvoering	1.101.571	13.310.183	-12.208.612	797.021	2.335.463	-1.538.442	2.502.847	980.394	1.522.453
Totaal mutaties reserves	*4.410.782*	*18.681.801*	-14.271.020	*5.456.265*	*2.360.463*	3.095.802	7.964.589	1.005.394	6.959.195
Gerealiseerd resultaat	**142.458.652**	**138.694.881**	**3.763.771**	**121.845.436**	**121.376.145**	**469.290**	**127.794.792**	**127.748.239**	**46.553**

(*) = in verband met een wijziging van het BBV zijn de overheadkosten afzonderlijk in beeld gebracht. Deze kosten zijn reeds verwerkt in de totale lasten per programma. Zodoende dient dit bedrag niet nogmaals meegeteld te worden bij de totale lasten.

Overzicht van baten en lasten 2027-2029

Omschrijving programma/doelenboom	Raming 2027			Raming 2028			Raming 2029		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Sociaal domein									
Sociale zaken	15.738.114	19.135.441	-3.397.327	15.361.020	19.469.416	-4.108.396	15.421.705	19.473.959	-4.052.254
Maatschappelijke ondersteuning	402.979	16.580.407	-16.177.427	419.071	17.192.832	-16.773.762	435.834	18.188.544	-17.752.711
Gezondheidszorg	0	1.055.450	-1.055.450	0	1.076.829	-1.076.829	0	1.096.483	-1.096.483
Onderwijs	1.176.228	5.447.992	-4.271.764	1.183.508	5.758.393	-4.574.884	1.189.589	5.801.897	-4.612.308
Jeugd	762	25.501.787	-25.501.025	778	26.338.068	-26.337.290	795	27.452.594	-27.451.798
2. Ruimte									
Openbare orde en veiligheid	0	3.087.471	-3.087.471	0	3.161.332	-3.161.332	0	3.235.171	-3.235.171
Openbare ruimte en verkeer	5.618.257	15.615.532	-9.997.275	5.733.443	16.246.233	-10.512.790	5.851.593	16.792.854	-10.941.262
Duurzaamheid, Milieu en VTH	4.111.197	5.624.107	-1.512.910	4.213.646	5.821.748	-1.608.102	4.352.318	6.003.310	-1.650.992
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	1.095.986	5.507.794	-4.411.808	207.182	3.976.765	-3.769.583	6.007.870	9.933.423	-3.925.553
3. Economie en vrijetijdsbesteding									
Cultuur en recreatie en toerisme	307.602	2.810.106	-2.502.504	313.555	3.091.831	-2.778.276	319.699	3.286.641	-2.966.941
Economie en werkgelegenheid	5.419	2.043.950	-2.038.531	5.539	1.588.775	-1.583.236	5.660	1.620.045	-1.614.385
Sport	1.096.780	4.022.093	-2.925.313	1.110.752	4.074.358	-2.963.606	1.129.507	3.913.724	-2.784.217
4. Bedrijfsvoering									
Dienstverlening en klantcontact	1.025.237	1.634.109	-608.872	1.066.056	1.695.530	-629.474	1.105.779	1.748.704	-642.925
Bedrijfsvoering	632.819	14.972.878	-14.340.059	638.275	15.690.084	-15.051.809	640.337	16.432.207	-15.791.869
Subtotaal programma's	*31.211.381*	*123.039.116*	-91.827.735	*30.252.826*	*125.182.195*	-94.929.368	36.460.686	134.979.556	-98.518.870
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	9.762.500	0	9.762.500	9.892.590	0	9.892.590	9.895.711	0	9.895.711
Algemene uitkering	75.492.020	0	75.492.020	75.647.299	0	75.647.299	78.656.299	0	78.656.299
Dividend	1.053.500	0	1.053.500	1.053.500	0	1.053.500	1.053.500	0	1.053.500
Saldo financieringsfunctie	282.563	324.070	-41.507	282.563	329.326	-46.763	282.563	311.406	-28.843
Overige algemene dekkingsmiddelen	809.756	0	809.756	831.993	0	831.993	834.541	0	834.541
Subtot. alg. dekkingsmiddelen	87.400.339	324.070	87.076.269	87.707.945	329.326	87.378.619	90.722.614	311.406	90.411.208
Overhead (*)	0	9.828.169	-9.828.169	0	10.294.238	-10.294.238	0	10.651.598	-10.651.598
Onvoorzien	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000
Totaal saldo van baten en lasten	118.611.720	123.364.186	-4.752.466	117.960.771	125.512.521	-7.551.749	127.183.300	135.291.962	-8.108.662
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves									
1. Sociaal domein	453.024	0	453.024	331.470	0	331.470	181.196	0	181.196
2. Ruimte	1.462.205	25.000	1.437.205	745.691	25.000	720.691	874.211	25.000	849.211

	Raming 2027			Raming 2028			Raming 2029		
3. Economie en vrijetijdsbesteding	1.122.371	0	1.122.371	788.349	0	788.349	762.171	0	762.171
4. Bedrijfsvoering	769.415	1.031.394	-261.979	675.359	1.082.394	-407.035	392.320	1.133.394	-741.074
Totaal mutaties reserves	3.807.015	1.056.394	2.750.621	2.540.869	1.107.394	1.433.475	2.209.898	1.158.394	1.051.504
Gerealiseerd resultaat	**122.418.735**	**124.420.580**	**-2.001.845**	**120.501.641**	**126.619.915**	**-6.118.274**	**129.393.198**	**136.450.356**	**-7.057.158**

(*) = in verband met een wijziging van het BBV zijn de overheadkosten afzonderlijk in beeld gebracht. Deze kosten zijn reeds verwerkt in de totale lasten per programma. Zodoende dient dit bedrag niet nogmaals meegeteld te worden bij de totale lasten.

Toelichting bij financieel overzicht "baten en lasten per programma"

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoorden Provincies en Gemeenten (BBV), is het verplicht de gemeenteraad een begroting aan te bieden die is geschoond van stortingen in en onttrekkingen aan reserves. Dit is het zogenaamde resultaat voor bestemming. Vervolgens dient aangegeven te worden welke bedragen aan welke reserves moeten worden onttrokken dan wel worden toegevoegd en voor welke programma's dit dan moet. Na deze toevoegingen en onttrekkingen (de resultaatbestemming) volgt het resultaat na bestemming. Op deze manier wordt voor de raad inzichtelijk gemaakt hoeveel aan reserves wordt toegevoegd en onttrokken, zonder dat dit hun budgetrecht aantast. De ramingen op zowel programma- als op doelenboomniveau zijn dus exclusief de stortingen in en onttrekkingen aan de reserves.

Resultaatbestemming

Het inzichtelijk maken van deze regelgeving voor wat betreft de resultaatbestemming is door ons opgenomen onder het financiële overzicht "baten en lasten per programma". Zoals uit betreffende overzicht blijkt, sluit de begroting 2026, geschoond van stortingen in en onttrekkingen aan reserves, met een negatief saldo van € 6.912.642 Dit noemen we het resultaat voor bestemming.

Berekening:	
Lasten	126.742.845
Baten	119.830.203
Resultaat voor bestemming	**-6.912.642**

Resultaat na bestemming

Door de reguliere stortingen in en onttrekkingen aan de reserves middels resultaatbestemming weer toe te voegen is er voor 2026 sprake van een begroting met een overschot van € 46.553
De specificatie van de verschillende stortingen in en onttrekkingen aan de reserves, onder de noemer resultaatbestemming, kunt u terugvinden in de Staat van reserves en voorzieningen die in de toelichting bij deze programmabegroting is gevoegd.

Berekening:		
Resultaat voor bestemming	**-6.912.642**	
Resultaatbestemming:		
Stortingen in reserves	1.005.394	
Onttrekkingen aan reserves	7.964.589	
Resultaat na bestemming	**46.553**	**voordelig**

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Ingevolge artikel 17 sub b van het Besluit Begroting en Verantwoording (B.B.V.) dient in de begroting een overzicht met toelichting van de geraamde algemene dekkingsmiddelen te worden opgenomen. Hierin wordt ingegaan op de middelen die vrij besteedbaar zijn. Het betreft met name de OZB en de uitkering uit het gemeentefonds. Deze middelen kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht of de afvalstoffenheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen (x € 1,000)	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lokale heffingen (O.Z.B.)	9.513	9.635	9.763	9.893	9.896
Gemeentefonds (algemene uitkering)	70.984	73.146	75.492	75.647	78.656
Dividenden	1.612	1.054	1.054	1.054	1.054
Saldo financieringsfunctie	-109	-61	-42	-47	-29
Overige middelen	801	814	810	832	835
Totaal	**82.800**	**84.587**	**87.076**	**87.379**	**90.411**

Algemene uitkering gemeentefonds

Algemeen
De in de begroting 2026 opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2025. Deze circulaire stelt de raming voor de gemeentefondsuitkering voor 2025 bij en geeft een raming voor 2026. Ook kijkt de circulaire vooruit naar de jaren 2027 tot en met 2029. De meicirculaire is de belangrijkste van de drie circulaires die jaarlijks verschijnen.
De meicirculaire 2025 bevestigt grotendeels het beeld uit de Voorjaarsnota. De ravijnjaren vanaf 2026 zijn met 2 jaar opgeschoven naar 2028 en verder, waarbij voor Twenterand de eerste gevolgen al in 2027 zichtbaar zijn.
Naast de onzekerheden rondom de ravijnjaren zorgt de val van het kabinet ook voor nieuwe onzekerheden. Aangezien het kabinet demissionair is, worden naar verwachting voorlopig geen nieuwe beleidsmaatregelen getroffen. Dit betekent dat gemeenten in de komende periode moeten blijven handelen binnen de bestaande financiële kaders.

Accres
Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van gemeenten. De jaarlijkse toe- of afname van het gemeentefonds wordt het accres genoemd. Het accres wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product (bbp). In de meicirculaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor de jaren 2026 en verder.
Het accres is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Het volumedeel is daarbij gebaseerd op een 8-jarig historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp. Het prijsdeel is gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product van het lopende jaar (inflatie). In principe kan het volumedeel gebruikt worden om hogere kosten op te vangen die volgen uit bijvoorbeeld de groei van de bevolking en beleidsontwikkelingen. Het prijsdeel kan gebruikt worden om loon- en prijsstijgingen op te vangen.
Het accres is voor de komende jaren licht naar boven bijgesteld. Dit leidt voor Twenterand tot een stijging van (voor volume- en prijsdeel) de algemene uitkering met ruim € 600.000 in 2025 tot ruim € 1 miljoen in 2029.

Extra middelen gemeenten en jeugd
Voor 2025 tot en met 2027 komt circa € 3 miljard (macro) cumulatief voor gemeenten beschikbaar voor jeugdzorg en voor de terugval in 2026 in het gemeentefonds. Dit is conform Voorjaarsnota 2025. Voor 2028 en verder worden de beheersmaatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd versterkt en worden aanvullende maatregelen uitgewerkt. De bijbehorende middelen worden verdeeld via het cluster Individuele voorzieningen jeugd. Een toelichting hierop is opgenomen bij het onderdeel 'meerjarenraming 2027-2029 ' van deze begroting.

De algemene uitkering wordt voor het jaar 2026 geraamd op € 73.146.335

Dividenden

De gemeente Twenterand ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit. De ramingen betreffen conform het BBV de te verwachten dividenden over het jaar 2025 die in 2026 ontvangen worden.

Aandelen:

Cogas
558 aandelen x € 454 = € 253.332.
Van de nominale waarde is 25% gestort.
Dividend 558 aandelen à € 1.000 € 558.000

Enexis
64.662 aandelen x € 1 = € 64.662
Dividend 64.662 aandelen € 29.000

Bank Nederlandse Gemeenten
23.868 aandelen x € 2,50 = € 59.670
Dividend € 24.000

Wadinko
85 aandelen
Dividend 85 aandelen x € 500 € 42.500

ROVA
335 aandelen
(Norm) dividend € 100.000

Zonnepark Oosterweilanden BV
100% aandeelhouder
Dividend € 300.000

Totaal dividend € 1.053.500

Saldo van de financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie wordt verstaan het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente over de uitzettingen. Het geraamde saldo van de financieringsfunctie bedraagt € 61.093 negatief, waarvan de specificatie als volgt luidt:

A.	Rente leningen:	€ 343.656
B.	Ontvangen rente:	€ 282.563
	Per saldo	-€ 61.093

Financieringspositie

De financieringsstructuur van de gemeente wordt bepaald door:
- De boekwaarde van de investeringen;
- De financiering van de boekwaarde door middel van reserves, voorzieningen en vaste geldleningen;
- Het financieringstekort;
- Het rente omslagpercentage (1%).

Het is in het belang van de gemeente, dat er gezond wordt gefinancierd, dat wil zeggen dat de kapitaaluitgaven in principe met vaste geldleningen worden gefinancierd, en dat er een zekere afstemming bestaat tussen de afschrijvingsduur van de kapitaaluitgaven en de looptijden van de aangetrokken geldleningen. De geraamde afschrijving voor 2026 bedraagt € 3.954.835 en de aflossing van vaste geldleningen € 3.413.891

Overige algemene dekkingsmiddelen

Overige rente reserves/voorzieningen	
Bespaarde rente reserves en voorzieningen	€ 700.582
Overige algemene dekkingsmiddelen	
Forensenbelasting	€ 5.796
Toeristenbelasting	€ 107.340
totaal	**€ 813.717**

Onvoorziene uitgaven

In de begroting 2026 is voor onvoorzien een bedrag geraamd van € 1.000. Deze post kan alleen worden benut met betrekking tot uitgaven indien deze onvermijdbaar, onuitstelbaar en onvoorzienbaar zijn.

Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

	2026	2027	2028	2029
Programma Sociaal Domein				
Lasten				
Acties toegankelijkheid	15.000			
Bijdrage stichting Speelgoedbank Twenterand	10.000			
Verhogen gemeentelijke bijdrage samen twente	255.000			
Flexibel budget wachttijden sociaal	137.920			
Adviseur bedrijfsvoering sociaal domein	85.050	89.983	94.482	
Consulent werk en inburgering	135.850	143.729	150.916	
Eenmalige bijdrage Samen Twente	11.170			
Bibliotheek avondschool	25.000			
Aanpak wachttijden scheidingsaanpak	12.763	11.008	5.000	
Calamiteiten en maatwerkbudget	200.000	150.000		
Eenzaamheid conform bestedingsplan	52.500			
Programma Ruimte				
Lasten				
Begraafplaatsen			1.695	4.093
Tractie	16.669	119.424	179.678	272.485
Programmaplan woningbouw	830.000	830.000		
Onderhoud wegen Hammerflier	500.000			
Incidentele energiemaatregelen ODT	27.000			
Uitwerken beleid mobiliteit	50.000			
Kanaal Almelo-de Haandrik	158.000			
Baten				
Begraafplaatsen	7.742	582		
Duurzaamheidsfonds Twenterand, storting reserve	25.000	25.000	25.000	25.000
Programma Economie en vrije tijdsbesteding				
Lasten				
Agenda van Twente	365.350	381.425		
Centrummanager	85.000			
Ondernemershuis Twenterand	60.000	50.000		
Stimuleren biobased teelten	10.000	10.000		
Ondersteuning uitvoering landbouwbeleid	15.000	15.000		
Organiseren landbouwbeleefdag	10.000	10.000		
Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente	21.500			
Uitvoering Cultuurakkoord	25.000			
Uitbreiding subsidieregeling culturele evenementen	25.000			
Uitbreiding formatie t.b.v. Platform / Sjors - Sportstimulering	10.000			
Onderzoek tbv verv. Sportvelden en privatisering sportacc.	15.000			
Ontwikkelen visie landelijk gebied	25.000			
Kosten kunst en cultuur	83.027			
Eenmalig groot onderhoud musea en dorpshuizen (overschot voorgaand jaar opnieuwe geraamd)	560.169			
Bedrijfsvoering				
Lasten				
Lokale omroep	104.550			
Tijdelijke uitbreiding personeel leerplicht, inwonerinitiatieven en fondsenwerver	127.264			
Inzet ervaringsdeskundigen en ervaringskennis	50.000	50.000		
Pilot datagedreven werken	104.800	110.878		
Vereiste aanpassingen in systemen a.g.v. actuele wet en regelgeving	30.000			
Griffie: opleiding nieuwe raadsleden	7.500			
Griffie: proces werving nieuwe burgemeester	12.500			
Griffie: extra opleidingsbudget griffiemedewerkers	5.000			

	2026	2027	2028	2029
Kosten personeel	122.850	129.105	134.811	
Subsidie inkoop	450.000			
Uitgesteld meerj.onderhoud Ommerweg 70 (overschot 24 en 25 doorgeschoven naar 2026)	87.150			
Totaal incidentele lasten programma's	4.933.582	2.100.552	566.582	276.578
Totaal incidentele baten programma's	32.742	25.582	25.000	25.000
Saldo incidenteel	**4.900.840**	**2.074.970**	**541.582**	**251.578**
Resultaatbestemming				
Baten				
Progr.1: Sociaal Domein	975.253	429.720	285.398	35.000
Progr.2: Ruimte	3.037.261	1.720.657	1.221.916	1.289.688
Progr.3: Economie en vrije tijdsbesteding	749.877	466.425	0	0
Progr.4: Fundament	1.014.464	289.983	134.811	0
Lasten				
Progr.1: Sociaal Domein	0	-	-	-
Progr.2: Ruimte	1.013.136	1.056.976	1.107.394	1.158.394
Progr.3: Economie en vrije tijdsbesteding	0	-	-	
Progr.4: Fundament	0	-	-	
Totaal incidentele onttrekkingen	5.776.855	2.906.785	1.642.125	1.324.688
Totaal incidentele toevoegingen	1.013.136	1.056.976	1.107.394	1.158.394
Totaal resultaatbestemming	**4.763.719**	**1.849.809**	**534.731**	**166.294**

Structurele mutaties reserves

	2026	2027	2028	2029
Onttrekkingen				
Kapitaallasten Gymlokaal Weemelanden	31.842	31.842	31.842	31.842
Kapitaallasten Kulturhus	35.792	35.792	35.792	35.792
Kapitaallasten Sportaccommodatiebeleid	81.242	81.242	81.242	81.242
Kapitaallasten Brede school De Smithoek	75.000	75.000	75.000	75.000
Kapitaallasten Brede school Westerhaar	57.323	57.323	57.323	57.324
Kapitaallasten Gemeentewerf Vroomshoop	50.938	50.938	50.938	50.938
Kapitaallasten Centralisatie gemeentehuis	98.539	96.473	94.407	92.341
Kapitaallasten Brede School Vroomshoop	10.000	10.000	10.000	10.000
Kapitaallasten Integraal Huisvestingsplan	0	0	0	0
Kapitaallasten wegen	385.000	415.000	415.000	415.000
Totaal structurele onttrekkingen	**825.676**	**853.610**	**851.544**	**849.479**

Financiële positie

Uitgangspunten samenstelling begroting 2026

De hoofddoelstelling met betrekking tot de ramingen voor het begrotingsjaar 2026 is, evenals voorgaande jaren, te komen tot het opstellen van een evenwichtige begroting. Daarvoor zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Basis

De basis voor de begroting 2026 wordt gevormd door:

de ramingen en budgetten van de goedgekeurde begroting 2025 en de wijzigingen daarop;
de meerjarenramingen 2026-2028;
de jaarrekening 2024;
de berap 2025;
de kadernota 2026;

Loonontwikkeling
Bij de berekening van de loonkosten 2026 is rekening gehouden met een stijging van 4,9%.

Prijspeil
Voor 2026 is bij het samenstellen van de begroting 2026 rekening gehouden met een prijsstijging van 2,6% voor kosten derden. Voor subsidies is rekening gehouden met een stijging van 3,5%. Voor sociaal domein is rekening gehouden met een stijging van 4,0%. Voor de OZB is rekening gehouden met een opbrengststijging van 2% voor zowel woningen als niet-woningen. De opbrengst rioolrechten wordt in 2026 verhoogd met 2,5%.

Volume-effecten
Voor zover daarvan sprake is of zou kunnen zijn, is rekening gehouden met uit aanvaard en bestaand beleid voortvloeiende financiële gevolgen van voor 2026 verwachte volume effecten. De volume-effecten kunnen zich onder andere voordoen bij budgetten welke (mede) gebaseerd zijn op het aantal inwoners woonruimte, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, lengtes van wegen en oppervlakte groen. Voor de inkomstenramingen, zoals ten aanzien van huren en pachten, leges en andere rechten, belastingen, uitkeringen en bijdragen is er eveneens uitgegaan van volume-effecten.

Gemeenschappelijke regelingen
Voor de ramingen van het aandeel in het nadelige saldo van de gemeenschappelijke regelingen zijn de door die regelingen in hun begroting opgenomen bijdragen als uitgangspunt opgenomen of als daar sprake van is de afspraken in regionaal verband.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds
De in de begroting 2026 opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2025. Deze circulaire stelt de raming voor de gemeentefondsuitkering voor 2025 bij en geeft een raming voor 2026. Ook kijkt de circulaire vooruit naar de jaren 2027 tot en met 2029. De meicirculaire is de belangrijkste van de drie circulaires die jaarlijks verschijnen.

De in de begroting 2026 opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2025. Deze circulaire stelt de raming voor de gemeentefondsuitkering voor 2025 bij en geeft een raming voor 2026. Ook kijkt de circulaire vooruit naar de jaren 2027 tot en met 2029. De meicirculaire is de belangrijkste van de drie circulaires die jaarlijks verschijnen.
De meicirculaire 2025 bevestigt grotendeels het beeld uit de Voorjaarsnota. De ravijnjaren vanaf 2026 zijn met 2 jaar opgeschoven naar 2028 en verder, waarbij voor Twenterand de eerste gevolgen al in 2027 zichtbaar zijn.
Naast de onzekerheden rondom de ravijnjaren zorgt de val van het kabinet ook voor nieuwe onzekerheden. Aangezien het kabinet demissionair is, worden naar verwachting voorlopig geen nieuwe beleidsmaatregelen getroffen. Dit betekent dat gemeenten in de komende periode moeten blijven handelen binnen de bestaande financiële kaders.

Onvoorzien
Als budget voor onvoorziene uitgaven éénmalig is een bedrag van € 1.000 opgenomen.

Stand en verloop van reserves

Voor de stand van de reserves wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen begroting 2026 - 2029 (in de bijlage).

EMU-Saldo

Het EMU-saldo geeft het saldo van de inkomende en uitgaande geldstromen die in het kalenderjaar 2026 plaatsvinden minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking. Dit is de wijze waarop de landen in de Euro-zone hun EMU-saldo berekenen en waarover ook begrotingsafspraken zijn gemaakt.
Het EMU-saldo kan gezien worden als een extra financieel kengetal, naast de andere vijf verplichte financiële kengetallen zoals de solvabiliteit en de (netto) schuldquote. Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht in het bedrijfsleven. Het is van belang om het EMU-saldo in de juiste context te zien. Gemeenten maken voor hun boekhouding gebruik van het ‘gemodificeerde stelsel van baten en lasten’. Hierdoor zegt het EMU-saldo van één jaar relatief weinig, omdat de uitgaven voor investeringen bijvoorbeeld in één jaar leiden tot een uitgave, maar in de exploitatie via de kapitaallasten leiden tot meerjarige lasten. Of dat toevoegingen aan voorzieningen ten laste van het resultaat gaan, maar pas bij besteding van de voorziening leiden tot een uitgave.
Voor een overzicht van het EMU-saldo verwijzen wij u naar de bijlage 'EMU-saldo begroting 2026'

Geprognosticeerde balans

Een geprognosticeerde balans met meerjarig inzicht geeft een beeld van de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. In samenhang met de overige verplichte kengetallen (zoals de solvabiliteitsratio) geeft de geprognosticeerde balans een indruk van het effect van het beleid in deze meerjarenbegroting op de vermogenspositie van de gemeente. Voor een overzicht van de geprognosticeerde balans verwijzen wij u naar de bijlage 'geprognosticeerde balans 2026-2029'.

Meerjarenraming 2027-2029

Inleiding

Ter voldoening aan het gestelde in de Gemeentewet en in hoofdstuk III van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten leggen wij aan u de meerjarenramingen 2027 t/m 2029 voor. De meerjarenraming bevat een raming van de financiële gevolgen voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar, waaronder de baten en lasten van het bestaande en nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen. De toelichting op de meerjarenraming bevat tenminste de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de meerjarenraming van het vorige begrotingsjaar. Door onder andere hiermee rekening te houden kan de meerjarenbegroting uitwijzen of de doelstelling van een sluitende begroting op termijn wordt gerealiseerd.

Uitgangspunten meerjarenraming

De begroting 2026 als basis.

De meerjarenramingen zijn opgesteld met als uitgangspunt voor inflatiestijging kosten derden: 2,3% voor 2027, 2,2% voor 2028 en 2,2% voor 2029.

Voor subsidies is een stijging meegenomen van 4,4% voor 2027, 3,7% voor 2028 en 3,9% voor 2029.

Voor uitgaven sociaal domein is voor 2027, 2028 en 2029 een stijging meegenomen van 4%.

Voor salarissen is een stijging meegenomen van 6,1% voor 2027, 5,2% voor 2028 en 5,5% voor 2029 (inclusief periodieke verhogingen).

Algemene uitkering gemeentefonds
De in de meerjarenbegroting opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2025. Voor de ontwikkeling van het gemeentefonds zijn vooral de volgende punten van belang;

- De ontwikkeling van het aantal decentralisatie-uitkeringen en integratie-uitkeringen naast de algemene uitkering;

- De gevolgen van de ontwikkelingen van het accres;
De jaarlijkse toe- of afname van het gemeentefonds wordt het accres genoemd. Het accres wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product (bbp). In de meicirculaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor de jaren 2026 en verder.
Het accres is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Het volumedeel is daarbij gebaseerd op een 8-jarig historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp. Het prijsdeel is gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product van het lopende jaar (inflatie). In principe kan het volumedeel gebruikt worden om hogere kosten op te vangen die volgen uit bijvoorbeeld de groei van de bevolking en beleidsontwikkelingen. Het prijsdeel kan gebruikt worden om loon- en prijsstijgingen op te vangen.
Het accres is voor de komende jaren licht naar boven bijgesteld. Dit leidt voor Twenterand tot een stijging van (voor volume- en prijsdeel) de algemene uitkering met ruim € 600.000 in 2025 tot ruim € 1 miljoen in 2029.

- Vrijval Btw-compensatiefonds;
In de meicirculaire vindt altijd de afrekening met het Btw-compensatiefonds over het voorgaande jaar plaats. Het geld dat in het compensatiefonds achterblijft, omdat gemeenten minder BTW hebben gedeclareerd dan in het compensatiefonds aan middelen zit, wordt dan aan het gemeentefonds toegevoegd.
Op basis van de ruimte onder het plafond van het jaar 2024, mag in de begroting 2026 een structurele stelpost worden opgenomen. Twenterand heeft hiervoor jaarlijks een bedrag van € 500.000 geraamd.

- Extra middelen gemeenten en jeugd
Voor 2025 tot en met 2027 komt circa € 3 miljard (macro) cumulatief voor gemeenten beschikbaar voor jeugdzorg en voor de terugval in 2026 in het gemeentefonds. Dit is conform Voorjaarsnota 2025. Voor 2028 en verder worden de beheersmaatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd versterkt en worden aanvullende maatregelen uitgewerkt. De bijbehorende middelen worden verdeeld via het cluster Individuele voorzieningen jeugd. Hieronder volgt een toelichting op de bijbehorende onderdelen.

Demping terugval gemeentefonds
De terugval van het gemeentefonds wordt in 2026 met ongeveer € 400 miljoen (macro) structureel per jaar gecompenseerd. Voor Twenterand komt dit neer op een positief effect op de algemene uitkering van ruim € 800.000 voor de periode 2026-2029. Dit is conform het berekende effect o.b.v. de Voorjaarsnota 2025.

Compensatie tekorten jeugdzorg
In de Voorjaarsnota kondigde het Rijk aan de komende jaren de helft van het tekort op de jeugdzorg voor zijn rekening te nemen. Gevolg hiervan is dat er, o.b.v. de meicirculaire 2025, met ingang van 2025 € 414 miljoen (macro) aan het gemeentefonds wordt toegevoegd. Voor Twenterand komt dit neer op een positief effect van ruim € 850.000 per jaar vanaf 2025. Dit is conform het berekende effect

o.b.v. de Voorjaarsnota 2025.

Groeipad maatregelen Hervormingsagenda
In 2021 heeft een arbitragecommissie geconcludeerd dat gemeenten moesten worden gecompenseerd voor de tekorten in de jeugdzorg. Per saldo gaat het om een compensatie van € 1,8 miljard (macro). Via de Hervormingsagenda Jeugd worden maatregelen uitgewerkt die tot een kostenbesparing moeten leiden van ongeveer € 1 miljard. De volledige besparing wordt opgeschoven en hoeft pas met ingang van 2028 te worden gerealiseerd. Voor Twenterand betekent dit een positief effect voor de algemene uitkering van ongeveer € 1 miljoen in 2026 en 2027. Ook dit effect is conform het berekende effect o.b.v. de Voorjaarsnota

Eigen bijdrage jeugdzorg
Met ingang van 1 januari 2028 wordt er een eigen bijdrage ingevoerd voor de mensen die jeugdzorg ontvangen. Deze maatregel moet jaarlijks € 260 miljoen (macro) opleveren. Het gemeentefonds wordt hiervoor gekort. Voor Twenterand betekent dit een nadelig effect op de algemene uitkering van ruim € 500.000 in 2028 en 2029. De Provincie Overijssel heeft in de begrotingscirculaire 2026 aangegeven dat wij deze bedragen voor 2028 en 2029 budgettair neutraal in de begroting 2026-2029 mogen verwerken, bijvoorbeeld door hiervoor een stelpost op te nemen.

Sturen op trajectduur jeugdzorg
In de meicirculaire 2025 staat dat Rijk en gemeenten met de sector afspraken gaan maken over hoe er beter gestuurd kan worden op de trajectduur van de jeugdzorg. Deze maatregel moet jaarlijks een bedrag opleveren van € 68 miljoen vanaf 2028. Voor Twenterand betekent dit een nadelig effect op de algemene uitkering van € 140.000 in 2028 en 2029. Ook hiervoor heeft de Provincie Overijssel in de begrotingscirculaire 2026 aangegeven dat wij deze bedragen budgettair neutraal in de begroting 2026-2029 mogen verwerken.

Indexeren opbrengst Hervormingsagenda
De besparingsopgave van de Hervormingsagenda is in prijs- en volumepeil 2019 ingeboekt. Het rijk stelt dat er vanaf 2028 een hogere besparing te veronderstellen is, aangezien prijs en volume sinds 2019 zijn gestegen. Het rijk gaat uit van een besparingspotentieel van € 507 miljoen (macro). Voor Twenterand betekent dit een nadelig effect op de algemene uitkering van ruim € 1 miljoen voor 2028 en 2029. Wij moeten hiervoor zelf maatregelen treffen (om deze besparing te realiseren) en mogen hiervoor van de Provincie geen stelpost opnemen.

Hervormingsagenda Jeugd
Deze post betreft het overboeken van de aanvullende post ‘gereserveerde middelen voor de Hervormingsagenda jeugd’ naar het gemeentefonds. In de meicirculaire vindt de verdeling plaats van € 333 miljoen in 2026 tot € 320 miljoen in 2030. De te verdelen middelen worden toegevoegd aan het cluster Individuele voorzieningen jeugd. Voor Twenterand komt dit neer op een positief effect van ongeveer € 600.000 per jaar vanaf 2026.

Investeringen
Uit de in de begroting opgenomen investeringslijsten voor de periode 2027 t/m 2029 blijkt dat voor deze jaren de volgende investeringen worden geraamd, te weten:
2027 € 4.746.887
2028 € 4.890.969
2029 € 7.760.758

Berekende / geraamde budgetprognose 2026 t/m 2029
De resultaten van vorenstaande leidt tot de resultaten zoals eerder vermeld in het hoofdstuk "Overzicht van baten en lasten"

Bijlagen

Investeringslijsten 2026-2029

Jaarschijf 2026

	Afschr. termijn	Investeringen 2026	Kapitaallasten 2027	2028	2029
Doelenboom: Openbare ruimte en Verkeer					
Openbare verlichting	20	133.600	8.016	7.949	7.882
Renovatie wegen	20	300.000	18.000	17.850	17.700
Vervanging riool	60	1.435.921	38.291	38.052	37.813
VW Crafter aanvulling krediet	8	40.000	5.400	5.350	5.300
VW Crafter aanvulling krediet	8	40.000	5.400	5.350	5.300
VW T5 dubb cab gesloten aanvulling krediet	8	30.000	4.050	4.013	3.975
Citroën Jumper DC PU Kipper	8	85.000	11.475	11.369	11.263
Citroën Jumper DC PU Kipper	8	85.000	11.475	11.369	11.263
Volkswagen T5, aanvulling krediet	8	52.000	7.020	6.955	6.890
VW Crafter pick-up dubb cab	8	85.000	11.475	11.369	11.263
VW T5 pick-up dubb cab aanvulling krediet	8	50.000	6.750	6.688	6.625
MAN TGL 8-180	8	100.000	13.500	13.375	13.250
Totaal investeringen		2.436.521	140.852	139.687	138.522

Jaarschijf 2027

	Afschr. termijn	Investeringen 2027	Kapitaallasten 2028	2029
Doelenboom: Openbare ruimte en Verkeer				
Openbare verlichting	20	133.600	8.016	7.949
Renovatie wegen	20	300.000	18.000	17.850
Vervanging riool	60	3.923.287	104.621	103.967
Vrachtauto	8	200.000	27.000	26.750
Citroën Jumper DC PU Kipper	8	87.500	11.813	11.703
Hitachi ZX17U-3	8	60.000	8.100	8.025
VW T6. Bestel TDI 112 KW BMT	8	87.500	11.813	11.703
Case CX35B	6	70.000	12.367	12.250
Trilo bladzuigwagen	6	85.000	15.017	14.875
Totaal investeringen		4.946.887	216.745	215.073

Jaarschijf 2028

	Afschr. termijn	Investeringen 2028	Kapitaallasten 2029
Doelenboom: Openbare ruimte en Verkeer			
Openbare verlichting	20	133.600	8.016
Renovatie wegen	20	300.000	18.000
Vervanging riool	60	3.541.619	94.443
Kubota STW 37 fronthef	8	60.000	8.100
Kubota STW 37	8	60.000	8.100
MAN TGS 430 8x2-6	8	112.500	15.188
Palfinger Q170Z95TR + T26A knik-haak	8	87.500	11.813
Container Mollen	8	18.750	2.531
Volvo EWR 150E	8	352.500	47.588
Volkswagen T6	8	79.500	10.733
VW Crafter PU DC	8	85.000	11.475
All In Container	8	60.000	8.100
Totaal investeringen		4.890.969	244.085

Jaarschijf 2029

	Afschr. termijn	Investeringen 2029
Doelenboom: Openbare ruimte en Verkeer		
Openbare verlichting	20	**133.600**
Renovatie wegen	20	**300.000**
Vervanging riool	60	**7.157.158**
MAN TGE	8	**85.000**
VW T6 PU DC kipper	8	**85.000**
Totaal investeringen		**7.760.758**

EMU-saldo begroting 2026

EMU-saldo begroting 2026

	2025 x € 1.000 Volgens realisatie tot en met sept. 2025, aangevuld met raming resterende periode	2026 x € 1.000 Volgens begroting 2026	2027 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2026	2028 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2026	2029 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2026
Omschrijving					
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.627	-6.913	-4.752	-7.552	-8.109
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	12.113	5.334	17.838	2.111	-2.490
3. Mutatie voorzieningen	63	355	353	156	75
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-256	849	987	2.423	233
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa					
Berekend EMU-saldo	**-14.421**	**-12.741**	**-23.225**	**-11.930**	**-5.777**

Beeld structureel begrotingssaldo

Beeld structureel begrotingssaldo

	2026	2027	2028	2029
Lasten				
Totaal lasten (excl. Toevoegingen reserves)	126.742.845	123.364.186	125.512.521	135.291.962
Subtotaal lasten (excl. Reserves)	**126.742.845**	**123.364.186**	**125.512.521**	**135.291.962**
Totaal toevoegingen reserves	1.005.394	1.056.394	1.107.394	1.158.394
Subtotaal mutaties toevoegingen	**1.005.394**	**1.056.394**	**1.107.394**	**1.158.394**
Totaal lasten in begroting (incl. mut. reserves)	**127.748.239**	**124.420.580**	**126.619.915**	**136.450.356**
Baten				
Totaal baten (excl. Onttrekkingen reserves)	119.830.203	118.611.720	117.960.771	127.183.300
Subtotaal baten (excl. Reserves)	**119.830.203**	**118.611.720**	**117.960.771**	**127.183.300**
Totaal onttrekkingen reserves	7.964.589	3.807.015	2.540.869	2.209.898
Subtotaal mutaties onttrekkingen	**7.964.589**	**3.807.015**	**2.540.869**	**2.209.898**
Totaal baten in begroting (incl. mut. reserves)	**127.794.792**	**122.418.735**	**120.501.641**	**129.393.198**
Totaal saldo na bestemming	**46.553**	**-2.001.845**	**-6.118.274**	**-7.057.159**
Incidentele baten	32.742	25.582	25.000	25.000
Incidentele lasten	4.933.582	2.100.552	566.582	276.578
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	5.776.855	2.906.785	1.642.125	1.324.688
Incidentele toevoegingen aan de reserves	1.013.136	1.056.976	1.107.394	1.158.394
Incidenteel saldo	**-137.121**	**-225.161**	**-6.851**	**-85.284**
Structureel saldo	**183.674**	**-1.776.684**	**-6.111.423**	**-6.971.875**

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2026-2029

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2026

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2026	Onttrekkingen 2026	Toevoegingen 2026	Saldo 31-12-2026
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	23.920.575	3.198.570	0	20.722.005
	Totaal algemene reserves	**23.920.575**	**3.198.570**	**0**	**20.722.005**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve openeinde regelingen	2.000.000			2.000.000
3	Reserve beleidsontwikkelingen	2.000.000	811.027		1.188.973
4	Reserve transformatie en transitie	3.500.000			3.500.000
5	Reserve Wegvallen dividend Vitens	760.000	40.000		720.000
6	Reserve Cultuurnota	33.027	33.027		0
7	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.428.991		7.743	1.436.734
8	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	5.544.181	1.440.592	980.394	5.083.983
9	Reserve onderhoud groen	312.701	0		312.701
10	Reserve riolering	2.072.158			2.072.158
11	Reserve personeel	2.628.866	390.820		2.238.046
12	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	640.430	313.750		326.680
13	Reserve Stado centrum Vriezenveen	411.511	15.000		396.511
14	Reserve Tractiemiddelen	882.359	16.669		865.690
15	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	936.101		25.000	961.101
16	Reserve Engbertsdijkvenen	1.000.000	50.000		950.000
17	Reserve Aanverwante zaken Vluchtelingen	500.000			500.000
18	Reserve versnellen woonopgaven	1.910.000	830.000		1.080.000
19	Reserve grote projecten	8.997.806			8.997.806
	Totaal bestemmingsreserves	**35.558.131**	**3.940.885**	**1.013.137**	**32.630.383**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
20	Reserve kapitaallasten	15.669.587	832.876		14.836.711
21	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**15.892.377**	**832.876**	**0**	**15.059.501**
	Voorzieningen				
22	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.061.808			1.061.808
23	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.252.748**	**0**	**0**	**1.252.748**
24	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.864.342			3.864.342
25	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
26	Voorziening Riolering *	9.112.834		574.874	9.687.708
27	Voorziening Afvalverwerking	1.115.639	220.000		895.639
28	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
29	Voorziening spaarverlof 2022	344.360			344.360
30	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	968.157			968.157
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**15.643.304**	**220.000**	**574.874**	**15.998.178**
	Totaal reserves en voorzieningen	**92.267.135**	**8.192.332**	**1.588.011**	**85.662.815**

* Er zijn nog een aantal grote projecten uit het vorige GRP, die vertraging hebben opgelopen en die de komende jaren rechtstreeks uit deze voorziening gedekt worden (i.o.m. de accountant).

Toelichting

1. Algemene risicoreserve

Doel: reserve is ingesteld om de risico's af te kunnen dekken die in de begroting, in de paragraaf weerstandsvermogen, worden vermeld.

Voeding: eenmalig ingebracht € 125,-- per inwoner.

Tevens wordt de reserve op niveau gehouden door voordelige resultaten van de jaarrekening hiervoor te bestemmen en/of door toevoeging van incidentele inkomsten, winstafdrachten uit bestemmingsplannen, samenwerkingsovereenkomsten etc.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			23.920.575
Af:	Algemeen maatschappelijk werk	52.500	
	Agenda van Twente	365.350	
	Extra 0,66 fte inkomensconsulent + consulente werk en inburgering 1 fte voor 3 jaar	135.850	
	Uitkomsten Kerntakendiscussie Samen Twente (incl. VTT)	11.170	
	Uitwerken beleid Mobiliteit	50.000	
	Kosten tbv kanaal Almelo de Haandrik	158.000	
	Onderzoek tbv verv.sportvelden en privatiseren sportaccommodaties	15.000	
	Vereiste aanpassingen in systemen a.g.v. actuele wet en regelgeving	30.000	
	Opleiding nieuwe raadsleden	7.500	
	Proces werving nieuwe burgemeester	12.500	
	Extra opleidingsbudget griffiemedewerkers	5.000	
	HR personeelsadministrateur en HR recruiter (2x0,67 fte voor 3 jaar)	107.850	
	Opslag t.b.v. bedrijfsvoeringskosten € 5.000 per nieuwe medewerker	15.000	
	Nieuw subsidiebeleid (keuze inkoop of subsidie)	450.000	
	Uitvoeringskosten cultuur	50.000	
	Stimuleren biobased teelten	10.000	
	Ondersteuning uitvoering landbouwbeleid	15.000	
	Organiseren landbouwbeleefdag	10.000	
	Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente	21.500	
	Uitvoering Cultuurakkoord	25.000	
	Uitbreiding subsidieregeling culturele evenementen	25.000	
	Uitbreiding formatie t.b.v. Platform / Sjors - Sportstimulering	10.000	
	Ontwikkelen visie landelijk gebied	25.000	
	Pilot datagedreven werken	104.800	
	Onderhoud wegen Hammerflier	500.000	
	Incidentele energiemaatregel ODT	27.000	
	Verhogen gemeentelijke bijdrage samen twente	255.000	
	Innovatiefonds	35.000	
	Acties toegankelijkheid	15.000	
	Lokale omroep	104.550	
	Onttrekking ARR ter dekking van exploitatietekort	550.000	
Saldo per 31-12-2026			20.722.005

2. Reserve Openeinde regelingen

Doel: schommelingen opvangen binnen de openeinde regelingen.

Voeding: eenmalige storting uit reserve sociaal domein.

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2026	2.000.000
Saldo per 31-12-2026	2.000.000

3. Reserve Beleidsontwikkelingen

Doel: ten behoeve van het bekostigen van incidentele beleidsontwikkelingen.

Voeding: uit Rijksmiddelen en eenmalig uit reserve sociaal domein

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2026			2.000.000
Af:	Bibliotheek/Avondschool	25.000	
	Aanpak wachttijden Twente: scheidingsaanpak	12.763	
	Uitbreiding leerplicht	43.264	
	Crisisopvang chalets	200.000	
	Project toegang - subsidie inkoop	140.000	
	Participatie in balans	60.000	
	Vervolg toekomst WSW	150.000	
	Opstellen MER inzake omgevingswet	180.000	
Saldo per 31-12-2026			1.188.973

4. Reserve Transformatie en Transitie

Doel: ter dekking van kosten voor ontwikkelingen in het kader van transformatie en transitie die positief bijdragen aan toekomstige ontwikkelingen

Voeding: eenmalige storting uit reserve sociaal domein

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2026			3.500.000
Saldo per 31-12-2026			3.500.000

5. Reserve Wegvallen dividend Vitens

Doel: opvangen van de lagere reguliere dividenduitkering in de komende jaren.

Voeding: eenmalige storting deel rekeningsaldo 2006.

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2026			760.000
Af:	Wegv.dividend Vitens/aflossing	40.000	
Saldo per 31-12-2026			720.000

6. Reserve Cultuurnota

Doel: reservering ter dekking van de kosten van de cultuurnota die niet worden gedekt in de begroting of door bijdragen derden (B&W-besluit 31-5-2011), kosten van co-financiering voor het waarborgen van provinciale middelen, kosten van de combinatiefunctionarissen en het activiteitenbudget en kosten van het plan van aanpak Kwartiermaker, Impuls Brede Scholen, sport en cultuur en het Nationaal/Actieplan Sport en bewegen

Voeding: eventuele overschotten van het budget in de gewone dienst

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2026			33.027
Af:	Uitbreiding cultuur	33.027	
Saldo per 31-12-2026			0

7. Reserve Exploitatie begraafplaatsen

Doel: reservering ten behoeve van egalisatie exploitatiekosten graven.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de Algemene risicoreserve, ontvangen bijdragen/afkoopsommen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			1.428.991
Bij:	Mutatie begraafplaatsen 2026	7.743	
Saldo per 31-12-2026			1.436.734

8. Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken

Doel: reservering ten behoeve van dekking kosten meerjarig onderhoudgemeentelijke gebouwen, bruggen en kunstwerken.

Voeding: samenvoeging van reserve Onderhoud gebouwen en reserve Bruggen en kunstwerken. Bijdrage uit de gewone dienst op basis van het onderhoudsplan.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			5.544.181
Bij:	Storting 2026	980.394	
Af:	meerjarig onderhoud 2026	1.440.592	
Saldo per 31-12-2026			5.083.983

9. Reserve Onderhoud groen

Doel: egalisatiereserve ten behoeve van renovatiekosten die nodig zijn voor het vervangen van met name groenvoorzieningen na een bepaalde omloopperiode. Aangezien er een aantal grote projecten gepland staat en het jaarlijkse budget minimaal is, zal deze reserve hiervoor aangesproken dienen te worden.

Voeding: niet bestede middelen van het vastgestelde budget voor openbaar groen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			312.701
Saldo per 31-12-2026			312.701

10. Reserve Riolering

Doel: reserve ten behoeve van de kosten onderhoud en vervanging riolering

Voeding: overboeking van voorziening riolering

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2026			2.072.158
Saldo per 31-12-2026			2.072.158

11. Reserve personeel

Doel: reserve ten behoeve van de kosten van de organisatieontwikkeling èn voor personeelskosten ivm doorgeschoven taken

Voeding: uit onderuitputting salarissen

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2026			2.628.866
Af:	Flexibel budget wachttijdden sociaal domein	137.920	
	Senior bedrijfsvoering sociaal domein	85.050	
	Inhuur t.b.v. informatievoorziening	83.850	
	Aanstellen fondsenwerver	84.000	
Saldo per 31-12-2026			2.238.046

12. Reserve uitwerking coalitieakkoord

Doel: Uitwerking coalitieakkoord van de huidige coalitie

Voeding: Vanuit reserve ARR, reserve uitwerking bestuursakkoord en jaarreking 2018

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			640.430
Af:	M21 Ondernemershuis Twenterand	60.000	
	M38 Inzet ervaringsdeskundigen en ervaringskennis	50.000	
	M44 Centrummanager	85.000	
	M20 Bijdrage aan speelgoed Stichting Speelgoedbank	10.000	
	M22 Energiescan Middendorpshuis	3.750	
	M35 Opkomstbevordering verkiezingen	20.000	
	M27 Groene invulling Roelofsbrink	75.000	

	M28 Meer bomen langs wegen	10.000	
Saldo per 31-12-2026			326.680

13. Reserve Stado Centrum Vriezenveen

Doel: reservering ten behoeve van uitvoeringswerken in verband met centrumvorming in Vriezenveen.
Voeding: diverse subsidies en bijdragen uit de exploitatie.
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			411.511
Af:	Kosten stado 2026	15.000	
Saldo per 31-12-2026			396.511

14. Reserve Tractiemiddelen

Doel: reservering ten behoeve van het opvangen van fluctuaties in kapitaallasten van de tractiemiddelen.
Voeding: voordelig saldo van het verschil in kapitaallasten en het vastgestelde kostenniveau.
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			882.359
Af:	Mutatie tractie 2026	16.669	
Saldo per 31-12-2026			865.690

15. Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand

Doel: dekking van de kosten voor uitvoering van projecten in het kader van duurzaamheid.
Voeding: opbrengsten zonnepark
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			936.101
Bij:	Storting opbrengst zonnepark	25.000	
Saldo per 31-12-2026			961.101

16. Reserve Engbertsdijksvenen

Doel: reserve ter dekking van de investering in en rondom het Engbertsdijksvenen ter bevordering van toerisme en bereikbaarheid.
Voeding: uit rekeningsaldo 2022
Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2026			1.000.000
Af:	Onderzoekskosten Engbertsdijksvenen	50.000	
Saldo per 31-12-2026			950.000

17. Reserve aanverwante zaken Vluchtelingen

Doel: reserve ten behoeve van de kosten die te relateren zijn aan vluchtelingen
Voeding: uit overschotten jaarsaldo
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			500.000
Saldo per 31-12-2026			500.000

18. Reserve Versnellen Woonopgaven

Doel: betere afstemming op de woningvraag, het vergroten van het woningaanbod en een passend woningaanbod voor specifieke doelgroepen
Voeding: storting positief saldo jaarrekening 2023

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2026			1.910.000
Af:	Programmaplan Woningbouw (versnellen woonopgave)	830.000	
Saldo per 31-12-2026			1.080.000

19. Reserve grote projecten

Doel: reserve ten behoeve van de kosten van diverse grote projecten

Voeding: uit rekeningsaldo 2022

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2026			8.997.806
Saldo per 31-12-2026			8.997.806

20. Reserve Kapitaallasten

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: uit voormalige reserves ter dekking kapitaallasten

Looptijd: tot en met 2044.

Saldo per 1-1-2026			15.669.587
Af:	Dekking kapitaallasten	832.876	
Saldo per 31-12-2026			14.836.711

21. Reserve Integraal Huisvestingsplan

Doel: reserve ter dekking van kosten voortkomend uit het Integraal Huisvestingsplan

Voeding: storting vanuit reserve brede school Vroomshoop zorgcomponent

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2026			222.790
Saldo per 31-12-2026			222.790

22. Voorziening Dubieuze debiteuren

Doel: het afdekken van toekomstige risico's met betrekking tot dubieuze debiteuren. Hierin zit ook de BAGL aan de Larcom vanwege de onzekerheid over het aflossen van deze lening.

Voeding: het jaarlijks opnemen van verwachte dubieuze vorderingen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2024			1.061.808
Saldo per 31-12-2024			1.061.808

23. Voorziening Vordering Vennootschap BV

Doel: voorziening ten behoeve van risico lening Vennootschap BV. Deze lening is door RWE bedongen ter verzekering van betaling van eventuele schadeclaims. Vanwege de onzekerheid over het aflossen van deze lening moet hiervoor een voorziening worden gevormd.

Voeding: verkoop aandelen Essent.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			190.940
Saldo per 31-12-2026			190.940

24. Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers

Doel: (verplichte) afdekking risico's wachtgeld- en pensioenverplichtingen politieke ambtsdragers ter voorkoming van fluctuaties in de begroting.

Voeding: overdracht van de pensioenverplichtingen voormalige werkgever(s) en jaarlijkse dotatie ten laste van de gewone dienst tot een maximum van de verplichtingen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			3.864.342
Saldo per 31-12-2026			3.864.342

25. Voorziening Woonrijpmaken afgew. Bestemmingsplannen

Doel: reservering ten behoeve van uitvoering laatste werken woonrijpmaken bestemmingsplannen

Voeding: bijdragen uit exploitatie van bestemmingplannen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			198.472
Saldo per 31-12-2026			198.472

26. Voorziening Riolering

Doel: voorziening ten behoeve van de kosten onderhoud en vervanging riolering.

Voeding: overboeking van reserve Onderhoud/vervanging riolering.Overschotten op het product rioolbeheer.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			9.112.834
Bij:	Storting vanuit product riool 2026	574.874	
Saldo per 31-12-2026			9.687.708

27. Voorziening Afvalverwerking

Doel: voorziening met betrekking tot de kosten van afvalinzameling en -verwerking.

Voeding: eventuele jaarlijkse overschotten op het product huisvuil.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			1.115.639
Af:	Ontrekking t.b.v. product afval 2026	220.000	
Saldo per 31-12-2026			895.639

28. Voorziening BBZ leningen

Doel: het afdekken van toekomstig risico met betrekking tot BBZ leningen.

Voeding: deel van de te ontvangen rijksbijdrage (gemeenten ontvangen in jaar t+1 100% van kapitaalverstrekkingen. Dit wordt in de komende jaren tot 75% ingehouden

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			39.500
Saldo per 31-12-2026			39.500

29. Voorziening spaarverlof 2022

Doel: (verplichte) afdekking risico's opgebouwd spaarverlof gemeenteambtenaren, ter voorkoming van fluctuaties in de begroting.

Voeding: uit voordelig saldo jaarrekening 2022

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2026			344.360
Saldo per 31-12-2026			344.360

30. Voorziening bovenwettelijk verlof 2022

Doel: (verplichte) afdekking risico's opgebouwd bovenwettelijk verlof gemeenteambtenaren, ter voorkoming van fluctuaties in de

begroting.	
Voeding: uit voordelig saldo jaarrekening 2022	
Looptijd: onbepaald.	
Saldo per 1-1-2026	968.157
Saldo per 31-12-2026	968.157

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2027

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2027	Onttrekkingen 2027	Toevoegingen 2027	Saldo 31-12-2027
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	20.722.005	835.137	0	19.886.868
	Totaal algemene reserves	**20.722.005**	**835.137**	**0**	**19.886.868**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve openeinde regelingen	2.000.000			2.000.000
3	Reserve beleidsontwikkelingen	1.188.973	161.008		1.027.965
4	Reserve transformatie en transitie	3.500.000			3.500.000
5	Reserve Wegvallen dividend Vitens	720.000	40.000		680.000
6	Reserve Cultuurnota	0			0
7	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.436.734		582	1.437.316
8	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	5.083.983	756.233	1.031.394	5.359.144
9	Reserve onderhoud groen	312.701	0		312.701
10	Reserve riolering	2.072.158			2.072.158
11	Reserve personeel	2.238.046	89.983		2.148.063
12	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	326.680	100.000		226.680
13	Reserve Stado centrum Vriezenveen	396.511	15.000		381.511
14	Reserve Tractiemiddelen	865.690	119.424		746.266
15	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	961.101		25.000	986.101
16	Reserve Engbertsdijkvenen	950.000			950.000
17	Reserve Aanverwante zaken Vluchtelingen	500.000			500.000
18	Reserve versnellen woonopgaven	1.080.000	830.000		250.000
19	Reserve grote projecten	8.997.806			8.997.806
	Totaal bestemmingsreserves	**32.630.383**	**2.111.648**	**1.056.976**	**31.575.711**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
20	Reserve kapitaallasten	14.836.711	860.810		13.975.901
21	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**15.059.501**	**860.810**	**0**	**14.198.691**
	Voorzieningen				
22	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.061.808			1.061.808
23	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.252.748**			**1.252.748**
24	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.864.342			3.864.342
25	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
26	Voorziening Riolering *	9.687.708		573.255	10.260.963
27	Voorziening Afvalverwerking	895.639	220.000		675.639
28	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
29	Voorziening spaarverlof 2022	344.360			344.360
30	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	968.157			968.157
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**15.998.178**	**220.000**	**573.255**	**16.351.433**
	Totaal reserves en voorzieningen	**85.662.815**	**4.027.596**	**1.630.231**	**83.265.450**

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2028

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2028	Onttrekkingen 2028	Toevoegingen 2028	Saldo 31-12-2028
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	19.886.868	320.727	0	19.566.141
	Totaal algemene reserves	**19.886.868**	**320.727**	**0**	**19.566.141**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve openeinde regelingen	2.000.000			2.000.000
3	Reserve beleidsontwikkelingen	1.027.965	5.000		1.022.965
4	Reserve transformatie en transitie	3.500.000			3.500.000
5	Reserve Wegvallen dividend Vitens	680.000	40.000	0	640.000
6	Reserve Cultuurnota	0			0
7	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.437.316	1.695		1.435.621
8	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	5.359.144	1.025.543	1.082.394	5.415.995
9	Reserve onderhoud groen	312.701	0		312.701
10	Reserve riolering	2.072.158			2.072.158
11	Reserve personeel	2.148.063	94.482		2.053.581
12	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	226.680			226.680
13	Reserve Stado centrum Vriezenveen	381.511	15.000		366.511
14	Reserve Tractiemiddelen	746.266	179.678		566.588
15	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	986.101		25.000	1.011.101
16	Reserve Engbertsdijkvenen	950.000			950.000
17	Reserve Aanverwante zaken Vluchtelingen	500.000			500.000
18	Reserve versnellen woonopgaven	250.000	0		250.000
19	Reserve grote projecten	8.997.806			8.997.806
	Totaal bestemmingsreserves	**31.575.711**	**1.361.398**	**1.107.394**	**31.321.707**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
20	Reserve kapitaallasten	13.975.901	858.744		13.117.157
21	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**14.198.691**	**858.744**	**0**	**13.339.947**
	Voorzieningen				
22	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.061.808			1.061.808
23	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.252.748**			**1.252.748**
24	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.864.342			3.864.342
25	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
26	Voorziening Riolering *	10.260.963		375.504	10.636.467
27	Voorziening Afvalverwerking	675.639	220.000		455.639
28	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
29	Voorziening spaarverlof 2022	344.360			344.360
30	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	968.157			968.157
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**16.351.433**	**220.000**	**375.504**	**16.506.937**
	Totaal reserves en voorzieningen	**83.265.450**	**2.760.869**	**1.482.898**	**81.987.479**

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2029

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2029	Onttrekkingen 2029	Toevoegingen 2029	Saldo 31-12-2029
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	19.566.141	35.000	0	19.531.141
	Totaal algemene reserves	**19.566.141**	**35.000**	**0**	**19.531.141**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve openeinde regelingen	2.000.000			2.000.000
3	Reserve beleidsontwikkelingen	1.022.965	0		1.022.965
4	Reserve transformatie en transitie	3.500.000			3.500.000
5	Reserve Wegvallen dividend Vitens	640.000	40.000	0	600.000
6	Reserve Cultuurnota	0			0
7	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.435.621	1.625		1.433.996
8	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	5.415.995	989.110	1.133.394	5.560.279
9	Reserve onderhoud groen	312.701	0		312.701
10	Reserve riolering	2.072.158			2.072.158
11	Reserve personeel	2.053.581			2.053.581
12	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	226.680			226.680
13	Reserve Stado centrum Vriezenveen	366.511	15.000		351.511
14	Reserve Tractiemiddelen	566.588	272.485		294.103
15	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	1.011.101		25.000	1.036.101
16	Reserve Engbertsdijkvenen	950.000			950.000
17	Reserve Aanverwante zaken Vluchtelingen	500.000			500.000
18	Reserve versnellen woonopgaven	250.000	0		250.000
19	Reserve grote projecten	8.997.806			8.997.806
	Totaal bestemmingsreserves	**31.321.707**	**1.318.220**	**1.158.394**	**31.161.881**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
20	Reserve kapitaallasten	13.117.157	856.679		12.260.477
21	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**13.339.947**	**856.679**	**0**	**12.483.267**
	Voorzieningen				
22	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.061.808			1.061.808
23	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.252.748**			**1.252.748**
24	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.864.342			3.864.342
25	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
26	Voorziening Riolering *	10.636.467		295.033	10.931.500
27	Voorziening Afvalverwerking	455.639	220.000		235.639
28	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
29	Voorziening spaarverlof 2022	344.360			344.360
30	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	968.157			968.157
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**16.506.937**	**220.000**	**295.033**	**16.581.970**
	Totaal reserves en voorzieningen	**81.987.479**	**2.429.899**	**1.453.427**	**81.011.007**

Overzicht taakvelden

Overzicht taakvelden

Taakveld	Baten 2026	Lasten 2026	Baten 2027	Lasten 2027	Baten 2028	Lasten 2028	Baten 2029	Lasten 2029
0.1 Bestuur	0	2.903.744	0	3.030.128	0	3.151.127	0	3.291.769
0.2 Burgerzaken	990.649	1.075.074	1.025.237	1.055.451	1.066.056	1.090.789	1.105.779	1.123.089
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	0	97.529	0	99.113	0	103.534	0	107.327
0.4 Overhead	0	9.443.353	0	9.828.169	0	10.294.238	0	10.651.598
0.5 Treasury	1.754.082	12.687	1.747.594	12.727	1.767.338	12.839	1.767.338	12.935
0.61 OZB woningen	6.355.561	841.704	6.482.672	912.764	6.609.865	948.932	6.609.865	986.076
0.62 OZB niet-woningen	3.568.311	2.469	3.574.518	2.509	3.580.848	2.621	3.583.969	2.717
0.64 Belastingen overig	70.000	0	70.000	0	70.001	0	70.001	0
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	79.400.279	334.541	81.311.000	357.000	81.067.000	436.000	84.112.000	596.000
0.8 Overige baten en lasten	422.295	1.705.724	423.529	1.336.005	425.551	1.376.203	427.613	1.396.041
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	11.751	0	12.013	0	12.305	0	12.595
0.10 Mutaties reserves	7.964.589	1.005.394	3.807.015	1.056.394	2.540.869	1.107.394	2.209.898	1.158.394
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	2.846.887	0	2.912.614	0	2.981.288	0	3.050.373
1.2 Openbare orde en veiligheid	10.284	1.455.268	10.500	1.480.349	10.708	1.542.539	10.943	1.596.644
2.1 Verkeer en vervoer	193.321	3.608.112	197.767	3.255.838	202.161	3.416.262	206.653	3.468.474
3.1 Economische ontwikkeling	0	1.657.609	0	1.589.261	0	1.184.545	0	1.207.488
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-662.636	-663.597	-1.418.871	-1.419.815	-1.421.741	-1.422.895	0	-793
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	5.366	313.775	5.419	241.107	5.539	185.205	5.660	188.934
3.4 Economische promotie	113.135	34.567	115.662	35.129	118.155	36.696	120.703	38.040
4.2 Onderwijshuisvesting	0	1.067.088	0	1.069.440	0	1.083.582	0	1.079.695
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.163.161	4.121.964	1.170.749	4.229.085	1.177.909	4.520.901	1.183.866	4.564.859
5.1 Sportbeleid en activering	35.157	825.864	13.242	590.857	13.242	515.456	13.242	522.270
5.2 Sportaccommodaties	1.105.273	3.483.484	1.083.538	3.427.859	1.097.510	3.555.261	1.116.265	3.387.836
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	191.240	772.083	0	434.908	0	435.936	0	446.563
5.4 Musea	15.795	378.118	16.159	96.207	16.514	171.618	16.877	133.059
5.5 Cultureel erfgoed	0	102.003	0	66.747	0	70.571	0	149.115
5.6 Media	34.286	1.249.778	34.286	1.165.469	34.286	1.205.639	34.286	1.249.300
5.7 Openbaar groen en recreatie	485.061	8.424.072	474.642	8.514.251	464.879	8.880.914	455.271	9.250.654
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	668.691	4.984.581	674.562	4.885.420	680.296	5.165.732	686.217	5.395.004
6.2 Wijkteams	0	678.126	0	693.072	0	703.138	0	715.072
6.3 Inkomensregelingen	9.208.498	11.210.837	9.208.498	11.231.860	9.208.498	11.235.109	9.208.498	11.269.399
6.4 Begeleide participatie	421.221	6.951.289	426.636	7.090.880	448.821	7.412.357	473.506	7.753.644
6.5 Arbeidsparticipatie	0	131.628	0	134.155	0	138.807	0	143.012
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	7.481.290	0	7.737.765	0	8.026.864	0	8.320.346
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	396.229	7.738.154	402.979	8.005.938	419.071	8.310.450	435.834	8.619.463

Taakveld	Baten 2026	Lasten 2026	Baten 2027	Lasten 2027	Baten 2028	Lasten 2028	Baten 2029	Lasten 2029
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	17.988.901	0	18.529.987	0	19.105.460	0	19.966.133
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	204.934	0	208.263	0	217.552	0	225.523
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	2.540.503	0	2.640.650	0	2.751.905	0	2.848.894
7.1 Volksgezondheid	306.205	2.746.172	0	2.205.343	0	2.256.611	0	2.307.588
7.2 Riolering	4.284.676	2.911.370	4.391.689	3.005.136	4.501.376	3.094.282	4.613.803	3.199.768
7.3 Afval	3.443.296	2.855.597	3.542.667	2.931.310	3.645.116	3.022.963	3.783.788	3.143.634
7.4 Milieubeheer	568.530	2.642.225	568.530	2.679.331	568.530	2.784.265	568.530	2.845.249
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	700.000	704.919	700.000	715.685	700.000	717.649	700.000	733.438
8.1 Ruimtelijke ordening	45.265	2.422.260	45.403	2.265.083	46.402	2.356.884	47.423	2.437.325
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	3.536.065	3.581.359	1.337.266	1.378.356	439.526	480.055	4.806.112	4.846.721
8.3 Wonen en bouwen	1.000.906	2.863.051	975.847	2.690.767	997.316	1.940.334	1.019.256	2.009.091
	127.794.792	**127.748.239**	**122.418.735**	**124.420.580**	**120.501.641**	**126.619.915**	**129.393.198**	**136.450.356**

Geprognosticeerde balans 2026 - 2029

Geprognosticeerde balans 2026-2029

(bedragen x € 1.000)	Prognose 1-1-2026	Prognose 31-12-2026	Prognose 31-12-2027	Prognose 31-12-2028	Prognose 31-12-2029
Immateriële vaste activa	17	167	137	107	77
Materiële vaste activa	97.667	102.852	120.720	122.862	120.401
Financiële vaste activa	13.182	12.562	11.942	11.322	10.702
Totaal vaste activa	**110.866**	**115.581**	**132.799**	**134.290**	**131.180**
Voorraden	693	1.542	2.529	4.952	5.185
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	17.500	10.000	4.000	2.000	1.000
Liquide middelen	250	250	250	250	250
Overlopende activa	9.500	8.000	6.000	5.000	4.000
Totaal vlottende activa	**27.943**	**19.792**	**12.779**	**12.202**	**10.435**
Totaal Activa	**138.810**	**135.373**	**145.578**	**146.492**	**141.615**
Eigen vermogen	75.371	68.412	65.661	64.228	63.176
Voorzieningen	16.896	17.251	17.604	17.760	17.835
Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar	28.916	25.502	22.082	18.656	15.724
Totaal vaste passiva	**121.183**	**111.165**	**105.348**	**100.644**	**96.735**
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.	2.127	8.708	24.730	30.348	29.380
Overlopende passiva	15.500	15.500	15.500	15.500	15.500
Totaal vlottende passiva	**17.627**	**24.208**	**40.230**	**45.848**	**44.880**
Totaal Passiva	**138.810**	**135.373**	**145.578**	**146.492**	**141.615**

Overzicht subsidies 2026 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen

Overzicht subsidies 2026 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen

De Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat subsidieverstrekking slechts kan geschieden op grond van een wettelijk voorschrift. Subsidie wordt in Twenterand dan ook verstrekt op grond van de Algemene subsidieverordening gemeente Twenterand 2017 (ASV) en de bijbehorende subsidieregelingen (nadere regels). Zonder een dergelijke grondslag kan er geen subsidie worden verstrekt.

Op deze regel bestaat een uitzondering. Wanneer in de begroting de subsidieontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, is vermeld, kan de begroting dienen als grondslag voor subsidieverstrekking.

Omdat uit jurisprudentie blijkt dat ook bij het verstrekken van begrotingssubsidies mededingingsruimte moet worden geboden, is ervoor gekozen om een groot deel van deze begrotingssubsidies over te hevelen naar de subsidieplafonds van de Subsidieregeling maatschappij, economie, vrije tijd en veilig leefklimaat Twenterand 2026. Voor de 4 begrotingssubsidies die overblijven wordt een soort Didam-procedure gevolgd.

Overzicht

BIJLAGE F begroting 2026-2029

	Organisatie	Doel	Maximaal bedrag 2026
1	Stichting Vizier	exploitatiebijdrage	€ 11.614
2	Delta FM	exploitatiebijdrage	€ 127.311
3	St. Investeringsfonds Twenterand i.o.	investering ondernemers	€ 400.000
4	Ondernemershuis	exploitatiebijdrage	€ 60.000
	TOTAAL		**€ 598.925**

Lijst met verklarende afkortingen

Lijst met verklarende afkortingen

AHK	Algemene Heffingskorting
AI	Artificiële Intelligentie
ALO	Aanvraag Levensonderhoud
AMV	Alleenstaande minderjarige vreemdelingen
AmvB	Algemene Maatregel van Bestuur
ASV	Algemene Subsidieverordening
ATT-Gebied Wind	Almelo Tubbergen Twenterand
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB	Algemene wet bestuursrecht
AZWA	Algemeen zorg- en welzijnsakkoord
B&W	Burgemeester en Wethouders
BAS	Bodem Asbest Sanering
bbp	Bruto binnenlands product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BCP	Bedrijfscontinuïteitsplan
BIE	Bouwgrond in exploitatie
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheden
BOA	Bijzonder Opsporingsambtenaar
BOPA	Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit
BOR	Beheer van openbare ruimte
BRP	Basisregistratie personen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CRvB	Centrale Raad van Beroep
DU VO	Decentralisatieuitkering Vrouwenopvang
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige normatiek sigle information Audit
FG	Functionaris gegevensbescherming
Fte	Full Time Equivalent
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GI	Gecertificeerde instellingen
GTK	Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader
GWR	Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan
HO	Huishoudelijke ondersteuning
HR	Human Resources
IBN	Integrale beleidsnota Sociaal Domein
IHP	Integraal Huisvestingsplan
Jeugdwet	Wet op jeugdhulp
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
MAG	Maatschappelijke Agenda
MER	Milieu Effect Rapportage
MJOP	Meerjarenonderhoudsplanning
MVA	Materieel Vast Actief
NT2	Nederlands als Tweede Taal
ODT	Omgevingsdienst Twente
Ow	Omgevingswet
Owe	Opschaling Volledig Hernieuwbare Waterstofproductie via Elektrolyse
OZB	Onroerendezaakbelasting
OZJT	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente
P&C	Planning & Control
P&O	Personeel en organisatie
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PFAS	Per- en polyfluoralkylstoffen

AHK	Algemene Heffingskorting
PGB	Persoonsgebonden Budget
PMD	Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drankkartons
PO	Primair Onderwijs
Rdah	Regeling dienstverlening aan huis
RDI	Rijksinspectie Digitale Infrastructuur
RES	Regionale Energie Strategie
RET	Regionaal Expertteam
RIEC	Regionale Informatie- en Expertise Centra
RTB	Richtlijn tijdelijke bescherming
RWT	Regionale warmtenet Twente
SO	Speciaal Onderwijs
SOC	Security Operations Center
SPUK	Specifieke Uitkering
SRT	Sociaal Recherche Twente
Stichting NUO	Nieuwe uitvoeringsorganisatie
SZST	Stichting ZorgSaam Twenterand
TAM-IMRO	Tijdelijke alternatieve maatregelen - informatiemodel Ruimtelijke Ordening
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRT	Veiligheidsregio Twente
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VTT	Veilig Thuis Twente
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
Wet DBA	Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden
Wgs	Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening
Wgs	Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden
Wkb	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo	Wet open Overheid
Wpg	Wet politiegegevens
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening

Ondertekening Programmabegroting 2026

Ondertekening

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Twenterand in zijn openbare vergadering van 11 november 2025.

de griffier, de voorzitter,

A.G.M. Krone MSc G.J. Gorter